Dinle Yankee

ant

Wright Mills

Ve Castro'nun Tarihi Savunması

WRIGHT MILLS

DİNLE YANKEE

ANT ●

ANT YAYINLARI 21

Orijinal Adı :
LISTEN YANKEE!

İlk Yayını :
NEW YORK, 1960

Türkiye Yayını :
ANT YAYINLARI
İstanbul, Haziran 1969

Kapak
İNCİ ÖZGÜDEN

Dizgi :
YÖNET MATBAASI

Baskı :
AHMET SARI MATBAASI

Cilt :
ŞEHİR MÜCELLİTHANESİ

C. Wright Mills

DİNLE YANKEE

Türkçesi :
İnci Özgüden - Doğan Özgüden

ANT YAYINLARI
Cağaloğlu, Başmusahip Sok. 10/12 İstanbul

Sunuş

Çağımızın en önemli ulusal kurtuluş hareketlerinden biri olan Küba Devrimi hakkında bugüne dek lehte ve aleyhte çok şey söylenmiş ve yazılmıştır.

O, aç uluslar için bir kurtuluş yoludur, ama emperyalist kuvvetler için de bir an önce icabına bakılması gereken bir çıbanbaşıdır.

O, batı yarımküresinde milyonlarca Latin Amerika'lının peşinden sürüklendiği bir bayraktır, ama aynı yarımkürenin kuzeyindeki Yankee'ler, için kızıllar tarafından Amerika'nın böğrüne dayanmış bir hançerdir.

O, pis ve sefil bohio'larında kaktüs gibi yaşayan insanların sefaletten, cehaletten, açlıktan ve hastalıktan kurtuluş ümididir, ama dünya nimetlerini sömüren bir avuç latifundista ve kapitalist ile onların uşakları için dehşet verici bir tehlikedir.

Bir avuç gencin Sierra Maestra'da Batista'ya karşı başlattıkları devrim hareketi gerçekten kısa zamanda özellikle Küba köylüsünün desteğiyle emperyalizme karşı bir kurtuluş savaşı halini almış ve 6,5 Milyon Küba'lıyı 180 Milyon Yankee ile karşı karşıya getirmiştir.

Amerikan tekellerinin Küba'daki sömürücülüğüne son vererek bütün ulusal servetleri ve imkanları sadece Küba halkının çıkarına hasreden devrim, Birleşik Amerika'da en yetkili ağızlar tarafından takbih edilmiş, Barry Goldwater gibi bir sağcı senatör «Küba'nın Amerika için ciddi bir tehlike olduğunu, Castro rejimini yoketmek için, gerekirse savaşı dahi göze almak gerektiğini» söylerken Amerika'nın en radikal cumhurbaşkanlarından John F. Kennedy bile devrim yönetimini yıkmak için Küba'ya çıkartma düzenlemekten kendini alamamıştır.

Bütün haberleşme araçlarını ve propaganda imkanlarını ellerinde bulunduran ekonomik çıkar sahiplerinin konformizme sürüklediği Amerikan Milleti, yani Yankee'ler, Küba Devrimi'ne adeta bir isteri krizi içinde saldırırken, aç dünyanın ve bu arada Küba'nın gerçeklerini görebilen bir avuç Amerika'lı aydın kendi yurttaşlarını herhangi bir çılgınlıktan alakoymak için ciddi uyarmalarda bulunmaktan geri kalmamışlardır.

Bunların arasında en önemli yeri, muhakkak ki, Columbia Üniversitesi profesörlerinden C. Wright Mills işgal etmektedir.

Prof. Mills, devrimin zafere ulaşmasından bir yıl sonra Küba'ya giderek devrim liderleriyle ve Küba'lılarla uzun görüşmelerde bulunmuş, gerçekleri yerinde izlemiş ve Küba Sorunu'nun içyüzünü elinizdeki «Dinle Yankee» adlı eserinde bir bilim adamının tarafsız ve gerçekçi gözlemciliğiyle ortaya koymuştur.

Dinle Yankee, Küba Devrimi'nin sosyal ve ekonomik reformlara girişmesi üzerine çıkarları sarsılan Amerikan tekellerinin Amerikan Hükümeti'ni Küba'ya çıkartma yapmağa zorladıkları sırada yazılmıştır.

Kitap, Küba devrimcilerinin kaleminden Yankee'ye yazılmış mektuplar şeklindedir. Bu mektuplarda Küba'nın tarihçesi, sosyal ve ekonomik durumu, ihtilalin nedenleri, ihtilalcilerin neler yapmak istedikleri ve hangi tehlikelerle

karşı karşıya bulundukları anlatıldıktan sonra Amerika'nın Küba karşısındaki tutumu ele alınmakta ve Amerikan Ulusu, yani Yankee'ler, Amerikan Hükümeti'ni Küba'ya karşı giriştiği ekonomik ve askeri tehditlerden vazgeçirmeğe davet edilmektedir.

Ancak, ne yazık ki, Prof. Mills ve diğer açık fikirli Amerikan aydınlarının uyarmaları hiçbir sonuç vermemiş ve 1961 Nisan'ında Amerikan subayları tarafından Florida'da yetiştirilen Küba'lı mülteciler, Cumhurbaşkanı John Kennedy'nin muvafakati ile Küba'ya askeri çıkartma yapmışlardır. Amerikan CIA Teşkilatı'nca organize edilen ve Domuzlar Körfezi Çıkartması olarak bilinen bu harekat Fidel Castro'nun liderliğindeki Küba halkının devrime sahip çıkması sayesinde hezimetle sonuçlanmış, 72 saat süren çarpışmalardan sonra 300'e yakın mülteci öldürülerek 1200 kişi esir edilmiştir.

Kesin zaferin kazanılmasından sonra Küba bir sosyalist cumhuriyet haline getirilmiş ve Küba ekonomisi sosyalist açıdan planlaştırılarak sosyalist ülkelerle daha yakın bağlantılar kurulmuştur.

Küba devrimi bugün eski düzenin artıklarını ve karşı-devrim unsurlarını tamamen temizlemiş olarak sosyalist kalkınma aşamasına girmiştir.

Küba, sosyalizmin Amerika Kıtası'nda tuttuğu bir köprübaşıdır. Yarın bir Brezilya, bir Arjantin, bir Bolivya, bir Şili, bir Peru da Küba'nın geçtiği yoldan geçecektir.

Küba devrimcilerinin Dinle Yankee'de yer alan görüşleri, Prof. Mills'in de belirttiği gibi, sadece Küba'lının değil, sadece Latin Amerika halklarının değil, bütün aç halkların sesidir.

Önsöz

Bu kitap, 1960 Ağustos'unda, Küba'da, devrimci askerler, aydınlar, resmi görevliler, gazeteciler ve profesörlerle yapılan görüşme ve tartışmaların ürünüdür. Kitap, Küba devrimcilerinin öfkeli sesini dile getirmekle beraber, kapsamı Küba'dan daha geniştir.

Bugün Küba'nın sesi, aç uluslar blokunun sesidir. Ve şimdi Küba devrimcisi bu blok adına etkili biçimde konuşmaktadır. Bugün Küba'lıların yaptıklarını ve söylediklerini, yarın Latin Amerika'nın diğer aç insanları da yapacak ve söyleyeceklerdir. Bu, Küba'lıların övünmek yada gözdağı vermek için ortaya attıkları bir iddia değil, ihtimalin de ötesinde bir gerçektir.

Latin Amerika'da olduğu gibi, Afrika'da da, Asya'da da, insanlar bu sesin arkasında daha önce hiç tanımadıkları cinsten bir öfke içinde günden güne

güçlenmektedirler. Bunlar genç uluslardır ve dünya onlar için henüz çok yenidir.

Küba, aç bir halkın devrimci haykırışlarıyla doludur bugün. Bu halkın tüm tarihi, Amerikan tarihi ile içiçe gelişmiştir. Adaları Amerika'nın burnunun dibindedir. Ama artık Küba üstüne sizin yada benim ne söyleyeceğim hiç önemli değil; bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde duyulması zorunlu olan ses, Küba'lının sesidir.

Bu kitabı yazmaktaki asıl amacım, Küba devrimcisinin sesini elimden geldiğince net olarak ve bütün şiddetiyle duyurmaktır. Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde Küba ile ilgili haberlerin kamuoyuna doğrudürüst yansıtılmaması da, kitabı yazmamı gerektiren etkenlerden biri olmuştur.

Bu kitap, «Küba gerçeğinin tümü» yada «Küba devriminin nesnel bir değerlendirmesi» değildir. Şu an için bir Küba'lının yada bir Kuzey Amerika'lının böylesine nesnel bir değerlendirme yapabileceğini, Küba gerçeğini tam olarak ortaya koyabileceğini sanmıyorum. Küba gerçeği, ilerideki gelişmeler ne olursa olsun, halen günbegün yaratılmakta ve her hafta değişmektedir. Küba devriminin bütün yönleriyle gerçek öyküsünün yazılması, devrimin sesi tüm evrende duyuluncaya kadar sürecektir.

Benim görevim, bazı sorular sormak, bunların cevaplarını aramak ve bu cevapları mümkün olduğu kadar iyi dinlemek olmuştur.

Küba devrimi, bir halkın dev atılımıdır. Küba'nın sesi, devrimci gelişmenin sesidir. Bu öfkeli bir sestir.

Ben bu kitapta, Küba'lıların ağzından bunu dile getirmeğe çalışıyorum. Unutulmasın ki, bu, yalnız Küba'nın değil, bütün aç dünyanın sesidir.

I

1960 yazına kadar Küba'da hiç bulunmamıştım. Küba üstüne uzun uzadıya düşünmüş de değildim. Geçen güz Brezilya'da, 1960 ilkbaharında da Meksika'da bulunduğum birkaç ay içinde Küba devrimi üzerine doğrudürüst bir şeyler bilmediğim için adamakıllı utandım. Gerek Rio de Janeiro'da, gerekse Mexico City'de, Küba, günün başlıca tartışma konusu idi. Ne yazık ki, başka işlerim olduğu için Küba'da neler olup bittiğini bir türlü öğrenememiş, üzerinde kafa yoramamıştım.

1960 ilkbaharı sonlarında Küba'yı incelemeğe karar verdim. Önce bu konuda ne bulduysam okudum, metinlerde cevapsız kalan bazı noktaları kaydettim, bulduğum cevapların da özetlerini çıkarttım. Kafamda beliren soruları ve bu soruların cevaplarını Küba'da nasıl bulabileceğimi de defterime not düştükten sonra Küba'ya gittim.

Doğrusunu söylemek gerekirse, «Son zamanlarda Amerikan basınında yayınlanan Küba ile ilgili bütün bilgilerin gerçekleri yansıtmaktan çok uzak olduğu» iddiasım uzun süre ben de benimseyememiştim. Ama yaptığım gezide gördüm ki, bu iddia yerden göğe kadar haklıdır.

Gerçekten de, Küba devrimi Amerikan iş dünyasına büyük darbe vurduğu için, Küba ile ilgili haberler, kitle haberleşmesini kontrolları altında bulunduran işadamlarının müdahalesi ve baskısı yüzünden Amerikan kamuoyuna doğru dürüst ulaştırılamamaktadır.

Yazı işleri müdürlerinin sansasyonel başlık atma zaafları da, emirlerindeki gazetecilerin çalışmala-

rım belli noktalara yöneltmelerine sebep olmaktadır. Yazı işleri müdürleri ve gazeteciler için, idam haberleri, Amerikan halkını, bir toprak parçasının tarıma açılması haberinden daha çok ilgilendirmektedir. Gazeteciler, ancak gazetelerine iyi sürüm sağlayacağına inandıkları haberleri yayınlarlar.

Küba hakkındaki bilgi yetersizliğimize, bir bakıma, Küba Devrim Hükümeti'nin henüz yabancı gazetecileri aydınlatacak bir haber ajansına sahip olmaması da yol açmaktadır. Ancak, Küba devrimcilerinin devrim mücadelesi içinde işin bu yanı ile uğraşamamaları bir yana, ihanete uğrama endişesi de, onların, yabancılara herhangi bir bilgi vermekten sakınmalarına sebep olmaktadır. Küba'lılar, geçirdikleri acı tecrübelerden sonra, Amerika'lı gazetecilerin, gözleriyle görseler bile, gerçekleri anlayamayacakları yada mutlak surette tahrif edecekleri inancındadırlar.

Bir başka endişe kaynağı da, Amerikan gazetecilerinin bir devrimi anlamak ve anlatmak yeteneğinden yoksun oluşlarıdır. Eğer ortada gerçek bir devrim varsa, ki Küba Devrimi'nin gerçek bir devrim olduğu su götürmez, devrim haberini yazmak, rutin haberleri yazmaktan çok daha büyük ustalık ister. Bu konuda kalem oynatırken gazetecilerin klişeleşmiş alışkanlıklarından sıyrılmaları gerekir. Günümüzde sol kanadın düşünce ve eylem yönünden hangi gruplara bölündüğü hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmak gerekli olduğu halde, Kuzey Amerikalı gazetecilerin çoğunluğu bu bilgilerden yoksundur. Hemen hepsi «sol» deyince «komünizm» damgası vurup işin içinden çıkmaktadırlar. En iyi niyetlileri bile, çalışmalarına yapılan baskılar bir yana, yetiştirilme şekilleri yüzünden olaylar arasında gerekli bağlan-

tıları kuramamakta, devrimleri tam ve doğru olarak değerlendirememektedirler.

Gelişmiş bir toplumun bireyleri için, bugün aç dünyada neler olup bittiğini yansıtmak, gerçekten olağanüstü güç bir görevdir. Bizde bu güç görevi başarmak için gerekli yeteneklere sahip kimse var mı, bilmiyorum. Ama şunu kesinlikle biliyoruz ki, Amerikan kamuoyu Küba Devrimi hakkında hiçbir zaman sağlam bilgiler alamamaktadır.

II

Hemen belirtmeliyim ki, bu kitapta ortaya konan gerçekler, sosyal bir gözlemci olarak gösterdiğim ustalıktan çok, bana güven gösteren Küba'lıların tecrübelerini, bilgilerini ve duygularını büyük bir içtenlikle anlatmalarının ürünüdür. Bana olan güvenleri, onlara ve devrimlerine karşı takındığım tavırdan değil, daha önce yayınlanmış kitaplarımı tanımış olmalarından doğmaktadır.

Bu kitaptaki kaynaklar arasında, Küba Devrim Hükümeti liderlerinin çoğu ile yapılan görüşmeler yeralmaktadır. Başbakan Fidel Castro ile 18'er saatten üçbuçuk gün, Oriente Eyaleti'nde INRA (Ulusal Tarım Reformu Enstitüsü) Başkanı Rene C. Vallejo ile beş altı gün birlikte geçirdim. Geceli gündüzlü çalıştıkları bir sırada benim sayısız sorularımı cevaplandırmakta gösterdikleri hoşgörü, sabır ve anlayıştan dolayı kendilerine teşekkür etmek isterim.

Ayrıca bana zaman ayırdıkları için, Küba Cumhurbaşkanı Osvaldo Dorticos Torrado, halen INRA'nın Sanayileşme Örgütü Müdürü olan eski Ulaştırma

Bakanı Enrique Oltuski, Küba Ulusal Bankası Başkanı Ernesto Che Guevara, Ticaret Bakanı Raul Cepero Bonilla, Eğitim Bakanı Armondo Hart, Revolucion Başyazarı Carlos Franqui, Oriente Üniversitesi'nden Franz Stettmeier ve Elvira Escobar, Dışişleri Bakanlığı'ndan Margery Rios ve yardımcıları, Sierra Maestra'daki Birinci Okul Sitesi'nden Isabel Rielo, Başbakan Yardımcısı Yüzbaşı Escalona, Manzanillo'dan Elba Luisa, Batista Benitez ve Louro Fiallo Barrero'ya, Küba üzerine değerli çalışmalarının sonuçlarını benimle paylaşan Amerika'lı Saul Landau'ya, Küba'ya seyahatimi ve orada çalışmamı sağlayan Amerikalı Robert Taber'a da minnet borçluyum. Son olarak, uzun gezilerim, görüşmelerim ve yorucu çalışmalarım sırasında tercümanlığımı yapan, daha önemlisi Küba'da olup bitenleri anlamama yardım eden Carlos Franqui'nin yardımcısı Juan Arcocha'a da teşekkür etmek isterim.

Birçok görüşmelerimi bir araya getirdiğim için, sunuş kolaylığı ve kısalığını temin bakımından metinde özel isimleri ayrı ayrı anmadım. Bölümlerin büyük bir kısmı birleştirilmiş görüşmelerdir. Ayrıca, birçok sorularıma özel olarak verilen cevapları da aynen yazmayı yerinde bulmadım.

III

Küba hakkında her biri birer kabus sayılabilecek çeşitli ipotezler ortaya atmak mümkündür. Fakat bu kabusların yıkılabilmesi, Küba'ya karşı yapıcı bir politikanın ve verimli çabaların temelinin atılabilmesi için en başta gerekli olan, muhakkak ki, Küba devrimcilerinin sorunlarının, umutlarının neler

olduğunu öğrenmektir. Benim görevim, bunların bazılarını dile getirmek olmuştur.

Kitabı bunun için yazıyorum. Bu kitapta, kişisel görüşlerim, Küba devrimcilerinin söyledikleri yanında çok önemsiz kalacaktı. Bunun için kendi kişisel görüşlerimi açıklamaktan elimden geldiği kadar kaçındım.

Şimdi lütfen bu mektupları okuyunuz. Konuşanlar, Küba devrimcileridir!

C. WRIGHT MILLS

Eylül, 1960
Columbia Üniversitesi
New-York City

Dinle Yankee

1 Küba ne demektir?

Sana göre, «Küba, bir avuç komünistin dilediği gibi çekip çevirdikleri bir illkedir. Çok yakında Rus roketlerine üs olacaktır. Küba devrimcileri göz açıp kapayıncaya kadar binlerce masumun kanına girmişlerdir ve bu cankırımı hâlâ sürüp gitmektedir. Küba'da demokrasi ve özgürlükten eser kalmamıştır, devrimciler özel mülkiyeti ayaklar altına almışlardır...»

İşte senin gözündeki Küba!

Hakkımızda istediğin gibi düşünebilirsin tabii... Bu senin bileceğin iş. Doğru yada yanlış, düşündüğün şeylerin senin için çok önemli olduğu şüphesiz... Ne var ki, bizim de kendimize göre düşüncelerimiz, inançlarımız, endişelerimiz var. İşin doğrusu, kafana taktığın bu düşüncelerle günün birinde, «Kendilerine dünyanın yardımını yaptım, teşekkür edeceklerine kalktılar, bana cephe aldılar. Üstüne üstlük bir de komünizmi ta burnumun dibine kadar getirdiler. Ar-

tık şu belanın hakkından gelsem mi?» diyerek ölçüyü kaçırmandan bayağı bayağı endişe duyuyoruz. Kafandan bunların geçtiğini bildiğimiz için de sana bu mektupları yazıyoruz. (*)

Her ne kadar şimdiye kadar seninle yanyana yaşadıysak da, hiçbir zaman aramızda insani bir ilişki olmadı. Şimdilerde iki ayrı bağımsız ülke olarak da tamamen ayrı düştük. Artık biri bize göre, diğeri sana göre iki ayrı Küba var, nasıl ki biri sana göre, öteki bize göre iki ayrı Amerika varsa...

Hükümetin artık bizimle bütün teması kestiği için, biz de doğrudan doğruya sana yazıyoruz.

Küba Olayı, senin sandığın gibi «Çılgın Latin'lerin sahneye koyduğu yeni bir opera komik» değildir. Bizim için Küba sorunu, her şeyden önce, nasıl, hatta ne kadar yaşayabileceğimiz sorunudur.

Herkes gibi biz de, insanların birbirlerini anlamasından, tanımasından yanayız. Ama senin bizleri doğru dürüst tanıdığını, bu yolu nasıl ve neden seçtiğimizi, şimdi ne yapmaya çalıştığımızı, yolumuza çıkabilecek engellerin neler olduğunu anlayabildiğini sanmıyoruz. İşte sana bu yüzden yazıyoruz.

I

Kim olursan ol, sana kızmıyor, hatta seni tanımıyoruz bile. Nasıl tanıyabiliriz ki? Bildiğimiz Kuzey Amerika, Cincinnatti'nin kenar mahallelerindeki Amerika değil. Oraları bilmemize, tanımamıza imkan da yok. Bildiğimiz tek şey, Yankee emperyalizmi! Bu sadece lafta değil, günlük yaşantımızda kendisini his-

(*) Kitap yazıldığı sırada Amerika henüz ünlü «Domuzlar Körfezi» çıkartmasını yaptırmamıştı. Ama böyle bir çılgınlığın belirtileri görülüyordu.

settiren bir gerçek. Aylak turistler, şeker tekelleri, Amerika'nın başımıza tebelleş ettiği Batista diktatörlüğü, işsizlik, pis kulübelerde sefil bir hayat... İşte Amerika denince aklımıza gelenler!

Ya senin Küba hakkında bildiklerin? Bunları nereden öğrendin? Doğru olduklarından emin misin?

Bir an, birbirimizi nasıl tanıdığımızı hatırlayalım :

1950'lerde onbinlerce Amerikalı Havana'ya gelmişti. Bir kısmınız bizim adım atamadığımız plajlarda güneşlendi. Bir kısmınız da kumar oynamağa ve kadınlarımızla düşüp kalkmağa gelmişti. Soğuk Yankee kışından uzaktaki tatil yerlerimizde güneşlenen Amerikalıları köşebaşlarında boyun bükerek seyrettik. Bazılarımız onlardan para da dilendi, açtık çünkü...

Ama bütün bunlar bitti artık, bir daha olmayacak!

Neşeli turist şehri Havana eskiden bir günahlar diyarı idi. Her katolik gibi, biz Küba'lılar da günahın ne demek olduğunu pekala biliyorduk. Biliyorduk ama, Havana'da günah, «para» demekti! Ve 12 - 14 yaşlarındaki kızlar için, genelevlerin bütün iğrençliği, kendi bohio'larından daha yeğdi. Prado'da ve Virtuese adlı dar sokakta pezevenkler kızları sana peşkeş çekiyor, Batista ile uşakları da bu kirli işten avantalarını alıyorlardı.

Belki de Küba'daki kumar ve fuhuşun arkasında kimlerin olduğunu hiçbir zaman duymadın. Kumar parasının büyük kısmı, hükümetiniz ve tekelleriniz tarafından desteklenen avantacı Küba Hükümeti'nin cebine iniyordu. Bir kısmı da Chicago'lu, New-York'lu ve Los Angeles'li gangsterlerinizin kesesini

dolduruyordu. Orospuluk eden kızkardeşlerimize ödediğiniz paranın arslanpayı da, yine Batista'nın fedailerinin cebinde birikiyordu. Bu, gangsterler tarafından yürütülen bir fuhuştu!

Küba'da, Batista tiranlığımn son yıllarında orospuluk eden kızkardeşlerimizin sayısını kimse kesinlikle söyleyemez. Tiranlığın devrilmesinden iki yıl önce 270 kadar genelev, odalarını saatle kiralayan düzinelerle otel ve motel vardı. Ayrıca, 700'den fazla bar da mesera'larla doldurulmuştu. (*) Bu da fahişeliğin ilk basamağıydı. Her barda aşağı yukarı 12 mesera çalışmaktaydı ve her birinin günlük kazancı 2.25 doları aşmazdı. Patronun ve hükümetin payına düşen miktar ise günde 52 dolardan aşağı değildi.

Aynı şey kumar için de söylenebilir. Tam hesabım tutmak imkansızdı ama, adanın her yerinde onbinlerce kumar makinesi para yutuyordu. Bu, tiranlığın nüfuzlu kişileri tarafından doğrudan doğruya yada dolaylı olarak kontrol edilen mükemmel ve komple bir dolandırıcılık sistemiydi.

Evet, eski Havana, soğuk kışlarınızdan uzaktaki tatil yerlerinizden biriydi. Ama dolarınızdan ve azgınlıklarınızdan aynı derecede uzak değildi. Küba'nın bu duruma düşmesine, Batista'yı destekleyerek, gangsterlerinizle, zengin turistlerinizin arsızlıklarıyla elinizden geldiğince yardım ettiniz.

Ama bütün bunlar bitti, Yankee!

Şu gerçek kafana dangetmeli : Biz bir çizgi çektik, oradan geri çekilmeyeceğiz. Kendi kanunlarımızı kendimiz yaptık ve onlara silahlarımızla sahip çıktık.

Kızkardeşlerimiz artık Yankee'lere orospuluk etmeyecek!

(*) Mesera Barlarda müşteri ağırlayan kadın.

II

Bugün yeryüzünde Time Dergisi ve Hearst'ün gazeteleriyle yetinmeyen, sizin radyolarımızı ve diğer propaganda araçlarınızı dinlemeyen herkes, Küba gerçeği üzerine bir şeyler öğreniyor.

1959 Ocak'ında zafere ulaştığımız zaman, Life Dergisi, Başbakanımız Fidel'i, Batista'nın zalim rejimini deviren bir «askeri deha» olarak tanımlıyordu. Fakat yedi ay sonra aynı dergide şunları okuduk : «Ne idi o ocak ayındaki asil amaç... Temmuz ayında demagoji ve kaosa dönüştü!»

İşte o yazı çıktığından beri tam bir yıl geçti. Hani kaos? Demagoji dediğin, Fidel'in bize öğrettikleri ise, daha fazlasına çoktan razıyız.

Ne var ki, gazetelerinizin hepsi, bizim için kaos ve felaket kehanetinde bulunmağa devam ediyorlar. Ama kim ne derse desin, işte bu noktaya geldik Yankee! Karayipler Denizi'nde bir kaya gibi sağlamız. Devrimimiz ilerliyor, gelişiyor. Hiç değilse İngiliz gazetelerini oku... Onlar Küba konusunda sizinkilerden çok daha dürüst davrandılar.

Sizinkilerden Herbert Matthews'un dediklerini hatırlıyor musun? «New York Times'ta çalıştığım 30 yıl içinde Küba Devrimi kadar yanlış anlaşılan, ters şekilde ele alınan bir olayla asla karşılaşmadım» diyordu. Bu bir Küba propagandacısı değil, sizin en seçkin adamlarınızdan biriydi... Bu sözleri, 21 Nisan 1960 tarihinde Amerikan Gazete Başyazarları Derneği'nde verdiği bir konferansta sarfetmişti. Mr. Matthews anlayamadığımız bir sebepten bir daha Küba üstüne tek satır yazmadı. Belki baskıyla susturdular, belki de başka türlü yazmağa zorladılar. İhtimal ki, o da dürüst bir insan olduğu için yazmağa

devam etmedi. Ne olursa olsun, devrimimizin başlangıcında yazdıklarından ötürü Herbert Matthews'ü selamlarız.

Gazetelerin genellikle yalan yazdığını ve gerçekleri asla yansıtmadığını artık çok iyi biliyoruz. Bizi kandıramıyorlar, senin de oyuna gelmemeni dileriz. Bizi kandıramıyorlar, çünkü, devrimci olarak bizler, şahsen çok iyi bilmediğimiz hiçbir şeye inanmayız... Devrimin bize öğrettiği en önemli şey de budur. Devrim, gerçekleri seçme yoludur! Gerçeğin yoludur!

Okul sıralarından beri Latin Amerika hakkında zaman zaman kulağına bir şeyler çalınmıştır şüphesiz. Bunlar pek içaçıcı şeyler de değil herhalde: Birbirini kovalayan diktatörlükler, tarihi harabeler, bunaltıcı sıcak altında sayısız halk nümayişleri... Tabii, şiddet hareketlerinden başka hiçbir şey dikkatini çekmemiştir senin. Bu yüzden seni kınamıyoruz. Ama bundan sonra da aynı şekilde bilgisiz ve ilgisiz kalamazsın, kalmamalısın!

Bizim tarihimiz, seninkinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Amerika'nın geleceği ise, senin olduğu kadar, bizim de geleceğimizdir.

Bugün Küba'da olup bitenler, daha önce kulağına çalınmış can sıkıcı olaylar zincirinin yeni bir halkası değildir. Ne yeni bir macera, ne de bir saray ihtilalidir. Bu hareketi, içinden kopup geldiği tarihi çok iyi kavramadan asla anlayamazsın.

III

Belki zaman zaman aklından «Biz Küba'lılara hiçbir şey yapmadık ki...» diye geçiriyorsun. Yanlış

bir düşünce! Ülkelerimizin tarihlerine bir göz at, ikisinin nasıl içiçe kenetlenmiş olduğunu açık seçik göreceksin. Tabii gerçekleri de... Biz bu gerçekleri Küba'daki kendi sefaletimizden olduğu kadar, Kuzey Amerika'lıların kitaplarından çıkardık.

İlk olarak 1848'de Küba'yı 100 milyon dolara satınalmağa çalıştınız. Birkaç yıl sonra aynı şeyi bir daha denediniz. Bir ülkenin parayla satınalınmasının ne demek olduğunu farkedebiliyor musun? Ama İspanyollar Küba'yı satmadı.

Birleşik Amerika tatmin olmamıştı. Güneyliler, ne bahasına olursa olsun, Küba'yı esaret altına almak istiyorlardı. Satınalma teşebbüsleri başarıya ulaşamayınca Birleşik Amerika temsilcileri «Ostend Manifestosu»nu yayınladılar. Bunda Küba'nın Birleşik Amerika'nın coğrafi bir parçası olduğu öne sürülüyor ve «Eğer Birleşik Amerika Küba'yı satınalamazsa, tanrısal hukuk yönünden onu zorla elde etmek hakkına sahiptir» deniliyordu. Kısacası, güneylileriniz, Küba'yı iki peyk eyalet haline getirmek istiyorlardı!

Fakat «Manifesto» bir türlü gerçekleştirilemedi. 1861 yılında güneyli köle sahipleriniz, tıpkı Meksika ve diğer Orta Amerika ülkeleri gibi, Küba'nın da köle sahipleri tarafından işgal edilmesi ve güneylilerin ellerine düşmesi zamanını kollamağa başladılar. Bu da bir türlü gerçekleşmedi, Küba İspanyol boyunduruğu altında kaldı. Biz Küba'lılar da bu boyunduruğa karşı çıkıyor ve devamlı nümayişler yapıyorduk. 1860'larda on yıl sürecek olan ayaklanmamıza başladık, kölelerin özgürlüğe kavuşturulmasını ve Küba'lıların kendi adalarını kendilerinin yönetmelerini istedik. Fakat yirmi yıllık mücadele sonunda ne köleler özgürlüğe, ne de Küba bağımsızlığa kavuşabildi.

1895'te Jose Marti'nin telkiniyle yine isyan ettik. İspanya'dan gönderilen onbinlerce asker, bizim gerillalarımızla başa çıkamadı. Ertesi yıl İspanyollar, büyük bir general gönderdiler : Valeriano Weyler... Aslında «Kasap» diye tanınan Weyler, bütün Küba'yı kısa zamanda bir toplama kampı haline getirdi. Sivil ahalinin tamamı hayvan sürüleri gibi bu kamplara tıkıldı, çekmedikleri eza ve cefa kalmadı.

Ama pek çok da İspanyol askeri öldü. Bu ayaklanmada Küba'lıların uzun süre başarıya ulaşamadıkları doğrudur, tarlalarımızın bomboş kaldığı doğrudur, ama bizim yoksulluğumuz üzerine Yankee işadamlarının servetler yaptığı da doğrudur. İspanyollarla yaptığımız savaşlardan sonraki çöküntüde topraklarımızı çok düşük fiyatlarla yok bahasına kapattılar. Ondokuzuncu yüzyılın son yirmi yılında Yankee bankerleri, bütün şeker plantasyonlarımıza elkoymak için harekete geçtiler. 1896'da bizim sırtımızdan 30 milyon dolar kazandılar, hatta belki de daha fazlasını... Aynızamanda Küba madenlerini, demiri, nikeli, manganezi ele geçirdiler. Bethlehem Steel ve Rockefeller Küba'yı satın alıyordu. Yirminci yüzyılın başlangıcında Yankee'lerin sahip olduğu şeker, tütün ve madenlerin değeri 50 milyon doları buluyordu. Siz o zamanlar batıyı fethetmekle meşguldünüz, ama işte böyle bazılarınız da güneye el atmışlardı!

Bütün bunlar olup biterken biz Küba'lılar ne yapıyorduk?

Çalışıyorduk... Tabii, iş bulabilirsek!

Fakat aymzamanda İspanya'ya karşı da bağımsızlık için savaşıyor, o uğurda can veriyorduk. Latin Amerika'nın geri bıraktırılmış ülkelerinden çoğu İspanyol boyunduruğundan kurtulalı yıllar olmuştu.

Ama biz Küba'lılar yirminci yüzyılın başında hâlâ bağımsızlık mücadelesindeydik.

Ve sonra, Yankee deniz piyadeleri çıkageldi. Küba devrimleri — önce İspanyollara, sonra Yankee'lere karşı — birçok Latin Amerika ülkesinden daha çabuk birbirini izledi. Eğer Meksika'yı saymazsan, bizler ondokuzuncu yüzyıl devrimlerinin sonuncusunu, yirminci yüzyıl devrimlerinin ilkini yapıyorduk.

Biz Latin Amerika'lıların bir sözümüz vardır : «Önce Yankee doları, sonra Yankee bayrağı...» Gerçekten de önceleri sizin bize yardım için geldiğinizi sanıyorduk. Ama yanıldığımızı çok geçmeden anladık. 1901'de Birleşik Amerika, Küba'yı Platt Anlaşması'na zorladı. Bu Platt Anlaşması, bizim hükümranlık haklarımızı tamamen ortadan kaldırıyordu. Hükümetiniz her ne lütufta bulunmuşsa, bunları Küba'nın iç işlerine karışmak ve Küba Hükümeti'nin yetkilerini sınırlamak için yaptığı anlaşıldı. Nitekim Platt Anlaşması, Yankee'lere kendi mal mülklerini korumak gerekçesiyle diledikleri zaman elde silah Küba'ya girmek hakkını veriyordu... Ve bu hak kullanıldı da!

Platt Anlaşması'ndan önce de, ilk defa 1899'da, İspanyolları henüz kovmuştuk ki, generallerinizden biri adamızı işgal etti. Yankee askerleri, Guantanamo Körfezi'nde yıllığı sadece 2 bin dolara kiralanmış bir deniz üssünü arkalarında bırakarak 1902'de gittiler. Hatırlatalım ki, sanâ şu satırları yazdığımız anda, yani 1960 Ağustos'unda dahi, bu üs Küba topraklarında hâlâ mevcuttur.

Daha sonra tekrar ve tekrar geldiniz. Yankee birlikleri 1906'da geldiler, 1912'de geldiler, 1917'de gene geldiler. 1920'de artık birliklerinizi kullanmağa lü-

zum kalmadan, hükümetimizi doğrudan doğruya kontrol altına almıştınız.

Bu defa da Yankee doları, Yankee bayrağını izliyordu...

Şiddet ve para, para ve şiddet... Yankee'lerin aklı fikri bunda mıdır? Sorunları çözmenin ve halkla iş ilişkisi, senin deyiminle «dealing»in tek yolu sence bu mudur?

Hayır, belki de sen onlardan değilsin. Ama ne yapalım ki, dışişleri bakanlığınız, şeker korporasyonlarınız ve Pentagon böyle düşünüyor. Senin bütün bunların karşısına çıkman gerekmez mi? Senin hükümetin değil mi o?

Biz Küba'lılar pekala biliyoruz ki, bu çeşit Yankee müdahaleleri yalnız Küba'da olmadı. Dünyanın her yerinde, ama özellikle Latin Amerika'da Yankee'ler cirit atıyorlar. Senin generallerinden biri, Smadley D. Butler, bir Amerikan dergisinde aynen şunları yazıyordu :

«Yurdumun en çevik askeri kuvveti olan deniz piyadelerinin bir mensubu olarak tam 33 yıl 4 ay aktif görevlerde bulundum. Asteğmenlikten tümgeneralliğe kadar bütün rütbelerde hizmet ettim... 1914'te Amerikan petrol çıkarları için Meksika ve özellikle Tampico'da yardıma koştum. Haiti ve Küba'yı, National City Bank'ın adamları için soygun yeri haline getirdim. 1909 - 1912 arasında Nicaragua'yı, Brown Biraderler'in tefeciliğine açtım. 1916'da Dominik Cumhuriyeti'ni Amerikan şeker çıkarlarına teslim ettim. 1903'te Honduras'ta Amerikan meyve kumpanyalarının rahatlıkla at oynatmasını sağladım.

«Bütün hizmetim süresince şerefler, madalyalar, terfilerle taltif edildim. Geriye baktığımda, kendimi

Al Capone'dan daha beter hissediyorum. O şantajını sadece üç şehrin mahallelerinde sürdürebiliyordu. Biz deniz piyadeleri ise üç kıtada cirit atıyorduk.»

Bunları söyleyen bir Küba devrimcisi değildir, hele hele «gene yüksek atıp tutan» bizim Fidel de değildir. Konuşan, seninkilerden biri, bir general, Amerikan Deniz Piyade Birliklerinin Tümgenerali Smedley D. Butler'dır.

Şimdi gene Küba'ya dönelim. Dolar ve bayrak daima atbaşı gider, demiştik. 1890'larda şeker üretimimizin sadece yüzde 10'u Yankee'lerin fabrikalarından elde ediliyordu. Birinci Dünya Savaşı'ndan az önce bu oran üçte bire yükseldi. 1920'lerde ise üçte iki idi...

1820'lerde soyguncu Küba politikacıları ve malımıza mülkümüze el atan kapitalistleriniz, sizin tarihçilerinizin dediği gibi, «milyonlar dansı» yapıyorlardı.

Bizim politikacılarımız hırsız ve uşaktılar. Sizin kapitalistleriniz ise, New York'un başları yukarıda şerefli insanları... Bizimkilere ücretini ödüyor ve büyük parsayı kendileri alıyorlardı. Ve biz Küba'lılar, her ikisinin de köleleriydik. Bizim tarihimizi yapan ve bizim hayat yolumuzu çizen, kendi yaptıklarımız veya yapamadıklarımız değildi. O, Aşağı Manahattan'ın direktör odalarında kararlaştırılırdı.

Ve biz bu adamların hiçbirini bilmezdik.

Yüzlerini bir defa olsun görmemiştik.

IV

Bütün bunlar 20 - 30 yıl öncesinin sorunları. Herhalde o günleri yaşamış olan analarımızın, babaları-

mızın hafızalarından kolay kolay silinemeyecek. Bizim için bunlardan daha da önemlisi, düne ve önceki güne ait sorunlar... Aslında devrime varıncaya dek bizim geçirdiğimiz günlerin de babalarımızınkinden pek farkı yoktu. Hatta, bir çok bakımdan bizimkiler, babalarımızınkilerden de kötü idi... Çünkü dünyayı onlardan daha iyi tanıyor, kötülükleri onlardan daha iyi değerlendirebiliyorduk.

Hükümetiniz, her şeyi, Küba'nın bağımsızlığım korumak ve garanti altına almak için yaptığını söylüyordu. Ancak, bu göstermelik bir bağımsızlıktı. Bağımsızlığımızın ne zaman olumlu, ne zaman tehlikeli olduğuna karar verenler, sizin hükümetiniz ve korporasyonlarınızdı. Ve bu karar bir kere verildi mi, Yankee müdahalesi derhal kendini gösteriyordu.

Devrimden önce, o Aşağı Manhattan'ın direktör odalarındaki adamlar, elektrik ve telefon şebekelerimizin yüzde 90'ını, «kamu hizmeti» sayılan demiryollarımızın yarısını, şeker üretiminin de yüzde 40'ını kontrolları altında bulunduruyorlardı.

Ya Küba Hükümeti? Hükümetiniz ve korporasyonlarınız onun da iplerini ele geçirmiş, hatta zaman zaman ülkeyi bizzat yönetir hale gelmişlerdi. Bu gelişmeyi izleyen hiç kimse, hatta Yankee tarihçileri ve bilginleri bile, bizi yönetenlerin yeteneksiz despotlar, satılmış hırsızlar ve hele son günlerde kanlı cellatlar olduğunu inkar edemez.

Fulgencio Batista, 1933'de önce orduyu, sonra da bu güçle Küba Hükümeti'ni ele geçirdi. Hükümetiniz derhal kendisini Küba'nın gerçek yöneticisi olarak «tanıdı». Bundan sonra Yankee'ler bize doğrudan doğruya müdahale etmez oldular. Batista on yıl bizi silah zoruyla yönetti. Dört Özgürlük savaşının bitiminden sonra, 1952'de Batista tekrar orduyu eline

geçirdi ve silah zoruyla yeniden yönetime elkoydu... Ve senin hükümetin tekrar, «Okey Senyor Batişta, sen bizim adamımızsın» dedi. Bunun hemen ardından da Batista'nın kan banyosu başladı. Senin askeri misyonlarında eğitim görerek hükümetinin verdiği silah, uçak ve tankları kullanmasını öğrenen bu kasap ve gangsterleri, 1958 sonunda Küba'dan defolup gidinceye kadar tam 20 Bin Kübalı'yı katlettiler.

Batista'ya bakılırsa, kendisine karşı olan, herhangi bir konuda sesi fazla çıkan herkes «pis bir komünist» idi. Ve bunlara mukabelesi daima aynı oluyordu : İşkence, ölüm!

Batista şüphesiz duygu sahibi bir adam değildi. Elindeki öldürücü silahlarla ve modern işkence aletleriyle tam bir canavar haline gelmişti. Sadece Havana'da kaç kişinin hadım edildiğini ve kocalarının gözleri önünde kaç kadının ırzına geçildiğini allah bilir. Batista'nın polis merkezleri, birer işkence odası idi. Ücretli zorbalar, her yerde halkı tekmeliyor, soyuyor, tutukluyor, eziyordu... Ve özür de daima aynı idi : «Pis komünistler, demokrasiyi yıkmak istiyorlar!»

Bütün bunlar olup biterken, 1950'lerde, dün denecek kadar kısa bir süre önce Eisenhower Hükümeti bu müstebit gangstere bomba, savaş uçağı, kurşun ve silah sattı. Dört buçuk yıl süren bu ticareti, sırf kıta savunmasını sağlamak için yaptıklarını söylüyorlardı. Ama işin içyüzü bambaşkaydı... Bu silahlar tamamen Küba'lıları katletmekte kullanıldı. İşte bu yüzden, ne zaman «kıta savunması» lafı edilse, tüylerimiz ürperir.

Batista'nın Florida'daki Daytona Beach'de muhteşem bir malikanesi vardı. Orada sanki «özgür dünya»nın önemli ve soylu kişilerinden biriymiş gibi

keyfederdi. Odalarında Yankee Hükümetinden ve diğer müttefiklerinden aldığı şeref madalyaları duvarları, vitrinleri süslüyordu. Daha önce Hitler ve Mussolini'den aldıklarını ise, ya satmış yada yoketmişti.

Elçileriniz, Mr. Arthur Gardner ile Mr. Earl E. T. Smith, bu müstebitle kafa çekiyor, onunla düşüp kalkıyorlardı. Bunlar sana Küba'da neler olup bittiğini hiç anlattılar mı? İnsanlık dışı sayısız katliamdan hiç söz ettiler mi? Yoksa sadece şeker fiyatlarını mı kolladılar? Birleşik Amerika'nın yaptığı bombaların 1957 Eylül'ünde Cienfuegos şehrinde binlerce Küba'lıyı katletmek için kullanıldığını radyolarınız, gazeteleriniz, televizyonlarınız hiç sana anlattılar mı? Bombardımanlardan hemen sonra, Batista'nın hava saldırılarını yöneten Küba'lı generaline, Amerikan Hava Kuvvetleri tarafından nişan verildiğinden haberin var mı? Gazeteleriniz bu olayları birinci sayfalarında iri puntolarla sana bildirdiler mi?

Ve sen Yankee, eğer bütün bu olup bitenlerin farkında idiysen, ne yaptın? Batista'ya ardı arkası kesilmeden silah gönderilmesine karşı çıktın mı?

Neden böyle öfkeli olduğumuzu hâlâ anlayamıyor musun? Evet, artık gerçek duygularımızı, gerçek düşüncelerimizi ve ıstıraplarımızı haykırmak imkanına kavuştuk.

Eğer «aşırılığa» sürüklenmişsek, şunu bil ki, siz daha da aşırılığa gittiniz. Aşırılığa giden yolda siz bizi tahrik ettiniz. Amerika'da biz Küba'lılar aleyhine yayınlanan küfürnameler, bizim Yankee'ler için yayınladıklarımızdan çok daha ağır basıyor.

Kaldı ki, sana karşı söylediklerimizin çoğu, sadece basit ve çok dokunaklı gerçeklerdir. Biz bunları

yaşadığımız için çok iyi biliyoruz. Sen bunları bilemezsin, çünkü hiçbir zaman yaşamadın.

Vatanımız, Küba'mız, Roosevelt zamanına kadar, sadece Birleşik Devletler'in politik bir kolonisinden ibaretti. Hatta ondan sonra bile...

Küba'mız, vatanımız, devrime kadar Amerikan tekellerinin ekonomik bir kolonisi idi.

Ve Küba daima bir sefalet ve pislik, cehalet, istismar ve tembellik diyarı idi. Bir ülke dahi değildi... Şimdi hepsi bitti, artık devrim var. Büyük gerçeği kafana yerleştir ve bugün Küba'da olup bitenler hakkında ne okursan hafızana nakşet Yankee! Eğer böyle yapmazsan, daha önce de olduğu gibi, Küba'yı hiç mi hiç anlayamayacaksın.

Biz Küba'lıların hayat standardı, yürekler acısıydı. Kıtlık vardı, ölüm de vardı... Fakat siz bunları görmediniz, görseniz bile görmezlikten geldiniz. Biz ise bütün bunları midelerimizde hissettik. İşte devrimimizin nedeni! Devrimimiz, ne sizin Rusya ile kavganızla, ne komünizmle, ne de kıta savunmasıyla ilgili. Bütün bunlar, sonradan, hükümetiniz ve tekelleriniz tarafından gırtlağımıza basıldıktan sonra ortaya çıktı.

Ama hemen söyleyelim ki, devrimimiz başlangıçta sadece yaşama standardıyla ilgiliydi, bugün ise ondan da fazla, çok fazla bir şeydir. Korkunç bir hızla yepyeni bir toplum kuruyoruz. Bu yapıyı kurmak için de Küba'nın eski düzeninden olumlu pek fazla şey tevarüs etmiş değiliz. O düzenden bize miras olarak sadece karışıklık ve ıstırap kaldı. Zaman hızla akmaktadır ve yolumuz tehlikelerle doludur. Sierra Maestra savaşçıları gibi bugün hepimiz, bütün Küba ulusu, seferberlik halindeyiz.

Burada olup bitenlerin, kıtanın güneyindeki ulus-

ların aç insanları için de bir çözümyolu olduğuna inanıyoruz; bu dev kıta ve onun çevresine serpilmiş adaların insanları için bir kurtuluş yolu... Küba bugün işte bu kurtuluş yolunun temsilcisidir.

Neden kurtuluş ?

Eski düzenden kurtuluş, Küba'daki ve Amerika'nın bu kesiminin her yerindeki eski düzenden kurtuluş... Polis terörünün, ıstırabın, sefaletin, salgın hastalıkların, cehaletin, soyguncu politikacıların, hırsızların ve hırsız kapitalizminin düzeninden kurtuluş...

«Biz Küba'lılara bir şey yapmadık ki,» diyorsun. Demesen de, bunu aklından geçirdiğini biliyoruz. İşte bütün mesele de burada : Sen gerçekten hiçbir şey yapmadın... O kadar ki, göstermek zorunda olduğun asgari dikkati dahi esirgedin. Bununla, bizi mutlaka gözetmen gerekir, demek istemiyoruz. Biz artık kendi başımızın çaresine kendimiz bakabiliriz. Demek istediğimiz şu : Bazı Yankee'ler tarafından senin adına neler yapılmış olduğuna ve gene onların neleri yapmaktan kaçındıklarına hiç dikkat etmiyorsun. Bu tutum, senin demokrasin hakkında da bizi tereddüde düşürüyor. Hiç olmazsa bu kadarını anlayabiliyorsun, değil mi?

Senin kadar, hatta senden daha da güzel konuşmasını bilen bir halkız. Biz de atalarımızdan kalan büyük sözleri severiz.

Ama dinle Yankee! Güzel sözlerin artık derde deva olmadığı bir döneme girdik. Karnımızı doyurmak zorundayız. Laf karın doyurmuyor. Karnımızı doyurmak için yeni bir yol seçmemiz lazım. Sadece şeker korporasyonlarınızın lütfettiği sürece değil, bütün yıl boyunca yiyecek bulmamızı sağlayacak bir yol... Ve kendimizi savunmak zorundayız. Bunu yap-

mazsak, hükümetinizin bizi derhal ezmeğe çalışacağından şüphemiz yok.

Kavga devam ederken ve yol tehlikelerle dolu iken, insanlar boş lafla vakit öldüremezler. Onun için bugüne kadar elde ettiğimiz başarıları parlak nutuklarla kutlama gereğini duymuyoruz. Biliyoruz ki, başarılarımız henüz yeterli değildir, kavgamız bitmemiştir ve yolumuz tehlikelerle doludur. Kelimeleri, ancak kavgamıza yardımcı olabilecekleri oranda kullanmağa alıştık. Büyük bir okyanusu aşarken şiddetli fırtınaya yakalananların parlak sözlerle kaybedecek vakti yoktur. Henüz bunun sırası değil... Belki sıra ona da gelecek. Umutluyuz. Ama şimdi kelimelerimizi, fasulye ve ayakkabı sahibi olmak, pirinç ve tanker, yiyecek tavuk ve gidecek okul bulabilmek, silah elde etmek için çok ölçülü kullanmalıyız.

V

Eğer şimdi anlatacaklarımızı iyi kavrayabilirsen, öyle sanıyoruz ki, Küba'da olup bitenleri ve bunun bizim için olduğu kadar sizin için de ne demek olduğunu kendi kendine anlayabilirsin.

Öncelikle şunu bilmelisin ki, biz Küba'lılar, Latin Amerika'nın bir parçasıyız, Kuzey Amerika'nın değil. İspanyolca konuşuruz, köylüyüz ve yoksuluz. Tarihimiz de sizinkine benzemez. Tarihimiz, Latin Amerika tarihinin bir parçasıdır. Ve Latin Amerika'da nüfusu seninkinden daha hızlı artan ve Birleşik Amerika'dan iki kat daha geniş bir sahaya yayılan 180 milyon insan vardır.

Diğer Latin Amerika insanları gibi, biz de, kor-

porasyonlarınızın ve hükümetinizin yaptıklarından bıktık, usandık. Bize haddinden fazla hükmettiler! Hükümetiniz, gangster rejiminin son dakikasına kadar Batista'yı destekledi. Fakat artık ne Küba Karayip Denizi'ndeki adalardan herhangi biri, ne de Karayip Denizi bir Kuzey Amerika gölüdür. Bunların hepsi bitti!

Biz, birçok Latin Amerika ülkesinin tersine, gerek sizin Küba'ya yolladığınız sömürücülere, gerekse kendi Küba'lı sömürücülerimize karşı çıktık. Hâlâ da karşıyız. Karşı çıkmaya devam da edeceğiz. Ne Oriente tepelerinin bir avuç serserisi, ne de bir opera komiğin aktörleriyiz... İş istiyoruz, sizin anladığınız anlamda iş. Ekonomik iş!

Sizin büyük iş aleminiz ve hükümetiniz, yaptıklarımızdan ve yapmakta olduklarımızdan hoşlanmayabilirler. Belki hoşlanmamağa ve her geçen gün yaptıklarımıza karşı daha çok nefret duymağa devam edeceklerdir. Buna aldırdığımız yok. Bizi üzen tek şey, seni aldatmağa devam etmeleridir.

Biz yürüdüğümüz yolda yalnız da değiliz. Büyük bir kıtaya yerleşmiş 180 milyon nüfusunuzu, küçük bir adadan seyreden 6,5 milyon kişiden ibaret değiliz. O günler çok geride kaldı artık.

Bugün bizimle beraber olanlar kimlerdir?

Öyle sanıyoruz ki, 180 milyon Latin Amerika'lının çoğu bizimle beraber. Belki, yaptığımız ve yapmağa devam ettiğimiz bazı şeylerden hoşlanmayabilirler; bu her devrimin kaçınılmaz sonucudur. Devrim, öyle nazik bir şey değildir ve nereye gideceği, nereye gitmesi gerektiği de hiçbir zaman kesinlikle belli olamaz Ama öyle sanıyoruz ki, Yankee korporasyonları ve Yankee hükümeti ile yaptığımız eko-

nomik savaşta, Latin Amerika halkının çoğunluğu bizim yanımızda ve sizin tekellerinizle hükümetinizin karşısındadır. Hatta gerekirse, kendi hükümetlerinin bile...

Bizimle beraber olan başkaları da var. Dünyanın her yerinden insanlar... Özellikle okuyabilen, konuşabilen, yazabilen, okuma hırsı olan gençler ve öğrenciler... Bunlar, senin politikana, soğuk harp tesislerine ve tekelci ekonomine artık tepki göstermeğe başlıyorlar.

İşte, biz Küba'lıların kim olduğumuz :

Biz, Latin Amerika'nın bir parçasıyız.

Biz, Yankee korporasyonları ve hükümetlerinden illallah demiş bir milletiz.

Biz, buna karşı çıktık.

Senin hükümetin ve korporasyonların bundan hoşlanmayabilirler.

Ama yalnız değiliz.

Bugün, devrim Küba'da devam ediyor... Yarın da başka bir yerde devam ediyor olacak. Devrim her ne kadar bizde olduğu gibi bir kişinin liderliğinde yürütülürse de, herhangi biri istedi diye yapılmaz. Biz Küba'lılar inanıyoruz ki, günümüzün devrimleri sefaletten doğar, Küba'nın eskiden içinde bulunduğu şartlardan doğar. Bu şartların sürüp gittiği her yerde devrimler olacaktır. Ve Latin Amerika'da, ve başka bir yerde, ve o eski başıboşluğun hâlâ devam ettiği pek çok ülkede bu olacaktır. İşte bu kıtanın, senin hiçbir zaman düşünmediğin biçimde bir devrimler tablosu haline gelmesinin nedeni... Devrimleri 500 milyon dolarlık yardımınla satın alamazsın. Para ile ancak bazı Latin Amerikan hükümetlerini elde edebilirsin. Hatta bunun için bu kadar çok para

harcamana da lüzum yok, onlar çok daha ucuza satın alınabilirler. Devrimlere gelince, bir kere başladıktan sonra onları durdurmak, çok daha pahalıya, paradan da çok daha fazlasına mal olur.

Seninle içtenlikle konuşuyoruz Yankee, bizi iyi dinle! Örneğin, bütün bu Güney Amerika ülkelerinin halkları halen sahip oldukları ve ileride olabilecekleri muazzam servetlerinin farkına varır ve kendilerinin hâlâ yoksul olduklarını görürlerse neler olmaz? Hele, bu küçük Küba'ya bakıp, Küba'lıların yoksulluktan kurtulduklarını görürlerse...

Biz Latin Amerika halkları, bugüne kadar bize lütuf olarak verilen yada hiç tanıtılmayan şeyleri öğrenmeğe başlıyoruz.

Sizinle aynı yarımkürede yaşıyoruz - daha doğrusu bunu siz söylüyorsunuz. Ama, bunun ne anlamı var? 10 saatte New York'tan Guatemala'ya, aynı sürede Londra'ya, aynı sürede New York'tan Lima'ya, 16 saatte Viyana'ya giden jetlerimiz olmadıktan sonra aynı yarımkürede yaşamamız ne ifade eder? Ve Mexico City'e sadece 6, Paris'e 11 saatte giden jetler... Bütün bunlar olmadıktan sonra, batı yarımküresinde yaşamamızın anlamı nedir gerçekten?

Hepimiz «Batı Uygarlığı»na mensubuz - daha doğrusu bize böyle dendi... Ama gerçekten mensup muyuz? Hepimiz batı uygarlığının insanları mıyız? Biz, Latin Amerika'lıların ortalama ölüm yaşı 35, sizinki ise 65'ten yukarı. Bizim Haiti'deki, Bolivia'daki, Venezuela'daki ve düne kadar Küba'daki okumamış, hastalık içinde yüzen köylü kitlelerimiz de mi sizin gibi aynı «batı uygarlığı»nın insanları? Eğer böyle ise, bu ne garip bir uygarlıktır ki, bünyesinde böylesine çelişmeler sırıtıyor!

Bu çelişmeler var olduğu sürece, biz Latin Ame-

rika'lıların bağlı bulunduğu blok, Kuzey Amerika'lıları içine alan uygarlık grubunun dışında kalacaktır. Son olarak bir kez daha iyice anlatalım : Biz, aç milletlerin halklarındanız. O milletler ki, Latin Amerika'da olduğu kadar, Afrika'da da, Asya'da da vardır ve dünyanın hangi köşesinde oldukları da hiç önemli değildir.

Açlık, her yerde açlıktır.

Daha otuzbeşine varmadan sizin Orta Amerika'daki meyve kumpanyalarınızdan birinde çalışırken ölmekle, Güney Afrika'daki elmas madenlerinden birinde çalışırken ölmek arasında hiçbir fark yoktur.

Hastalık, her yerde hastalıktır.

Ve okuyup yazma bilmemek, bütün dillerde aynı anlamı taşır : Tarihten yoksun bir halk olmak demektir bu. Yarım insan olmak demektir... Biz Latin Amerika'lılarm hemen hemen yarısı, böylesine ilkel yaratıklarız, okuma yazma bilmiyoruz. «Hür Dünya» bizim için ne anlam taşıyabilir, Yankee'lerin «batı uygarlığı» ne ifade edebilir?

Bütün bunlara rağmen hâlâ, bizim de senin gibi «batı uygarlığı»ndan olduğumuz kanısında isen ve eğer bu uygarlığa, senin için anlamı ne olursa olsun değer veriyorsan, buna bağlı saydığın ülkelerde olup bitenleri iyice öğren!

İşte, biz Küba'lıların nihayet çok iyi tanımağa başladığımız bugünün dünyası hakkında bir başka gerçek Sosyalist milletler de, dün tamamı ve bugün büyük bir kısmı ile, aç milletler blokuna dahildir.

İşte, herşeyin üzerinde bizim onlarla paylaştığımız gerçek budur. Basit bir gerçek! Eğer dünyanın her köşesinde uğradığınız felaketlere, bir avuç tah-

rikçinin sebep olduğu kanısında isen, aç milletler blokunu düşün Yankee!.. Onlar, sosyalist bloktan da, kapitalist bloktan da çok daha önemlidir. Onlar, hiç değilse bizim için çok daha önemlidir. Ve şimdi sözünü etmekte olduklarımız, zengin Yankee'ler değil, bizleriz.

Sosyalist halkların ne oldukları veya ne olmadıkları hiç önemli değil. Bizim için açık olan tek şey, aç halklar olarak onların açlıktan kurtulmağa başlamış olmalarıdır. Onlar, artık açlığın kalmadığı toplumlar kuruyorlar. Fakat, henüz kapitalist düzende bulunan veya sizin gülünç deyiminizle «özgür» olan aç halklara baktığımız zaman, onlarda hâlâ bu gelişmeyi göremiyoruz. Gördüğümüz şudur Yankee : Açlık!

Belki hoşlanmayabilirsin, hatta hiç bilmeyebilirsin de, fakat bundan sonra tanımak zorunda olduğun üç büyük gerçek var :

Birincisi, Rusya ve Çin bloku, Dünya tarihinin bu inkar kabul etmez gerçeği, ne yaparsan yap, yok olmayacak, parçalanmayacaktır.

İkincisi, hemen hemen sıfırdan başlayarak, sadece bir yada iki kuşakta, senin gibi bizi de birçok bakımdan şaşırtan bir ekonomi ve bir toplum kurmuşlardır. Senin tersine, biz, onu pek çok bakımdan da çok çekici buluyoruz. Tabii en başta midelerimiz bakımından. Küba üzerindeki komünist etkilerinden daha sonra bahsedeceğiz. Biliyoruz ki bu senin için çok önemli. Aynızamanda bizim için de ve dünyanın diğer ülkeleri için de önemli. Fakat bizler bundan sizin kadar endişe duymuyoruz.

Ve işte üçüncü büyük gerçek :

Onlar bizimle beraberdir. Ve onlar Yankee te-

kellerine ve Yankee hükümetine karşıdır. Şüphesiz, bu onların kendi kişisel çıkarlarınadır. Ama sizinle başa çıkabilmek için, bizim de yardıma ihtiyacımız var. Eğer bu yardımı alamazsak, bizi sömürmeğe devam edeceksiniz ve Küba'da yeni girişimlerimizi ezmeğe kalkışacaksınız. Bundan eminiz. Şunu kesinlikle aklında tut : İhtiyacımız olan yardımı, veren kim olursa olsun, alacağız. Kabul ettirebildiğimiz şartlara uygun olarak alacağız. Almağa da zorunluyuz, yoksa bizi aç bırakmak için elinizden geleni ardınıza koymayacaksınız.

VI

Hükümetinin, Küba'yı «Birleşik Amerika'ya karşı insafsızca ekonomik baskı yapmak»la suçlaması, bize çok gülünç geliyor Yankee. Lütfen bir an düşün! Gerçekten gülünç değil mi? Biz, altı milyonluk bir halkız, siz ise 180 milyonsunuz. Ekonominiz, hacim ve değer olarak bizimkinden en az 200 kat daha kuvvetli. Hatta, biz daha kendi besinimizi yetiştiremiyoruz, bunun için gerekli traktörleri yapamıyoruz. Sizin bir yılda ruj ve benzeri şeyler için harcadığınız para, bizim bütün bir yıllık çalışmamızın karşılığından çok daha fazla. Bütün bu şartlar altında, «Küba'nın, Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı insafsızca ekonomik baskı yaptığı»nı söylemek biraz aptalca olmuyor mu?

Hükümetiniz, aynızamanda, «bizim ekonomik baskımızın, Küba'nın hür dünya ile geleneksel yatırım ve ticaret ilişkilerini tahrip etmeyi öngördüğünü» ileri sürüyor.

Hemen söyleyelim ki, bu, gerçekten bizim niyetlerimizi dile getiriyor. Ama «Hür dünya ile geleneksel yatırım ve ticaret ilişkileri»nin ne demek olduğunu biliyor musun? Herşeyden önce, sizin büyük korporasyonlarınız, «hür dünya» olarak kabul etmedikleri herhangi bir hür dünya ile ilişkiler kurulmasına izin vermezlerdi. Bizim ekonomik ilişkilerimiz, mutlaka korporasyonlarınızın kabul ettiği hür dünya ile kurulabiliyordu. Gerçekte bizim pek fazla ekonomik ilişkilerimiz de olmamıştı. Bunlar, Yankee korporasyonları arasında ve içinde kurulmuş ekonomik ilişkilerdi. Bizim bundaki rolümüz, sadece çalışmak ve onların bizden kopartıp götüreceği tabii kaynaklarımızın ürünlerini ortaya çıkarmaktı. Şimdi bu tekelleri rahatsız eden, petrol ve diğer ihtiyaçlarımızı Sovyet blokundan satın almamız ve şekerimizi bu ülkelere satmamızdır. Böyle bir ticari ilişki, Birleşik Amerika'ya veya ikiyüzlü Yankee'lerin iddia ettiği gibi «kıta dayanışması»na karşı bir «ekonomik baskı» olarak nasıl nitelendirilebilir?

Ne dayanışması? Bizim ticaretimiz, Mr. Lodge' un 19 Temmuz 1960'da Birleşmiş Milletler'de ileri sürdüğü gibi bir «yabancı hakimiyeti» olarak nasıl tanımlanabilir? Bize göre Mr. Lodge ya bir budaladır yada büyük Yankee tekellerinin saldırgan bir fedaisidir.

1961'de yapılacak yeni başkanlık seçiminiz bize yardımcı olacak mı? Pek sanmıyoruz. İki adayınız da bize karşı saldırganlıkta ve bizi anlamamakta birbirleriyle yarışıyorlar. Gerçekten başka bir alternatif olmadıkça, seçiminiz bizim için ve herhalde senin için de büyük bir düzenbazlıktan öteye gitmeyecektir. Mr. Nixon bizi dize getireceğinden açıkça bahsederken, Mr. Kennedy de sert bir tavır takınarak bi-

zi «bir komünist uydusu» olarak tanımlıyor. Bunlardan ne bekleyebiliriz? Bu sözlerin gerçek anlamı şu : Biz artık bir Yankee uydusu olmayacağız. Biz, bağımsız ve hükümran bir milletiz. Kimsenin uydusu değiliz. Bütün Kennedy'ler ve Nixon'lar isteri krizleri içindedirler ve dünyayı bir askeri savaş alanı olarak görmektedirler.

Senin dostun olabileceğimiz halde, şimdi her iki partin de bizi, senin düşmanın, yeni bir düşmamn olarak ilan ettiler. Biz bunu gene de hoşgörü ile karşılayabiliriz, çünkü seçim kampanyalarınızın içyüzünü biliyoruz. Ve bildiğimiz içindir ki, henüz bütün ümitlerimiz de kaybolmamıştır.

VII

Bütün bu gibi saçmalıklar, Birleşik Amerika'da değilse bile dışarıda kötü sonuçlar veriyor. Biz Küba'lılar, bu saçmalıkları ortaya koymak için elimizden geleni yapıyoruz. Ancak, hükümetinin ve tekellerinin yapmış olduğu şeylerin, bütün dünyada büyük nefret yarattığını bilmelisin.

Hatırlar mısın, iki yıl önce Başkan Yardımcınız Güney Amerika'ya bir iyi niyet turu yapmağa kalkışmıştı. Uruguay, Arjantin, Paraguay ve Bolivia'da Mr. Nixon ve beraberindekiler, sık sık protesto edildi ve basın toplantısında sert sorularla karşılaştılar. Peru'nun Lima şehrinde büyük bir nümayiş yapıldı. New York Times Gazetesi'nin yazdığına göre, galeyan halindeki kalabalık tarafından Nixon'a tüküründü ve taşlar atıldı. Venezuela'da, fakir halkın

ve petrol krallarının başkenti Caracas'ta karpuz iriliğinde kayalar fırlatıldı. Mr. Nixon'ın arabasına saldırıldı, öfkeli kalabalık arabayı devirmeğe, başkan yardımcısını caddelerde sürüklemeğe kalkıştı. Arabanın pencereleri taşlandı, Nixon tükürük yağmuruna tutuldu. Ertesi gün Venezuela ordusu nümayişleri süngü ve gaz bombalarıyla dağıttı. Ondan sonra da, Karayip üslerine, Yankee deniz piyadeleri ve paraşütçüleri sevkedildi.

16 ay sonra, 1959 Ekim'inde, Buenos Aires'de solcu öğrenciler Arjantin milli üniversitelerine yapılan Yankee yardımını şiddetle protesto ettiler. Bu yüzden ekonomi ve mühendislik okulları tatil edildi. Ve böyle daha bir çok olay birbirini izledi.

1960 ilkbaharında ve yazında yaptıklarınızın sonuçları, Yankee'ler için bir seri felaket halinde kendini göstermeğe başladı.

Türkiye'de öğrenci nümayişleri bir askeri cunta kurulmasına yol açtı. Menderes yönetimine ordu el koydu.

Güney Kore'de öğrenciler, Syngman Rhee'nin haraççı, Yankee kuklası rejimine baş kaldırdılar. Rhee devrildi.

Taiwan'da Amerikan uşağı diktatör Çan Kay Şek ve iki milyon Çin'linin çizmesi altında ezilen sekiz milyon Formosa'lı hergün biraz daha sabırsızlanmaktadır.

Dünya'yı saran Yankee askeri üslerinden birinde, Okinawa'da halk, İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra ilk defa Yankee'lere karşı nümayiş yapmak fırsatını buldu. Öğrenciler, yılan dansı yaparak, orayı ziyaret eden Başkanınızın yüzüne karşı «go home - go home» diye bağırdılar. Fakat 12 bin Yan-

kee askeri kalabalığı dağıtarak Başkam bir helikopterle hava alanına kaçırdı.

Japonya'da Başkanınızın ziyaretini ve yeni bir Yankee anlaşmasını önlemek, Yankee taraftarı Başbakan Kishi'yi değiştirmek için yapılan öğrenci nümayişleri haftalarca sürdü.

Bu, listenin tamamı değil. Fakat belki sana ne demek istediğimizi biraz olsun gösterebilir.

Bütün bunlar için seni neden suçluyoruz? Bir kere, kuvvetin yüzünden... Hiçbir şey yapmasan da böyle bir kuvvete sahip bulunmakla, birşeyler yapmış oluyorsun. Bunun içindir ki, bugün sen bu nefretin ve bu ıstırabın başlıca hedefisin! Bu on milyonlarca insan, sadece Yankee'lere kusur bulmuş olmak için böyle davranmıyor. Böyle davranmalarının bazı gerekçeleri vardır. Bu gerekçelerin bir kısmı belki hatalıdır, fakat sen onların gerekçelerinden hiç değilse bir tanesinin farkında mısın? Bunları öğrenmeğe hiç gayret ettin mi? Onları cevaplandırmak, onların koşullarına seslenmek için hiç çaba gösteriyor musun? O kadar çok uçağın ve öyle geniş bir turizmin var ki, gerçekleri mutlaka yerinde görüp öğrenebilecek durumdasın...

Şimdiye kadar yaptıklarınızın yada yapmadıklarınızın sonuçları, yarın aç milletler blokunun her yerinde daha çok göze çarpacak. Fakat bunlar, seni kişisel sorunlarının peşinde koşmaktan alakoyacak kadar açık olacak mı? Bu, biz Latin Amerika'lılar için gerçek bir problemdir. Batı yarımküresindeki bütün Amerika'lılar için de...

Bu, aynızamanda dünya tarihi için de bugünün ve yarının problemidir; o dünya tarihi ki, istesek de istemesek de hepimiz onun birer parçasıyız. Aç milletlerde, dünyanın sefil ülkelerinde söylenen tek şey,

zengin Yankee'lerin para ve şiddetten başka hiçbir şeye aldırış etmedikleridir. Ayrıca, artık her şeyin kolay kolay kontrol altına alınamadığını sen de muhakkak farketmeğe başlamışsındır. Ülken — ve eğer hâlâ bu ülkenin insanı isen sen de — herşeyi kolaylıkla elde eden Yankee'lerin asla hayal etmedikleri bir dünya nefretinin hedefi haline gelmektedir.

Fakat dinle Yankee :

Böyle mi olmalı? Bütün bu olanlar senin tutumuna bağlı değil mi? Hiç olmazsa bir kısmı sana bağlı değil mi? Bunları düşünürken, lütfen şunu da göz önünde tut :

Bizler yoksulduk, fakat şeref ve haysiyetimizi asla yitirmemiştik... Gururdan, şeref ve kavga gücünden yoksun olduğumuzu sanmak gafletine kapılma. Bütün soğukkanlılığımızla seni temin ederiz ki, bu niteliklerin hepsine sahibiz. İleride, sözlerimizle olduğu kadar, hareketlerimizle de bunları sana göstermeğe devam edeceğiz. Görsen de görmesen de bunu yapacağız. Eğer görürsen, belki gene dost olabiliriz. Ama görmemen, hepimiz için ıstıraplı bir devir açacaktır.

Olup bitenlerin farkında değil misin? Düşünmeni, duymanı ve davranmanı gerektiren olayları görmüyor musun? Şimdi bu durum, bütün dünya için söz konusudur. Şu anda Küba da, bu patlayışın bir parçasıdır. Biz Küba'lılar bundan hoşnut muyuz? Şüphesiz evet, şimdi insanlığımızı daha iyi duyuyoruz. Gerçekte, Karayipler'deki soğuk harbin merkezi olmak bizi pek sevindirmiyor. Dünyanın neresinde olursa olsun, soğuk harpten nefret ediyoruz. Kim soğuk harbi sevebilir ki? Batı'nın Macaristan'ı da olmak istemeyiz. Kim ister ki? Fakat, yapılması gere-

ken pek çok şey şimdi Küba'da yapıldığı için memnunuz, bundan hoşnut olmalıyız...

Sana gerçeği anlatmak için başka ne söyleyebiliriz?

«Istırap ve isteklerimizin artık farkına varmalısın,» diyoruz. Eğer bunların farkına varırsan, yaşadığın dünyada olup bitenleri de anlayabilirsin. Küba'yı kendi şartları içinde bir dava olarak ele al! Kendinin kim olduğunu da bir kez daha düşün Amerikalı!...

Küba ne demektir?

Küba, senin için son bir şans daha demektir... (*)

(*) Bu uyarmalara rağmen, Amerika hezimetle sonuçlanan Domuzlar Körfezi çıkartmasını yaptırmış ve son şansını da yitirmiştir.

2 Devrimimiz

Şimdi sana, hemen hemen başından beri içinde bulunduğum devrimin içyüzünü anlatacağım. 1956'da Fidel'in, eğitim görmekte olduğu Meksika'dan gelerek Oriente'de üslenmesinden hemen sonra, bir silah edinerek, Fidel ve adamlarına katıldım.

Silahımı nereden almıştım? Tabii senden, hiç değilse parasını sen ödedin... Belki bunu bilmiyorsun, ama doğrudur. Sen hükümetine vergi ödedin, hükümetin de senin paranla, bu silahı satın alıp Batista'ya — o kanlı piçe — verdi. Batista da katil gangsterlerinden birine... Fakat bir gece, senin adını bile bilmediğin küçük bir kasabanın, bir ara sokağında, dördümüz gangsterin üzerine çullandık. Onu ben, kendi **machete**'mle (*) öldürdüm. Bu bir savaştı Yankee. İşte silahımı ondan aldım. Sonra, **Sierra**'ya (**) Fidel'e vardım. Ve onunla birlikte bütün Batista'cılara karşı, savaşa katıldım.

(*) Güney Amerika'da kamış kesmek için kullanılan uzun ağır bir bıçak.
(**) İspanyolca'da dağ anlamına gelir, burada Sierra Maestra kastedilmektedir.

Oriente'de, Santiago de Cuba'nın dışında yaşayan bir kadın vardı. 40 yaşlarında, okumuş bir kadındı. Dağdaki evi, Batista'mn ordusu ile devrimci askerlerin arasında kalmıştı. Oraya gündüzleri Batista'nın askerleri gelirdi, geceleri de devrimciler... Evi, iki tarafın uğrağı idi. Ama o, iki taraflı oynamıyordu. Bizimle idi, bir devrimciydi... Pek çok devrimci gibi, o da Manzanillo'dan gelmişti ve bize yardım ediyordu. Silah ve kurşun getirirdi. Daha önemlisi, Santiago'dan ilaç ve mesaj taşırdı.

Nasıl oldu da yakayı ele vermedi? İşte bak, kapitalist kafası nasıl çalışıyor... Kadının çok zengin bir amcası vardı. Babasının da hali vakti yerinde idi. Devrimciler, yiyecek ihtiyaçlarını gidermek için, babasının bir miktar sığırını çalıp götürmüşlerdi. Batista'mn askerleri bunu öğrenince, onun devrimcilere karşı olduğuna kesinlikle inandılar. Kapitalist mantığının nasıl işlediğini görüyor musun? Kadına gelince, bize daima şöyle derdi : «İşte Fidel'e teşekkür etmem için bir sebep daha - sizinkilerin yemek için götürdükleri o sığırlar hayatımı kurtarıyor.»

Geceleri onunla sohbet ederdik. Bize şehirde olup bitenleri haber verir ve kendisinin nasıl devrimci olduğunu anlatırdı.

Batista, 1952'de yönetimi ele geçirdiği zaman Havana'da idi. Kendisinden genç olanlar, Batista'nın 1930'larda yaptıklarını unutmuşlardı, fakat o hatırlıyordu. Ve halkın bunları nasıl hatırlayamadığını, Batista terörünü nasıl unutabildiğini düşünerek kendisini yıkılmış hissediyordu.

1953'te iki kız ve 125 genç adamla Fidel, Batista'nın Moncada'daki garnizonuna baskın yaptığı zaman, o Santiago'da idi. O zaman harekete tamamen katılmamıştı. Ama, bazı kadınlarla işbirliği yaparak,

devrimci gençlerin şehirden çıkmasına yardım ediyordu. «Zavallı çılgın çocuklar» dediği devrimciler için büyük üzüntü duyuyordu. Oysa, onlar ne çılgın, ne de çocuktular. Onlar devrimciydiler, gençtiler, kazanacaklardı. Hatta yaptıkları baskınla, Batista'nın maskesini düşürerek, daha o zamandan kazanmışlardı bile. Kardeşleri tutuklanarak katledilmiş, böylece herkes Batista'nın bir katilden başka birşey olmadığını görmüştü. Bu bir dönüm noktasıydı...

Sonra Fidel, 1956'da Oriente'de üslendi ve gerçek devrim başladı. Batista'nın iddiasının tersine, Fidel'in öldürülmediğini herkes öğrenmişti. Bundan sonraki uzun sürede hergün pek çok adama kıyıldı ve biz «Bugün kaç kişi?» diye sormağa alıştık. Kaç kişi?.. Bir an bile kaybetmedik; biliyorduk ki ergeç kazanacağız. Fakat, başarının bu kadar çabuk elde edileceğini gerçekten beklemiyorduk.

I

Biz Küba'lılar, devrimimizin nasıl başladığı hakkında konuşmaktan hoşlanırız.

Herşey nerede başladı?

Bazıları «Oriente eyaletinde tabii, Sierra Maestra tepelerinde,» der. Bir kısmı da «Şüphesiz evet,» diye cevaplandırır, «fakat, aynızamanda büyük Havana Üniversitesindeki Hukuk ve Tıp Fakülteleri sınıflarında da başladı.» Bazıları ise, «Buna inanmıyorum. Ben, devrimin aç köylülerin yüreklerinde, onların **bohio**'larında (*), taşranın sefil kenar mahallelerinde başladığı kanısındayım,» der. Çok yaşlılarımız da şöyle fikir yürütürler : «Bütün bunlar doğru

(*) Bohio - Ahıra benzeyen kulübe.

olabilir. Fakat o, daha önceleri, ta İspanyol boyunduruğunda bulunduğumuz sıralarda başlamadı mı? José Marti yedi yıl süre ile yazıp mücadele etmedi mi? Ve pek çoğumuz öldürülmedi mi? Sonra da Yankee deniz piyadeleri gelip yönetimi ele almadı mı?»

Şurası bir gerçek ki, devrimimizin nerede başladığını kimse kesinlikle bilmiyor. Ama muhakkak olan birşey varsa, o da, kısa aralıklarla uzun süre, mücadele ettiğimizdir. Bir başka gerçek de devrimimizin henüz bitmediğidir. O hâlâ devam etmektedir. Ve madem ki böyledir, sana devrimimiz hakkında bazı şeyler anlatmak isteriz.

Devrim, üniversitede kotarıldı. Bir kez, Latin Amerika üniversitelerinin, Kuzey Amerika üniversitelerine hiç mi hiç benzemediğini bilmelisin. Küba'nın eski düzeninde bile Havana Üniversitesi, Batista'nın zulüm ve karanlık denizinde karşı koyma özgürlüğüne sahip acayip bir ada idi. Üniversiteyi yöneten profesörler, ne politikacılardan, ne de polisten emir kabul ederdi. Bunu garip bulabilirsin, ama garip değildi. Eski düzende, üniversite öğrencileri, başlıca egemen grupların, zengin grupların çocukları ve onların arkadaşlarıydı. Onların radikalizmleri de, rastgele içine düştükleri bir «geçici aşama» olarak kabul edilip hoş görülüyordu. Aynızamanda bu öğrenciler, yetiştikleri zaman doktor ve avukat olabilecekleri gibi, hükümet memuru ve politikacı da olabilirlerdi.

Bununla beraber, yine de, öğrenciler Batista'nın polisleri tarafından dövüldü, kurşunlandı. Tiranlığın son yılında üniversite tamamen kapatıldı. Ne var ki, bütün bunlardan önce, üniversite bir kez devrimci fikirlerin beşiği haline gelmişti. Çünkü sadece üniversiteye az çok politika girebiliyordu. Bu imkan

yüzünden orada, isyan, ayaklanma ve başkaldırma politikası, devrimci politika egemen olmuştu. Öğrenciler politikanın içindeydiler, gürültücü ve öfkeliydiler. Söylevler veriyor, manifestolar yayınlıyor, sokaklara dökülüyorlardı. Ve burada, Küba sefaletinin ortasındaki bu yarı özgür adada, 1945 başlarında, zengin bir adamın oğlu olan hukuk öğrencisi Fidel Castro, kendi güzel konuşma yeteneğini keşfediyordu.

Onu tanıyanlar, eskiden de çok güçlü ve akıcı konuştuğunu söylerler. Fakat bazı okul arkadaşları, politika ile uğraştığı için, ondan pek hoşlanmıyorlardı. Onlara göre «temiz», namuslu orta tabaka insanları, politikaya karışmazdı; çünkü politika hırsızların işiydi. Bazı arkadaşları Fidel'in, önce sınıf, sonra fakülte ve daha sonra da öğrenci federasyonu delegesi olmak, burayı da bir sıçrama tahtası yaparak, o eski, malum Küba politikasına atılmak amacıyla herkesi kullanmak istediğini sanıyorlardı. Bu yargının ne denli yanlış olduğunu şimdi herkes görmekte, hatta o zamanlar böyle düşünenlerin bazıları, bugün gece gündüz demeden Fidel'e yardımcı olmaktadır.

Fidel öğrenimini bitirdikten sonra avukatlık yapmağa başladı. 1952'de de parlamento üyeliğine adaylığını koydu. Görüyorsun ya, önce herşeyi seçim yolu ile, demokratik yol ile başarmayı denemişti... Fakat o yıl, Batista'nın silah zoruyla yeniden yönetime el koyduğu ve burjuva demokrasisini bir solukta tamamen yokettiği yıldı.

Batista, Cumhurbaşkanına «İşiniz bitti. Artık hükümet benim!» dedikten sadece 11 gün sonra, senin hükümetin, Batista'yı Küba'nın gerçek Hükümeti olarak «tanıdı».

Fakat o — Fidel Castro —, bu gangsteri tanımadı.

Ve işte böylece devrimimiz gerçekten başladı

Bir insan, bir canavara «Hayır!» diyordu.

İlk önce seçimler konusunda mahkemelerde dava açtı. Mahkemelere, Batista güruhunun yasaları nasıl çiğnediğini gösteren bir dava dilekçesi sundu. Tabii bu dilekçe hasıraltı edildi. Ve bundan sonra Fidel şunu anladı : Eski Küba'da dürüst insanlar için mümkün olan tek gerçek politika, silah politikası, gerilla politikasıydı. Dürüst bir adam için tek «politika», devrim idi. Fidel, bu politikayı hemen ertesi yıl, 26 Temmuz 1953'de, Moncada baskınında uygulayacaktı...

Bu genç kimdi? Nereden gelmişti?

Fidel, 13 Ağustos 1926'da doğmuştu. Oriente'de şeker kamışı yetiştiren ve kerestecilik yapan zengin bir adamın oğlu idi. Bu yüzden, daha çocukken, tepelerinde avlanarak ve içinde bulunduğu yoksulluğu yakından görerek, Oriente dağlarını çok iyi tanıdı. Önce Oriente eyaletinin büyük şehri Santiago de Cuba'da Katolik okullarına, sonra Havana'daki Cizvit lisesine ve nihayet avukat çıktığı Havana Üniversitesi'ne gitti. 1950'de Havana'da yoğun bir mesleki çalışması oldu, ama o başka avukatlar gibi değildi; yoksulları ve siyasi mahkumları da savunuyordu. Ve her geçen gün daha koyu bir devrimci kesiliyordu...

Batista yönetime el koyduktan ve dava dilekçesi hasıraltı edildikten sonra, Fidel kendisini bu alanda eğitmeğe ve Moncada baskınını planlamağa başladı. Kendisiyle beraber olan iki kızla, 170 genç adamın çoğu öğrenci idi ve bunlarla Batista'nın garnizonun-

daki bin askere saldırdı. Amacı, onları gafil avlayıp silahlarını almak ve radyoyu ele geçirerek halkı diktatöre karşı ayaklanmağa çağırmaktı.

Bugün herkesin bildiği gibi, bu hareket, ayaklanmanın ilk aşaması olarak olumlu sonuç vermesine rağmen, askeri yönden başarısızdı. Devrimcilerden bazıları baskın sırasında öldürüldü. Bir kısmı yakalanarak, Batista usulleriyle işkenceden geçirildi. Bazıları ise yargılanmak üzere tutuklandı, çoğu baskından hemen sonra katledildi. Bu, Batista'nın kan banyosunun gerçek başlangıcıydı. Ve Batista'nın silahşörleri caddelerde kol gezerek insan avlıyordu.

Fidel ve kardeşi Raul ile diğerleri mahkemeye — tabii buna mahkeme denilebilirse — sevkedildiler. Sonra da Pinos adasında hapsedildiler. Fidel'in mahkemenin gizli oturumunda «Tarih Beni Beraat Ettirecektir,» diye yaptığı büyük konuşma, zabıt katipleri tarafından dışarı kaçırılarak bütün halka maledildi. Bu konuşmayı sen de mutlaka bir yerden bulup okumalısın Kuzey Amerika'da dürüst yayımcılar varsa, Amerika Kıtası'nın en büyük yapıtlarından biri olduğu için, bunu herhalde yayınlayacaklardır. (*)

Ondan sonra olup bitenlerin hepsini sana bu mektuplarda anlatamayız. Ama bu genç adamların ne denli kişiler olduklarını ortaya koyduğu için bunlar öğrenilmeğe değer.

Yedi aylık hücre hapsinden sonra Fidel, hapisanede diğer mahkumlar için bir okul kurdu, onlara kendisi felsefe ve tarih öğretti. Bir yandan da İngilizce çalışıyor ve José Marti'nin bütün yapıtlarını yeni baştan okuyordu. Fakat bu sırada halk Fidel'in

(*) Castro'nun bu ünlü savunması kitabın sonunda yer almaktadır. (Yayınevinin Notu)

serbest bırakılması için bağırıp çağırmağa devam ediyordu. Batista halka hoş görünmek için onları iki yıllık bir hapislikten sonra serbest bıraktırdı.

Fidel ve arkadaşları, serbest kalır kalmaz Meksika'ya gittiler ve İspanya iç savaşına katılarak, gerillacılığın bütün inceliklerini öğrenmiş olan bir Küba'lının yönetimi altında vakit geçirmeden eğitime başladılar. Alberto Bayo adındaki bu Küba'lı, Mexico City'de bir mobilya fabrikasını yönetiyordu. Chalco'da bir çiftlik kiralayarak, hep birlikte orada eğitime başladılar. Meksika'da Che Guevara ve diğerleri ile de karşılaşan devrimciler, 1956'da sayıları 82'yi bulunca, küçük bir gemiye atlayarak Küba'yı istila etmeğe geldiler.

Kasım ayındaki bu hareket de başka bir felaket oldu, bu kez durum Moncada Temmuz'undan da kötüydü. Yollarını kaybettiler, Küba'da kendilerini bekleyen adamlarıyla bağlantı kuramadılar, gemileri karada korkunç bir bataklığa saplandı, saldırıya uğradılar. Harekat, 1956 Noel'inde bir dağın tepesinde sona erdiği zaman, Fidel'in sadece 12 adamı kalmıştı. Fidel onlara «Diktatörlüğün günleri artık sayılıdır,» diyordu.

Bu an belki de devrimin dönüm noktasıydı. Çünkü Fidel haklıydı.

II

Küba'da, yoksulluk ve bozuk düzen trajedisiyle yakından ilgilenen ve buna devrimci yoldan cevap arayan, sadece orta sınıfa mensup birkaç öğrenci ile aydın vardı. Küba intelligentsia'sı paramparça idi... Bir kısım aydınlar tiranlığın adamı idi, diğerleri ise

bir süre öğrenimden sonra, Küba'yı tamamen unutmak istemiş ve ülkeyi terketmişti. Bunlar öğrenimlerine devam etmek için New York veya Miami'ye gitmişler, bazıları daha sonra teknisyen veya avukat olmak yada Küba Dışişleri Bakanlığı'na kapağı atmak için geri dönmüştü. Bu sonuncuların amacı, yurt dışında yaşama imkanını sağlamaktı. Bir kısım aydınlarımız, Paris'e okumağa gitmiş ve oraya yerleşmişti. Küba'da bunlar için kültürel ve entellektüel bir hayat yoktu.

Küba'da kalanlar ve sonradan geri gelenler ise susmayı yeğ tutarak ellerinden geldiği kadar iyi yaşamağa çalışıyordu. Gördüğün gibi aydınlarımız, çevre, sınıf yada grup olarak bir bütün değildi. Birbirlerinden kopmuşlardı ve asla devrim yapacak bir sınıf olmadıkları gibi, devrime hevesleri de yoktu. Hepsinin «komünist» damgası yemekten ödleri patlıyordu.

Fakat genç aydınlardan küçük bir grup, bizler, devrimi başlattık. Damga yemekten korkmadık, ne olduğumuzu ve ne olmadığımızı biliyorduk. Siz Kuzey Amerika'lıların şimdi, bu genç aydınlar, yani ayaklanmayı yöneten ve bugün Küba devrimini sürdüren bizler hakkında bilmeniz gereken önemli bir nokta var : Bizler, daha önceki sol hareketlere katılmış, ancak 35 yıl süre ile Stalinizm'den, tasfiyelerden, mahkemelerden dolayı hayal kırıklığına ve yılgınlığa uğramış eski sol inteligentsia'ya mensup değiliz. Yaptığımız ve yapmak gereğini duyduğumuz şeylerin «sıfıra şıfır elde sıfır» olduğu karamsarlığına kapılmıyoruz, sinik insanlar değiliz.

Dünyanın yeni soluyuz. Devrimimiz, eski sol'un başarısız geçmişiyle yıpranmamıştır. Küba'nın gerçeklerinden hareket ediyoruz. Hiç bir korkuya kapıl-

madan yapmamız gereken şeyleri yaptık ve devrimimizi aynı rahatlık ve güvenle sürdürüyoruz,

III

Orta sınıfa mensubuz. Köylüler arasından yada şehirdeki işçiler arasından gelmedik. Fakat tam anlamıyla temasta bulunduğumuz sınıf, köylülerdi. Bu bir bakıma askeri durum yüzündendi. Köylük bölgeler ve dağ tepeleri, orduya karşı savaşılabilecek tek yerdi. Şunu da iyi bilmelisin ki, bu «köylüler» yılın büyük bir kısmında tamamen işsiz kalan, ücretli tarım işçileriydi.

Her devrim, eski düzenin kötülüklerini abartır. Biz Küba'lılar, böyle birşey yapmayı gerekli görmedik. Eski Küba'da köy düzeni zaten tam bir sosyal cehennemdi... Köy, önüne geçilmez bir yoksulluk ve umutsuzluk yuvasıydı.

Sana daha sonra da anlatacağımız gibi, eski Küba, Yankee emperyalizminin sömürme hedefiydi. Kendi ekonomimiz de, rüşvetçilik, yolsuzluk ve israflarla dolu bir hırsızlar kapitalizmi idi. Politikamız, anayasa demokrasisinin bozuk bir kopyasıydı. Ne demokrasi, ne de anayasa vardı. Politik düzenimiz, tamamen orduya dayanmış bir tiranlıktı ve ekonomik imkanlar, tiran ile uşakları tarafından kendi servetlerini artırmak için kullanılıyordu. Başkaldırmadan önce, bütün bu ayrıntıları bilmiyorduk. Bildiğimiz tek şey, bu ayrıntıların sonucu idi, ki bunu da görmek çok kolaydı. Bu sonuç yoksulluktu... Yoksulluk öylesine tabii hale gelmişti ki, kimse geleceğe ait, bunun giderilebileceğine dair bir ümit besleyemiyordu.

Şiddet ile ıstırabın, terör ile sefaletin cenneti olan Karayip'imizde, köy «evleri»nin (tabii siz Kuzey Amerika'lılar bizim **bohio**'larımıza kolay kolay «ev» diyemezsiniz) hemen hemen onda dokuzu petrol lambası ile aydınlatılıyordu. Su tesisatına sahip olanlar ise yüzde üçten azdı. Hatta yarısından çoğunun — tabii sen bunu hayal dahi edemezsin — evet, yarısından çoğunun, dışında bile bir helası yoktu; içinde helası olanlar ise yalnız yüzde üç kadardı.

Çocuklarımızın üçte ikisi, ilkokula bile gidemiyordu, okula başlayanların ise çoğu hemen ardından ayrılıyordu. Örneğin 1950'de birinci sınıfa başlayan 180 bin çocuk vardı, fakat sekizinci sınıfa kadar devam edenlerin sayısı beş binin altındaydı. Bu rakam sadece köylere değil, köy ve şehirleriyle bütün Küba'ya aitti.

Bu sefalet ve tembelliğe terkedilmiş köyler için her yıl **tiempo muerto** — ölü sezon — gelip çatardı ve o zaman toprak işçileri gibi, fabrika işçileri de aç kalırdı. Başlıca ürünü şeker olan Küba'da, şeker kamışı tarlaları ile şeker fabrikalarında iş sezonu çok kısa sürdüğü için, Küba'lılar her yıl aylarca boş otururlar ve buna hiçbir çare aranmazdı.

Kuzey Amerika'nın Kore savaşından çıkmasıyla başlayan ekonomik gelişme devrinde yapılan Küba sayımları, bütün Küba'da işçi ve köylülerin hemen hemen dörtte birinin hergün işsiz olduğunu ortaya koyuyordu. Senin iki ekonomistinin de belirttiği gibi, Küba'nın her ekonomik yılı, Amerika'nın 1930'lardaki büyük buhranının en kötü yılına eşitti. Bizim için bu «normal»di.

Sakın işsizlik sigortası ve yardımlardan bahsetmeğe kalkışma, çünkü bize hakaret olur. Bunlar, sadece zengin Yankee'ler içindi. İşsizlik Küba'da kro-

nik bir dert idi ve çaresi de yoktu... Bu yoksulluk, tarihimizin bir sonucu idi.

Servet içinde yüzerken, yoksulluğun ne demek olduğunu bilmek belki senin için zordur. Yoksulluk aşağılık bir şeydir Yankee, onu hiçbir şekilde tanımamış, tanısan da unutmuş olabilirsin : Yoksulluk hazin bir şeydir. O, ölmeden ölmek demektir. Yoksulluk, ayakkabısızlık demektir. Ve çıplak tabanlardan vücuda süzülen bir sürü besili solucanın, çocuklarının barsaklarında kaynaşması demektir. Küba'da yoksulluk, saz damlarından devamlı su sızan, zemini kirli, sefil, pis kulübelerde sekiz kişinin birden var olması — buna yaşamak demeğe kimsenin dili varmaz — ve ortada yemek pişirmek için yaktıkları ateşin çevresinde durmadan öksürüp tıksırarak çile doldurmaları demektir.

Ve bunlar, bu yoksullar, devrim uğrunda genç aydınlarımızla birleşerek seferber olan insanlardır. Şunu iyi bellc ki, bu insanlar devrimin tabanıdır, iticisidir, gücüdür. Devrimci askerler, bunların bağrından koptular. Bu insanlar devrimcidirler.

IV

Fakat koşulları ne kadar kötü olursa olsun, Küba devrimini «yaratan», eski ekonomik düzen değildi. Hareketimizin gerçek nedeni şüphesiz ki o ekonominin sonucu olan feci yoksulluktu. Bunun için de, başarıya ulaşır ulaşmaz bütün Küba ekonomisini tepeden tırnağa geliştirmeğe ve yeniden düzenlemeğe başladık.

Ama devrim, ne köylülerle toprak sahiplerinin,

ne de ücretli işçilerle Küba veya Yankee kapitalistlerinin kavgasıydı. Küba'lılarla herhangi bir yabancı arasındaki milliyetçi savaş da değildi.

Gerek kaynağı, gerekse gelişmesi bakımından, bu ekonomik nedenli bir devrim değildi. Ama, hayatın ekonomik gerçekleriyle karşı karşıya geldikçe devrim onların da üstünden geçti ve yerine yeni ekonomik gerçekleri getirdi.

Devrimimiz ne şehirdeki sendikalar ve ücretli işçiler, ne işçi partileri, ne de bunlara benzer herhangi bir grup tarafından yapılmış bir hareket de değildir. Şimdiye kadar duyduğun devrimlerden çok ayrıdır. Önce de söylemiş olduğumuz gibi, liderleri, aydınlar ve Havana Üniversitesi öğrencileridir. İlk hareketi yapanlar onlardır.

Onlar, kesin harekete başlamadan çok önce de birçok ön hareketlere giriştiler. Ne var ki, kesin harekete geçtikleri zaman bu hareketin gücünü Küba köylülerinden, **campesino**'lardan aldılar. Bu bir avuç genç aydın, köylülerle tam anlamıyla işbirliği yaptığı andan itibaren devrimimiz gerçekten başladı ve Batista'nın akıbeti belli oldu. Devrimimizi başlatan, işte bu tarihsel birleşmedir.

Böylece, devrimci askerler köylerde askeri harekat ile ekonomik devrimi birleştirdiler. Bunu devrimden sonra da sürdürdüler.

Devrimimizin iki aşaması vardır.

Birinci aşama ayaklanmadır ki, burada şüphesiz en büyük rolü köylüler oynamışlar ve genç aydınlarla birlikte ayaklanmayı başarıya götüren devrim ordusunu meydana getirmişlerdir. Bu davranışlarıyla aydınlar ve **campesino**'lar, kararlı insanlar olduklarını göstermişlerdir.

O sırada, şehirlerdeki ücretli işçiler herhangi bir

devrimci hareket için bilinçli değildiler. Sendikalar, Kuzey Amerika sendikalarına benziyordu. Bütün gayretleri daha çok para ve daha iyi şartlar sağlamaktı. Onları harekete geçiren sadece buydu. Hele bazıları, sizinkilerden daha çok bozulmuşlardı.

Orta sınıfın Küba'yı bırakıp gitmeyenleri de kısmen dejenere olmuştu. Orta sınıfın çıkarlarını savunan bazı organları olmakla beraber, onlar da en küçük bir sınıf bilincine sahip değildiler. Hatta, en ilkel bilinçten dahi yoksundular. Küba köylülerini, Küba'nın en geri bölgelerinde tam bir çürümeğe terketmişlerdi. Bazen Batista'ya karşı direniyor, onu tenkit ediyor ve çoğunlukla yalnız kendilerine imkan tanınmadığı için homurdanıyorlardı. Fakat Batista tiranlığına karşı gerçek bir hareket yapmaktan tamamen uzaktılar.

İkinci aşama, ayaklanmamızın 1958 sonunda zaferle bitmesinden sonra başlayan devrimdir. Köylüler bu aşamada da kararlı idiler, fakat ücretli işçiler de büyük önem kazandılar. Onlar da devrime katıldılar. Küba ücretli işçilerinin böylesine bilinçli olarak eski sendikacılık anlayışından ayrılıp radikal devrimci koşullara uymalarını görmek, gerçekten şaşırtıcıydı. Şüphesiz ki bugün Küba'da bu, sadece soyut olarak «devrim için varolmak» anlamına gelmemektedir. Bunun anlamı, devrim uğrunda hiçbir şeyi esirgememek, onun ilerlemesinde faal rol oynamaktır. Ücretli işçiler bunu yapmışlardır ve bu durum devam etmektedir Bu sayede devrim daha güçlenmiş, daha radikal hale gelmiş ve hızı artmıştır. İşçilerin devrimcilik bilinci artık bir gerçektir. Şimdi onlar da köylüler gibi devrimci bir sınıftır ve devrimci haykırışlar içindedir.

Zaferimizden sonra, 26 Temmuz'un sonuçları ni-

hayet Havana'ya ulaşır ulaşmaz, biz devrimciler, ücretli işçilere şunları söyledik : «Devrimi biz yaptık, siz değil; o halde şimdi bu eksikliği gidermek için iki misli militan olmalısınız.» İşte onlar da bunu yaptılar. Örneğin, ücretli işçiler tarım makinaları alınması için, ücretlerinin yüzde dördünü köye bağışlıyorlar. Ve çoğu zaman köylerde çeşitli işçi grupları tarafından köylülere verilen traktörleri görüyoruz. İşçi hareketi devrimle kesin olarak birleşmiş ve bugün onun sağlam bir parçası haline gelmiştir.

Ya bütünüyle orta tabakalar? Onlar bugün hangi noktadadır? Onlar, her zamanki gibi, dağınık, kararsız ve çoğu zaman korkaktır. Bir çoğu, özellikle öğretmenler, tıp doktorları gibi meslek sahipleri, devrimden yanadır ve onun için çalışmaktadır. Fakat orta sınıflar aynızamanda bir karşı devrim fikrinin de kaynağıdır. Küba orta sınıfı hiçbir zaman klasik burjuvazi değildi. Asla güçlü olamadı ve gelişemedi. Bunun devrimin yararına olduğu kanısındayız. Zaferi kazandığımız zaman bunları çoğu tabii memnundu, ama bu kıvançları bizim kazanmış olmamızdan değil, Batista'nın devrilmesinden ileri geliyordu. Fakat devrim gerçekten başlayınca, bu durum bazılarının keselerine, çoğunun da burjuva yüreklerine dokundu.

Karşı devrimi sana daha sonra anlatacağız. Şimdi tekrar birinci aşamaya, ayaklanmaya dönelim. Bu konu üzerinde durmaktan çok hoşlandığımız doğrudur; bugün en çok saygı duyduğumuz ve güvendiğimiz kişilerin o zaman mücadele edenler olduğu da gerçektir.

Biz devrimci askerler, köylülerden toplanan ve genç aydınlar tarafından yönetilen bizler, örgütlenmiş bir orduyu yenmekle kalmadık, onu tamamen

perişan ettik. Eğitimi ve donatımı senin tarafından sağlanan Batista ordusuna karşı savaş, en önemli mücadele idi. Daha önce de söylediğimiz gibi o, ücretli işçilerle mülk sahipleri arasındaki bir sınıf kavgasından, yada Küba'lılarla yabancılar arasındaki herhangi bir çatışmadan muhakkak ki çok daha önemliydi. Toprak ağaları ve sanayiciler çok güçlü değildiler. Tarım alanında çok güçlüydüler ama bir kez Batista ordusu dağıtıldıktan sonra bu gücü kırmak işten bile değildi. Gerçekten de böyle oldu ve bu güç buharlaşıverdi.

Herkes, profesyonel ordunun desteğini sağlamadan asla bir devrim yapılamıyacağı düşüncesindeydi. Ama biz zaferi orduya karşı kazandık. Artık Küba'da profesyonel bir ordu yoktur. Kazanır kazanmaz ilk işimiz, Küba'nın en büyük altı askeri garnizonunu okul yapmak oldu. Eski Küba'nın Pentagon'u, şimdi Eğitim Bakanlığı'dır. Eğer orduyu sadece yenmekle yetinip tasfiye etmeseydik, bugüne değin bir coup d'etat (*) yapmış olacaklar yada bunu deneyeceklerdi. Ama biz orduyu parçaladık ve yararlı işlerde kullanmağa başladık.

Devrimci askerlerimiz — onlar kendilerinden sadece «asker» olarak bahsedilmesinden hoşlanmazlar — eski Batista Ordusu'ndan tamamen farklıdır. Bunlar yepyeni bir ordudur. Sadece askeri garnizonlarda tüneyip, sokaklarda caka satmıyorlar. Çalışıyorlar. Küba'nın en ücra bölgelerinde tavuk kümesleri, yollar yapıyor, okula gidiyor, başıboş bırakılmış tarlalara onbinlerce okaliptüs fidesi dikiyorlar.

Sende, ayaklanmayı zafere ulaştıranların sadece köylülerden meydana gelen devrimci askerler olduğu izlenimini yaratmak istemiyoruz. Şehirde de bir yer-

(*) Coup d'etat - hükümet darbesi.

altı örgütü vardı, pek çok kardeşimiz bu örgütte çalıştı ve devrim uğrunda can verdi. Fakat şehirdeki koşullar devrim için çok elverişsizdi. Şehir, dağlara benzemiyordu, orada polis terörü hüküm sürüyordu.

Kesin zaferimizden yedi ay kadar önce, devrim radyosunun çağrısı üzerine Havana'da bir genel grev yapıldı, fakat başarısızlığa uğradı. Bu başarısızlıktan sonra tiranlığın bütün askeri kuvvetleri dağdaki devrimcilere karşı harekete geçti. Dağlarda devrimci avına çıktılar. O zaman kaç silahlı adamımız olduğunu biliyor musun? 300 kadar... Hepsi bu kadardıdı - ve işte Yankee, bu olay Küba Devrimi'nin dönüm noktasıydı.

V

Herbiri 900'er kişilik 13 müfreze dağlara doğru ilerlemeğe başlamıştı. Paraları Batista tarafından ödenen 12 bin kişi — ki bunun Küba tarihinde en büyük askeri harekat olduğu söylenir — kamyonlarla, ciplerle, trenlerle dağlara doğru ilerlediler.

Sherman tankları — ki onları da sen vermiştin Yankee — Fort Moncada ve Bayamo üssünden dağlara tırmandılar.

Ve biz bunların hepsini, ağaç kovuklarında, kendi yaptığımız toprak siperlerimizde bekledik Yankee... Tanklar için tuzaklar kazdık, kara ve demir yollarındaki köprüleri uçurduk, ağaçlar arasında gizlendik, pusu kurduk. Sierra Maestra'mızda, ormanda, uçurumun tepesinde, dar boğazlarda bekliyorduk.

Önce napalm bombası taşıyan uçaklar geldi. On-

ları da sen vermiştin Yankee. Sonra askeri birlikler ormanlarımıza daldı. Bunlara karşı yapabildiğimiz tek şey, isabetli ateş etmekti. Başaramadılar... Çok çabuk yıldılar, perişan oldular. Silah kullanmaları da on para etmezdi. Onlara kumanda eden subaylar ise düpedüz budalaydı. Kalın kafalıydılar. Senin askeri misyonunun bu adamların eğitilmesi için çok çaba sarfettiğini bildiğimiz için, belki bunları sana söylemekle seni üzmüş oluyoruz, ama hepsi gerçek!

Batista'cılar, senden aldıkları bazukaları da getirmişlerdi, fakat onlara hedef olacak neyimiz vardı? Hiç... Bazukaları ele geçirdik ve bunlarla onların tanklarına ateş ettik. Tanklarını da ele geçirdik. Benzin tutuşturucu tank tuzaklarımızın içinde mürettebatı tarafından terkedilen tankları kurtarıp onardık.

Ve sonra portatif radyo vericilerinden birini de kod defteriyle birlikte ele geçirdik! İşte bundan sonra Yankee, onları tam anlamıyla birbirine düşürdük. Artık verdikleri bütün emirleri biliyorduk, bu sayede ikmal hattını kestik. Kendi radyolarıyla, kendi bombardıman uçaklarına emir verdik ve kendi hatlarını tahrip ettirdik, bombalattık. Uçaklarından paraşütle atılan yiyeceklerini ele geçirdik! Nihayet konserve et, peynir ve meyveli pastalar yiyebiliyorduk. Aylarca et kırıntıları ve yer elmasıyla karnını doyuran bizler için bu pastalar gerçekten çok nefisti.

İşte ayaklanmamızın tek cümle ile hikayesi : Bir dağın tepesinde yarısı açlıktan ölmek üzere olan bir avuç insan, Batista'nın beslediği ve Yankee'lerin geniş çapta donatıp eğittiği 12 bin kişilik orduyu bozguna uğratmıştı. Bizi, koskoca bir orduya karşı savaşan bizleri, kimse beslemedi... Kimse de eğitme-

di. Ülkümüzü gerçekleştirmek için çıktığımız dağlarda, ve daha sonra da düzlükte biz kendi kendimizi eğittik. Bizler, 26 Temmuz Hareketi'nin genç devrimcileri, köylüleri seferber eden bizler, başka orta sınıf gençlerine benzemiyorduk. Kendimiz için yaşamıyor, kendi küçük çıkarlarımızın peşinde koşmuyorduk. Dünyanın başka yerlerindeki devrim yenilgilerinden hayal kırıklığına uğramamıştık, sinik değildik. Kendi küçük çıkarlarımızın ve bütün eski gereksiz şeylerin ötesinde büyük amaçlarımız vardı. Bizim meselemiz bunlardı ve küçük meselelere aldırmıyorduk. Biz Küba'yı temsil ettik ve işte kazandık.

VI

Sonra ne oldu? Küba'lının Küba'lıyı vurduğunu gösteren resimler gördüğünü biliyoruz. Bu gördüklerin doğrudur. Beş - altı yüz kadar Batista'cıyı kurşuna dizdik. Onları, Kuzey Amerika'lıların önem verdiği — ki biz bunu gülünç buluyoruz — «dört başı mamur bir mahkeme»den geçirmeden öldürdük. Biliyoruz ki sen bu durumdan hoşlanmıyorsun, o halde sana kendi görüşümüzü de anlatmak isteriz.

Bu bir savaştı. Batista rejimi sırasında, adamlarımızdan binlercesi katledilmişti. Bunlar, biz devrimci askerlerin kurşuna dizdiğimiz bu adamlar, Batista tiranlığının en azılı canileriydi; onları çok yakından tanıyorduk... Bu durumda başka ne yapmamızı beklerdin?

Belki, siz Yankee'lerin yaptıkları savaşların o muazzam kan dökmeleri dahil, adam öldürmek, basit ahlak kurallarına göre hiçbir şekilde affedilemez.

Ama isterse ahlaka aykırı olsun, öldürmenin gerekçeleri ve sonuçları değişik yerlerde ve değişik zamanlarda birbirinden tamamen farklıdır. Gördüğün gibi, önemli olan kimin öldürüldüğü ve neden öldürüldüğüdür. Ve gene biliyoruz ki, hristiyanlar adam öldürmeyi bağışlamazlar. Fakat öldürmeden öldürmeye fark vardır. Bizim yaptığımız cankırımı haklıydı ve bizim için zorunluydu.

Fakat bu kanıda olsan da olmasan da, adaletsizlik üzerinde konuşmağa hele senin hiç hakkın yok. Hiroşima'nın insanlarına yargılanmak hakkını tanıyan oldu mu? O halde... Bu da bir savaştı...

Şunu da unutma Yankee, bütün bunlardan uzak sakin mahallelerde, her tehlikeden korunmuş olarak ahlak kurallarından söz etmek kolaydır.

Fakat tarihe in, şimdi senin de bir parçası olduğun tarihe. O tarih başkaları için gaddardır. Küba tarihi ise gerçekten çok zalimdir. Görmüyor musun, yaşamımızın üzerine çökmüş olan gaddarlığa ve adaletsizliğe bir son vermeğe çabalıyoruz.

İşte senin bilmen gereken en önemli şey : Batista'nın en azılı kabadayılarının idamı ve öteki savaş suçlularının da hapsedilmesiyle, Fidel ve devrimci askerleri, Küba'yı bir kan banyosundan kurtardılar. Sen, Fidel'in adamlarıyla radyoya giderek, halka «Devrimci yasaklara uygun hareket ediniz. Adalet yerini bulacaktır» dediğini bilmiyor musun? Eğer bunu yapmasaydı, Küba halkı Küba'da kan banyosu yapacaktı. Bizi böyle davranmaktan alakoyduğu için Fidel'e minnettarız. Ama o zaman taşkınlıktan bilincimizi yitirmiştik, onların hepsini öldürecektik ve belki de o zaman gerçekten adaletsizlikler olacaktı.

Belki eski Küba işadamlarından bazıları sana, bu idamlar yüzünden Fidel'e karşı olduklarını söy-

lemişlerdir. Bugün bütün iş aleminde söylenen bir karşı devrim teranesidir bu. Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı, devrimimizin, bunların bütçelerini sarsmış olduğudur. Bu gibi Küba'lıların istediği, Latin Amerika tipi, hırsızlardan sözümona arınmış, güzel, emin bir küçük demokrasi idi. Böylece, Yankee tipi gizli hırsızlık, daha sistematik, daha rahat ve daha düzgün şekilde sürdürülebilecekti.

Bu adamların bize, sırf idamları ahlaka aykırı buldukları için muhalefet ettiklerine hâlâ inanıyor musun Yankee? O halde Batista'nın toplu cinayetleri sırasında, kendileri yada kontrolları altında bulunan gazeteler, radyolar ve dergilerle neden karşı propagandaya girişmiyorlardı? Böyle bir propaganda yoktu, tamamen tersi vardı Hükümetin, cinayetleri işleyen Batista'cıların eğitimine yardım için, askeri şahsiyetlerini buraya, adamıza gönderiyordu. Senin hükümetin onlara silahlar, uçaklar, bombalar veriyor, bütün bunları bize karşı kullanmaları için Batista'cıları eğitiyordu. İdam mangalarımızı düşünürken, bütün bunları da hatırla Yankee...

Batista iktidarda bulunduğu sürece, senin iş alemin ve hükümetin, doğrudan doğruya yada dolaylı olarak bu yönetime katıldı ve sen bunu protesto etmedin. Tersine ona yardım ettin. Hatta, biz Fidelistler kazandığımız zaman da protesto etmedin. Aslında bu sana çok güç gelmişti. Oysa biz Küba'lıların bundan ne kadar büyük sevinç duyduğumuz meydandaydı.

Fakat, Yankee ve Küba şirketlerinin mallarını kendi yararımıza kullanmağa başladığımız an, gazetelerin, hükümetin ve radyoların sert ve gürültücü bir şekilde bize karşı çıktı. Dışişleri Bakanlığın, bas bas bağırdı, radyoların yaygarayı bastı. Ve hemen

arkasından Küba'dan şeker ithalatını kestin. İhtilalimize yardım etmedin. Ona hiçbir zaman yardım elini uzatmadın. Ona sekte vurdun. Ve şimdi onu tamamen yıkmağa, yoketmeğe çalışıyorsun. Bize her geçen gün daha fazla sekte vurmak çabasındasın. İşte bu yüzden, sana ve bütün dünyaya haykırıyoruz :

«Küba, evet!»

«Yankee, hayır!»

Ama, eğer bu konuda yanılıyorsak, bize belki bunu ispatlayabilirsin. Bu senin için hiç de zor olmamalı... Sen bir demokrasisin, değil mi?

3 Karşı Devriminiz

Her devrimin bir karşı devrimi vardır - bu da onun gerçek bir devrim olduğunun delilidir. Ve her devrim, kendisini karşı devrime karşı savunmak zorundadır, yoksa başarısızlığa uğrar. Zamanımızda, bizimki gibi ülkelerde, karşı devrimler hemen daima dışarıdan destek bulur, bizim devrimimize karşı devrim de kesinlikle dışarıdan desteklenmektedir. Şimdi sana anlatacağımız bazı şeyleri belki ispat edemeyiz. Belirli doğal özelliklerinden ötürü bu imkansızdır. Ama, belki sen onu araştırabilirsin Yankee ve bu konuda daha çok şey öğrenmemize yardım edersin, böylece de kendimizi daha iyi savunabiliriz.

Karşı devrimciler kimlerdir? Ve bunlar nasıl bir güce sahiptir?

I

Bunların büyük kısmı Birleşik Amerika'da sürgünde bulunan Batista'cılardır. Küba'dan çalınmış bol miktarda paraya sahip olan bu adamların, devrimimize karşı zorlu entrikalar planladıklarına inanıyoruz. Birleşik Amerika'ya gidiyorlar, çünkü devrimimizi durdurma ümitlerini gerçekleştirmek için tek şansları, senin hükümetinin bize karşı kendilerine yardım etmesidir. Batista rejiminin bir sürü gangsteri ve katili, şimdi senin ülkende bulunuyor. Bunların bazılarından senin Kongre komitelerinin önünde tanıklık etmeleri bile istendi. Bunlar artık Küba'da hiçbir prestij ve güce sahip değildirler. Bunların temsil ettikleri düzen, kanla ıslanmıştır, kendilerinin ise bizim için ifade ettikleri şey, cinayet ve yoksulluktur. Bu bakımdan bize söyleyebilecekleri hiçbir şey yoktur. Onlar senin cehaletine ve aldırmazlığına güveniyorlar.

Batista'cıların yanı başında bir de «Dönek»ler var ki, bunlar bir süre için devrimden yana olup, sonradan kaçan adamlardır. Bunlar devrimden, daha doğrusu Küba'dan vazgeçen adamlardır. Bunların büyük bir kısmı senin ülkene gitti. Kimdir bunlar? Belki bazılarının adını duymuşsundur, fakat onlar hakkında başka ne biliyorsun? Örneğin bir Hubert Matos vardı, bir zamanlar Fidel ile birlikte çarpışan bir komutandı. En 'çok böbürlenen de o idi. Hava Kuvvetlerinin başı olan bir Diaz Lanz vardı ve o da tepelerde savaşmıştı. Devrimci ordudan Raul Chibas vardı ve Eduardo Chibas'ın kardeşiydi. Sonra, Bohemia Dergimizin yayımcısı Miguel A. Queredo, şimdi Miami'de bulunan telsizci Conte Agüero ve para-

larını senin bankalarına istiflemiş eski Birleşik Amerika Büyükelçimiz Miro Cardona da vardı.

Her birinin devrimden kaçmak için kişisel gerekçeleri vardır. Ama hemen hepsi gerekçe olarak antikomünizmi gösterirler. Tabii bu en geçerli karşı devrim teranesidir. Bir kaçının dışında, bunların hiçbiri Küba'da gerçekten popüler kişiler değildi. Bazıları eski tip politikada ihtiras sahibiydiler, ama Küba'da artık bu tür politikaya yer olmadığını görmüşlerdir. Bazıları, devrim kanunlarıyla, mülk ve gelirinin bir kısmını yitirmişlerdir ve asıl gerekçe işte budur. (Fidel'in kendi aile mülkü de şüphesiz herkesinki gibi belirli miktara indirilmiştir.)

Bazı dönekler, kendilerini olduklarından çok büyük gördüler ve devrim hükümetinde umdukları mertebeye ulaşamayınca hareketi terkettiler. Kimisi en azından Küba Cumhurbaşkanlığına getirilmesi gerektiğini düşünüyordu. Bazıları da kazanç düşkünü kimselerdi ve haliyle akıllı değillerdi...

Devrimimize katılmış olan bu döneklerle ilgili çok önemli bir nokta da, bu hareketin uzun süre devam etmemiş olmasıdır. Bu yüzden devrimin oluşumu sırasında devrimcileri deneyerek aralarında bir seçim yapmak ve seçilenleri geliştirmek imkanından yoksun kaldık. Devrimimiz, ne Fransız Devrimi'ne ne de yıllar yılı sürüp giden Çin Devrimi'ne benziyordu. Bir orduyu iki yıl içinde bozguna uğratarak gerçekten çok çabuk zafere ulaşmıştık. Sonucu, umduğumuzdan çok daha çabuk elde etmiştik. Ve işte bu yüzden devrimimiz, neler yapması gerektiğini bilen güvenilir adamlardan yoksun kalmıştı. Bu dönekler, bir bakıma, uzun bir devrimci oluşumdan geçmeden devrim yapmamızdan dolayı ortaya çıkmıştır.

Fakat, bütün bunların bizim için önemi yok, bu dönekler zaten gerçek devrimci temele sahip değildiler. Bizim için önemli olan, Küba'dan ayrılan Batista'cılarla kaçıp giden Döneklerin bir karşı devrim denemesine girişmeleridir. Bunların büyük bir kısmı, silah altına girecek cesarete asla sahip değildir. Fakat, bize karşı fesat düzenliyorlar ve inanıyoruz ki, Yankee ekonomisinin egemen grupları ile senin Yankee hükümetin de bu alanda onları destekliyor. Hepsinin, Yankee hükümetinin yanıbaşında çalıştığına inanıyoruz.

Neden böyle düşünüyoruz?

Bunların bize karşı propagandaları, gezileri, geçimleri ve büyük bir ihtimalle silah satınalmaları milyonlarca dolara malolur. Batista'cılardan bazılarının, Küba'dan çalmış oldukları paraları var, ama çoğu parasızdır. Ve bizim gibi, Batista'cıları tanıyan herkes, onların kimseye para koklatmadığını da bilir. Bunlar, Batista'nın kendisinden de tek kuruş alamazlar. O halde kendi kendimize soruyoruz : Bütün bu paralar nereden geliyor? Devrimimizden zarar gören Yankee şirketlerinden mi? CIA'dan mı? Senin Dışişleri Bakanlığından mı? Bunların hiçbiri, dışardaki Küba'lılar arasında, kendileri için para toplatabilecek kadar popüler değildir. Bazılarının, senin Dışişleri Bakanlığın görevlileriyle temasta olduklarını biliyoruz. İşte bu yüzden, Yankee'lerin bunlara yardım ettiği kanısındayız.

Eğer yanılıyorsak, bize aksini ispat et. Kongreni, karşı devrim hakkında soruşturma açmaya zorla. Bunun yapamaz mısın? Bütün istediğimiz, bu konudaki gerçeğin ortaya çıkmasıdır. Sen, bütün gerçeği açıklığa kavuşturuncaya kadar, biz bu anlattıklarımıza inanmak zorundayız.

II

Ya Küba'nın içindeki karşı devrim fikrinin durumu nedir? Böyle bir fikir var mı? Şüphesiz ki var. Genellikle eski rejimden çıkarları olup da devrimimizle bunlardan yoksun kalan ve hâlâ Küba'da oturanlarla — bunların çoğu bizim **Latifundista**'lar dediğimiz büyük toprak sahipleridir — devrimci kanunlarımızla doğrudan doğruya keseleri zarara uğrayan kimseler bu karşı devrim fikrine sarılmaktadır.

Her devrim kanunu tabii olarak, isyan, kırgınlık ve karşı devrim duygularını tahrik eder. Tarım reformu yüzünden küplere binen ve hâlâ Küba'da oturan büyük Latifundista'lar için de bu böyledir. Örneğin, gayrimenkul sahipleri, büyük apartman sahipleri de bizim düşük kira kanunlarımızla, ekonomik bakımdan zarara uğradılar. Kapitalist çıkarcılar için olduğu kadar, rüşvetçiler için de, gayrimenkullere para yatırmak, eski düzenin büyük bir kazanç kaynağı idi. Aynı şekilde turizm sanayii ve kumarhaneler, gazinolarda oyun makinaları, kumar aletleri işletenler, lotaryacılık yapanlar ve kolay vurgun peşinde koşanlar da devrimden zarar gördüler. Ve tabii, senin şirketlerinle işbirliği yaparak Küba'ya ithalatta bulunan işadamları da devrimle sarsıldılar.

Evet, ister kanuna uygun ister kanun dışı olsun, birçok «çıkarcı çevreler» devrimimizden zarar gördü. Eski düzende devlet parasının bir milyar dolar kadarı politik - kapitalizm şebekesine yatırılmıştı. Bunun büyük bir kısmını şimdi hükümetimiz geri aldı, ki bu, karşı devrim fikrini körüklemek demektir.

Ama gel sana, bu şekilde zarara uğrayanlar hakkında bazı gerçekleri de anlatalım :

Eski düzenin politik - kapitalizm şebekesine dahil Küba işadamına şöyle bir göz at! Belki o şimdi Miami'de yaşamaktadır, çünkü böyle olması işine geliyor. Eğer ona «Küba'dan ne haber?» diye sorarsan, sana büyük bir zevkle şunları anlatacaktır :

«Önce tamamen Castro'dan yana idim. Bir silah edinip onun yanında çarpışmadığım doğrudur, bu benim işim değildi. Fakat, onun kazanmasına sevinmiştim. Ama şimdi Fidel Castro'ya ve onun Küba'da yapmakta olduğu devrime karşıyım. Çok ileriye, haddinden fazla ileriye gitti. Orada, Küba'da benim için karşı devrimci dediklerini sanıyorum. Belki de öyleyim. Ama ben de şunu söyleyebilirim : Ben gerçek devrimden yanayım ve bu yüzden de Fidel ile onun sakallı adamlarının yapmakta olduklarma karşıyım. Herhalde eski Küba gerçekten kötü bir yerdi. Belki Fidel bu bakımdan haklı olabilir. Fakat ne söylenirse söylensin, ondan hoşlanıyordum. Orada insan çok para kazanabilir ve bunu dilediği gibi harcayabilirdi.»

Şüphesiz ki burada sorulacak soru «Eski düzende hiç mi iyi bir şey yoktu?» değildir. Asıl soru şudur : «Kimin için iyi?» Cevabı da «Bu tür insanlar için iyi»dir.

Bu adam, eski Küba'da nasıl para kazandı? Önce, Küba'nın güçlü, dürüst ve gelişmiş bir orta sınıfa sahip bir kapitalist toplum olmadığını bilmelisin. Küba sadece bir fabrika idi. Ve ekonomik güçleri, Küba'da iş yapan Birleşik Amerika tekellerinin çevresinde kümelenmişti. İçte bir politik - kapitalizm, dışta ise bir emperyalist kolonisi idi.

Küba'nın büyük servetleri, şekere, bankacılığa,

gayrimenkule ve özellikle çiftçiliğe yatırılmıştı. Bunlar ana yatırım alanlarıydı. Orta sınıfın kapitali çok sınırlı olduğu için, bunların yatırım yaptıkları sanayi de küçük idi. Fakat daha geniş yatırıma ihtiyaç gösteren ağır sanayi, 1950'lerde Batista Hükümeti tarafından işletilmeğe başlandı.

Ama bak nasıl işletiliyordu :

Politik nüfuzu olanlar, yada bunların akrabaları, iş kurmak için hükümetten kredi istiyordu. Bir özel teşebbüs sahibi, ana kapitalin yüzde 10'unu veya yüzde 20'sini temin ediyor, geri kalan para hükümet tarafından karşılanıyordu. Bu özel politik şahıs tabii «sahip» durumundaydı ve ana para ile faizini hükümete ödemesi gerekiyordu. Ama bu sadece kağıt üzerinde böyleydi. Bu sayede başlıca ağır sanayi, şeker, maden, kağıt, inşaat malzemesi ve kimya fabrikaları kuruldu.

Hükümetten bu yolla kredi alan «kapitalistler», sağlam bir üretimden çok, kolay vurgunla ilgileniyorlardı. Bunlar, iki milyon dolarlık bir sanayi için sadece 200 bin dolar yatırıyor ve sahtekarlık yaparak zengin oluyordu. Örneğin, kendi kendilerine sanayi sitesi için yer satıyor ve alışverişten avanta sağlamak için gereksiz makinalar satın alıyorlardı. İşyerleri kötü düzenlenmişti, malzeme rasyonel fiyatla satın alınmamıştı. Sattıkları mamullerin parasının üstüne oturuyorlardı. Herşey öylesine basitti ki... Borçlarını ödemiyor ve teşebbüslerinden milyonlar vurduktan sonra, onu çökmeğe bırakıyorlardı. Böyle «teşebbüs»lerin çoğu hiçbir zaman üretime geçmedi, eğer geçseydi, üretilenlerin maliyeti çok yüksek, hatta kârdan da yüksek olacaktı. Ama buna aldırmadılar, sadece çıkarlarını düşündüler.

Kısacası, Küba'nın iş alemi de soyguncu ikti-

darın bir parçasıydı ve hükümet bunlarla birlikte bir soyguncu kapitalist düzen kurmuştu. Bu Küba'nın politik - kapitalizmi idi. İşte bugünkü karşı devrimin temellerinden biri de budur. Bunun içindir ki biz şimdi bütün bu dalaveralı işlere el koymuş bulunuyoruz.

III

Gerçek odur ki, bugün Küba'da sadece bir avuç karşı devrimci vardır, ama bunlar da gerekli unsurları çevrelerinde toplamaktan acizdir. Orta sınıflar artık çalışmak ve kendilerini vatanlarına daha bağlı hissetmek şansına sahiptir. Orta sınıf halktan bir kısmı şüphesiz sadece para derdindedir; para onların tek vatanıdır. Ama bunlar da bugün dünyanın Küba'ya saygı gösterdiğini biliyor ve karşı devrimci duygularına rağmen bu durumdan kıvanç duyuyorlar.

Meslek sahiplerinin çoğu, özellikle gençlerin büyük bir kısmı devrimden yanadır. Yeni hükümetin genç hukukçulara ihtiyacı vardır. Çünkü adalet sistemi eski düzenin bir parçası olarak adamakıllı bozulmuştu. İş aleminde hemen herşey için «izin»e ihtiyaç vardı, izin de rüşvet ve bedel karşılığında alınabiliyordu. Bu ise avukatlar için para demekti. İşte bu yüzden iş alemi ve avukatlardan çoğu devrime karşıdır. Şimdi, devrimden yana olan hukukçuların şevkle çalışacağı yeni bir adalet sisteminin kurulması gerekmektedir. Yeni sistemi bu hukukçular kuracaktır. Diğerleri ise hükümet tarafından idareci olarak görevlendirilmiş bulunuyor. Pek çok mimar da,

aynı şekilde okullar, evler, yeni fabrikalar ve devrimci enstitüler yapmakla meşgul; sağlık personeli ise sadece tıbbi alanda değil çeşitli görevlerde bütün gücüyle çalışıyor.

Fakat mesele bununla bitmiyor. Şehirli orta sınıf, ekonomik ve politik bakımdan zarar görmekten korkmaktadır. Böyle bir korku, meslek sahibi sınıflar arasında, küçük ve orta çapta işadamlarına oranla daha azdır. Hazırlanmasıyla pek ilgili olmamalarına rağmen, orta sınıflar, ayaklanma safhasında devrimi pasif de olsa genellikle desteklediler. Fakat biz yeni sosyal ve ekonomik düzeni yerleştirdikten sonra, orta sınıfın birçok bölümleri tereddüde düştü, karşı devrime ve sağa doğru zikzaklar çizmeğe başladı.

Eski yüksek sınıflar da, servetlerini, kudretlerini ve daha birçok şeylerini yitirdiler; alıştıkları hayat düzeninden oldular. Bu maddi yönden kolay bir yaşama biçimiydi. Şimdi bunun çok çabuk, hemen hemen bir gecede yokolması bu sınıflarda şaşkınlık yarattı. Paniğe kapıldılar. Başlangıçta devrimin sadece Batista'ya karşı yapıldığını sandılar, ama sonra bir bakıma kendilerine karşı olduğunu anladılar. Şimdi bunun basit bir olay değil, gerçek bir devrim olduğunu biliyorlar. Gözlerinin önünde bütün milletin radikalliğe doğru gitmesi onları korkutuyor. Ve ne yapacaklarını gerçekten bilemiyorlar.

Yüksek ve orta sınıflarla, özellikle şehirlerdeki küçük orta sınıflarla ilgili bir nokta daha var. Bu onların bilfiil maddi kayba uğramaları değil, bir rüyayı yitirmeleridir. Artık «Büyük Düş»ü göremeyecekleri için hayal kırıklığına uğramışlardır. Bunlar hiçbir zaman tam bir burjuva hayatına sahip olama-

mışlardı, fakat her hafta lotarya sayesinde böyle bir hayata kavuşacaklarını umuyorlardı. Eski düzende daima 100 bin dolar kazanma hayali vardı. Bu hayal devrim tarafmdan yıkıldı. Bütün fakir ülkelerde olduğu gibi, bütün tabakalar bu hayalle avutuluyordu. Hileli kumar makinalarının bütün adada bulunmasının başlıca nedenlerinden biri bu idi. Eğer yoksulsa, kumar makinalarına ümit bağlıyordu; biraz daha iyi durumda ise, bir okulda ders verebilmek için rüşvetle ruhsat almayı düşlüyor; daha paralı ise, mucizevi şekilde birden sahip oluvereceği milyonlarca doları hayal ediyordu. Ve şimdi bu düşün tamamı, her tabaka için kesinlikle yokedildi. Sana, devrimin gerçekleri, Küba gerçeklerini ve kişisel gerçekleri ayırdetme yolu olduğunu söylemiştik. İşte Küba'daki karşı devrim fikrinin bir başka kaynağı da budur, yani hileli hayal kaynağının yitirilmiş olmasıdır.

Önce de söylediğimiz gibi, antikomünizm, karşı devrimin ana sloganıdır. Bu kelimeler hakkında sadece seçkin sınıflar ve orta sınıflar bir ön yargıya sahiptir. Bu, Birleşik Amerika'da da böyledir değil mi? Küba devriminin komünist olduğu hakkındaki propaganda çok kurnazca hazırlanmıştır. Özellikle orta sınıflar, sosyal ve ekonomik gerçeklere tamamen uyamadıkları için, bu propaganda Küba'daki şaşkınlık ve endişeyi artırmaktadır. Ama unutma ki, devrim çok güçlüdür. Yoksulların çoğu devrimden yanadır ve Birleşik Amerika politikasına karşıdır. Aynızamanda Birleşik Amerika politikası çok aptalca yürütüldüğü ve bu yolda devam edildiği için de bu propaganda her zaman işe yaramamaktadır. Kaldı ki, Küba orta sınıfları eskisi kadar da endişeli değildir.

Orta sınıf başlangıçta, devrimin sadece bir ekip

değişikliği olduğu kanısındaydı. Şimdi bunun böyle olmadığım görüyor. Bu gerçek bir devrimdir. Orta sınıfın büyük bir kısmı Batista aleyhtarı idi, fakat çoğu, Batista onları kendi çıkarlarına ortak etmediği için böyle idiler. Batista'nın düşüşünün kendilerine imtiyaz ve kudret sağlama fırsatını vereceğini düşünmüşlerdi. Fakat devrimin anlamı bu değildi. Devrim, imtiyazların tasfiyesi demekti ve böylece orta sınıfların hayalleri de suya düştü.

Eski Küba'da orta sınıfın ekonomik ve politik çıkarları kadar, sosyal çıkarlarının da Birleşik Amerika iş hayatının çıkarlarıyla sıkı sıkıya bağlı olduğunu bilmelisin. Kudret halkın eline geçtiği zaman, orta sınıfların devrime güveni sarsıldı. Ama artık köylüler ve ücretli işçiler daha iyi teşkilatlanarak uydurulan yalanlara karşı büyük bir güç yaratıyorlar. Devrimin moral ve kültürel görünüşü açıklığa kavuşuyor ve bizler böylece, bu psikolojik savaşa karşı koyabiliyoruz.

IV

Dinimize gelince, biz Küba'lılar bunun karşı devrim bakımından hiçbir önem taşımadığını biliyoruz. Bu Yankee'lerin uydurmasıdır. Küba halkının katolik inancı, bir karşı devrim fikrine asla temel teşkil etmez.

Herşeyden önce Küba'da taassup yoktur. Ülkemizdeki insanların dini, Afrika kültleri ve dinleriyle Roma Katolik inanç ve sembollerinin garip bir karışımıdır. Bu yüzden ülkede, köylerde ve hatta şehir-

lerde çok az kilise vardır. Bunu görebilmek için Küba'da birkaç gün dolaşman yeter.

Küba'da kilisenin sözü edilebilecek toprağı yoktur. Ekonomik ve politik güce de sahip değildir. Ve ruhban sınıfının geniş çapta nüfuzu yoktur. Küba'da «Ruhban»ın tam karşılığı olan kelime pek iyi anlama gelmez ve pek sık kullanılmaz. Bu belki de Küba'daki ruhban sınıfının Küba'lı olmamasından ileri gelmektedir. Bunlar Franco İspanya'sının adamlarıdır. Bunu biliyor muydun? Bin din adamından 800'ünün Küba'lı olmadığı söylenmektedir.

Okumuşların çoğu katolik okullarına gitmişlerse de büyük kısmı solcu ve din aleyhtarıdır. Bunlar çoğunlukla büluğ çağlarındaki dini kriz yüzünden solcu olmuşlardır. Fakat şimdi bunların hepsi sona erdi. Bugün papazlara karşı olmak hiçbir anlam taşımamaktadır. Bunların çocukları ne katolik, ne de katolik aleyhtarıdır. Bunun onlar için hiçbir önemi yoktur. Bunlar Küba için yaşayan ve devrim için var olan insanlardır. Bu noktaya, radikallikten gelmedikleri gibi, katolik aleyhtarlığından da gelmediler. Tamamen bu devrimci havada geliştiler.

Piskoposlar genel bir deklarasyonla «komünizm»e karşı çıktıkları zaman, kilisede bulunanlardan çoğunun bunu gülerek karşılamalarının sebeplerinden biri belki de budur. Onlar bunun, karşı devrimcilerin korkaklık ve cahilliğinden doğduğunun farkındaydılar... Örneğin Manzanillo'da 1960 Ağustos'unda piskopos bildirisi saat 7 ayininde okundu, fakat sonra saat 9'da yapılan ayinde halk bağırarak hatibin sesini bastırdı; bildiriyi dinlemek istemedi. Küba'da bizim gerçek dinimiz Küba İhtilali'nden yanadır; biz karşı devrimci hiçbir din istemiyoruz.

V

Şunu da bilmelisin ki, karşı devrimi önlemek için silahlanmaktayız. Yalnız devrimci askerlere değil, fakat aynızamanda kooperatiflerimizde, devlet çiftliklerimizde ve şehirlerdeki bütün işletmelerimizde kurulan sivil milislere de sahibiz. Pek çok eski Batista askerinin hâlâ Küba'da dolaşmakta olduğunu unutmuyoruz. Herkes eğitim görüyor ve ne yapacağım biliyor. Devrimci askerlerimiz ve yedek milislerimiz ordulara pek benzemiyorlar. Köylülerden, işçilerden meydana geldik ve silaha sarılıp, kafalarımızla, yüreklerimizle devrime yöneldik. Yalnız iyi asker değil, aynızamanda mükemmel devrimcileriz. Halkın çıkarlarıyla yakından ilgiliyiz. Silahlı bir halkız. Davamızın, para için orduda bulunmak olmadığım biliyoruz. Ve biz devrimci askerler, hemen hepimiz, okula gidiyor, savaşmaktan çok daha fazla şeyler öğreniyoruz. Gücümüzün yettiği her görevde çalışan bir orduyuz. Çünkü devrim yapıcıdır. Okullarımızda, günlük yaşamamızda ve devrim için çalışmalarımızda, devrimimizi ve elde ettiklerimizi nasıl koruyacağımızı öğreniyoruz.

Bizim ordumuzun, dünyanın hiçbir ordusuna benzemediğini düşünüyoruz. Bu, çalışan ve okula giden bir ordudur. Devrimci askerlerimiz doğrudan doğruya INRA — bu örgütten sana daha sonra söz edeceğiz — ile yapılarda, ağaç dikiminde ve INRA'nın yaptığı her işte çalışıyor. Şüphesiz milletin silahlı kampı olmak zorundayız ama, bu bizim ekonomik ve eğitimsel çalışmalarımızı engellemiyor. Devrimci ordumuzu milisle de takviye ediyoruz. Her kooperatif ve her türlü işletmenin kendi milisi var ve her şahıs gerektiğinde ne yapacağını biliyor.

VI

İşte bu yüzden biz Küba devrimcileri, Küba'nın içindeki bir karşı devrimden pek çok endişelenmiyoruz. Bizi endişelendiren ve bütün bu hazırlıkları yapmamıza sebep olan sensin. Birleşik Amerika'nın herhangi bir şekilde, dolaylı olarak veya doğrudan doğruya devrimimizi baltalamağa çalışacağını düşünüyoruz. Bize göre, tek etkili karşı devrimci kuvvet Amerika Birleşik Devletleri'dir. Gerçi bundan da korkmuyoruz, ama bunu karşılayabilmek için de çok iyi hazırlanmamız gerektiğini biliyoruz. «Ya vatan, ya ölüm!» diye bağırırken bunu kastediyoruz. Senin Yankee hükümetine ve şirketlerine bunu haykırıyoruz, çünkü biliyoruz ki bunlar karşımızdaki tek karşı devrim kuvvetidir.

Hükümetin, eski Batista rejiminin savaş suçlularını Birleşik Amerika'da koruyor. Belki de CIA bunların bazılarını ajan olarak kullanıyor. Hükümetin bunlara en azından, bizim çalışmamızı mahvetmek ve büyük bir ihtimalle bize saldırmak için planlar kurarken sığınacakları emin barınaklar temin ediyor. Bunlara Kongre'nin komisyonları önünde «tanıklık» yaptırıyor. Amerikan vatandaşları tarafından kullanılan uçaklar, mallarımıza ve vatandaşlarımıza zarar vermek için, Küba'ya doğru senin topraklarından havalandırılıyor. Bunlar rafinerilerimizi ve kamış tarlalarımızı yakıyorlar. Haiti gibi komşu ülkeleri silahlandırırken, bize silah satmıyorsun. Avrupa'dan tarım araçları gibi silah satın almamızı da durdurmağa çalışıyorsun.

Hükümetin bizi devamlı olarak ekonomimizi baltalamakla tehdit etmektedir. Yankee petrol şirketleri, kendi çıkardığımız yada satın aldığımız petrolleri

rafine etmeği reddettiler; bu bizim ekonomimizi baltalamak için bir teşebbüstü. Hükümetin sırf bu amaçla Küba şeker kotasım kesti. Hatta bize ekinlerimizi ilaçlamak için gerekli küçük uçaklar satmayı bile reddettin; tarım araçları ve traktör ihracatını durdurdun. Meyve ve sebze endüstrimizin gemiye yüklenmiş malları Amerikan limanlarında çürüdü. Birleşik Amerika - Küba turist ticaretini de propagandalarınla mahvettin...

Hükümetin, bizim hükümran bir devlet olduğumuzu reddeden diplomatik bildirgeler yayınlıyor ve diğer hükümetleri de böyle davranmağa teşvik ediyor. Senin yüksek ve kudretli hükümetin, bize hükümran bir devlet gibi değil, kendi hükümetimiz yerine senin sömürge ofislerinden birisi tarafından yönetilen ilkel bir halk gibi davramyor.

Bütün bunların Küba'ya müdahale amacı güttüğü açıktır. Bu, Birleşmiş Milletler Anayasası'na aykırıdır, başından sonuna dek emperyalist bir tutumdur. Fakat bizim açımızdan bundan da daha ileridir, bize yönelmiş bir karşı devrim çabasıdır.

Yankee çıkar çevrelerini ve Yankee Hükümetini en büyük karşı devrim kuvveti olarak gördüğümüze göre, bunu biraz daha açıklayalım. Amerika Birleşik Devletleri, Küba devrimine zarar vermek için ne yapabilir?

Politik yönden bize karşı pek birşey yapabileceğini sanmıyoruz. Amerika Birleşik Devletleri, yönetimi güç bir sömürge ofisi olarak düşündüğümüz O.A.S.'ın — Amerika Devletleri Organizasyonu — bize karşı bildirgeler yayınlamasına sebep olabilir. Fakat bu bildirgeler bizi ürkütmez ve bizim için birşey ifade etmez. Çünkü O.A.S. hükümetlerinin bazıları oldukça zayıftır ve halklarının çoğu bizimle beraber-

dir; bizim gerçekten neler yaptığımızı ve Küba halkının durumunun nasıl iyiye gittiğini görünce çok daha fazlası bizimle beraber olacaktır. Fakat daha önemlisi bu bildirgelerin ekonomik müeyyideden yoksun oluşları ve bir askeri anlam taşımamalarıdır.

Neden böyle? Bunun nedenini okurken Yankee emperyalizmi hakkında da yeni bazı şeyler öğrenebilirsin.

Latin Amerika ülkeleri, yanyana yaşarlar ve genellikle birbirleriyle önemli ekonomik ilişkileri yoktur. Herbiri, Birleşik Amerika korporasyonlarıyla ekonomik ilişkilere sahiptir. Hammadde üreticileri — genellikle bir yada iki tür malın üreticisi olarak — sana bağhdır. Bu yüzden Amerika Birleşik Devletleri bu ülkelerin Küba'yı bir «ekonomik abluka»ya almalarını sağlasa bile bu, ekonomik bakımdan bize pek zarar vermeyecektir. Fakat hükümetinin onlara bu denemeyi dahi yaptırabileceğini sanmıyoruz.

Birleşik Amerika ekonomik yönden bize doğrudan doğruya zarar vermeğe çalıştı, fakat şimdiye kadar bunu başaramadı. Ve biz artık, bu alanda zarar görebilecek noktayı aştık. Gerçekten, eskiye oranla ekonomik bağımsızlık içinde çok daha hızla iyiye gidiyoruz. Ve Yankee ekonomik boyunduruğunda bulunan diğer Latin Amerika ülkelerinden çok daha mükemmel durumdayız.

Bunu anlayabilmek için şeker hakkındaki herşeyi ve Küba'da şekerin neden gittikçe daha tatlılaştığını bilmek gerek. Sana bundan gelecek mektubumuzda bahsedeceğiz, fakat kısaca şunu bilmelisin, diğer Latin Amerika ülkeleri gibi biz de sana, satabildiğimiz tek bir ürünle ve senden aldığımız mallarla bağlanmıştık. İşte bu yüzden çok yoksulduk. Fakat şimdi bütün bunlardan kurtulduk.

Şeker kotasını keserek bizi öldürmeğe çalıştın; bunun bir işe yaramadığı meydandadır. Amerika Birleşik Devletlerinde yapılmış olan makinalarımızın yedek parçalarını bize satmamak suretiyle bizi ekonomik zarara sokmağa çalışıyorsun, fakat bu da bir işe yaramıyor. Birleşik Amerika'nın, hükümet ve şirketler takımı olarak, Küba'daki devrimi durdurabilmek için ekonomik alanda hiçbir şey yapamayacağı bir gerçektir. Gelecek mektubumuzda bunu sana daha iyi ispatlamağa çalışacağız. Ama şimdi birşey soralım : Hükümetinin elinde kalan tek silah, hükümetimize karşı, bize karşı, Küba'ya karşı askeri şiddet kullanmak değil midir?

Birleşik Amerika bize karşı nasıl bir askeri harekat yapabilir? Biz bu konuyu tabii hergün düşünüyoruz, biraz da sen düşün...

Başlıca yol şudur : Pasifik'te İkinci Dünya Savaşı sırasında yaptığın derecede bir askeri harekatla bizi kolayca yenebilirsin. Fakat bunu yapabilmek için harekat çok büyük çapta olmalıdır. Böyle bir harekat, ancak, Küba nüfusunun yarısından çoğunu öldürdükten sonra başarıya ulaşabilir. Hatta bu katliamdan sonra bile, ebediyen olmasa da uzun bir süre için dağlarda direnme sürüp gidecektir. Fakat şüphesiz bu yol, senin dünyadaki prestijini sarsacak, daha önemlisi, büyük veya küçük başlıca kuvvetler Küba'nın yardımına koşacaktır. Örneğin, bize saldırmanız ihtimaline karşı Rusya'nın teklif ettiği yardımı artık çok ciddiye alıyoruz.

Gerekirse roketlerle yardımımıza koşmak için Sovyetlerin yaptığı teklifin gerçek cephesi nedir? Şöyle düşünüyoruz : Eğer Birleşik Amerika Küba'ya askeri bir müdahalede kararlı değilse, o halde neden, böyle bir durumda Rus roketlerinin havalanaca-

ğına dair Sovyet beyanlarını önemsiyor? Eğer böyle bir durum yoksa, o halde Sovyet beyanları yersiz değil midir? Ve Birleşik Amerika niçin «Bu Sovyet beyanı gülünçtür. Hayal üzerine kurulmuştur. Birleşik Amerika, Küba'ya karşı hiçbir şekilde askeri kuvvet kullanmayacak ve ona karşı hiçbir askeri kuvveti desteklemeyecektir. Bu yüzden Sovyet beyanı yersiz bir saçmalıktır. Bunu önemsemiyoruz,» diyememektedir?

Birleşik Amerika hükümeti neden bunu söylemiyor? Birleşik Amerika, neden Küba ve diğer Latin Amerika ülkelerinin Sovyet roket yardımım takbih ve reddetmelerini sağlamağa çalışıyor? Neden Sovyetlere böyle bir yardım teklifinde bulunmak şansı tanıyor? Eğer bu soruları cevaplandıramıyorsan, belki şunu cevaplandırabilirsin : Neden Sovyetlerin koruma teklifi biz Küba'lıları memnun ediyor?

Bizim Amerika Birleşik Devletleri'nden ne istediğimiz iki kelime ile özetlenebilir : Hiçbir şey. Eğer senin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak bize karşı askeri harekat yapacağın korkusu, evet eğer sadece bu ortadan kaldırılırsa, Amerika Birleşik Devletleri ile hiçbir meselemiz kalmayacaktır ve bu bizi mutlu kılacaktır. Ama halen senin bizi tehdit etmekte olduğun da, yaşantımızda hissettiğimiz bir gerçektir.

Bugün Batı Yarımküresinde, seninkinden başka hiçbir ordu, bizi zaptedebilecek kapasitede değildir ve Latin Amerika milletleriyle bunu yapmağa çalışmak konusunda herhangi bir kombinezona girebildiğini de sanmıyoruz. Girebildiysen bile, onun da sonuçları doğrudan doğruya işgalinin sonuçlarından farksız olacaktır.

Gene işe yaramayacak bir başka yol da şudur :

Eğer eskiden olduğu gibi sinsice bir polis hareketiyle bizi zaptetmeğe çalışsaydın, bizi mahvedebilir, ekonomik gelişmemizi baltalayabilirdin, fakat buna karşılık kendini bir yenilgi cehenneminde de bulabilirdin. Biz devrimciler, kavga yollarının her çeşidini biliyoruz. Bunu kafana adamakıllı yerleştir! Halkımızın seferberlikte olduğunu, başımızda gerçekten bir hükümetin bulunduğunu, bütün yeni kurumlarımızın, binlerce Küba'lının öldürüldüğü bir savaştan henüz çıkmış genç adamlarla dolu bulunduğunu da unutma! Ölüm, bizim için hiç de yeni bir şey değil. Biz Batista'nın yaptığı gibi vatanımızdan kaçmayacağız. Sonuna kadar dövüşmeğe azmettik. Çok kısa bir süre için de olsa Küba'da bulunan herkes, bunun ne kadar gerçek olduğunu görür.

O halde, ortada yalnız bir tek yol kalıyor : Hükümetinin tasarladığı en münasip yol, bir süre önce Guatemala'da yaptığı gibi, kiralık askerleri ve Batista'nın uşaklarım gizlice desteklemek suretiyle bir cins dolaylı askeri harekettir. Bu müdahale, Birleşik Amerika topraklarından değil de, Orta Amerika'nın herhangi bir yerinden gelebilir. Senin karşı devrimcilerin, belki de bizim Pinos adamızı zaptedip burada bir cins karşı devrimci «hükümet» kurmayı tasarlamaktadır. Tabii, bu adada Batista'cı savaş mahkumlarının bulunduğunu biliyorlar. Onları serbest bırakmayı kuruyorlar. Bu kukla rejimin arkasına gizlendikten sonra, şüphesiz bizi tedirgin edecek, ekonomik kuruluşumuzu baltalayacaklardır.

Guatemala hakkında da pek birşey bilmiyorsun değil mi? Biz de öyle, ama yine de sana bazı şeyler anlatabilecek durumdayız.

Bu meselenin içyüzü şöyledir :

Politikacılarının, gazetelerinin ve gizli servisle-

rinin Küba'ya karşı bugünkü tutumu, Guatemala'ya karşı 1954'deki tutumuna çok benzemektedir.

Orada Juan José Arevalo adında bir adam, plantasyonlarda cebri çalıştırma düzenini bozarak, ücretleri günde 26 Cent'e yükseltti. Yankee'ler hemen fesat kampanyasma girişerek «Komünist!» diye feryat etmeğe başladılar. Köylüler toprak istedi. Bize anlatıldığına göre, Birleşik Amerika Hükümeti güvendiği bir askeri şahsa uçaklarla Panama'dan silah yetiştirdi. Sonra Jacobo Arbenz adında bir adam Guatemala Cumhurbaşkanlığına seçildi ve tarım reformu ile işçi kanunlarını ciddiyetle ele almağa başladı; hatta ücretleri günde 1.08 Dolar'a yüksetti. Birleşik Meyve Kumpanyası bundan hoşlanmadı. Yankee gazeteleri, Arbenz Hükümetinde her gün bir başka «kızıl» keşfediyordu. Birleşik Amerika Dışişleri Bakanlığı, Mac Carthy tipi bir bildirge yayınladı.

Arbenz Hükümetinde kaç tane komünist bulunduğunu bilmiyoruz, fakat senin kendi Latin Amerika uzmanın Carleton Beals'e göre bu sayı, Şili, İtalya, Bolivia, Fransa, Brezilya veya Batista'nın Küba'sındakinden fazla değildi. Mr. Beals'e göre bütün bu hükümetlerde, Guatemala'dakinden daha çok komünist ve bu ülkelerde daha kuvvetli komünist hareketleri bulunmaktaydı.

Nihayet, Amerikalılar Arası Kongre (Inter-American Congress) toplandı ve Mr. John Foster Dulles, Guatemala'nın takbihi için Kongre'yi sıkıştırdı. O sırada Honduras ve Nicaragua'da bazı Guatemalalılar silahlanıyorlardı. Bunların arasında Nazi taraftarı olan fakat senin Dışişleri Bakanlığı'nın büyük «demokrasi taraftarı» olarak benimsediği Carlos Castillo Armas da vardı. Guatemala, Birleşmiş

Milletler'in bu meseleyi incelemesini sağlamak için çok çalıştı, fakat başaramadı. Guatemala Monroe Doktrini sahasında kalıyordu. Sonra hükümet darbesi patlak verdi. Armas hükümete el koydu.

Şimdi bütün bunlar üzerinde biraz düşün lütfen. Bu, bir bakıma senin politikacılarının ve gazetelerinin Küba'ya karşı tutumunun hemen hemen aynı değil mi? Fakat sonuç aynı olmayacak, bunu garanti edebiliriz. Bu usul tekrar işlemeyecek. Bu çok açıktır. Bu konuda çok geniş bilgi sahibiyiz ve Pinos adamızı savunabiliriz. Orada uçaksavar silahlarımız ve ihtiyacımız olan herşey var. Ve Fidel nereye gitse, kışlalarındaki devrimci askerler ona gelip, «Fidel, eğer Pinos Adası'nın alındığını duyarsan bil ki hiçbirimiz hayatta kalmamışızdır,» diyorlar. Hepimiz böyle düşünüyoruz.

Sana daha önce de söyledik : Artık yalnız değiliz!

Fakat dinle Yankee : Bütün bunlar olmadan önce bir şeyler yapamaz mısın? Hükümetinin yaptıklarına karşı söyleyecek hiçbir şeyin yok mu? Kongre'nde, karşı ihtilaliniz hakkında soruşturma açtıramaz mısın? Yankee tehdidi konusunda yanıldığımızı bize ispatlamak için bir şeyler yapamaz mısın? Bilmelisin ki bunlar, biz Küba'lıların senden aydınlatılmasını istediğimiz en önemli meselelerdir. Ve her gün senin cevabını bekliyoruz, silahlarımız ellerimizde, her gün!...

4 «Do-It-Yourself» Ekonomisi

Küba'da ekonomik bakımdan başardıklarımıza gelince, biz herşeyi kendi kendimize yapan bir ekibiz; ve tek amaca hizmet ediyoruz : Küba'yı ekonomik bakımdan bağımsız ve müreffeh kılmak...

Bunu yaparken, üç görevi ivedilikle yerine getirmek zorundayız :

Birincisi, özellikle tarım alanında üretimimizi ve tüketimimizi artırmak ve çeşitlendirmek.

İkincisi, ihraç pazarlarımızı ve dıştaki ikmal kaynaklarımızı artırmak ve çeşitlendirmek.

Üçüncüsü, bir yandan hayat standardımızı yükseltirken bir yandan da adamızı sanayileştirmek.

1959 Ocak'ında ayaklanmamız zafere ulaşır ulaşmaz, ekonomik devrimimiz de başladı; çok geçmeden kökleşmiş iki ekonomik kuruma ve kronikleşmiş bir ekonomik derde karşı mücadeleye giriştik. Eski düzenden miras kalan, ekonomik ihtiyaçlarımıza ve

(*) «Kendi kendine yapma» ekonomisi.

amaçlarımıza giden yolu tıkayan dertlerdi bunlar... Kronik dert, eski düzenin eseri olan sefalet ve işsizlikti. Eski düzenin ayrıca yolumuz üzerine diktiği iki kurumdan biri emperyalizm, öteki de bütünüyle Küba'ya ait olan Batista'cı hırsızların meydana getirdiği politik - kapitalizm idi.

Bu engelleri daha başlangıçtan itibaren açık seçik bildiğimizi söyleyemeyiz. Bilmiyorduk. Ekonomimizi kurmak ve işsizliği yoketmek için çalışmağa başladığımız zaman bu katı gerçeklerle karşı karşıya geldik. Çeşitli problemleri çeşitli biçimlerde karşılamağa çalıştık ve çoğu işimize yaramamakla beraber tüm yolları denedik. Amacımıza ulaşmak ve planlarımızı gerçekleştirmek için bunu yapmak zorundaydık.

I

Eski Küba'da «emperyalizm» neydi? Tabii yabancı sermaye üzerine kurulmuştu ve Küba için bu tamamen Yankee sermayesinden ibaretti. Sadece şeker kamışı tarlalarında, şeker fabrikalarında, petrol rafinerilerinde, elektrik şirketlerinde, otomobil lastiği tesislerinde ve telefon sisteminde söz konusu değildi. Aynızamanda, yalnız Amerikan kapitalistlerine tanınan rüçhanlı tarifelerde de kendini gösteriyor, böylece Amerikan kapitalistleri Küba'ya istedikleri malı sokuyor ve Küba'lıları onları satın almağa zorluyorlardı.

Sefalet içinde olduğumuzu ve şimdi bundan kurtulmağa başladığımızı söyledik. Fakat neden uzun süre böyle sefil kalmıştık? Bu bizim için yepyeni bir

sorudur. Artık biliyoruz ki adamız aslında çok zengindir, herşeyi seve seve yapmağa hazır ve güçlü bir halkı vardır. Her geçen gün bunu biraz daha doğrulamaktadır. Öyleyse biz neden yıllarca böyle yoksul kaldık?

Nedeni tek kelime : Şeker...

Varlığım tek ürüne bağlamanın akıllıca bir şey olmadığım bazı Küba'lılar muhakkak ki çok eskiden beri biliyordu. Fakat Küba'lılarm buna karşı yapacakları hiçbir şey yoktu. Ancak sadece «şeker» kelimesi de Küba'nın eski tarım düzenini açıklamağa yetmez. İki kelimeye daha ihtiyaç vardır : «emperyalizm» ve «tekel»... Bu iki kelime de aynı anlama gelir : Bütün zenginliklerimizin birkaç kişinin elinde toplanması, adamızın gelişigüzel sömürülmesi, topraklarımızın ve insan gücümüzün büyük kısmının başıboş bırakılması...

Eski düzende, taşranın sözü edilebilecek bir orta sınıfı yoktu. Kimisi Küba'lı, kimisi Yankee olan bir kaç zengin vardı ve onlar da topraklarının başında bulunmazdı. Geri kalanı, alabildiğine yoksul bir sefiller kitlesiydi.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Küba'daki çiftliklerin onda biri bütün Küba topraklarının üçte ikisini kaplıyordu. Dünyanın en iyi iklimine ve topraklarına sahip olan bu adada her ürünü yetiştirmek mümkün olduğu halde, kendimizi doyuracak şeyleri dahi yetiştiremiyorduk. Nüfusumuz da fazla değildi. Ama ortada basit bir gerçek vardı : Topraklarımızı istediğimiz şekilde çeşitli tarım yapmak için kullanamıyorduk. Yiyeceğimizin yüzde yetmişini yüksek fiyatlar ödeyerek ithal etmek zorundaydık. Niçin? Şeker yüzünden...

1934'e kadar Birleşik Amerika şirketleri, Küba şekerini diğer yabancı şirketlerle aynı fiyattan satın alıyordu. Fakat o yıl, Amerika'daki şeker pancarı üreticilerini korumak amacıyla Amerikan Hükümeti bir kota sistemi kurdu. Çünkü sadece gümrük vergileri, Amerikan üreticilerine dünya pazarlarında rekabet imkanı sağlamıyordu. Kota sistemi ile Amerika, dünya pazarından çekilerek daha yüksek fiyatlar tesbit etti. Ayrıca bu kota ile Küba'lı şeker üreticilerinin Amerika'ya ihracatı da daha aşağı seviyeye düşürüldü. Bir çok Küba'lı bu miktar azaltılmasının fiyat yükseltilmesiyle telafi edildiği kanısındaydı. 1934'ten itibaren yüksek fiyat uygulanmağa başlandı. Bununla beraber bazı yıllar, Amerika, Küba şekerini dünya piyasasından da ucuza satın aldı. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı, Kore ve Süveyş bunalımları sırasında...

Bir çok kimse, bu kota fiyatlarının, Amerika'nın Küba'ya bir hediyesi olduğu düşüncesindeydi. Ama bize göre gerçek şudur : Bu yüksek fiyat uygulaması, Birleşik Amerika ile Küba arasmda ödeme dengesini sağlamak için asla yeterli olmadı. Başka bir deyişle, bu kota sistemi kurulurken, söz konusu olan, sadece şeker ticareti değil, Küba ile Birleşik Amerika arasındaki ekonomik işlemlerdi.

Nitekim, şeker kotası uygulamasından sonra, Amerika'lı ihracatçılara rüçhanlı tarife uygulanmağa başlandı ve hepsi imtiyazlı duruma getirildi. Bu rüçhanlı durum, Küba'ya ihracat yapan Amerikan tüccarlarına kimsenin rekabet edemeyeceği bir avantaj sağladı. Küba'daki şeker üreticilerine gerçi yüksek bir ithal fiyatı ödeniyordu, fakat rüçhanlı tarife ile, Küba'ya ihracat yapan Amerika'lı ihracatçılar,

kota sisteminin Küba'ya sağladığı kârı derhal geri çekiyorlardı. (Bütün tarifeler iki taraflı olduğu halde, Amerikan Senatosu Küba'mn şeker kotasını 1960 yazında tek taraflı olarak değiştirdi.)

Zaferimizden önceki 10 yılda, şekere ödenen yüksek fiyata rağmen, ödeme dengesi daima Küba aleyhine açık veriyordu ve bu miktar yılda 100 Milyon Dolar'ı buluyordu. Küba'nın Amerikan şirketlerine gümrük tarifelerinde ve vergilerde imtiyazlar tanıması da bunları derhal Küba ithalat piyasasına hakim duruma getirdi. Küba'lılar artık başka yerden mal alamıyorlardı. Tiranlığın son 10 yılında Küba, zayıf ekonomisine rağmen, Amerika'ya Bir Milyar Dolar kaptırmış bulunuyordu.

Bütün bunlara şu gerçeği de eklemek gerek : Küba şeker üretiminin yüzde 40'ı esasen Birleşik Amerika şirketlerinin elinde bulunuyordu. (Bir zamanlar bu oran yüzde 60 idi, ama 1930'larda küçük işletmeleri ellerinden çıkararak sadece büyük işletmeleri devam ettirdiler.) Tabii bugün, bütün Küba şekeri Küba işletmelerinde üretilmekte ve Küba'nın yaptığı satışların bütün kârı da Küba'nın olmaktadır.

Amerika'nın şeker kotasım kesmek suretiyle yaptığı ekonomik baskının etkileri geçicidir. İhracatımızı ve ithalatımızı çeşitlendirerek, ekonomimizi daha fazla geliştirdiğimiz zaman, muhakkak ki, Yankee boyunduruğu altındaki eski düzenden çok daha iyi durumda olacağız.

Bununla beraber, Amerika'nın Küba'dan yaptığı şeker ithalatım kısması da, bizi adamakıllı zarara uğrattı. Küba üretiminin hemen hemen beşte biri elde kalmıştı. Ya bunları dünya piyasasına ucuz fi-

yatla sürmek, yada üretimimizi düşürmek zorundaydık. Eğer elde kalan şekeri piyasaya ucuz fiyatla sürseydik, şeker fiyatları düşecekti. Eğer üretimi azaltsaydık işsizlik artacaktı. Hangi yolu seçersek seçelim, zayıf düşecek ve büyük bir ihtimalle müthiş bir ekonomik felakete sürüklenecektik. Eminiz, Dışişleri Bakanlığın, bu kota indiriminin bizim devrim yönetimimizi sarsacağını hesaplıyordu.

Şunu bilmelisin ki, o zaman şekerimizi satın alarak Küba'yı güçlüklerden ve belki ekonomik bir felaketten kurtaranlar, Rus'lar, Çin'liler ve Japon'lar oldu. Fakat iki ila dört yıl içinde Rus pazarı ile de bağlı kalmayacağız. Çünkü dünyada şeker talebi arttıkça, Küba'nın uluslararası şeker kotası da artmaktadır. Bunun başlıca nedenlerinden biri, Sovyet ülkelerinin şeker satın almalarıdır. Çünkü onların hayat standardı da yükselmektedir. Bugün Sovyet ülkeleriyle, Küba gibi ülkeler arasında rasyonel bir ekonomik ilişki vardır. Ruslar bizim şekerimizi satın alırken, Birleşik Amerika, bir milyon ton, hatta daha fazla şekeri dünya pazarlarından almak zorunda kalacaktır. Böylece dünya pazarlarındaki talep artışı şeker fiyatını da yükseltecektir. Esasen fiyatlar halen yükselmektedir. Kaldı ki, Küba kotasının kesilmesinden, dolayısıyla ekonomik bağımsızlığa kavuşmamızdan en büyük zararı görenler, Yankee tüketicileri olmuştur. Bundan böyle, Yankee'nin sömürücü boyunduruğu altında olmayacağız. Şeker pazarımızı çeşitlendirecek ve istikrara kavuşturacağız. Tabii, şadece şekerle de bağlı değiliz. Daha başka şeyler de ihraç etmeğe başlayacağız.

İşte böyle Yankee! Şeker kotasının kesilmesi neticede bizim işimize yaramaktadır. Fidel Castro'nun 1960 Haziran'ında dediği gibi, biz, yatırımlarla şeker

kotalarını takas etmiştik. Bugün Küba'lılar şeker kotasını kaybetti ama, Yankee'ler de yatırımlardan oldular.

Bunu yaparken çok dikkatli davrandık. Kuzey Amerika'lıların yatırımları ve imtiyazları üzerinde gürültü kopartmadık, ta ki, Kongre'n ve Cumhurbaşkanın şeker kotası ve komünistler üzerine ileri geri konuşuncaya kadar...

Elimizi kolumuzu bağlayıp senin şeker çıkarcılarınla, onların adamları tarafından sömürülmeyi ve soyulmayı beklemiyeceğiz. Artık yalnız da değiliz. Küba malları için başka pazarlar da var, Küba'nın ihtiyacı olan şeyleri sağlamak için başka kaynaklar da... Mümkün olduğu kadar çok ülke ile ticaret yapacağız. Politikalarının ne olduğuna aldırış etmiyoruz. Daha fazla ülkeye satacağız ve daha fazla ülkeden satın alacağız, ekonomik ve politik bakımdan daha özgür olacağız. Bunu José Marti söylemişti. Şimdi onu gerçekleştiriyoruz...

II

Ama, devrimin yola getirmek zorunda olduğu şeyler sadece Yankee emperyalizmi ve şeker ekonomisi değildir. Aynızamanda, Batista'nın eski politik - kapitalizmini de dize getirmek zorundayız. Sanayiimizdeki kapitalin yüzde 80'i hükümet parasıydı ve sahiplerinin çoğu da Batista'nın uşaklarıydı. Sadece Batista ile ilgili olan ve hırsızlıkla kurulan işlere ve mülklere el koyduk. Dürüst işadamlarının sermaye hisselerine dokunmadık ve onları kendilerine bırak-

tık. Fakat Küba sanayiinin büyük kısmı, 1950'lerde Batista'nın soygun kapitalizmi tarafından kurulmuştu. Zafere ulaşmamızdan sonra bazı işkollarında iflaslar patlak verdi. Ve bu işlerin yürütülmesini de hükümet derhal üzerine aldı. Bunu, işsizliğe meydan vermemek için yaptık. Bugün hükümet tarafından el konulmuş bulunan bir çok endüstri, Batista grubundan devralınmıştır.

Prensibimiz, bugün ekonomik şekilde işlemese dahi, bütün sanayiin faaliyetine devam etmesini sağlamaktır. Tabii, bu, ücretli işçilere dolaylı bir yardımdır. 1959 Ocak'mda, zaferi kazandığımız zaman, 700 bin işsiz vardı. Bunların 200 bin'ini derhal iş sahibi yaptık. Fakat hâlâ 500 bin insan işsizdir ve bu işsizlik, bizim ekonomik alanda başlıca kaygılarımızdan biridir. Halkın satın alma gücü çok düşük ve yüzde 45'i de çiftçidir. Ortalama bir çiftçi ailesinde altı kişi vardır ve aylık geliri sadece 40 Dolar'dır. İvedilikle çözüm bekleyen işsizlik sorunumuz, sanayiimizin teknik bakımdan yeterli hale getirilerek rasyonalize edilmesine de imkan vermemektedir. Eğer şeker sanayiini rasyonalize edersek, şekeri çok daha ucuz fiyata satmak zorunda kalacaktık. Buna rağmen, şeker işletmelerini modernize ettik ve 160 işletmeyi birleştirerek daha büyük bir kaç fabrika meydana getirdik. Yaşama standardımızın düşük olması da iç pazar hacmini daraltmaktadır. Fakat, biraz sonra da izah edeceğimiz gibi, tarımsal reform ile bunun da üstesinden geleceğiz.

Şimdi sorunumuz, nüfusumuzun yarısı asgari satın alma gücüne sahip değilken, adamızın nasıl sanayileştirileceğidir. İşte bunun içindir ki, tarım reformu, bizim, hayat standardını yükseltmek üzere ekonomik alanda attığımız en büyük adımdır.

III

17 Mayıs 1959'da tarım reformu kanunumuz imzalandı ve Fidel Castro, Oriente Eyaletinde INRA'nın Başkanı Kumandan Vallejo'ya 100 Bin Dolar'lık bir çek vererek, «Üret!» dedi. Daha fazla talimata ihtiyaç yoktu. Kumandan, derhal bölgedeki büyük çiftliklerin bir listesini yaptı ve daha ilk gün bunlardan ikisine el koydu. Halk kendisine «Bizim görevimiz, yapacağımız şey ne?» diye sorunca, Kumandan, «Doğrusu ben de tam manasıyla bilmiyorum» diye cevap verdi. Halk «Biz fasulye yetiştirmek istiyoruz» dedi ve dediğini yaptı. İşte, reform böylece başladı. Bu müdahalelerde hiç zor kullanılmadı, çünkü gereksizdi...

Mülklere, kanunda yazılı miktarlara uygun olarak el koyduk. Küçük toprak sahiplerine dokunmadık. Ancak, bir iki yıl içinde üretimi artırmadıkları takdirde, onların topraklarına da el koyacağız. Şimdi, bu küçük toprak sahiplerine yardımcı oluyoruz. Bu küçük toprak sahiplerinin de zamanla daha büyük kooperatiflerde bir araya geleceklerini düşünüyoruz. Halen bunlar kendi aralarında komiteler kuruyorlar, ki bu komiteler, kelimenin tam manasıyla birer kooperatif mahiyetindedir. Nitekim, 1960 Ağustos'unda, 700 küçük toprak sahibi, mısır üretimi yapmak üzere bir araya geldi. Eğer üretimi yüksek seviyede tutabilirlerse, topraklarının sahibi olmakta devam edeceklerdir. Ancak biz devrimciler, kooperatifleri tercih ediyoruz: Çünkü o zaman halka tıbbi ve sosyal yardımlarla eğitim imkanları sağlamak daha kolay olmaktadır. Şimdi onlara, topraklarında kurdukları bu birliklerin iyi sonuçlarını göstermeğe çalışıyoruz. Bu teşkilatlanma herhalde kendi kendine devam edecektir.

Tarım reformu kanununun uygulanması sırasında vardığımız yargılar şunlardır :

1. Hiç kimse, tesbit edilen bir ürün için, tesbit edilen bir miktardan fazla araziyi elinde bulundurmamalı ve işletmemelidir.

2. Elinde toprak bulunduran herkes, onu üretimde en iyi şekilde kullanmalıdır.

3. Bazı topraklar kooperatifler tarafından, bazıları da devlet tarafından işletilmelidir. Bu konudaki genel kural da şudur : Büyük yatırım isteyen ve fazla işçiye ihtiyaç göstermeyen yerlerde devlet çiftlikleri kurulmalıdır. Aksi takdirde, birkaç kişinin bir araya gelip burada kooperatif kurarak milyoner olmaları işten bile değildir. Sığır yetiştirmek gibi işlerde bu ihtimal mevcuttur. Ama, şeker ve tütünde olduğu gibi az yatırım ve çok işçi gerektiren tarım işlerinde kooperatifleşmeye gitmek gerekir.

Tarım reformumuz, kendi malımızın kendimize dönmesini sağladı. Eski düzende kamu malı şahısların elindeydi. Biz bunları geri alarak tekrar kamunun malı haline getirdik, şimdi herkesin yararına santim santim işliyoruz. Bunlar bizim ekonomik devrimimizin kurallarıdır.

Yeni ekonomimizin başlıca anahtarı tarım reformudur ve belki de bizimki, derhal üretimi artırmak bakımından, dünyada ilk başarılı reformdur. Bu, kısmen, küçük işletmeleri kaldırarak büyük işletmelere gitmemizin sonucudur. Böylece büyük üretim birimlerini gerçekleştiriyoruz. Küçük toprak sahiplerinin durumu dolayısıyla bir politik problem de söz konusu değildir. Çünkü köylülerimiz verimsiz küçük toprak parçalarına bağlanmış değildir. Artık büyük ekipler halinde çalışıyorlar. Henüz böyle ekip halinde çalışmayan küçük toprak sahipleri de, bu uygula-

maları görerek, birbirleriyle birleşmenin daha yararlı olacağını anlıyorlar. Çünkü, herşeyden önce, bu şekilde daha fazla ve daha kolay ürün yetiştirebiliyorlar. Ayrıca, önceden söylediğimiz gibi, böyle bir yerde herkes eve, okula, sağlık merkezine kavuşabiliyor. Yaşadıkları yerlerin yakınına kurduğumuz mağazalardan istedikleri şeyleri kolaylıkla temin edebiliyorlar.

Hemen söyleyelim ki, tarım reformumuz, sanayiin millileştirilmesinden çok daha zordur. Sanayi bir veya iki günde millileştirilebilir ve bu büyük bir problem değildir. Fakat tarım reformu çok daha güçtür. Bu işe başladığımızda hemen her eleştirici, bunun kısa zamanda çökeceğini söylemişti. Tarım reformu içinde yaptığımız en radikal hamlelerden biri, üretici köylünün malını sattığı fiyatla, tüketicinin bu mallara ödediği para arasındaki farkı azami derecede azaltmak oldu. Aynı şekilde, kurduğumuz halk mağazalarında da çiftçinin satın aldığı eşyanın fiyatını düşürdük. Bu mağazalar, aynen senin büyük mağazalarının avantajlarına sahiptir ve tamamen bize aittir.

Biraz geriye dönelim. Çiftçilik hakkında bir şeyler öğrenmeğe çalıştın mı? Biliyorsun ki, Latin Amerika ülkelerinin çoğunda bu en büyük sorundur. Biz bu sorunu çözmeğe uğraşıyoruz. Meksika'lı kardeşlerimiz başka bir çözümyolu bulmak için çalışmışlardı, Bolivya'lılar da hâlâ çalışıyorlar. Geri kalanlarda ise böyle bir çaba görülmüyor. Bugün bizim bulduğumuz çözümyolunda Yankee'lerin hiç yeri yoktur. Önce de söylediğimiz gibi, biz Küba'lılar şimdi kendi işini kendi yapma hareketi içindeyiz. Örneğin, biz kapitalist değiliz ve Küba'da bugün bir kapitalist toplum kurmuyoruz. Stalinist bir toplum da kuracak

değiliz. Kurduğumuz şeye ne deneceğini biz de bilmiyoruz. Ve buna pek de aldırış etmiyoruz. Bu, muhakkak ki, bir nevi sosyalizmdir. Bu kelimeden hiç korkmuyoruz; ama senin ödün patlıyor.

Bu kadar uzun ve meşakkatli bir çalışmadan ve gelecek kuşaklar için herşeyi hazırladıktan sonra niçin yarattığımız şeyleri, ister Yankee, ister Küba'lı olsun, kapitalistlere devredelim ve toprağımızı ele geçirmelerine göz yumalım? Bu toprak bizim, onun sahibiyiz ve onu işliyoruz.

Çiftçilik hakkında en ufak bilgisi olan bir kimse dahi bilir ki, küçük toprak parçaları, daha geniş arazi kadar iyi işlenmeğe uygun değildir. Çünkü tarım makinalarını sadece bir iki dönümlük toprakta kullanmağa imkan yoktur. Daha büyük topraklara ihtiyaç duyarsın, o zaman toprakları ve emek gücünü birleştirmen gerekir. İşte, bizim köy kooperatiflerinde ve devlet çiftliklerinde yaptığımız da budur.

Şunu da bilmelisin ki, Latin Amerika'nın bir çok ülkesinde bugün hakim olan düzen, politikacılarının bahsettiği, ama senin çiftçilerinin uzun zamandan beri unuttuğu kişisel kapitalizm değildir; buralarda müdürler ve memurlar tarafından yönetilen büyük tekellerin şubeleri ve şirketleri hakimdir. Bu artık bizim Küba'mızın yolu değildir, artık bu bizim yolumuz değildir.

Ama bizimle aynı düşüncede değilsen, eğer sefalet içindeki köylerde özel kapitalizm istiyorsan, eğer «kişisel, serbest ve özel teşebbüs» hakkında söyledfklerine gerçekten inanıyorsan, şöyle bir deneme yapalım :

Latin Amerika'nın geniş topraklarına hükmeden büyük Yankee korporasyonlarını geri çek.

Ülkelerimizde sadece kendilerini kapitalist du-

rumuna getiren generalleri ve toprak ağalarını desteklemekten vaz geç, onları defetmemizde bize yardımcı ol.

Sonra, gerçekten özgür çiftlik sahiplerinden ve küçük işadamlarından kurulu gerçek bir sınıfın çıkmasına yardım et. Ama nasıl? Çok kolay... Fabrikalarında, tek adamla bir çiftliğin işletilmesini sağlayacak şekilde çok küçük traktörler ve tarım aletleri yap.

Böyle bir planın uygulanacağına inanmıyoruz. Çünkü kısa zamanda bir çıkmaza saplanacağından eminiz. Fakat sen serbest özel teşebbüse inanıyorsan, niçin bu planı uygulamıyorsun?

Sanayi için yaptığımız planlarda, tüm pazarlarımızı düşünerek hareket ediyoruz, çünkü herşey yolunda giderse, birkaç yıl sonra işsizlik problemini çözmüş ve taşrada da hayat standardını yeterli bir çizgiye ulaştırmış olacağız. Hedefimiz, Küba'yı, mümkün olduğu kadar kendi kendine yeter hale getirmektir. İhraç pazarlarımızı ve ithalat kaynaklarımızı çeşitlendirmemimizin nedeni de budur.

Bugün, bir çok yabancı gözlemcilerin görüşlerinin tersine, Küba için teknik bilgi o kadar önemli değildir. Sanayi için teknik yardım alıyoruz. Halen Küba'lılar yabancı öğretmenler tarafından yetiştirilmektedir, ama çok yakında kendi kendimizi eğitmeğe başladığımızı da göreceksin. INRA'da tarımsal ve sınai alandaki yöneticiler için kısa devreli kurslar açılmaktadır. Örneğin sadece rasyonalizasyon kursunda 27 öğrencimiz var. Ayakkabı üretimini de rasyonalizasyona tabi tutmağa çalışıyoruz. Halen bütün sanayi kollarında 3 - 400 öğrenci yetiştirilmektedir. Bunlar bir yandan çalışırken, bir yandan da eğitim görüyorlar. INRA'nın sanayi dairesinde muhasebe.

yöneticilik, üretim, ve bunlarla ilgili diğer şeyleri öğreniyorlar.

Bize yardım eden yabancı teknisyenlerin çoğu Birleşmiş Milletler Organizasyonlarından geliyor. Çok sayıda Şili'li, bir miktar da Arjantin'li, Meksika'lı ve Japon teknisyen Küba'da bulunuyor. Aynızamanda, Fransa ile Doğu ve Batı Almanya'dan da gelmiş teknisyenler var. Rus ve Çin'li teknisyenler ise, şimdilik sadece çeşitli pazarlar üzerine etüdler yapıyorlar. Fakat kendilerinden fabrika aldığımız takdirde, bunların işletilmesini Küba'lılara öğretmek için de teknisyen gönderecekler.

Evet, bugün Sovyet bloku ülkelerinden bazı sınai tesisler alıyoruz. Amacımız, bunlarla işsizliği yenmektir. Ayrıca, şimdiye kadar senden ithal ettiğimiz malları da bu tesislerde üretmeğe başlayacağız. Daha çok tüketim maddeleri üretecek olan küçük tesislere yatırım yapmak, şimdi bizim için daha kolay oluyor. Ama ileride, daha ağır sanayiin planlanmasına da sıra gelecek. Ağır sanayi yatırımları çok önemli olduğu için bu konuda kolay kolay karar veremiyoruz. Hammadde kaynaklarını ve istikbalde bize hangi maddelerin gerekli olacağını düşünerek ağır sanayi programı üzerinde çalışmalar yapıyoruz.

IV

Komünizmle ilgilendiğine göre, bizim ekonomik kuruluşumuzda önemli bir noktayı çok iyi anlamalısın. Sovyetler veya özellikle Stalin'in sanayileşme metodu hakkında ne kadar bilgin vardır, bilmiyoruz. Doğrusunu söylemek gerekirse, çoğumuz da bu konuda fazla bilgi sahibi değiliz, ama, Küba'nın yeni

metodunun Stalin'in eski metoduyla aynı olmadığını biliyoruz. Bugün ekonomik kuruluşumuzun gerçekleştirilmesiyle görevli olan devrimci liderlerimiz de, ekonomik konularda bizim kadar Stalin metodlarına karşıdır.

Stalin'in yaptığı, ağır endüstriye büyük insan emeği yatırmak, buna karşılık tüketim malları üretimini çok düşük seviyede tutmaktı. Üstelik tarımsal üretim sorunu da gerçekten çözülememişti. Bu yüzden bir çok nesil bu politikanın sonuçlarını alamamış, Stalin'in politik baskı ile ve zulümle yürütmeğe çalıştığı çelik üretimi yüzünden gıdasından olmuştu. Bizim aynı yolu izlememiz için hiçbir sebep yoktur.

Stalin'in niçin böyle hareket etmek zorunluğunu duyduğu üzerinde durmak da gereksizdir. Stalin artık ölmüştür ve Rusya'da işler bugün daha yolunda gitmektedir. Ancak, Stalin'in neden böyle yapmak zorunluğunu duyduğunu biz Küba'hlar gayet iyi anlıyoruz. Çünkü çevresi tamamen düşman ülkeler tarafından sarılmış ve yapayalnız kalmıştı. Belki, bir ölüm kalım savaşı içinde bulunduğunu, eğer Sovyetler Birliği sanayi alanında kapitalist dünyadan daha ileri gidemezse memleketinin mahvolacağını düşünmüştü. Yetişmek veya mahvolmak! Biz bunu tartışmak istemiyoruz. Sadece şunu açıklığa kavuşturmak istiyoruz ki, bizim seçtiğimiz yol Stalin'in yolu değildir. Olamaz da. Çünkü :

Sovyetler Birliği bir zamanlar yalnızdı, ama biz yalnız değiliz.

Stalin'in kendi ülkesinde karşı karşıya bulunduğu politik koşullarla da karşı karşıya değiliz.

Kaldı ki, biz Küba'lılar, memleketimizin ekonomik durumunu, birkaç kuşağı feda etmeden de dü-

zeltmenin mümkün olduğunu Amerika'ya ispatlamak sorumluluğunu duyuyoruz. Biz devrimciler kendimizi buna adadık.

Bununla biz, herşeyden önce tarım reformuna, ikinci olarak halkımızın daha iyi yaşamasını sağlayacak ve yetiştirdiğimiz ürünlerden işe yaramayan şeyleri de değerlendirecek hafif endüstriler kurulmasına kendimizi adadığımızı kastediyoruz. Ayrıca ağır endüstrilere de ihtiyaç olduğunu biliyoruz. O konuda da çalışıyoruz, fakat bunun kurulması biraz zaman alacak. Ama kaynaklarımız, ticari ilişkilerimiz ve ekonomik devrimimizin gelişme hızı planlandıktan sonra, ağır endüstrinin kurulması, sandığın kadar da gecikmeyecektir. Örneğin, gelecek yıl, 1961'de bir milyon ton kapasiteli bir çelik tesisine kavuşacağız. Demir cevheri ve manganezimiz var, kömürü de başka yerden alacağız. Hem, bunu bize sen de satabilirsin, değil mi? Ama aldırma, eğer istemiyorsan, başka yerden de alabiliriz...

V

Buraya kadar anlattıklarımızın birer hayal olduğunu düşünmeni istemeyiz. Devrimimiz, bir ekonomik kuruluştur. Eğer Küba'ya gelir de adamızı gezersen, hiçbir şeyin doğru dürüst organize edilmediğini, hatta hiç organizasyon olmadığını düşünebilirsin.

Eğer Küba'yı baştan başa gezecek olursan, göreceğin şeyler, kuluçka yerleri ve 8 haftalık civcivlerin büyütüldüğü piliç çiftlikleridir. Küba tarihinde ilk defa, Küba köylüleri, karınlarını doyurmak için,

keselerine uygun fiyatla bol miktarda piliç alabilmektedir. Bu piliçleri kim yetiştiriyor? Düne kadar ana yollarla kamış tarlaları arasındaki pis ve sefil **bohio**'larda, yerlere çömelerek çile dolduran halk... Şimdi gençleri **bohio**'lardan alıp onlara piliç yetiştirmeyi öğretiyoruz. Kendilerine duşu ve tuvaleti olan blok beton evler yapıyoruz. Onlar da piliçler için kümesler yapılmasında yardımcı oluyorlar. Aynızamanda, yol boylarına standlar kurarak yerli turistlere kızarmış piliç satıyorlar, arka taraflarda da portakal yetiştiriyorlar.

Kimin için devrim? Bugün piliç yetiştirmekte olanlar için. 1960 Aralık'mda, bu şekilde 6 milyon kadar piliç yetiştirebilecek 60 çiftliğimiz olacak; 1961'de bu miktar iki katına çıkacak.

Kimin için devrim? Onların yetiştirdiği piliçleri yiyecek olanlar için...

İşte, bizim Küba devrimimizin ekonomik gerçeği budur. Ekonomi o kadar da çapraşık değildir. Yeter ki, iyi bir toprak, azimli bir halk, biraz da teçhizat ve organizasyon olsun... Ve de iyi yaşamak isteği bulunsun... Küba'da bu devrimci bir tutkudur. Küba'da bunların hepsi yapılmaktadır.

Ama hepsi piliçten de ibaret değildir. Balık da var... Küba sularının balık bakımından ne kadar zengin olduğu uzun zamandan beri bilinir. Fakat hiç kimse bir balık endüstrisi kurmağa kalkışmamıştı ve adada yaşayan halk bu balıklardan nasibini alamıyordu. Şimdi bir balıkçı filosu kuruyoruz. İlk defa seri imalat yaparak 33 Feet, 50 Feet ve 120 Feet gibi çeşitli boylarda 10 tekneyi birden inşa edebiliyoruz. İlk tekne 1960 Ocak'ında denize indirildi. Zamanla bu teknelerin maliyetini ve inşası için gerekli zamanı daha da indireceğiz. Balıkçılık kooperatifle-

rimizle, şimdiye kadar hiç balık tatmamış köylülerimize de taze balık yediriyoruz. Köylerdeki mağazalarımızı buzdolaplarıyla donattık. Tabii, soğuk havalı taşıtlarımız da var ve bunları daha da artırıyoruz. Ayrıca, balıklar için bir dondurma tesisatımız da var. İleride yiyecek dondurma tesislerine sahip olacağız. Yakında istakoz ve midyelerimizi Birleşik Amerika'ya ihraç edebileceğimizi umuyoruz, ama bunları satın alacağınızdan emin değiliz.

Şimdi bir domuzyağı problemimiz var. Küba'nın beslenmesinde büyük yer tutan bu maddeyi Birleşik Amerika'dan ithal ediyoruz. Ama, hem ekonomi, hem de sağlık bakımından bunun çok zararlı olduğunu da biliyoruz. Bunun için, domuzyağının yerini tutmak üzere, daha iyi kalitede yağı yerfıstığından elde edeceğiz. Yerfıstığı Küba için bugün büyük önem taşıyor. Yerfıstığı yetişen yerlerin yakınına, yağ çıkartacak tesisler kuruyoruz.

Küba'da artık pamuk da yetiştiriyoruz ve pamuk ipliği yapıyoruz. Sadece bir eyalette 50 dönümü pamuk ekimine ayırdık ve hemen yanına Japon'lardan aldığımız bir tekstil fabrikasını kurduk.

Domates yetiştirmek üzere betondan havuzlar yaptık. (Domatesi de senden alıyorduk!) Domates havuzlarının yanma, domatessuyu ve benzeri şeyleri konserve etmek üzere bir fabrika kurduk. Şimdiye kadar hiç kullanılmamış onbinlerce dönüm arazide okaliptüs yetiştirmeğe başladık. Küba'da sadece 10 yıl içinde yetişen bu çok yararlı ağacın kerestesinden faydalanacağımız gibi, selüloz da elde edeceğiz.

Şeker kamışı ürünlerinden kimyasal maddeler ve kağıt yapmakta da yararlanacağız. Şekerkamışından yan ürünler elde etmek için pilot tesisler kurduk. Evvelce Küba'da, bu yolda hiçbir ciddi çalışma ya-

pılmamıştı. Şekerkamışının başlıca yan ürünü olduğu halde, bugüne kadar Küba'nın ihtiyacını karşılayacak kağıt dahi imal edilmemişti. Şekerkamışının yan ürünlerinden akustik levhalar da yapıyoruz.

Ne var ki, herşeyi burada anlatmak mümkün değildir. Buraya gelip gözlerinle görmelisin. Seni aramızda görmekten kıvanç duyacağız. Artık sadece kumarbazlar için yapılmış Havana'daki dev kaşaneler değil, adanın dört bir yanında kendi turistlerimiz için yapılmış sayısız oteller ve moteller var ki, buralarda sen de, hem de çok uygun şartlarla kalabilirsin. Ve herhalde Pinos Adası'nda kalmak istersin.

Pinos adamız, hem bir narenciye, hem de bir hayvancılık merkezi haline geldi. Devrimci askerlerimiz, buralarda 600 bin okaliptüs ağacı diktiler. Noel'e kadar 5 milyon okaliptüs ağacı dikilmiş olacak ve Pinos (Çamlar) adası, bir okaliptüs adası haline gelecek.

Arazinin ortasındaki Pangola otlağı ise, hayvancılık yapılması için hazır beklemektedir. **Maarabu** dikenlerinin istilasına karşı koyan Pangola, protein bakımından çok zengindir ve 33 dönümlük bir arazide 40 baş sığırı hiçbir ek yiyeceğe ihtiyaç olmadan adamakıllı besemek mümkündür. Düşün ki, Pinos adası, et ihtiyacını şimdiye kadar Havana'dan karşılıyordu.

Bu ada, aynızamanda, serbest liman olması dolayısıyla bir kaçakçılık merkezi halindeydi. Batista Hükümeti de kaçakçılık ve rüşvetin içinde olduğu için, burayı serbest liman olarak bırakmayı kendi çıkarına uygun görmüştü. Eski düzende, Silahlı Kuvvetler Komutanı, Küba'nın baş kaçakçısıydı ve biri Batista'nın yardımcısı, öteki Hava Kuvvetleri Komutanı olan iki oğluyla birlikte bu işi yürütüyordu.

«Serbest İthalatçılar» adı altında birçok mağazalar açarak, buralarda buzdolabına varıncaya kadar her türlü kaçak eşyayı satıyorlardı.

Fakat Pinos adası şimdi yeni Küba'nın yeni bir parçasıdır, bir üretim merkezi olmuştur. Şimdi buradaki tek kavga, okaliptüs ağaçlarıyla çayırlıklar arasındadır.

VI

Şimdiye kadar yapabildiğimiz şeyler hakkında sana istatistik bilgiler veremiyoruz, çünkü merkezi bir istatistik bürosunu henüz kurmaktayız. Her bakımdan batak içindeydik. İhtiyaçlar çok fazla olduğu için, herhangi bir alanda fazla üretim söz konusu değildi ve bu yüzden de üretim fazlasını tesbit için mükemmel bir bürokrasiye ihtiyaç yoktu. Doğru dürüst organize olmamıştık. Niçin böyleydik? Çünkü eski düzenden bize bu miras kalmıştı. Batista döneminde organize edilen tek şey rüşvetti. Fakat artık, her geçen gün, kendi sistemimize uygun olarak daha iyi bir organizasyon meydana getirmekteyiz.

Memnunlukla söyleyebiliriz ki, devrim hükümetimiz bürokratik değildir. Şahsen biz devrimciler, hepimizin üstünde de Fidel'in kendisi, antibürokratik prensiplere sahibiz. Bu durumumuz dışarıdan sistematik değilmiş gibi görünür. İşte, bir çok kimsenin, devrimimizin bu kadar kısa zamanda bu kadar çok şey yapmış olmasını anlayamamalarının nedeni de budur. «30 gün içinde çöker,» diyorlardı ve hâlâ da bunu söylemekte devam ediyorlar. Fakat ne kadar yanılmış olduklarını şimdi görüyorsun. Bizler yaptık-

larımıza hayret etmiyoruz. Yapabileceğimizi biliyorduk. Yıkılmayacağız. Devrimin kendi sistemi vardır. Bu sistem yürüyecek ve piliçlerle dolu kümesler, yeni okullar, ümitle dolu çalışkan insanlar yaratacaktır.

Fakat, ulaştığımız bu aşamada da uzun süre kalamıyacağımız muhakkaktır. Herkes kooperatif çiftlikleri yönetebilecek duruma geldiği zaman, ki pek çoğu bunu şimdiden yapmağa başlamıştır, sanayileşmeğe gelişigüzel devam edemeyiz. Daha düzenli, daha sistematik, daha merkezi ve daha uzun vadeli şeyler yapmamız gerekecektir. İşte günlük çalışmalarımızın dışında bunlarla da uğraşıyoruz. Yeni ekonomimiz için kurallar ve yönetmelikler hazırlıyoruz.

Pekiyi, bütün bunlarla kim uğraşıyor? Esas itibariyle, INRA - Ulusal Tarım Reformu Enstitüsü... Öyle sanıyoruz ki, INRA, dışarıdan bakanlara, çok acayip bir kurum olarak görünmektedir. Fakat, devrimden geçen bizler için, o, Küba Devrimi'ni yürütecek en uygun ve en yalın örgüttür.

Burada kullanılacak personel başlangıçta bir problem olmuştu. Fakat şimdi herkes herşeyi öğrenmektedir ve yakında böyle bir problem kalmayacaktır. 15 ayda neler yaptığımızı düşün... INRA'mn devrimci askerleri, çoğu zaman, mühendislerden çok köylülere kulak verdiler. Örneğin, mühendisler pirince dört ton gübre konulmasını istiyorlardı, fakat köylü «hayır!» dedi, «iki ton koymak lazım; dört ton pirinci yakar.» Pratiği az olan mühendisler yanılabilirdi. Bu yüzden iki yolu da denedik ve doğruyu bulduk. İki ton yeterliydi, dört ton pirinci yakıyordu.

Oriente Üniversitesi ve INRA şimdi yakın işbirliği yaparak çalışıyorlar. Bu bakımdan, Oriente Üniversitesi, Havana Üniversitesi'nden çok daha mü-

kemmel durumdadır. Bu üniversitede halen 60 köylü okumaktadır. Ve bunların okuma masraflarını INRA üzerine almıştır. Bunlar pamuk üretimini etüd etmekte ve 13 haftalık kurs bittiği zaman ekip başı olmaktadırlar. Aynızamanda pirinç, fıstık ve kümes hayvanları yetiştirmek için de kurslar açıyoruz. Daha verimli bir üretim sağlayarak bu maddelerin fiyatlarını düşürmeğe çalışıyoruz. Küba'lı, daha fazla meyve, daha fazla sebze, daha fazla salata yemek istiyor. Aynızamanda, bunların pişirilmesini ve sebzelerden çeşitli yemekler yapmasını kadınlara öğretmek için de öğretmenlere ve gönüllü elemanlara ihtiyacımız var.

Biz, Latin Amerika'lıların çalışmayı bilmediğimizi ve doğuştan tembel olduğumuzu söylerler. Bu asla doğru değildir, biz Küba'lıların şimdi açığa vurduğumuz yalanlardan biridir. Emeğimizi ve ürünlerimizi belli bir fiyata satmak zorunda bırakılmıştık. Aldatıldığımızı biliyorduk. Öyle ise çalışmanın faydası neydi? Bunu kendi kendimize soruyorduk. Artık INRA sayesinde emeğimizin karşılığını alıyoruz. Yetiştirdiklerimiz değerini bulunca da nasıl çalıştığımızı görmelisin. Günde dört saatlik yağlama ve bakım dışında, makinalarımız 20 saat devamlı çalışıyor.

Pekiyi ama «biz» kimiz? Bütün bunları yapan kim?

Hemen herkes bu işlerin içinde bulunuyor ve bu ekonomik kuruluşta bize INRA ve tabii bizzat Fidel Castro hizmet etmektedir. Bizleri harekete geçiren ve teşvik eden bunlardır.

1959 sonlarına kadar INRA yol yapımını üzerinde bulundurmuştu, fakat bugün yol inşaatının büyük kısmı Kamu İşleri Dairesi'nin elindedir.

1960 Şubat'ına kadar INRA okullar yapmıştı, ama şimdi Eğitim Bakanlığı bu görevi üzerine aldı. Hastanelerin yapımım da 1960 Şubat'ına kadar INRA yürütmüştü, fakat şimdi bu işi Genel Sağlık Dairesi yapıyor. Biz bütün bu dairelerin çalışmalarını planlıyor ve koordine ediyoruz.

Köyler yollardan yoksun olduğu için, INRA, bütün bu hizmetlere önce oralardan başlamak zorunda kalmıştı. Bugün, eğitim, yol, sağlık, inşaat gibi hizmetler köy kooperatiflerinde bir araya getirilmektedir. Bu hizmetleri mümkün olduğu kadar basit şekilde gerçekleştirmeğe gayret ediyoruz.

INRA, bir ekonomik yol göstericidir, bir öncüdür. Bir çok yeni hareketi başlatmış ve sonra da onları ilgili bakanlıklara teslim etmiştir.

Programlarda olmadığı halde ihtiyaç duyulan ve yapılması hüner gerektiren bir iş mi var, onu yapacak olan INRA'dır. Bu durumu ile INRA mahalli bir hükümettir. Fakat aynızamanda hükümeti meydana getiren de odur. Bu şekilde kurmakta olduğumuz ekonomik hükümet, pragmatik bir ekiptir, fakat zamanla onu daha sistematik hale getirmeğe çalışıyoruz. Üstelik bu, dışarıdan görüldüğü kadar da düzensiz değildir.

Başbakanımız Fidel, onun kilit adamıdır. Fidel, planlar, etüt eder ve INRA ile Bakanlar Konseyi'nin kararlarını bağdaştırır. Halkı zorlamaktan değil, inandırmaktan hoşlanır. Halkı inandırmak için saatlerce konuşmasının nedeni budur. Herkesin inanmasını ister. Eğer kendisini ikna edebilirsen, o da düşüncelerini değiştirebilir. Bağnaz bir adam değildir.

INRA'nın komutanları herhangi bir bakanlığın emri altında değildir. Şimdiye kadar bütün hamlelerinde tamamen serbest davrandılar. Bakanlar ise,

kendi aralarında veya başkalarıyla sık sık toplanarak, Başbakan'la birlikte politikayı planlarlar. INRA'nın komutanları politikanın dışındadır. Onlar INRA'yı yönetirler. Gerçekten INRA hükümetimizin «uygulayıcı» organıdır. Bakanlar Konseyi ise, bizim «yasama» organımız durumundadır.

Memleketin bölündüğü her INRA bölgesinin bir yatırım programı vardır. INRA'nın başında bulunanlar zamanla daha yönetici duruma geçeceklerdir. Bugün için aranan özellik sadece teknik yeterliktir. Bu yeterliğe sahip olamayanlar, yönetimin dışında kalacaklardır. Ancak, eğer başlangıçta **Latifundia**'yı (*) devralmak için INRA bu tip personelin yetişmesini bekleseydi, tarımsal reformu asla başaramayacaktı ve **Latifundista**'lar hükümeti yıpratacaktı. Artık «her önüne gelenin çiftlik yönetmesi» devri geçiyor. Bakanlarımızın, «yeterli personel» konusunda, INRA'nın yöneticilerinden daha çok titizlik gösterdiğini göreceksin, ama komutanlar da «Halk öyle çabuk öğreniyor ki, bu hiç olmazsa bugün için büyük bir problem değildir» diyorlar.

Küba'nın büyük ekonomik gerçeği, devrimin ilerlemesi ve daha iyi bir hayat için gerekli tarımsal kooperatifler, okullar, sağlık merkezleri ve tavuk çiftlikleriyle domatessuyu tesislerinin kurulmakta olmasıdır. İnanıyoruz ki, hiç kimse, buraya gelip çok sayıda Küba'lıyı katletmedikçe bu devrimi durduramayacaktır. Eğer senin şirketlerin bizim ekonomimizi kontrol altında bulundursaydı, bu yaptıklarımızın hiçbirini başaramazdık. Bunun içindir ki şirketlerine el koyduk.

Yabancıların, özellikle Yankee tekellerinin bizden gaspettikleri mülkleri geriye alma hareketimiz artık

(*) Bir kişiye ait büyük toprak.

başarıya ulaşmıştır ve bunun dönüşü yoktur. Biz Küba'lılar, bu mülklerde kuşaklar boyunca çalışmıştık. Şimdi Küba'da, Küba'lılar için daha iyi bir hayat kurmak üzere bu toprakları kullanacağız.

İşte, diğer alanlarda olduğu gibi, ekonomik alanda da, biz, kendi işini kendisi gören bir ekibiz. Fakat bizim kendi işimizi kendimiz görmemiz, seninki gibi bir oyun değildir. Bizimki, yeni bir Küba'mn yaratılması işidir. Sosyal, ekonomik ve askeri bir «do-it-yourself»tir. Ve bunu mutlaka başaracağız.

5 Komünizm ve Küba

«Küba'da komünizm» sorununun senin için ne kadar önemli olduğunu biliyoruz ve senin düşündüğünden farklı da düşünsek, bunun bizim için de önemli olduğunu bilmeni istiyoruz. O halde seninle bütün sorunları teker teker ele alıp sükunetle konuşalım.

Önce, senin politikacılarının «Uluslararası Komünizm» dedikleri şeyle ilgili sorunları dikkatle gözden geçirelim. Biz Küba devrimcileri, kişi olarak, egemen grup olarak, halk olarak Sovyetler Birliği'nin etkisinde miyiz? Cevabı tabii ki çok açıktır.

Bunun cevabı şudur : «Evet, tabii etkisindeyiz.» Bugün dünyadaki bütün ülkeler, bütün halklar, özellikle yoksul olanlar böyle bir etkinin altındadır. Bunlar aynızamanda Kuzey Amerika'nın da etkisindedir ve biz Küba'lılara göre, bu da bir problem değildir.

Gerçek sorun şudur : «Bu nasıl bir etkidir?» Daha doğrusu, «biz Küba'lıların uluslararası komüniz-

min etkisinde olduğumuzu söylemekle ne kastedilmektedir?»

Bu, bizim Rusya veya Çin yada başka ülkelerin ajanlarından askeri ve politik emirler aldığımız ve bu emirler karşısında hiçbir seçim hakkına sahip bulunmadığımız anlamına mı gelmektedir?

Yoksa, bizim onlardan gönüllü olarak ekonomik yardım ve teknik bilgi aldığımız mı kastedilmektedir?

Eğer birinci anlama geliyorsa, bu bir problemdir. Fakat ikinci anlama geliyorsa, o zaman senin gibi bizim de gönlümüzce hareket etmek imkanımız yok mudur? Biliyorsun, dünya çapında bir rekabet sürüp gitmektedir. Biz Küba'lılar, bu rekabet içinde Rusya'dan gönüllü olarak aldığımız yardım ve bilgilere, senin yada hükümetinin karşı çıkabileceğini sanmıyoruz.

Şu basit bir gerçektir : Biz, bütün bu kavgaları, bir tiranlıktan kurtulup boynumuzu bir başka boyunduruğa teslim etmek için vermedik. Biz yalnız kendimizden emir alıyoruz.

Buna inanmıyorsan bile, gene de gerçek bu imiş gibi davranman zorundasın. Siz Yankee'ler, biz Küba'lılara karşı, senin politikacılarının dediğinin aksine, «komünistlerden emir alan» bir topluluk değilmişiz gibi davranmalısınız. Tabii, liderlerimiz ve halkımız arasında, pek çok sorunlarda olduğu gibi, bu sorun üzerinde de değişik görüşler vardır. Biz politik bir halkız ve her birimiz, sizler gibi, bu gruplarda kendi kişisel inançları uğrunda çalışmak zorundayız. Politika da bu değil midir?

Sana tekrar soruyoruz : Komünist etkisinde olmak ne demektir? Bunun iç politikamızı ve izlediğimiz liderleri ilgilendiren yönü üzerinde daha sonra konuşacağız. Öncelikle «uluslararası etki» üzerinde

durmamız gerekiyor. Her iki incelemede de, ekonomik yöneliş, kültürel ve teknik yardım, düşünce ve eylemin politik yolları ve nihayet bazı askeri gerçeklerin koşulları içindeki etkileri dikkate almamız gerekmektedir.

I

Küba sorununun küçük fakat önemli bir bölümü olduğu için önce kültürel etkileri ve teknik yardımı ele alalım. Çünkü bunun, ileride daha büyük önem kazanacağını umuyoruz. Yabancı teknisyenler hakkında sana bazı şeyler anlatmıştık. Örneğin Meksika'dan Küba'ya bazı öğretmenler de getirmeğe çalışıyoruz. Yirmibeş yıl önce savaş sürgünü olarak Küba üzerinden Meksika'ya giden İspanyol'ları şimdi buraya geri getirmeğe çalışıyoruz. Doğu ve Batı Avrupa'dan olduğu kadar, Şili ve Latin Amerika'mn öteki ülkelerinden de ekonomik uzmanlarla gerekli kalifiye elemanları sağlamış bulunuyoruz. Evet aramızda Rus'lar, Çin'liler, Çek ve Polonya'lılar var ve onlara «hoşgeldiniz» demekten büyük kıvanç duyuyoruz. Kaldı ki, bu ülkelerden fabrikalar satın aldığımız zaman, makinaların nasıl çalıştırılacağını bize öğretmek üzere daha pek çok teknisyenin ülkemize geleceğini umuyoruz. Ve bunlara da «hoşgeldin» diyeceğiz.

Sen de bize onlar gibi elemanlar gönderirsen, tabii bundan da kıvanç duyarız. Fakat sen bunu yapmadın. Birleşik Amerika, devrimci Küba'mıza hangi teknisyenleri, sağlık uzmanlarını, bale topluluklarını, sulama teknisyenlerini, tarım sergilerini, senfoni or-

kestralarını, petrol uzmanlarını, resim sergilerini, toprak tahlilcilerini gönderdi?

Cevap : Hiçbirini... Sadece Batista'ya askeri misyonlar gönderdin, bunu gayet iyi hatırlıyoruz. Bu askeri misyonlar, bizi öldürmeleri için Batista'nın askerlerini eğittiler. İşte senin gönderdiğin teknisyenler sadece onlardan ibaretti. Bunlar Küba'nın günlük yaşantısının dehşet verici bir parçası haline geldiler ve sen, bu Pentagon Misyonunu, Batista'mn sonunun yaklaştığı gözle görülür hale gelinceye kadar geri çekmedin.

Ama bugün, burada, dünyanın hiçbir yerinden gelen bir askeri misyon yok. Gerektiği zaman nasıl savaşacağımızı çok iyi biliyoruz, ne senin ne de başkasının askeri misyonuna ihtiyacımız var. Sadece teknisyenlerin yardımına ihtiyacımız var, bunu da alıyoruz...

Şimdi ekonomik ilişkilerimize gelelim. Sovyetler Birliği ve diğer komünist ülkeler bizim şekerimizi satın alıyorlar, buna karşılık bize, ihtiyacımız olan diğer şeyler gibi, petrol de satıyorlar. Onlarla iş yapıyoruz. Bu bizim için nihayet bir iş meselesidir; onlar için de böyle olduğunu sanıyoruz. Hem, sen işten anlarsın, değil mi Yankee? Vaktiyle Küba ekonomisine hükmeden korporasyonların da anlar... Sana onların eski Küba ile ekonomik ilişkilerinden bahsetmiştik. Ruslar'ın bugün Küba ekonomisiyle böyle sömürücü cinsten ilişkileri var mı? Kesinlikle hayır... Böyle davrandıkları sürece de biz onlarla iş yapmağa devam edeceğiz.

Sovyet bloku ile azgelişmiş ülkelerin, basit deyimiyle, ekonomik ilişkilerden karşılıklı kâr sağlamaları için şimdi pek çok fırsat doğdu. Kendi standartlarının yükselmesi sebebiyle, bu Sovyet ülkeleri-

nin, bizim Latin Amerika'da ürettiğimiz cins hammaddelere ihtiyacı arttı. Onlardan aldıklarımız sadece hediye değildir. Karşılıklı ekonomik iş yapıyoruz. Karşılıklı ekonomik çıkarlarımıza uygun olursa, bunu sizinle veya başkalarıyla da yaparız. Eğer inanıyorsan bir kez dene de gör.

Çin'le olan ticaretimize ve onu «tanımamız» meselesine gelince, bu konuda söylememiz gereken tek şey var : Biz Küba'lılar, senin 600 milyonluk bir halkı «tanımamak»la bir şeyler başaracağını sanan hükümetin kadar budala değiliz. Devekuşu değiliz. Çin hakkında bilgi istiyoruz. Çin ile iş yapmak istiyoruz. Onlar, içinde yaşadığımız dünyanın büyük bir parçasıdır ve biz onlarla birlikte bu dünyada yaşamak istiyoruz, sanki onlar yokmuş gibi davranmağa çalışmıyoruz. Ayrıca, hükümetimizin hangi ülkeyi tanıyacağı da senin hükümetini ilgilendirmez, öyle değil mi? Bizi ilgilendirmez ama şunu da söylemeden edemeyeceğiz : Hükümetinin kafasını kumdan çıkarıp, artık onun da Çin gerçeğini tanımasını sağlamalısın.

Senin başlıca endişenin, komünizmi, askeri bakımdan bir problem olarak ele almandan ileri geldiğini sanıyoruz. Biz Küba'lılar, hiç olmazsa bugün için, buna senin Yankee politikacıların kadar önem vermiyoruz.

Sovyetler Birliği Küba toprağında bir üs mü kurmuştur?

Hayır.

Fakat Birleşik Amerika'nın Küba'da bir deniz üssü vardır.

«Küba, Birleşik Amerika'ya çok yakındır, bu zorunludur» diyebilirsin.

Ama Sovyet blokunun tüm çevresinde, sokulabildiğin kadar yakınında da üslerin var.

O halde, eğer Sovyetler Birliği'ne Küba'da bir üs kurup bunu muhafaza etme izni verseydik, ki hükümetin bizi mecbur etmedikçe bunu yapmayacağız, senin buna karşı koymağa ne ahlaki, ne de politik bakımdan hakkın olurdu. Türkiye'de de, Sovyet sınırının birkaç mil uzağında; Japonya'da da, Okinawa'da da, Taiwan'da da Çin sınırının hemen yakınında üslerin var. Bunu sen farkedemiyorsan, bil ki biz görüyoruz. Aynı şekilde dünya halklarından çoğu da bunu görüyor; çok kısa bir süre içinde çok daha fazlasının da bunu farketmeğe başlayacağından şüphen olmasın.

Ayrıca, kendi kendine şu soruyu sor : Ruslar burada, Küba'da neden bir askeri üs kurmayı istemek zorunda kalsınlar? Onlar, üslerin modasının geçtiğine inanıyorlar. Roketleri, senin kıtanla bizim adamızı ayıran 90 millik mesafeden çok daha uzağa gidiyor. Bize öyle geliyor ki, Rus'lar seninle askeri alanın dışında yarışmak istiyorlar. Muhakkak ki sen de bunun farkındasın. Onların seninle savaşma yolu, kültürel, ekonomik ve politiktir; biz de bundan yanayız. Senin en akıllı adamların dahi anlamasa bile, bunun dünya yarışını götürmek için akıllıca tek yol olduğunu, Küba'daki en aptal adam bile bilir.

Fakat tekrar ediyoruz, sana nasıl gelirse gelsin, hükümetin zorlamadıkça, biz Küba'lılar, ne Rus'ların ne de başkasının burada bir üs kurmasına izin vereceğiz. Yabancı üslerden hoşlanmıyoruz. Ne sizin ne de başkasının generallerini seviyoruz.

Hem, sen bize saldırmadıkça bugünkü vahim durumun askeri bir harekatla sonuçlanmayacağını görmüyor musun? İnsanlar, politikanın bittiği yerde silaha sarılırlar. Uygar insanlar arasında teknik yar-

dım, ekonomik ilişkiler ve askeri sorunlar, politik yollardan çözümlenmelidir.

Gelgelelim, seninle aramızdaki başlıca politik bağlantı, Monroe Doktrini olmuştu. Bugün biz Küba'lıların, senin hükümetin ve korporasyonların tarafından kullanılan bu doktrine meydan okuduğumuz bir gerçektir. Bu meydan okuyuşun anlamı ise, «Biz hükümran bir devlet içinde bağımsız bir millet olacağız» demektir.

Eğer kendi sınırları içinde, kendi kaynakları ve kendi askeri kuvvetleri üzerinde kontrol yetkisi yoksa, hükümranlığın ve ulusal özgürlüğün anlamı kalır mı? Biz Küba'lılar bu açıdan özgür müydük? Özgür olmadığımız apaçıktı. Biz Küba'lılar, şimdi özgür müyüz? Tabii öyle, bu bizim uluslararası alanda büyük hedefimizdir.

Başkan Monroe, 137 yıl kadar önce senin cumhurbaşkanındı. Bu hayli uzun bir zamandır ve onun söyledikleri sonsuzluğa kadar geçerli değildir. O bir Küba'lı değildi. Bir Brezilya'lı, bir Meksika'lı, bir Şili'li de değildi. O bir Yankee idi. Ve bu Monroe Doktrini, bütün ekleriyle, bütün yorumlarıyla birlikte, Latin Amerika hükümetlerine ve halklarına danışılmadan meydana getirilmiş bir doktrindi. Bu, Latin Amerika ülkelerinin uluslararası ilişkilerine ve iç meselelerine müdahale etmek için, Birleşik Amerika Hükümeti tarafından politik alanda, korporasyonların tarafından ekonomik alanda ve Amerikan deniz piyadeleri tarafından askeri alanda zorlayıcı olarak kullanılan bir Yankee politikasıydı.

Monroe Doktrininin, başlangıçta, Avrupa ülkelerine batı yarımküresinden uzak durmaları için bir uyarma olduğu doğrudur. Ama sonradan, Yankee'-

lerin Latin Amerika'ya hükmetmelerini haklı çıkarmak için tekrar tekrar yorumlandı.

2 Nisan 1903'de Cumhurbaşkanın Theodore Roosevelt, Chicago'da şunları söylemişti :

«Monroe Doktrinine bütün kalbim ve ruhumla inanıyorum... Eski ve basit bir atasözümüz vardır : Sözüne tatlı, sopana güçlü olursan, çok ilerlersin. Amerikan milleti de hem tatlı konuşur, hem de güçlü bir donanma bulundurursa, Monroe Doktrini çok daha ileriye gidecektir.»

Yeterince açık değil mi? Eğer hâlâ anlayamadıysan, o halde «Olney Kararnamesi»ni oku. Richard Olney, senin Dışişleri Bakanındı ve 1895'de şöyle demişti :

«Birleşik Amerika bugün, bu kıta üzerinde pratik olarak hükümrandır ve onun iradesi, tebası üzerinde müdahalelerinin kapsamını tesbit eden bir kanundur. Neden? Bu, ne iyi niyete ne de temiz bir dostluk duygusuna dayanmaktadır. Bu sadece, Amerika Birleşik Devletleri'nin yüksek karakterli ve uygar bir devlet olmasından, yada ilişkilerinde insaf, adalet ve aklın ağır basmasından da ileri gelmemektedir. Bunun nedeni, ötekilere ilaveten, onu egemen ve pratik olarak hiçbir başka güç tarafından yaralanamaz hale getirmiş olan tecrit edilmiş pozisyonu ile birleşmiş bulunan sonsuz kaynaklarıdır.»

Bu sözler, Kruşçof'u, biz Latin Amerika'lılara, Monroe Doktrininin köhnemiş bir azamet parçası olduğunu söylemekten alakoyamaz. Biz onun bütün «yorum»larını ve «tabii sonuç»larını biliyoruz. «Inter - American» sistemi kadar, «iyi komşuluk politikası» hakkında da herşeyi biliyoruz. Fakat senin gerçek politikan, politikacılarının tek taraflı olarak yorumladıkları şekliyle Monroe Doktrini olmuştur ve

hâlâ da odur. Düzenin işler görünen haline karşı olmamasına rağmen, Monroe Doktrini şüphesiz «Inter-American» sistemi fikrinin tümüne aykırıdır. Monroe Doktrininin, bütün resmi yorumlarıyla birlikte İspanyolca'da hangi anlama çekildiğini biliyor musun? Bunun anlamı «Yankee Emperyalizmi» yada bir bakıma «Deniz Piyadeleri Geliyor»dur.

Ve bugün bunu tartışma konusu yapman muhakkak ki çok tehlikelidir. Birleşik Amerika bir Monroe Doktrinine sahip olabiliyorsa, Rus'lar ve Çin'liler neden olmasın? 25 Temmuz 1960'da başlıca gazetelerin, senin «biz Küba'lıların tabii dostu ve tabii müşterisi olduğunu, bizim de senin için aynı durumda bulunduğumuzu» yazdılar. Ama eğer bu böyleyse, o halde Formoza'lılar ve Japon'lar da Çin'lilerin «tabii müşterisi» değil midir? Ve Türkiye ile Afganistan da Rusya'nın «tabii dostu» olmuyorlar mı? Eğer onlar böyle değilse, aradaki fark nedir?

Lütfen bize, onların her yerde tiranlık, sen Yankee'nin de her yerde özgürlük için bulunduğunu ve aradaki farkın bu olduğunu söylemeye kalkışma. Başkaları için senin özgürlüğünün ne demek olduğunu biliyoruz; bu özgürlüğü yaşadık!

II

Bu gibi sorunları düşünebilecek vakti olan bazılarımız, Küba'nın Hindistan gibi tarafsız olmasını istediler. Tabii Küba'da herkes bizimle aynı fikirde değildir, aramızda böylesine büyük sorunlar hakkında değişik görüşler var. Fakat, bunların üzerinde açıklıkla düşünebilmemiz için bize yardım etmedin.

Şimdi de zaman zaman bizi «Küba, evet! Yankee, hayır!» diye haykırmağa zorluyor ve Rusya'yı hiç dikkate almıyorsun.

Sana karşı direnen milyonlarca insanın — daha son günlerde Japonya'da senin aleyhinde yapılan gösterilere sekiz milyon kişinin katıldığını okuduk — daima Moskova ve Pekin'den emir alan, ortalığı karıştırıcı küçük bir tahrikçi grubu tarafından baştan çıkarıldığını sanıyorsun. Bütün bu huzursuzlukları senin başına saranların onlar olduğunu sanıyorsan, dergilerinde «Kuzey Amerika uygarlığının o küçük, neşeli ileri karakolları» diye bahsedilen yerlerdeki milyonlarca insanın kafasına, Amerikan nükleer üslerinden kurtulma fikrini eğer onların soktuğu inancında isen, onlara şeytani bir kudret atfediyor olmalısın.

Fakat yanılıyorsun Yankee, çok yanılıyorsun. Kendi öz propagandanla baştan çıkarılmakta olan asıl sensin. Bu halklar, topraklarında senin U - 2'lerinin bulunmasını istemiyorlar. Amerikan askeri makinasından kurtulmak istiyorlar. Ülkelerinin askeri garnizonlar haline getirilmesini istemiyorlar. Ve bütün bu konularda biz de onlarla aynı kanıdayız.

Fakat meselemiz bundan daha çapraşıktır. Her şeyden önce sizinle bir soğuk harp içindeyiz ve önce de söylediğimiz gibi, hükümetinin bunu sıcak harbe çevirmesinden endişedeyiz. Yankee'lerle Küba'lılar arasındaki bu soğuk harpte Ruslar, Çin'liler ve onlarla beraber olan diğer kuvvetler bize yardımcı oluyorlar. Bu çok önemsediğimiz bir savaştır ve bize yardım teklif ettikleri için de onlara minnettarız. Hal böyle iken, onlarla yaptığınız büyük soğuk harpte nasıl tarafsız kalabiliriz?

Başlangıçta durumun hiç de böyle olmadığını

hatırlamalısın. 1959 Ağustos'unda — ki bizim devrimci hayatımız için bu çok geride kalmış bir tarihtir — Dışişleri Bakanımız, «Biz Küba'lıların, durumumuzu devam ettirmeğe çalışacağımızı» bütün dünyaya ilan etti. Şili'nin başkenti Santiago'daki konferansta da «Küba Devrimi'nin ne sağ ne de sol olduğunu» yüksek sesle açıkladı. Bununla, devrimin, her ikisinin de üstünde olduğunu kasdetmişti. Sonra da Başbakanımız Fidel Castro'nun bir süre önce söylediklerini tekrarladı :

«Dünya'da tartışılmakta olan iki politik ve ekonomik ideoloji yada pozisyon arasında kendi durumumuzu muhafaza ediyoruz. Biz buna hümanizm diyoruz, çünkü metodları insancadır, çünkü biz, insanoğlunu bütün korkulardan, direktifler yada dogmatizmlerden kurtarmak istiyoruz. Toplumu zorlamadan yada yıldırmadan tamamen değiştiriyoruz. Dünyanın bugün karşı karşıya bulunduğu büyük problem, halkları sefilleştiren kapitalizm ile insanın kutsal tanıdığı özgürlükleri ezerek ekonomik sorunları halleden komünizm arasında bir seçim yapılmasıdır. Gerek Küba'lılar, gerekse Latin Amerika'lılar bu özgürlükleri feda etmeden maddi ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir devrimi kutsal sayar ve desteklerler. Bunu demokratik yoldan başardığımız takdirde, Küba devrimi dünya tarihinde klasik bir örnek olacaktır.

«Bizim özgürlük anlayışımız, sosyal adaleti bir yana atıp, sadece seçimlerden söz eden reaksiyonerlerinkinden farklıdır. Sosyal adalet olmadan demokrasi olamaz ve insanlar sefaletin pençesinden kurtarılamaz. Bunun içindir ki biz gerek sağdan, gerekse soldan bir adım daha öndeyiz. Bu bir hümanist devrimdir. Çünkü o insanı kişiliğinden etmez, onu esas

kabul eder. Kapitalizm insanları, komünist devlet ise totaliter kavramı ile insan haklarını feda eder. Bunlardan herhangi biriyle uzlaşamamamızın nedeni budur. Her halk kendi politik düzenini, kendi ihtiyaçlarına göre kendisi kurmalıdır. Bu, dışarıdan zorlanmamalı veya kopya edilmemelidir. Bizimki, bağımsız bir Küba devrimidir. Müziğimiz gibi Küba'lıdır. Bütün halkları aynı müziği dinleterek aldatmak mümkün müdür? İşte bunun için diyorum ki, bu devrim kızıl değildir, ama zeytin yeşilidir. Zeytin yeşili bizim rengimizdir, devrim ordusu tarafından Sierra Maestra'nın bağrından kopartılıp getirilmiş bir devrimin rengidir.»

Devrimci hükümetimiz kendi «tarafsız»lığında kalmak, bize yardım edeceklerin kızıl yada kırmızı - beyaz - mavi olduğuna aldırmadan, kendi kaderini kendi çizmek için çok uğraştı. Bütün çabamız, sadece zeytin yeşili olmaktı.

Ama hükümetinin bizim zeytin yeşili olmamıza imkan vermediği de gerçektir. Şimdiye kadar anlattıklarımızdan herhalde bunu öğrenmiş olmalısın. Emperyalistlerin ve politikacıların, politik ve ekonomik alandaki tutumlarıyla, bizi «karşı taraf»la ekonomik ve politik ilişkiler kurmağa zorladıkları gibi, bize gerçekten yardım ettikleri için onlara minnettar kıldı. Hükümetin de, Küba'ya askeri baskı yaparak, Rusların bize askeri yardım teklifinde bulunmasına ve onlara büyük minnettarlık duymamıza sebep oldu.

Görmüyor musun, işte çıplak gerçek. Gerçeklerin bundan ibaret olmadığı kanısında isen o halde eksik kalan yanlarını bize sen anlat olmaz mı?

Aynızamanda, olaylar esas itibariyle senin hükümetinin baskısı altında geliştiğine göre, şimdi bizim eskisi gibi tarafsızlık beyanında bulunmamızı

bekleyemezsin. Bunu yapamayız ve yapmak da istemiyoruz, çünkü, samimiyetsizlik olur. Biz Küba devrimcileri, devrimci yolumuzun üzerinde bir çok olaylarla karşı karşıya geldik. Ve onlara tepki göstermek zorunda bırakıldık. Biz öncü bir devletiz, denemelerden geçmiş bir milletiz. Devrim sırasında çoğumuz, ne komünizm ve kapitalizm ne de senin Rus'larla olan soğuk harbin üzerinde uzun uzadıya düşünmüştük. Şimdi Sovyetler Birliği ve Birleşik Amerika hakkında bildiklerimiz, geçirdiğimiz denemeler sonunda öğrendiklerimizdir. Ve bu görgü, bizi şu noktaya götürmüş bulunmaktadır :

Birleşik Amerika'yı, hükümetinin, tekellerinin ve Yankee deniz piyadelerinin elinden çektiklerimizle tanıdık; bu şartlar seni bize, kendi bencil çıkarlarıyla kendi içine kapanmış, felsefeden yoksun bir materyalist olarak tanıttı.

Sovyetler Birliği'ni ise, bizimle olan ekonomik ilişkileri ve senin saldırma ihtimaline karşı teklif ettiği askeri yardımla tanıdık. Senin böyle bir saldırından korktuğumuz için onların teklifi bizi sevendiriyor. Sovyetler Birliği hakkında, yalana sapmadan reddedemeyeceğin bu tecrübelerimizden sonra, onlar için başka ne düşünmemizi bekleyebilirsin? Sovyet halkını, belki materyalist, fakat felsefesi bulunan bir halk olarak kabul ediyoruz. Onların felsefesi hakkında pek birşey bilmiyoruz, fakat bize öyle geliyor ki, onlar halka hizmet için bilim ve endüstriye inanıyorlar, halkı sömürmek için değil. Onlar üzerindeki denemelerimizden çıkardığımız sonuç da budur.

Ama bu bir felsefe sorunu değildir, önce ekonomik ve politik çıkarların, sonra da bunlara hizmet eden ideolojilerin sorunudur. Devrimimizin karakterini Kuzey Amerika ile Latin Amerika arasındaki

kavga çizmektedir. Bu bizim soğuk harbimizdir. Sovyetler Birliği bize yapıcı yardımlarda bulunurken, sen de yıkıcı yollarla bize zarar vermeğe çalışırsan, «tarafsız» olmamızı nasıl bekleyebilirsin?

Belki bütün bunları böylesine açıklıkla ortaya koymamalıydık, ama neden olmasın? Gizlenecek hiçbir şeyimiz yok ve artık senden korkmuyoruz. Rus'ların ve Yankee'lerin bulunduğu iki uç arasında pek çok kuvvetler ve etkiler vardır. Onlara karşı takındığın tavrın çok aşırı olduğunu ve bugün dünyada gittikçe daha yalnız kaldığını da elbette farketmeğe başlıyorsun.

Şeker kotamızı kesmediğini farzet. Bize petrol satmış olduğunu farzet. Batista'yı desteklemediğini farzet. Küba'ya Batista için askeri misyonunun yerine teknisyenler gönderdiğini farzet. Batı Avrupa ülkelerinin bize tarım makinaları, silah satmalarını ve kredi vermelerini önlemeğe çalışmadığını farzet. Bize mani olmağa çalışacağına, yardım ettiğini farzet — bu durumda sanıyor musun ki, Rusya'dan yardım istemek ihtiyacını duyacaktık?

Ayaklanmadan hemen sonra Başbakanımız Washington'a gitti. Fakat yardım yerine soğuk muamele ile karşılaştı. Hatta istediği çok önemsiz miktardaki yardım bile açıkça reddedildi.

Örneğin, Amerikan korporasyonlarına yapılacak ödemeler ve diğer konularda elbette anlaşmazlıklarımız vardı, fakat bütün bunlar açıkça görüşülebilirdi. Eğer hükümetin gerçekten isteseydi, gerçekten bunu yapmağa çalışsaydı ve Yankee müktesep haklarının kontroluna nasıl başlayacağını bilmiş olsaydı, bütün bu anlaşmazlıkları çözmek hepimiz için bir şeref olurdu.

Fakat bunu yapmak istemedi. Hiçbir şekilde bu-

nu yapmağa çalışmadı. Belki de nasıl yapılacağını bilmiyordu.

Bunları yapacağına, taşrada gerçekten başlamış olan ve devam ettirmek istediğimiz ekonomik ve sosyal devrimimizi durdurmağa çalıştı. İşte herşeyin kilit noktası budur Yankee.

Bizim ne olduğumuzu hiç anlamıyorsun.

Küba gibi devrimci ülkelerde ne yapılması gerektiğini asla bilmiyorsun.

Buna, panik ve çılgınlıktan başka verebileceğin hiçbir cevap yok. Bunlar çılgınca yollardır. Bunların, bütün başarı isteğine rağmen, seni başarıya götürecek yollar olamadığını görmelisin.

Komünist uluslar ne yapacaklarını çok iyi biliyorlar : Bize yardım ediyorlar. Biliyoruz ki, onların yardımını kabul etmek bizim için tehlikeli olabilir, fakat senin sık sık söylediğinin aksine, bütünüyle tehlikeli olmadığı da bir gerçektir.

Sana soruyoruz : Alternatifimiz ne idi? Halen dünyanın en zengin ülkesi olan senin, devrimimizi yoksulluk içine atmana, bizi aç kolonilerinden biri olarak tutmana, korporasyonlarınm ekonomimize hükmetmesine göz mü yumsaydık? Cevabımız şudur : «Küba, evet! Yankee, hayır!» Bunu böyle bilmelisin.

Bu cevap «Rusya, evet» anlamına da gelmez. Tabii, sen zorla o anlama çekmezsen...

Dışarıdan hiç kimseye, ne komüniste, ne kapitaliste, ne de başkasına karşı bağımlı olmak isteriz. Biz, uluslararası politikamızın ne olacağı konusunda milletçe karar veren bir bağımsız ulus olmak istiyoruz. Ne komünistlerin, ne kapitalistlerin, ne de başkasının uşağı olmak için dövüştük.

İçerde, ne sağ, ne sol, ne de orta yolcu bir diktatörlüğün uşağı olmak istiyoruz. Bütün istibdat dememelerinden geçtik, şimdi özgür bir halk, nasıl yaşayacağına kendisi karar veren bir halk olmak istiyoruz. Bugün yapmakta olduğumuz da budur.

Sırası gelmişken, sana ufak bir fıkradan bahsedelim. Biz Küba'lılar bunu tamamen bir şaka olarak kabul etmiyoruz. 1960 Ağustos'unda, Pinar del Rio'da, devrim hükümetinin ulusal turizmimiz için yaptırdığı motellerden birinde, Küba'nın yeni Sovyet Büyükelçisi, Başbakanımızla ilk kez rastgele karşılaşmış. Başbakan her zamanki gibi çalışıyormuş, Sovyet Büyükelçisi de bazı sorunlarımızı yerinde incelemek için ülkeyi dolaşıyormuş. Akıcı bir İspanyolcası olan büyükelçi, Fidel'in çok hoşlandığı şekilde kravatsızmış ve üzerinde de kısa kollu gömlek varmış. Aralarında şu konuşma geçmiş :

Sovyet Büyükelçisi «Sovyetler Birliği halkı, Küba halkının cesaretine karşı duyduğu takdiri ifade ediyor ve istiyor ki...» diye başlamış.

Fidel «Çok teşekkür ederim» diye sözünü kesmiş ve «Sefir Bey, gelecek Noel'e kadar üç bin traktör lazım... Yeteri kadar buldozer aldık, bu konuda endişemiz yok. Fakat bu traktörlere gerçekten ihtiyacımız var,» demiş.

Sovyet Büyükelçisi «Belki uzmanlarımız, bunların özelliklerinin müzakere...» diye söze başlayacak olmuş.

Fidel sözünü keserek devam etmiş : «Evet, tabii, üç tipe ihtiyacımız var. İki yüz tanesi şu, şu, şu, özellikte olmalıdır... Sırası gelmişken sorayım, kuzum siz Rus'lar neden şu lanet olası şeker pancarını ekmekten vazgeçmiyorsunuz? Bizim yeterince şekerimiz var. Siz mısır ekin! Orada kocaman mısırlar

yetiştirebilirsiniz, işte bu boyda! Sonra Sefir Bey, şu deniz otobüsleri nasıl şeyler? Hızı ne kadar? Kaç kişi taşıyor? Sadece durgun sular için mi? Sahi mi? 200 kişiden fazla mı taşıyor? Emin misiniz? Bunlardan iki tanesine ihtiyacımız var. Dinleyin bakın, eğer bir aksilikle karşılaşır da bu üç bin traktörü Noel'e kadar yetiştiremezseniz, lütfen bana haber verin olmaz mı? Ben oraya gidip Rus işçileriyle konuşurum! Daha çok vaktimiz var, Noel'e kadar bu traktörleri imal edebilirler.»

Belki konuşmalar aynen böyle geçmemiştir, biz orada değildik, ama Fidel'imizi iyi tanıdığımız için böyle şeyler yapacağından eminiz. Böyle şeylere gerçekten meraklıdır. Onda gördüğümüz her şey şu anlama gelir : «Devrim, yapmaktır.»

III

Fidel Castro'muzun komünist olmadığını senin CIA (Amerikan Merkezi İstihbarat Teşkilatı) Başkan Yardımcın General C. P. Cabell bile biliyor; bunu 5 Ekim 1959'da senin Senato İç Güvenlik Alt Komitesinde açıkladı. Küba'daki komünistlerin Fidel'i komünist, hatta «bir komünist taraftarı» bile saymadıklarını söyledi. «Devrim sırasında komünistler onun kendilerine muhatap olmasını dahi sağlayamamışlardır,» dedi. Bu bakımdan haklıdır. Daha sonra şunları söyledi : «26 Temmuz Hareketi'nde komünizm aleyhtarlığının oldukça önemli delilleri vardı.» Evet bu da doğrudur. Ama lütfen şunu da unutma :

Bizim, Küba'lıların «komünizm» aleyhtarlığımız, senin ülkende yürüttüğün McCarthy'cilik anlamında

bir aleyhtarlık değildir. Bu cins isterik antikomünizm, senin yüksek seviyedeki hükümet adamların arasında geçerlidir ve bunu gerek bizim ülkemizde, gerekse dünyanın diğer ülkelerinde yaymak için büyük çaba sarfetmektedirler. Fakat biz Küba'da böylesine bir cehalet ve paniğe kapılmış değiliz.

Meseleyi şöyle ortaya koyalım :

Küba'mızda, komünist etkiler de, Yankee etkileri de vardır. Yankee etkileri eskiden genellikle karşı devrimciydi, bugün de muhakkak ki böyledir. Şimdi siz Yankee'ler ve Rus'lar bir soğuk harbin içindesiniz. Bunun için, biz Küba'lıların neden «Antikomünizm karşı devrimcidir» dediğimizi anlamalısın. Artık ana baba günlerini yaşamıyoruz ama, sana hakim olan isteri dolayısıyla Küba'da antikomünizmin karşı devrim demek olduğunu çok iyi biliyoruz.

Acaba «komünizm» gerçek anlamıyla nedir? Marx'çı olsun veya olmasın, yada bunların arasında bulunsun, mükemmel toplumların çeşitli cinslerine giden bir sürü yol vardır. Biz de Küba'nın kendi yolunu ortaya çıkarmağa çalışan Küba halkının denemesine ve fikrine dört elle sarılmış bulunuyoruz.

Bu, faşizm, kapitalizm, komünizm yada bir başka belli yolu izlemekten çok daha güçtür. Bu, çok daha fazla düşünmeyi gerektirir ve özellikle liderler için çok daha tehlikelidir. Fakat biz devrimimizin yapılışında, tarihsel cesaretimizi ve düşünce gücümüzü ortaya koymuş bulunuyoruz. Şimdi görevlerimiz çok daha zor ve bizim gibi adamlar için oldukça sıkıcıdır. Fakat bunları sıkıcı bulduğumuz zaman, bunun da içine karıştığımız tarihin bir parçası olduğunu ve Küba devrimini ileri götürmemiz, halkın yaşantısında daha gerçek hale getirmeğe çalışmamız

gerektiğini hatırlıyoruz. Bu başka türlü bir tarihtir, başka bir devrim aşamasıdır ve şimdi ana baba günlerinden çok daha önemlidir.

«Yankee aleyhtarlığı» sadece bizim birdenbire kamçıladığımız bir öfke değildir. Bunun, Birleşik Amerika emperyalistlerine ve Amerikan Hükümeti'nin geçmişteki ve haldeki hareketlerine karşı haklı şikayetlerinin ürünü olduğunu şimdiye kadar sana anlatabildiğimizi ümid ederiz. Bize «Küba'da bu Yankee aleyhtarlığı ne dereceye kadar gereklidir?» diye sorabilirsin. Bu aleyhtarlık, hükümetimizi destekleyen sürekli devrimci heyecanımıza, geçici de olsa, ne dereceye kadar dayanak teşkil edecektir? Doğrusu biz de bilmiyoruz. Elbette bunlar birbirine karışmıştır. Fakat Yankee aleyhtarlığı eğer bu heyecana hizmet ediyorsa, onu, Yankee aleyhtarlığı açısından değil, böylesine geniş bir nefrete gerçekten inanmadığımız için kontrol altına almağa çalışacağız. Bir hareketi, bir ulusu, bir politikayı, bir hükümeti, başka bir halka karşı duyulan genel nefrete dayandırmanın iyi bir şey olmadığı inancındayız. «Yankee, hayır!» dediğimiz zaman, «Yankee» kelimesiyle bütün Kuzey Amerika halkını kasdetmiyoruz. Biz bu kadar budala değiliz. Bunu kasteder gibi görünenler de, bu hislerini asla, Birleşik Amerika'nın bir ferdine karşı göstermemişlerdir. Bunu anlamalısın. Biz devrimciler bu tutuma karşıyız, çünkü bu, senin halkından bazısının, özellikle yüksek seviyedeki adamlarının «Komünist!» diye bağırmasına benzeyecektir. Öyle değil mi?

Halkımız «Küba, evet! Yanke, hayır!» diye bağırdığı zaman bu «hayır»ın arkasına «Yankee»nin özel çeşitlerini, tekelleri, resmi görevlileri ve diğerlerini eklemelidir. Çünkü bir ulusun insanlarının hep

birbirine benzediğini, geniş kapsamı olan bir nefrete, sevgiye, herhangi bir heyecana yada yargılamaya konu olabileceğini düşünmenin dar görüşlülükten doğan bir hata olduğunu biliyoruz. Halkların, Yankee'lerin, Rus'ların, Alman'ların yada Küba'lıların, ne uğruna olursa olsun, birbirinden nefret etmesi, milliyetçiliğin en aptalca şeklidir. Herkes için tehlikelidir. Bu insani bir hareket şekli değildir.

Bu yüzden hümanizmamızda elimizden geldiği kadar kendimize özgü olmak istiyoruz. Eğer biz Küba'lılar «Küba, evet! Yankee, evet! Rusya, evet! Karşı devrimciler aşağı! Emperyalistler aşağı! Komiserler aşağı!» diye bağırabilseydik, bu çok büyük bir şey olurdu.

Fakat, bunu yapmamıza imkan bırakmadın...

IV

Küba Komünist Partisi'nin durumu ve buradaki etkisi nedir?

Bilmen gereken birinci şey, Küba Komünist Partisi'nin hiçbir zaman çok yaygın ve güçlü bir parti haline gelmemiş olmasıdır. Senin CIA görevlilerinden biri, 1959'da Küba'da 17 Bin Komünist Partisi üyesi bulunduğunu hesaplamıştı. Bu tahmini belki doğrudur. Gerçeğe yakın görünmektedir.

İkinci önemli nokta, bu partinin devrimimizin oluşumunda hiçbir rol almamış bulunmasıdır. Önce de söylediğimiz gibi, devrim Sierra Maestra'da yapıldı. Tiranlığı gerçekten devirdiğimiz yer orasıdır. Bugün görevli bulunan her komüniste bu görev dev-

rim hükümetimiz tarafından verilmiştir. Bugün herkes gibi devrimimize hizmet ettikleri için şimdi bu görevlerdedirler.

Üçüncü önemli nokta, Küba Komünist Partisi'ni bazı yaşlı aydınlarla çok yoksul insanların meydana getirmiş olmasıdır. Güçlerini önce sömürmeye karşı çıkmalarından, sonra da kendilerine katılacak genç aydınlar için bir cins sembol olmalarından almışlardı. Bunların ikisi de bugün artık bitmiştir.

Durumu tam anlamıyla kavrayabilmen için, dördüncü önemli noktayı da öğrenmen gerekir : Bizler, 26 Temmuz hareketinin Küba devrimcileri, dün de bugün de Komünist Partisi'nden çok daha ilerideyiz. Hemen her hafta bazı Komünist Parti'liler, yada başkaları, bize «tiranlığı devirmede, sanayileşmede, toprak reformunda ve devrimin geriye kalan bütün işlerinde böylesine hızlı, böylesine ileri olabileceğimizi asla hayal etmemiş bulunduklarını» söylüyorlar.

Açık gerçek odur ki, devrimimiz komünistlere her alanda üstün gelmiştir. Başlangıçtan bugüne kadar, olayların ve politikanın her aşamasında devrim, Küba Komünist Partisi'nden yada partisiz komünistlerden daha hızlıdır. Bunun için bütün nesnel gerçeklerde, onlardan çok daha radikal, çok daha devrimciyiz. Onlar bizi kullanacaklarına, bizim onları kullanmakta olmamızın nedeni budur. Devrime hizmet etmelerine imkan sağladığımız için de bize minnettardırlar.

Aslında, bütün Latin Amerika'da yerli komünist partilerinin genel durumu budur. Bugün gerçek bir devrimde, Latin Amerika komünistleri devrimin sağında kalmaktadırlar.

V

Sana bunu yazarken, şöyle düşünebileceğin aklımıza geldi : «Evet, Küba'daki Komünist Partisi hakkında söylediklerin belki tamamen böyledir. Ama sizin devriminizin kendisi komünist değil mi?»

Buna, senin hangi kelimeleri kullanmak istediğini sorarak cevap veriyoruz. Hangi kelimeleri kullanırsan kullan, hiç de umurumuzda değil... Küba'da neler olup bittiğini, neler yaptığımızı, elimizden geldiği kadar dürüst ve açık olarak anlatmağa çalışıyoruz. Sen eğer bunlar için «komünist» diyorsan, o halde biz de öyle kabul ediyoruz. Eğer bugün dünyadaki sol kanat hükümetlerinin ve hareketlerinin çeşitlerini incelemeğe dahi üşeniyorsan, biz ne yapalım?

Ayrıca, eğer ciddi olarak ilgileniyorsan, sana şunu da söyleyebiliriz : Devrimci gelişmemizde ve düşüncemizde marksist, solcu (veya eğer öyle düşünüyorsan, komünist) isek, bu herhangi bir ideolojiye karşı olan eski taahhüdümüz yüzünden değildir. Bunun nedeni, kendi öz gelişmemizdir. Ve bu, hem genel olarak, hem de ayrıntıları bakımından doğrudur. Örneğin, biz Küba devrimcileri, Mao Çe Tung'un gerilla savaşını, dağa çıktıktan sonra okuduk ve Batista'ya karşı ekonomik ve askeri ayaklanma şeklimizin, Mao Çe Tung'un Çin'deki mücadelesine çok benzediğini öğrendik.

Ve sana, Stalin aleyhtarı ekonomik tutumumuzdan da bahsetmiş bulunuyoruz.

Şu anda, marksist gelişmelerin bütün çeşitlerini incelemeğe başlıyoruz. Biliyorsun, bu gelişmeler bir tek değildir. Ve bu, bazılarımızı geniş çapta ilgilen-

diriyor. Küba toplumunu kurarken her türlü fikirle ilgileniyoruz.

Küba halkının sorunlarını çözümlemek için bir devrim yapıyoruz. Eğer bu sorunları çözümleme yolumuz, şu yada bu noktadan diğer halkların çözüm şekline benzerse, bundan ürkecek değiliz.

Bazılarımızın gittikçe teoriyle daha çok ilgilenmesine ve bizim de vakit buldukça bunları incelememize rağmen, biz teorisyen değiliz, pratik adamlarız. Bize birkaç pratik teori gönderin Yankee'ler, onları da inceleyelim. Ama senin böyle teorilerin var mı? Biliyorsun, olmayacak şeylerle uğraşacak zamanımız yok. Bizim gibi bir halka yararlı olacak fikirlerin varsa, gönder, onları da inceleriz.

VI

«Komünizm», yada daha geniş olarak «totaliterlik» hakkında ortaya koymak istediğimiz son bir şey daha var. Hiçbir şeyi gizleyecek değiliz... Çoğumuz bundan endişe duymuyoruz, devrimimizle çok meşgulüz. Ama bazılarımız kısa bir süre sonra bunun gerçek bir sorun halini alabileceğini biliyorlar. Bu, her halk için, örneğin senin için de Yankee, bir sorun olabilir.

Bu, dış buyruklarla, yada «uluslararası komünist etkileri» ile doğrudan doğruya ilişkisi olan bir şey değildir. Ve bunda, Küba Komünist Partisi'nin bir rolü olmadığı gibi, onun güçlenmesinden de ileri gelmemektedir. Bu, totaliter zihniyet ve hareket şekli diye adlandırabileceğin şeydir.

Bir yabancı komünist ekibin etkisi altında olma-

san da, eğer kültür, bilgi ve eğitim eksikliğin varsa, ve eğer yabancı tehdidinin öldürücü korkusu altında eziliyorsan, o zaman bu totaliter zihniyet kendisini gösterir. Bu şartlar altında bulunmak, seni, ölüm kalım günlerini düşünmeğe zorlar. Ve herkesin sadakatinden şüpheye düşerek paniğe kapılırsın. Herşeyi bilmek ve bildiğinden emin olmak istersin. Bu, herşeyi daha sıkı tutmağa, hatta devrimci bir terör yaratmağa kadar varabilir.

Bu, Küba'nın politik sistemi sorununun bir parçasıdır. Şimdilik bu konuda endişemiz yok. Ama, bazılarımız işten vakit buldukça, bu konu üzerinde kafa yormaktadır. Sen de, bu konuda biraz olsun düşünemez misin? Eğer düşünüyorsan, lütfen sana daha önce salık verdiğimiz şartları aklında tut. Devrimimizin akışına müdahale etmenin ne kadar aşırı bir davranış olduğunu ve bunun böyle devam edeceğini görmüyor musun?

Küba üzerindeki komünist etkileri ne sonuç verecektir?

Böyle bir etkinin karakterini ve kapsamını bilmiyorsun, bilemezsin de... Biz de bilmiyoruz. Ama senin için meselenin ağırlık noktası bu değildir. Komünizm üzerine inançların ne olursa olsun, yapman gereken tek şey, bu etkiye karşı olumlu ve yapıcı şekilde yarışmaya girişmektir. Bu da ancak, teknik, kültürel, ekonomik ve politik alanda olabilir. Eğer gerçekten gayret gösterirsen, belki kazanabilirsin.

Yoksa, kendini şanslı görmüyor musun? Böyle bir çabanın fiyatı, senin Küba'ya karşı tutumunun, dünyanın başka yerlerinde olmasa bile, bütün Latin Amerika'da Birleşik Amerika için doğuracağı muazzam sonuçlara değer. Bunu asla unutma Yankee.

Ama, kazanmasan — bu kelime senin için ne an-

lam taşırsa taşısın — bile, böylesine bir yarış, dünyadaki bütün insanlara yararlı olmaz mı? İşte, bizim komünizm ve Küba hakkında bugün için düşündüklerimiz bunlardır. (*)

(*) Bu kitabın yazılışından sonra Küba yöneticileri marksist - leninist sistemi benimsemişler ve Fidel Castro'nun genel sekreterliğe getirildiği Küba Komünist Partisi'nin önderliğinde devrimi sürdürmüşlerdir (Ç. N.)

6 Devrimci Atılım

Bugün Küba'nın karakteristiği nedir? Küba hakkında böylesine çeşitli ve çelişik hikayeler duymuş ve okumuş olan her dürüst insan bunu kendi kendine muhakkak sormalıdır. Gerçeği bulmanın tek yolu ise, olup bitenleri bizzat görmektir, ki bu da ta Küba'ya kadar gelip uzun süre kalmayı gerektireceğinden, herkes için mümkün değildir. İşte bunun içindir ki, Küba'nın bugünkü karakteristiğinin ne olduğunu anlatmağa çalışıyoruz.

Bugün Küba'da, kötülüklere son vermek ve yeni şeylere başlamak için büyük bir hırs var. Tabii, yeni oluşumda bazı kötülüklerin olabileceğine dair korkular da vardır. Ama, böyle günlerde kim endişesiz olabilir ki... Biz Küba'lılar, biz Latin Amerika'lılar, bir cins terazinin çeşitli noktalarında yaşıyoruz, eskiden kopmuşuz ve nereye varabileceğimizi kesinlikle bilmiyoruz. Ama, bunu bugün kim kesinlikle bilebilir ki...

Çeşitli ümitlerimiz var. Fakat hemen söyleyelim ki, Küba hakkındaki ümitlerimiz hemen hemen gerçekleşmek üzeredir. Esasen Küba'nın ümidi, gerçekleştirilen ve sürüp giden başarılar üzerine kurulmuştur.

Küba'nın geleceğini hiç kimse sana bir fotoğraf halinde gösteremez. Ancak, mevcut görüntüler genelleştirilebilir. Biz de böyle yapmağa çalışıyoruz. Küba'nın bugünkü karakteristiğini de işte onlar meydana getirmektedir.

I

Herkesin hayalleri vardır, fakat çoğunun hayallerinin günlük yaşantılarla hiçbir ilgisi yoktur. Biz Küba'lılar, kendi devrimimizde, gerçekle hayal arasında büyük bir bağlantı kurduk ve bugün onu yaşıyoruz. İşte bu bağlantıyı yaşamak, devrimimizin gerçeğidir.

Eğer bir anda çok şey yapmağa kalkışırsak, eğer çocukluk edersek, eğer korkunç yanlışlıklar yaparsak, eğer sapmalarımız olursa, bunu olağanüstü gayretlerimizin bir parçası olarak kabul et Yankee... Ve anla ki, hayatımızda ilk defa hayalle gerçek arasında bir bağlantı kurma çabalarımızın parçasıdır bu.

Eğer bu gayretleri zararlı buluyorsan, bugüne kadar feci şekilde yaşayıp, sadece hayal peşinde koşmanın ve bu bağlantıyı bir türlü kuramamış olmanın zararlarını da düşün. Her büyük başarının bir sakat yanı yok mudur? Büyük bağlantıyı kurarken de böyle şeyler olamaz mı? Her devrimde böyle şeyler ola-

bilir ve bunu olduğu gibi kabul etmek gerekir. Biz Küba'lılar da bunu yapıyoruz. Devrimimize, iyi yada kötü, bütünüyle sarıldık; çünkü artık ümitlerimiz ve hepsinden önemlisi, kurtuluşumuz, devrimin liderlerine ve eylemlerine bağlıdır.

Ancak, çok çaba sarfettikçe ilerleyebileceğimizi Fidel'den öğrendik ve her gün de öğrenebiliyoruz. Uzağı, hem de çok uzun vadeli olarak görmek, siz Yankee'lere göre «havalarda dolaşmak» demektir. Ama utopia da olsa, bir kere inanınca hayallerin gerçek haline getirilebileceğini Fidel bize öğretti ve hâlâ da öğretmektedir.

Devrim gerçeği seçme yoludur.

Devrim, gerçeği ve böylece ona ait kavramları oluşturma yoludur.

Küba Devrimi büyük bir gerçekler aşamasıdır.

II

O, bir **askeri** aşamadır. Öyle bir aşama ki, kararlı insanların liderliğindeki gerillalar, köylülerle beraber, dağlarda, atom bombasına kadar her çeşit silaha sahip tiranların organize taburlarını yenmeği başardılar. Herkes gerilla savaşları devrinin kapandığını sanıyordu. Bunun böyle olmadığını Küba'nın bu aşamasında gördüler.

Bu sadece Küba devriminin askeri gerçeği değildir. Henüz savaşımız bitmemiş olabilir, bize saldırabilirsin. Fakat biz, aynızamanda, bir Latin ülkesinde Yankee emperyalizmine karşı eninde sonunda kazanacak bir devrimi geliştiriyoruz. Artık sadece ümit beslemekten geçtik, ümitleri gerçekleştirmeğe çalışıyoruz.

III

Küba devrimi bir **ekonomik** aşamadır. Ancak bizimki gibi olan bir devrimde böyle bir gerçek ortaya çıkar ve herkes onu görebilir. Sadece liderler değil, sadece aydınlar değil, fakat kadın erkek herkes, evvelce akıllarından dahi geçirmedikleri şeyleri şimdi bizzat yaşıyorlar.

Ekonomik gerçek şudur :

Ekonomik meseleler pek o kadar çapraşık değildir. Çapraşık olduğunu söyleyenler, bizim ihtiyacımız olan şeylerin üretiminin ve dağıtımının nasıl kolaylıkla sağlanabileceğini başkalarının bilmesini istemeyenlerdir. Oysa kadın erkek herkes, bunları yapmayı ve üretmeyi çok çabuk öğreniyor. Bir şeyi yapmağa azmedersen, onu en iyi şekilde yapabilirsin. Küba'mızda bugün, gençler artık «güzel olabilir, ama pratik değil; bu iş yürümez, çok zor; kendi haline bırak; şimdi boşver; heyecanlanma, kendi dalgana bak; yavaş gel oğlum, bunlar sandığın kadar basit değil» gibi laflar etmiyorlar. Kısacası korkmuyorlar.

Küba'da devrimin ekonomik gerçeği, korkulacak bir şey de değildir. Yapmakta olduğumuz devrim, bize hergün, uygar ve akla yakın bir ekonomik sistemin nasıl kurulacağını öğretmektedir. Sen bunu dilediğin gibi adlandırabilirsin. Biz, bütün çabamızla onu kurmağa çalışıyoruz. Bundan dolayıdır ki, bizim için devrim, herşeyin üstünde, «yapmak»tır...

IV

Küba devrimi bir **politik** aşamadır. Ve başlıca politik gerçekler de şunlardır :

Tiranlık döneminde en önemli politika, gerilla politikasıdır.

Sefaletin ağır koşulları altında önde gelen politika, ekonomik kuruluş politikasıdır.

Cehaletin ağır koşulları karşısında başta gelen politika, eğitim seferberliği politikasıdır.

Önce askeri bakımdan, sonra ekonomi ve eğitim yönünden, bizim şimdiye kadar tanıdığımız ve senin de bildiğin politika çeşidini bir yana attık. Artık Küba'da bu çeşit politika yoktur.

Önce askeri bakımdan, sonra ekonomi ve eğitim yönünden, politikanın o çeşidi saf dışında kaldı, ama herşey de politik oldu. İşte, Küba'nın bugünkü politik gerçeği budur ve bu bir paradoks da değildir. Bizim bertaraf ettiğimiz eski politikacılar için, politika, ancak hırsızların ve sömürücülerin politikasıydı. Bizim içinde bulunduğumuz yeni politika ise, yeni bir toplum yaratan devrimcilerin politikasıdır. Ve gelecekteki politikamızın neye dönüşeceğini de, açıkçası bilmiyoruz.

Fakat bugün az çok dürüst olan herkes, şu iki noktada birleşmektedir : Devrimin zaferinden önce Küba, bir ıstırap, korku ve dehşet ülkesiydi. Devrimi hükümetinin yönetimi altında bulunan ve onunla işbirliği yapan biz Küba'lılar şimdi son derece mutluyuz. Bunun başka ifadesi de yoktur. Halkın ihtiyaçları ile, büyük kudret sahibi devrim liderleri arasında böylesine sağlam bir uyuşma olabileceğini hiç kimse düşünememiştî. Hiç kimse, böyle büyük bir kudretin insanları baştan çıkaramayacağını hayal dahi edememişti.

Biz, Küba toplumunu onarmıyoruz, çünkü elimizde onarılacak hiçbir şey yok. Biz, tepeden tırnağa yeni bir toplum kuruyoruz. Bu, ulusumuzun yeniden

doğuşudur. Yarım yamalak donatılmış bir kaç devrimci asker, Batista'nın mükemmel donatılmış koskoca taburlarını yendi. Şimdi bu devrimcilerin çevresinde yeni tip bir ordu ve sivil milisler kuruyoruz.

Eski **Latifundia**'lar ve bizden çalınmış mülklerle beraber, eski düzende başıboş bırakılmış binlerce dönüm araziden başlayarak, yepyeni bir ekonomik sistem kuruyoruz.

Cehaletten ve her türlü eğitim yoksunluğundan başlayarak, çocuk bahçesinden üniversitesine kadar, yepyeni bir eğitim sistemi yaratıyoruz.

Bunlar, devrim hükümetinin üzerinde geceli gündüzlü çalıştığı üç sorundur. Ve unutma ki, biz Küba'lılar da onlarla beraber tutku ve hırsla çalışıyoruz. Ümitle doluyuz ve tek gerçek endişemiz, bu çabalarımızı Birleşik Amerika'nın tehlikeye düşürmesidir.

Başımıza yeni müstebitler çıkartmayacağız. Küba için yepyeni bir ekonomik ve sosyal düzen meydana getiriyoruz. Bunu başarmak için, süratli hareket etmesi ve çelmelenmemesi gereken güçlü liderlere sahip olmak zorundaydık. Şimdi böyle liderlerimiz var ve kendilerini çelmelemiyoruz. Bizim için çalıştıklarını görüyor, kendilerine güveniyor ve gayretlerine biz de katılıyoruz.

Ne anlama gelirse gelsin, bir takım politik sistemlerle onların hızını kesmek istemiyoruz. Yaptıkları şeyler, bizim yapılmasını istediklerimizdir. Biz, yeni Küba'nın kuruluşu içindeyiz ve onunla iftihar ediyoruz. Bu bakımdan politik sistem, bizim için bir mesele değildir. Batista ve hırsızlarının iktidarı anlamına gelmedikçe, o bizim için soyut bir şeydir. İlk defadır ki, özgürlüğümüze sahibiz ve gerçekten özgü-

rüz. Özgürlüğümüz sadece sözde kalmıyor, onu yaşıyoruz.

Bugün Küba'nın gerçekler aşaması, ancak Amerika'nın aşağı yarısında, güney kesiminde, sömürülen, hastalık ve sefalet içinde yüzen bölümünde bir anlam taşımaktadır. Kuzey yarısı, sana ait olan yarısı için bu, hiç de geçerli değildir. Hatta tehlike belirtisidir. Belki bazı tehlikeler vardır. Fakat bunların bir kısmı senin hayalinin ürünüdür. Çünkü Yankee'ler devrim duygusunu ve şiddetini tanımıyorlar.

Fakat, diğer Amerika'nın, bizim Amerika'mızın politikası, giderek, gerilla politikası, yeraltı politikası ve sonra da ekonomik ve eğitimsel gelişme politikasına dönüşmektedir. Biz bunların bir araya getirilebileceğini ispat ettik. Ve biz ispat ediyoruz ki, ne Latin Amerika'mn büyük kısmına hükmeden tiranlık altında, ne de Latin Amerika'nın tamamına hükmeden Kuzey Amerika tipi bir emperyalizm altında başka çıkış yolu olabilir.

V

Devrimimizin tehlikesi, bütün devrimlerin tehlikesidir.

Tehlike, gerçekler aşamasının bir yalanlar devrine dönüşmesidir.

O zaman devrim biter, açlığa ve sefalete dönüşür.

O zaman biz Küba'lılar tekrar savaşmak zorunda kalırız.

Ve muhakkak ki gene de kazanırız.

Fakat şimdi kendimizi öylesine güçlü, öylesine özgür ve öylesine yeni hissediyoruz ki, asla endişe duymuyoruz.

Küba, on yılda bambaşka bir ülke olacak mıdır? Cahil köylülerimizin şimdi yeni okullarımızda okumağa başlayan çocukları Küba'nın liderleri olduğu zaman, elbette Küba değişecektir. Bunun içindir ki, bugün mevcut politik organizasyonlar, ne kadar güçlü olursa olsun geçicidir. Gelecek kuşak, tiranlık ve sefalet, hastalık ve cehalet dışında herşeyi bilen ilk kuşak olacaktır.

Bunu bildiğimiz ve endişe duyacak kadar zaman bulamadığımız halde, bazılarımız iki şeyden kuşkulanmaktadır : Bunlar, politik ve kültürel sorunlardır. Askeri ve ekonomik bakımdan hükümranlığımızı güvenlik altına alsak da, bu iki konu, Küba'nın gelecekteki insanlarını yaratmak bakımından bizim için önem taşımakta devam edecektir. Şimdi biraz da bu endişelerimiz üzerinde duralım; bu mektupta sana politik sorunlarımızı, gelecek mektubumuzda da kültürel sorunları anlatacağız.

Bugün Küba'mız devrimci bir diktatörlük müdür?

Evet, sanırız ki öyle... Fakat hiç değilse, Küba'mn koşulları içinde bunun hangi anlama geldiğini kavraman için, bu kelime üstüne ve Küba üstüne bazı şeyleri bilmen gerekir. Bugün Küba, en gerçek anlamında, Küba'lı işçiler ve köylüler tarafından kendileri için kurulmuş bir diktatörlüktür. «İşçi ve köylü diktatörlüğü» deyimi, Stalin tarafından ve stalinizm adı altında bir yalan haline getirilmişti. Çoğumuz bunu biliyoruz. Fakat hiçbirimiz, devrimimizin bu yola sürüklenmesine göz yummayacağız. Bizi an-

layabilmek için, «diktatörlük» hakkındaki katı düşüncelerinden ve hayallerinden kendini kurtarmalısın. Bugün Küba'da, Stalin öncesi anlamında bir «işçi ve köylü diktatörlüğü» vardır.

Bunun politik anlamı şudur : Bir ekonomik devrimi yürütürken ve siz Yankee'lerin yarattığı dış tehlikelerle uğraşırken, herhangi bir politik sistem, bizi ciddi şekilde çelmeleyecektir. Bugün Küba'da herşey oluş halindedir ve tehlikelerle karşı karşıyadır. Bu durumda devrim hükümetimiz, ekonomi, askerlik ve eğitim alanlarında büyük hızla yol katetmek zorundadır.

Evvelce de söylediğimiz gibi, politik bakımdan hiçbir problemimiz yoktur. Devrim hükümetimiz, nüfusumuzun büyük çoğunluğunun desteğine sahiptir. Bu, Küba Devrimi'nin iki gerçeğinden doğmuştur ve devam etmektedir.

Ekonomik bakımdan, hayat standardımızda, bundan daha önemlisi ümit standardımızda kesin bir artış olmuştur ve bu artış sürüp gitmektedir. Beş yıl içinde değil, gelecek yıla kadar da değil, bugünden yarma, her geçen gün yaşayış şeklimiz düzelmektedir. Küba'ya gelen herkesi hayrete düşüren bu halk desteği, herşeyden önce, yaşayışımızdaki gözle görülür ilerlemelerin sonucudur. Devrim, «yapmak»tır.

Askeri bakımdan, halkla hükümet arasındaki bu yakın anlaşma, Yankee'lerin Küba'ya karşı tehditlerinden ileri gelmektedir. Küba'lıların «Ya vatan, ya ölüm!» diye düşünmelerinden ve bunu kuvvetle hissetmelerinden doğmaktadır.

«Devrim, yapmaktır!»

«Patria o muerte» (*)

Bunlar, duvarlarımıza yazdığımız başlıca slo-

(*) Türkçesi : «Ya vatan, ya ölüm!»

ganlardır ki, bu sözler senin nutuk kumpanyalarında söylenen yalanlardan değildir. Tamamen Küba'nın gerçekleridir. Ve bunlar, Küba'nın bugünkü politikasıdır. Bizim politikamız, gerekirse, silah politikasıdır ve eğer onu bertaraf edebilirsek, yurdumuzun ekonomik ve eğitimsel bakımdan kalkındırılması politikasıdır.

Bakanlar Konseyi bizim için kongre mahiyetindedir ve çalışmaları çok tatmin edicidir.

INRA bizim için devlet örgütü durumundadır ve elbette ondan da çok memnunuz.

Ve her birinin başında kendisine ihtiyaç duyulan her yerde olduğu gibi Fidel Castro vardır ve muhakkak ki ondan da pek çok memnunuz.

Devrimimiz hakkında olumsuz düşünmene sebep olan şeylerin çoğu, senin karşı devrimci tehditlerinin eseridir. Biz bu kanıdayız. Bunun içindir ki, şimdi «azınlık görüşleri»nin karşı devrimci görüşler olduğuna inanıyoruz. Esasen henüz başka azınlık düşüncesi de yoktur. Büyük çoğunluk bizimle beraberdir. Devrimin içinde olsa olsa yapıcı görüş farkları vardır.

Bizden ne yapmamızı istiyorsun, Yankee? Karşı devrimcilerin dışında bir örgüt kurmamızı mı?

Fakat karşı devrimcileri, yapıcı alternatiflerden nasıl ayıracağız? Son kavgalar da kesildikten ve devrimin yeni kriterleri ortaya çıktıktan sonra bunu yapmak zor değildir. Ama şimdi bizim birinci görevimiz var olmaktır. Nasıl var olacağımızı sormak sonra gelir. Bizler pratik adamlarız, nazariyeci değiliz. Ve şimdi yapmakta olduğumuz tek şey de herkesin çok iyi çalışmasıdır. Belki bu kadarı yeterli değil ama, düşündüklerimiz bunlardır.

VI

Fakat bu politika geçicidir. Böyle devrimci bir politikayı sürekli olarak desteklemeğe elbette sebep yoktur. Gerçekten biliyoruz ki, çoğunluğun desteğine ve halkla hükümet arasındaki yakın ilişkiye dayanan devrimci gücümüz ilelebet sürüp gitmeyecektir. Hükümet-halk ilişkilerini daha sistematik hale sokmak ve bir politik sistem yaratmak zorunda kalacağımızı biliyoruz.

Şimdiki aşamadan sonra kurulacak olan politik sistemin mutlaka diktatörlüğe dayanacağına inanmamız için hiçbir sebep yoktur. Hedefimiz, hükümetimizi bazı kuvvetlere dayanan kimselerin kontrolundan uzak tutmaktır. Biliyoruz ki, özgür bir politik toplum kurmak ve onu devam ettirmek için, bu toplumu yeni bir yola sokmalıyız. Bu, ancak, liderlerimizin normal şekilde seçilmesini ve değiştirilmesini mümkün kılan bir yol olmalıdır. Ve yine biliyoruz ki, hepsinin üzerinde de Küba halkının kontrolu bulunmalıdır.

Bunlar büyük ve gerçek problemlerdir. Devrimimizin liderleri ve hepsinden fazla Fidel Castro bunlarla ilgilenmektedir. Düşünceleri şudur : Ne şekilde kurulursa kurulsun, bu politik sistem, şimdiye kadar oynanan oyunun devamı olmayacaktır. Devrim, nasıl bizi mutlu kılan kendi ekonomik ve sosyal formlarını yaratıyorsa, kendi politik formlarını da yaratmalıdır.

Hem, politik sistemimizi şimdiden istemekle, bizden çok fazla şey beklemiş olmuyor musun? İşler öncelik sırasına göre ele alınmalıdır. Önceliği olan şeyler, askeri, ekonomik ve eğitimsel işlerdir. İlk iş, hükümran bir devlet olan Küba'nın ekonomik ve askeri bakımdan canlandırılmasıdır. İlk iş, hükümranlık

için ekonomik temel kurulması ve halkın kendi ekonomisini ve kendi devletini yönetecek şekilde eğitilmesidir.

Kaldı ki, biz devrimciler, politik sistem üzerinde düşünecek vakit dahi bulamadık. Bu geleceğin sorunudur. Biliyoruz ki, er veya geç bu sorunla karşı karşıya geleceğiz. Eğer bunu başlıca mesele edinseydik, devrimimizi başaramazdık. Ve bugün eğitimde ve ekonomik kuruluşta bu kadar ileriye gidemezdik.

Tabii şunu da bilmelisin ki, Küba'da çok az kimse bir politik sistem üzerinde durmaktadır. Çiftçiler, işçiler ve tahsilsiz vatandaşlar bu sorun ile katiyen ilgilenmemektedir. Ancak bazı aydınlar ve devrim liderleri, şimdi bu mesele üzerinde durmaktadır.

Devrim henüz çok gençtir. İşçilerin ve çiftçilerin heyecanı en yüksek seviyededir ve bize karşı tehditler devam ettikçe de bu seviyede kalacaktır. Dış baskılar olmasaydı, bu heyecan belki kısa bir süre sonra sona erecekti. Ama, bu durum mevcut olduğuna göre, böyle bir heyecan ve çalışma, yersiz bir bekleyiş değildir.

Bilmen gereken ikinci şey de şudur Herhangi bir politik sistem, sürat gerektiren gerçek bir devrim için daima tutucu olmaktadır. Eğer politik bir sistem kursaydık, bu kadar kısa zamanda yaptığımız şeyleri asla başaramazdık. Herhangi bir sistem, devrimin hızını kesecekti.

Bilmek zorunda olduğun üçüncü şey de, Fidel Castro'nun asla bir şahıs kültü yaratmak niyetinde olmamasıdır. Aksine, bu zaaftan çok uzaktır, hatta, çok kere gördüğümüz gibi, en kızdığı şey kendisine yaltaklanılmasıdır. Kendi heyecanını devrime maletmek için olanca gücüyle çalışıyor. Gerçi kendi liderli-

ğinin büyük önemini çok iyi biliyor ama, devrimin yapıcılığını Fidel Castro'dan daha büyük hale getirmek çabasını esirgemiyor. O, şahıs kültü yaratmak değil, devrimin gerçeklerini yüceltmek peşindedir.

Fakat bir adama bu kadar bağlanmak ve bu yüzden ona bu kadar kudret tanımak tehlikeli değil midir? Şüphesiz tehlikelidir, kendisine suikast yapılabilir, yada hastalanabilir. Kişiler vardır, bir imkan bulurlarsa tarih yaratırlar. Bu adam o imkana sahip oldu ve öyle yapıyor. Önemli zamanlarda şahsen, yada televizyon aracılığı ile daima halkoyuna başvurur. Herhangi bir sorunu çözümlemeden önce, Fidel, televizyonda saatlerce konuşur. Anlatır, eğitir ve onun konuşmasıyla bütün kuşkular dağılır. Son 18 ay içinde, Küba'da kuvvet daima halkta kaldı. Eskiden halkoyu, iktidar ile böylesine uzun ve samimi bir bağlantıya asla sahip olmamıştı. En küçük bir söylenti dahi, Fidel'in onu doğrulamak veya yalanlamak için televizyon başına geçmesine ve işin içyüzünü açıklamasına sebep oluyor. Fidel'in söylevleri, devrimci bilinç yaratıyor. Devrimci gelişmenin, toplumun çeşitli katlarını birbiri ardına nasıl değiştirdiğini ve devrimin nasıl yayıldığını görmek, çok şaşırtıcıdır. Bütün bu oluşumun içinde daima Fidel'in antibürokratik kişiliği ve sorunları kırtasiyeciliğe kapılmadan, gecikmeden, pratik şekilde büyük bir süratle ele alarak çözümleyişi vardır.

İnanıyoruz ki, gerçekten olağanüstü cesaret ve zeka sahibi bir insan olarak hareket etti. Planlama ve ayaklanma döneminde, o bulunmasaydı, devrimin başarılabileceği çok şüpheliydi. O olmasaydı, söylediklerini söylemeseydi ve yaptıklarını yapmasaydı, Küba tarihi çok başka şekilde gelişecekti. Yirminci yüzyılın olayları yaratan bir avuç insanı içinde, mu-

hakkak ki Fidel Castro da yer alıyor. O, çok kere devrimin ta kendisi oldu.

Fakat biliyoruz ki, bu böyle devam edemeyecektir. Yapılması gereken çok şey vardır. Olaylar hızla gelişmektedir. Şimdi cephe çok taraflıdır. Herşey, yeni ve farklı bir aşamadadır.

VII

Her devrimci şu gerçekle karşı karşıyadır : Hiçbir devrim ilelebet sürüp gitmez. Ölüm kalım günlerinden sonra, ergeç yeni bir aşama başlayacaktır. Öyle bir zaman gelecektir ki, halk ne kadar kahraman olursa olsun, başlayan yorgunluk dolayısıyla artık kamp hayatına devam etmek imkansızlaşacak, kahramanca davranışlar yetersiz olacaktır. Devrimciler, ayaklanmadan ve kamp hayatından çok farklı problemlerle karşı karşıya geleceklerdir. Küba'mızın durumunda bu yeni problemler, kamp hayatından çok daha zor olacaktır.

Çünkü, devrimi yaptığımız bu dönemde, sadece Küba'nın güçlükleriyle değil, aynızamanda dünyanın güçlük ve karışıklıklarıyla da başetmek zorundayız.

Küba ekonomisinin güçlüklerini yendikten sonra, belki de, uluslararası ilişkilerde daha önemli rol oynamak zorunda kalacağız. Bunu zaman gösterecektir.

Ama sen bize yardımcı olacak mısın?

Bu arada belki şunları merak ediyorsun Fidel Castro nasıl bir adamdır? Kırk kadar **commandante** (*), ikiyüz kadar **capitan** (**), Bakanlar Konseyi

(*) INRA'nın en yüksek yöneticileri olan binbaşı seviyesindeki devrimciler.
(*) INRA'da yönetici olarak bulunan yüzbaşı seviyesindeki devrimciler.

üyeleri, yani bugün Küba'da iktidarı ellerinde bulunduranlar, nasıl adamlardır?

Bunlar, halkın saygı ve güvenine tam manasıyla sahip insanlardır. Bu romantik bir düşünce değildir. Bu, gerçekten böyledir ve kendileri de bunu biliyorlar. Biz devrimcilerin düşüncesine göre, bunlar, tam manasıyla güvenebileceğimiz insanlardır. Yapılması gerekeni çok süratle kavrayan kimselerdir.

Öyle sanıyoruz ki, devrim liderleriyle devrimci halk arasındaki devrimci bağlantı, hiç değilse başlangıçta çoğunuzu ürkütüyor. Sen böyle bir şeyi Kuzey Amerika'da asla görmedin, hiç değilse uzun süreden beri görmedin.

Bu, belki de, Küba'nın küçük ve değişik bir ülke olmasından ileri geliyor. Belki, seninki gibi büyük ve organize bir ülkede bu bağlantının kurulması mümkün değildir. Bilmiyoruz. Bizim bütün bildiğimiz, Küba'da bu temasın çok iyi yürütülmekte olduğudur.

Bugün komuta mevkiinde bulunan herkes, önce de söylediğimiz gibi, genç kadrolar yetişip işbaşına geçinceye kadar bu görevlerini sürdüreceklerdir. «Fakat genç kadroları şimdi iktidarda bulunanlar eğitmiyor mu?» diyebilirsin. Evet doğrudur. Fakat herşey mükemmel olmadığı ve organizasyonda aksaklıklar bulunduğu için, kadrolar çoğu zaman kendi kendilerini eğitmektedirler. Ayrıca, ardarda açılan yeni devrim kurumları ile devrimci oluşumun dinamizminde biz gençler, daha mükemmel şekilde yetişiyoruz.

Commandante'lerimiz, birer totaliter komutan, yada askeri diktatör müdür? Senin cevabın ne olursa olsun, bizim için bu kelimeler soyut ve anlamsız şeylerdir.

Sadece siyasi alanda değil, ekonomik ve askeri alanda da kudret onların ellerindedir. Hatta, adli ba-

kımdan kaza yetkisine de sahip bulunuyorlar. Toprak davalarında herhangi bir anlaşmazlık çıktığı zaman, mesele onların bürolarına geliyor ve hemen orada adil şekilde çözümleniyor. Bütün bunların zorunlu olduğunu görmüyor musun? Bu toprağı bir an önce ekmemiz gerekiyor.

Fakat totaliter diktatörlük gibi soyut bir iddia, bu adamların icraatından ve onlarla beraber çalışanların davranışlarından çok uzaktır. Kendilerine ayrılan INRA bölgelerinde, hiçbir muhafızın koruyuculuğuna ihtiyaç duymadan çalışıyor, dolaşıyor ve uçuyorlar. Ve gittikleri her yerde, hiç de zorlama olmayan içten tezahüratla karşılanıyorlar. Bu, aslında, en ideal anlamıyla bir «halk diktatörlüğü»dür. Bu adamların yaptıkları o kadar açık, halkın ihtiyaçlarına ve çıkarlarına o kadar uygun ki, hiç kimse senin ünlü «popüler kontrol mekanizması»na ihtiyaç duymuyor. Çalışmalarının sonuçları o kadar olumlu ki, onların iyi olup olmadığını tartışmak kimsenin aklına gelmiyor.

Hepsinin üstünde bizler, ne Fidel Castro'nun, ne de öteki devrim liderlerinin kudretlerini sürdürmek için zor kullanacaklarına inanmıyoruz. Esasen, Fidel'in böyle bir şeye ihtiyacı da yoktur. Çünkü, devrimcilerin kafası, şimdi sadece halkı biran önce refaha kavuşturacak şeyleri yapmakla meşguldür. Biz, gelecek kuşaklar için, bir kuşağı feda etmiyoruz. Açtığımız genel plajları, motelleri ve yapmakta olduğumuz diğer şeyleri düşün... Modern tavuk çiftliklerini düşün... Bunlar göstermelik şeyler değildir, prodüktif hizmetlerdir. Bunların, anacaddelerle şeker tarlaları arasındaki dar şeritlerde topraksız, sağlık hizmetlerinden, ümitten yoksun, öldüresiye bir sefalet içinde yaşayan insanlar için yararlı olup olma-

dığını kim tartışabilir? Şimdi bu insanlar, temiz suyu, duşu, tuvaleti bulunan kiremitli evlere yerleşiyor, piliç yetiştiriyorlar.

Şunu aklında tut ki, biz, Stalin'in zoraki sanayileşme metodunu uygulamıyoruz. Yarı tropik bir adada tüketimi istediğimiz seviyede tutmamız ve eğer zorunlu kalırsak asgari yiyecekle yaşamamız mümkün olduğu halde, bu yola gitmiyoruz. Hem de, Rus'lara ve Çin'lilere göre çok daha şanslıyız, çünkü her ikisinden de ekonomik yardım alıyoruz.

Bir politik sistemimiz bulunmaması çok daha demokratiktir. «Demokratik» kelimesinden ne kasdettiğini bilmiyoruz ama, eğer bizim tutumumuz demokratik değilse, biz demokrasi istemiyoruz. Ve eğer «özgür toplum» ile Kuzey Amerika toplumunu kastediyorsan, bil ki, onu da istemiyoruz. Bu çeşit politik sistemi Küba'da bir zamanlar uyguladık. Bu belki senin için yararlı oldu, fakat bize hiç yaramadığı muhakkak...

Bizler, çoğunuz tarafından sanıldığı gibi, dogmatik de değiliz. İnsanın, sadece seninki gibi bir düzende özgür olabileceği saplantısına kapılmadık. Örneğin, gelecekte Sovyetler Birliği'nde gerçek özgürlüğün mevcut olacağım da düşünebiliriz. Fakat şimdi meselemiz bu değil.

Şunu da anlamalısın ki, bugün politikadan söz etmek istemiyorsak, bunun en büyük nedeni, eski politik hayatımızdır. Biz o politikayı istemiyoruz. Politikayı düşündüğümüz zaman, aklımıza ister istemez, milletvekillerinin ve senatörlerin bulunduğu eski kongrenin nasıl tefessüh ettiği ve biz çürümeğe terkedilmişken, onların nasıl keselerini doldurdukları geliyor. O, bir «hırsızlar, tiranlar ve zenginler» politikasıydı. Bizim yararımıza değildi. Bu politika «de-

mokrasi» maskesi takmıştı. Lütfen bunu hatırla... Bu düzenin, anayasa gibi, partiler gibi, seçimler gibi bütün tuzakları vardı. Fakat bu, ekmek ve özgürlük olmayan bir cepheydi. Bütün bunlardan sonra biz, gayet haklı olarak, bu sistemi saçma buluyoruz. Küba'nın içinde bulunduğu şartlar bakımından, Amerikan sistemi demokrasi hakkında başka türlü düşünmemize de imkan yoktur.

VIII

Politik sistem problemi, tabii, bir özgürlük problemidir, özgürlüğün anlamı ve koşulları problemidir. Bu problemin çözüm yolunu bilmiyoruz. Öteki insanlar gibi, politikacılar gibi, biz devrimciler de bunun üzerinde uzun uzun düşündük. Fakat doğrusu şudur ki, hiçbir zaman politika sahnesinde yer alamamış düşünürler, bu problemi çözemeyeceklerdir. Ve Birleşik Amerika gibi, hatta Sovyetler Birliği gibi örgütlenmiş ülkelerin politika icracıları dahi bu problemi çözmek durumunda değildirler.

Özgürlük problemi, nihai bir problemdir. Bu konuda söylenecek başlıca şey, dünyada hiç kimsenin bu problemi gerçekten çözemediği ve hiçbir zaman da çözemeyeceğidir. Tabiatı icabı, o sürüp giden bir şeydir. Onun çözümü, bu sürüp gidişin içindedir.

Bizim için bugün önemli olan devrimdir. Devrim eski düzenden kurtuluştur. Eski düzenin kurumlarının ve psikolojisinin tahrip edilmesidir, cüretkar bir takım yeni başlayışlardır. Ve bu, muhakkak ki, tehlikelerle dolu bir yoldur.

Bütün dünyada politik hürriyetsizliğin en kor-

kunç şeklinden, sosyal tembellikten ve biyolojik sefaletten henüz kurtulmuş olan halklar, özgürlüğün değişik yeni şekillerine giden çeşitli yeni yolları aramaktadır. Onlar tehlikeli yollardır, fakat aynızamanda, büyük bir ihtimalle, özgürlüğe götüren yollardır.

Ve Birleşik Amerika'da gerek hükümet ve gerekse halk olarak yapmadığınız şey de budur. Ne liderlerin, ne de halkın bu ihtiyacı duyuyor... Onlar, oraya vardıklarını, ona, özgürlüğe zaten sahip olduklarını sanıyorlar. Bunun da ötesinde, belki gerçekten de sahiptirler.

Ama, biz burada bunu tartışmak istemiyoruz. Yankee politikacılarının, görevlilerinin ve aydınlarından çoğunun, sonucu olmayan bir kendini beğenmişlik ve geri kafalılık yüzünden, bizim gibi halkların ne istediğini ve neye karşı olduğunu anlayamadıklarını ortaya koymak istiyoruz. Biz, bütünümüzle, özgürlüğün yeni çeşidine giden yeni yollar bulmak çabası içindeyiz. Ve Yankee Cumhuriyeti kurucularının rüyalarında dahi görmedikleri engellerle mücadele halindeyiz.

Bu mücadele sonunda, ya bu yeni koşullar altında yeni özgürlükleri, yeni problemleri çözecek, yada bütün şansımızı yitirecek, hatta eski problemlerin tekrar patlak vermesine yol açacağız.

Biliyoruz ki, sadece eski Latin Amerika tipi askeri diktatörlük tehlikesinden kurtulmuş değiliz.

Biliyoruz ki, yabancıların ekonomik egemenliğini bertaraf etmekle, emperyalizm tehlikesinden kurtulmuş değiliz.

Diktatörlüklerin çeşitli biçimleri vardır. Emperyalizmin de...

Fakat özgürlüğün çeşitli biçimlerinden herhangi birine varmak için de, sadece bir değil, birkaç yol

vardır. Küba'nın özgürlüğüne doğru Küba yolunda ilerlerken buluşlar yapmak, öğrenmek zorundayız.

Fakat bunu kimden ve neden öğreneceğiz? Tabii ki, her şeyden önce Küba'nın kendi yeni denemelerinden. Ama, tarihin bizim için, 26 Temmuz hareketimiz için vereceği hiçbir ders yok mudur? Hayır, biz başarıya ulaşıncaya kadar tarihin bize pek büyük yardımı olamaz. Biz ne yapıyorsak, hepsi yeni şeyler olacaktır. Ama tabii, tarih, Küba'nın geçmemesi gereken yıkık, iyi onarılmamış, çıkmaz yolları gösteren tehlike işaretleri koymuştur. Tarihin verdiği derslerin çoğu somut şeylere dayanmaktadır. Bunlar bir takım uyarmalardır. Fakat biliyoruz ki, bunlar da çoğunlukla saçma şeylerdir.

Bununla beraber, devrimciler, hâlâ tarihin verdiği derslerden yararlanmağa çalışmalıdırlar. Bundan şöyle esaslı bir hüküm çıkartmış bulunuyoruz : Yankee düzeninden öğreneceğimiz fazla bir şey yoktur.

Küba'nın geçmişi bakımından Amerikan sistemi, korporasyonların ekonomik tahakkümü ve Küba'nın sefaleti demektir.

Küba'nın bugünü bakımından, devrimimize karşı bir devrim demektir.

Küba'nın geleceği bakımından ise, hiçbir şey vaadetmemektedir. Amerikan sistemi, Küba'ya ihraç edilebilecek bir şey değildir; Amerika'da verdiği sonuçlar, üzerinde durulmağa değer bile olsa, Küba'ya ihraç edilemez.

Bir kongrenin, iki partili bir devletin, dört yılda bir yapılan seçimlerin, özgürlüğe giden tek ve zorunlu yol olup olmadığını bizler bilmiyoruz. Sen de bilemezsin, başkaları da... Sadece bunların gerçek özgürlük olduğuna inanmak da, aptallıktan, tarihi bir

dar görüşlülükten ve asla kabul edilemeyecek bir karamsarlıktan başka bir şey değildir.

IX

Geçmiş devrimlerin tecrübelerini yeteri kadar bilip bilmediğimizi sorabilirsin. Aç bir milletin bünyesinde patlak veren bir devrimin tehlikeleri hakkında gerçekten bir şeyler biliyor muyuz?

İnanıyoruz ki, devrim hükümetinde kafaları bununla meşgul olan çok kimse var. 1950'lerin başından beri kendimizi devrime vermiş olduğumuzdan, çok gerektiği halde, ne okumağa ne de çalışmağa vakit bulabildik. Çoğumuz, ancak 1952 veya 1953'ten önce ne öğrenebildiysek öğrenmiştik, o zamandan beri bunlara yeni bir şey katamamıştık. Fakat unutmamalısın ki, bizler henüz 30 yaşlarında insanlarız. Ve artık bu konuda verdiğimiz açığı kapatmağa çalışıyoruz. Günlük işlerimizi bitirdikten sonra, iki üç saatimizi kendimizi yetiştirmeğe verebiliyoruz. Aynızamanda, diğer ülkeleri de dolaşıp görmek istiyoruz. İşte, bugün kafamızı meşgul eden başlıca sorunlardan biri budur.

Bilgi noksanımızı bugün usa vurma yoluyla gidermek zorundayız. Kaldı ki, cahil kalmış olmamız, bir bakıma çok iyi qldu. Eğer Fidel bir general olsaydı, bugün başardıklarının hiçbirini yapamazdı. Onun bilgi noksanı büyük değer taşıyor... Çünkü, bazen tecrübe ve bilgi, bir başlama noktası olacak yerde, insanı durduran bir duvar olabilir. Bizim başlama noktamız ise, bugün ne isek odur.

Bugün bir belli politik sistemin kuruluşunu ge-

ciktirmek zorunda olduğumuz kanısındayız. Bunun nereye kadar sürüp gideceğini sorabilirsin. Bir tek cevabı var :

Küba halkı askeri ve ekonomik güvenlik problemlerinden kurtulduğu zaman, biz devrimciler, her zaman olduğu gibi, halkın artık ne istediğini muhakkak ki anlayacağız. Zamanı gelince, onu her yerde hissetmen, ağırlığını omuzlarında duyman mümkündür. Unutma ki, bu, halka çok yakın bir hükümettir. Bu Küba devriminin açık gerçeğidir.

Acaba hangi sistem kurulacaktır? Buna hiç kimse cevap veremez. Ancak inanıyoruz ki, politik sistemimiz ne olursa olsun, hiçbir sisteme benzemeyecektir.

Bu, her şeyden önce Fidel'in kişiliğinden gelen bir şeydir. O, hiçbir set tammayan, yaratıcı bir insandır. Eminiz ki, kuracağımız sistem, basit, pratik ve her yeniliğe uyabilen bir sistem olacaktır. Ve tamamen halkoyuna dayanacaktır. Tabii azınlıkların düşüncelerini açıklamaları gerektiğine de inanıyoruz. Azınlıkların düşüncelerini açıklamalarına imkan vermeyen bir sistemin, diktatörlükten başka bir şey olmayacağını kesinlikle biliyoruz. Halkın görüşlerini sadece sayı üstünlüğü bakımından değil, aynızamanda bulundukları faaliyet alanları yönünden de dikkate almak zorundayız. Halk bu sistemde ihtiyaçlarına göre temsil edilmelidir. Ve bizim sistemimizde hükümetin üç geleneksel kuvveti arasında daha iyi bir işbirliği sağlanmalıdır.

Politik sistemimizi büyük ölçüde etkileyecek bir nokta da, ekonomik planlama ve ekonominin hükümet tarafından kontroludur. Geri kalmış herhangi bir ekonomide, hiçbir sebep olmasa da, sırf kaynakların israfını önlemek ve sürat sağlamak bakımından böy-

le bir kontrol zorunludur. Bugün Küba'da en büyük suç, kaynaklarımızın israf edilmesidir. Bu bakımdan, ekonomimiz hükümet tarafından planlanmalıdır. Ve tabii ki, politik sistemimiz ne olursa olsun, onun ana faktörlerinden biri bu olacaktır.

Politik sistem kurma meselesi ortaya çıkınca, muhakkak ki, elimizde bir çözüm yolu bulunacak ve ekonomik alanda nasıl olumlu şeyler yapıyorsak, politik alanda da olumlu şeyler yapılabilecektir.

Biz Küba devrimcileri biliyoruz ki, bizim yaptığımız şeyleri yapan bütün insanlar gibi, biz de, özlenen «en mükemmel» insanlar değiliz. Bizler bir nevi sembolüz. Bu sembole karşı sorumluluğumuz var ve bu yüzden de devamlı gözlem altındayız. Her hareketimiz, her cümlemiz, her kararımız bu sembolü etkilemektedir. Ve bu sembol, yani Küba Devrimi, sadece Küba için değil, bütün aç milletler bloku halkları için büyük önem taşımaktadır. Bu gerçekleri ve bu halkları tamamen bilerek, aç milletler bloku halklarını tehdit eden tehlikeleri gözönünde tutarak hareket etmek zorundayız.

Bundan sonra yapacaklarımızı bilmeyiz ama, bugüne kadar yaptıklarımız için, inanıyoruz ki, «tarih bizi beraat ettirecektir.» Henüz ne bunların tarihi, ne de bizim biyografilerimiz yazıldı. Ve muhakkak ki bunların karşılıklı ilgisi, henüz tehlikeli bir dengede bulunuyor. Biliyoruz ki devrim sürüp gidiyor. Ne biz, ne sen ve ne de başka kimseler, sorumluluklarımızın nereye kadar varacağını bilemeyiz.

Devrim devamlı bir toplum biçimi değildir, bunu biliyoruz. Ancak politik problemler de bizim acil meselelerimiz değildir. Acil olan ve derhal çözülmesi gereken bir çok meselemiz var. Bunlar bütün zamanımızı alıyor. Olayların şiddetli baskısı altında daha

ne kadar kalacağımızı bilmiyoruz. Fakat şurası açıktır ki, Küba'nın ekonomik, sosyal ve askeri problemleri Küba'ya özgü biçimde çözüldükten sonra, derhal bu politik problemleri de çözmeğe başlayacağız. Hükümetinle bir ölüm kalım savaşı içindeyiz.

Ve işte, artık mutlak surette anlaman gereken bir nokta :

Sözünü ettiğimiz «olayların baskısı» bizi gelecek politik sistemimiz üzerinde düşünmekten alakoyuyorsa, bunun başlıca sorumlusu, Kuzey Amerika Hükümeti ve senin Yankee tekellerindir. Ve eğer böyle devam edersen, baskıyı artırırsan, o zaman çok istediğimiz halde, bir politik sistem kurmak şansına asla sahip olamayacağız. Eğer bizi askeri cephede tutarsan, daha fazla savaşçı olmağa, eğer ekonomik bakımdan bizi sarsmağa devam edersen, enerjimizin çoğunu ekonomik varlığımızı korumak için ayırmağa mecbur olacağız. Ve öte yandan da, politik sistem üzerinde çalışabilmek için enerji ve şanstan yoksun kalacağız. Lütfen bunu da düşün Yankee... Eğer biraz politik dirayetin varsa, ne yapman gerektiğini belki o zaman anlarsın.

7 Küba'da Kültür

Biz bir devrimciler kuşağıyız, ama devrimimizi yaparken, entellektüel bir hazırlığın da gerekli olduğunu görmüştük. Gerçek bir entellektüel çalışmanın gereğini biliyor ve bu yoldaki faaliyetimizin kapasitesini genişletiyoruz. Ciddi bir planlama ve organizasyon çalışmasının, entellektüel ve moral imkanları dört başı mamur bir hale getirmenin zorunluğunu hissediyoruz.

Devrimimizin çok tuhaf bir yanı var Eski Küba'da entellektüel yetersizliklere karşı savaşıyorduk, ama devrimimizin ilk aşamasında, ayaklanma sırasında, kendimiz de entellektüel güçten yoksunduk. Halk o zamanlar bizi, yüksek duygularla dolu sakallı kahramanlar olarak görüyordu. Büyük entellektüel görevimizin farkında değildi. Fakat, devrim ilerledikçe, «aydın insan» olma, «aydın insan» yetiştirme zorunluluğu kendini gösterdi.

Aydın kişi, gerçeği araştırır, sahte olan şeylere karşıdır. Devrim de sahte olan herşeyi yıkmaktadır. Aydınların gerçek görevlerini ancak bir devrim döneminde yapabileceklerini ve devrimcilerin de ancak entellektüel gayretlerle gerçekten başarıya ulaşabileceklerini düşünüyoruz. Bu açıdan baktığımızda, büyük devrimler içinde, en gerçek devrimin bizimki olduğuna inanıyoruz.

Hâlâ çok sayıda Küba'lının cehalet içinde bulunduğunu, şimdilik sadece ilkokullar kurabildiğimizi gözönüne alarak, «Batı Yarımküresinin, hatta dünyanın en mükemmel intelligentsia'sını Küba'da yaratmak istediğimizi» söylediğimiz zaman, bizim gerçekten çıldırdığımızı düşünebilirsin. Fakat bunu söylerken çok ciddiyiz. Kurduğumuz eğitim sistemi sayesinde, Küba'nın cehalet ve sefalet içindeki bölgelerinde, bugüne kadar kabiliyetleri heder edilmiş bütün gençleri bir araya getireceğiz ve dünya halklarının çoğunun hayal dahi edemeyeceği entellektüel ve kültürel bir hayatı Küba'da kuracağız.

Sanıyoruz ki, düşünemeyeceğin kadar yakın bir zamanda, Küba bir kültür merkezi olacak ve bütün dünyanın dikkatini üzerine çekecektir. Bugün için kültür, ilköğretimin büyük ölçüde sağlanması, ilkokulların kurulması, teknisyenlerin ve alt yöneticilerin hızla yetiştirilmesidir. Okulları kurarken kendi kendimize «bu insanlara neler öğretilecek?» diye soruyoruz. «Yakında çocukluktan kurtulacak olan bu yüzbinlerce kişinin kültürel hayatı ne olacak?»

Ama öncelikle sana bugün ne yapmakta olduğumuzdan bahsedelim, daha sonra da bazı sorunlarımızı ve planlarımızı açıklayalım.

I

Askeri savunmamızın ve ekonomik kuruluşumuzun yanında üçüncü büyük iş olarak eğitim çalışması gelmektedir. Hedefimiz tabii ki Küba'nın her köşesinde mükemmel okullar kurmaktır. Ama, bunların hepsini derhal yapamayacağımız da muhakkaktır. Çünkü, derhal çözümlenmesi gereken daha bir çok problemlerimiz var. Ancak bu problemlerin çözümü de eğitim devrimine bağlıdır.

Örneğin, eğitilmemiş ve başıboş olarak büyük şehirlerde yaşayan 14 - 18 yaşlarındaki gençliğin işsizlik problemini ele alalım.

İlk olarak 1960 Mayıs'ında «tugay»lar (brigade) dediğimiz kuruluşları meydana getirmeğe başladık. Buraya katılmak isteyen gençler önce sağlık kontrolundan geçiriliyor, sonra **Sierra**'ya gönderiliyorlar. Orada, bir yandan dağlara tırmanırken, bir yandan da iş görüyor ve eğitim çalışması yapıyorlar. Halen tugaylarda iki bin genç var. 1960 Eylül'ünde 10 Bin kişi daha gönderilmiş olacak. 18 ay içinde tugaylardaki gençlerin sayısı 80 Bin'e yaklaşacak.

Bilmelisin ki, bu gençler şimdiye kadar hiç eğitim görmek imkanına sahip olamamışlardı, hiçbir işleri yoktu ve çocuklarla beraber ilkokula gidemeyecek kadar da yaşları ilerlemiş bulunuyordu. Onlara, tarım aletleri kullanmasını, uçaklarla ve diğer araçlarla ilaçlama yapmasını öğretiyoruz. Geniş bir ormancılık planımız bulunduğu için, teknisyen ve ormancı olmak isteyenlere de özel bir okul açtık.

Bu tugaylara kızları da alıyoruz. Onlar için de bir okul faaliyettedir. Küba'nın her yanında işçi ve köylü çocuklarının bakımı için hemşire olarak yetiştirilmek üzere binlerce genç kıza ihtiyacımız var. Tu-

gaylarda kızlar, öğleden sonra ders görerek bakımevlerini organize etmeyi ve işletmeyi öğreniyorlar. Aynızamanda çocukların ve tugaylardaki delikanlılarla kendilerinin elbiselerini de dikiyorlar. Evvelce köyden gelmiş fakir kızlar sadece barlara girebiliyor ve oradan da çoğu fuhuşa sürükleniyordu. Bir kısmı da zenginlerin evlerinde hizmetçi oluyordu. Şimdi hepsi okullara ve kız tugaylarına gidiyorlar. Tabii, bütün bunlar bir kuşağı kurtarmak için alınmış geçici tedbirlerdir, ileride bütün Küba'lı çocuklar için Küba'nın her yanında düzenli ilkokullar açılacaktır.

Bu tugaylar, kaybolmuş bir gençliğin bir kaç problemini birden derhal çözümlüyor. Onları, şimdiye kadar düşünüp de asla sahip olamadıkları bir eğitim imkanına kavuşturmuş, sabah çalışıp öğleden sonra okula gitmek suretiyle işsizlikten kurtulmalarını sağlamış ve suç işlemekten kurtarmış bulunuyor. Şüphesiz bu tugaylar, Küba ekonomisinin ve eğitim kurumlarının kurulmasına da yardımcı oluyor.

Aynızamanda, bir «gönüllü öğretmenlik» sistemi de kurduk. Eski düzende öğretmenler şehirli idi ve köylere gitmezlerdi. Yeni öğretmeni yetiştirme sistemi sayesinde, en fakir köylü çocuklarına dahi öğretmen olmak imkanı sağlandı. Bu radikal sistem hızla uygulanıyor. Bugün Küba'da, Sierra'ya öğretmen olarak gitmeğe gönüllü beş bin tahsilli insan var. Bunlar orada üç aylık eğitimden geçirildikten sonra öğretmenliğe başlayabiliyorlar. Bu gönüllü öğretmenlere yeni bir «okuma yazma» öğretme metodu tanıtıldı. Bunlar 1960 Eylül'ünde dağlık bölgelere dağıtılacaklar. Gönüllü öğretmenler, bir yandan eğitim yaptırırken, bir yandan da en kabiliyetli kız ve erkek çocukları seçerek şehirdeki okullara gönderecekler. Görüyorsun ki, Küba'nın gelecek **intelli-**

gentsia'sını adanın en ücra köşelerinden topluyoruz. Kabiliyetlerimizin hiçbirinin ziyan olmasını istemiyoruz.

Gönüllü öğretmenler şimdi **Sierra**'da kendilerini hazırlıyorlar. Eğitimleri tamamlandıktan sonra, bunların bir kısmı tugaylarda ders verecek, bir kısmı askerlerimizi yetiştirecek, bazıları köy milisleriyle çalışacak ve bazıları da kurmakta olduğumuz düzenli okullarda görev alacaklardır.

Fakat, **Sierra**'da bize en çok gurur veren şey, okul sitelerimizdir. Yapımlarını tamamladığımız zaman, her birinde 20 Bin öğrenci barınan 10 sitemiz olacak. Birinci ünite hizmete hazırdır. Niçin okul siteleri? Çünkü, bu dağlık köy arazisinde halk o kadar küçük topluluklar halinde dağılmıştır ki, herbiri için düzenli okullar inşa etmek imkansızdır. Çok büyük üniteler meydana getirmedikçe, ekonomik ve rasyonel şekilde hiçbir şey yapmağa imkan yoktur. Aynı şekilde **Sierra**'daki gençleri de büyük üniteler kurarak bir araya getirmedikçe eğitmek imkansızdır. İşte bunun içindir ki, okul siteleri kuruyoruz. Ayrıca, biraz önce de söylediğimiz gibi, öğretmenler uzak ve ıssız bölgelere gitmek istemiyorlar. Bu yüzden, uygar hayatın bütün gereklerini sağlayan siteler kuruyoruz. Fidel, kurulacak ilk sitenin yerini, dağlarda çarpıştığı sırada tesbit etmişti. Şimdi orada bir site kurulmuş bulunuyor.

Çocuklar sabah çalışıyor, öğleden sonra da eğitim görüyorlar. Hafif işlerde çalışmayı onlar da seviyorlar. Pirinçlerinin nereden geldiğini öğrenmekten hoşlanıyorlar. Biz çocukken, niçin pirinç yediğimizi ve bu pirincin nereden geldiğini kimse bize öğretmemişti. Şimdi bu küçük çocukların öğretmenleri, öğretmenlerinin de kendilerini yetiştirecek profesör-

leri olacak ve daha yetişkin çocukların küçük çocukları yetiştireceği bir düzen kurulacak. Küçük öğrenciler sığır, koyun ve domuz yetiştirecekler, bazıları da balıkçılık uzmanı olmak üzere balığa gidecekler. Tabii, bu çocuklar kendi gıdalarını kendileri temin edecek, kendi temizliklerini kendileri yapacaklar. Aynızamanda, küçük sanayiler kurulacak ve çocuklar bu yolla kendi masraflarını karşılayacaklar. Bir hemşire okulu olacak ve okulun öğrencileri hastanelerde çalışacak.

Öğretmenlerimiz, çocukların en kabiliyetlilerini on yaşlarındayken seçebileceklerine inanıyorlar. Seçilen bu kabiliyetli çocuklar özel eğitimden geçirilecek ve burs verilerek üniversitede okutulacak.

Eski Batista rejiminin en büyük altı garnizonu ile, Havana'daki mahut polis merkezinin bugün birer okul haline getirildiğini biliyorsun, değil mi? Küba'nın eski Pentagon'u da, bugün Eğitim Bakanlığı'dır. Küba'nın ulaşabildiğimiz her köşesinde köy okulları yapıyoruz. Ve işimiz henüz bitmedi, eğitim seferberliğimizin henüz başındayız...

II

Yararlı şeyleri nereden öğrenebiliriz? Örneğin, bütün Küba halkı için çok yakında bir sağlık programı, bir tıbbi plan hazırlayacağız. Bu konuda senden, Yankee'den bir şey öğrenebilir miyiz? Bize öyle geliyor ki, hiçbir şey... Tıbbi sistemini, işadamı haline gelmiş doktorlarını, ilaç kumpanyalarını ve gülünç derecede pahalı hastanelerini ve sadece zengin çocuklarına özgü tıp okullarını düşünüyoruz. Ve yi-

ne düşünüyoruz ki, bütün bunlar bir dolandırıcılık şebekesidir ve asla insani bir sağlık programı hazırlayamazlar.

Ya Rus'lardan sağlık programı organizasyonu için bir şeyler öğrenebilir miyiz? Elbette...

Ama, şu bir gerçek ki, neye ihtiyacımız olduğunu biz yalnız biliyoruz : Uzun lafın kısası, Küba'nın eski tıbbi soygun sisteminin tamamen tersini yapacağız.

Eski düzende, liseyi bitirdikten sonra yedi yıl tıbbiyeye laf olsun diye gitmiş kimseler bile, hiçbir ameliyat görmemiş olsalar dahi «operatör» sıfatını kazanıyorlardı. Herhangi bir olay için köye giden bu operatörler, başka hiçbir tıbbi müdahalede bulunmadan, hastayı derhal ameliyat masasına yatırıyorlardı. Genellikle beş apandisit hastasından dördü ameliyat masasında can veriyordu. Havana doktorları, Birleşik Amerika ile bağlantılı olarak bir kürtaj şebekesi halinde çalışıyorlardı. Şimdi bu konuda çok sıkı davranmamızın nedeni budur. Artık kürtaj yok... Bu gibi kasapları meslekten atıyoruz. Eski düzende dürüst bir doktor, kürtaj yüzünden rahmi delinmiş bir kadını ameliyat etmek zorunda kalır da, bu durumu yargıçlara bildirirse, yargıçlar kendisine bu işi örtbas etmesini söylerlerdi. Havana'daki üst mahkemeye yapılan müracaatlar da sonuç vermezdi. Tam bir şebeke halinde çalışıyorlardı. İlaç kumpanyaları, reçetelerine sadece kendi ilaçlarını yazan doktorlara otomobiller hediye ediyor, bazı doktorlar ise, bizzat kendileri eczane açıyorlardı. Böylece iki vurgun birden yürütülüyordu. İşte, böylelerine karşı bu kadar haşin davranmamızın nedeni budur.

Eski düzende tıp mesleği, çabuk zengin olma yolu haline getirilmişti. Bazı doktorlar hastaları ucu-

za muayene ederek halkın sempatisini kazanıyor ve kendilerine politik kariyer hazırlıyorlardı. Senatör ve belediye başkanlarının çoğu doktordu. Hukuki kariyer de aynen böyle idi...

Aslında, uygar bir sağlık programı yapmak pek o kadar da zor değil. «Hekimliğin sosyalizasyonu» artık bir hayal olmaktan çıkmıştır. Doktorlar artık küçük tanrılar değil, insanları iyileştiren uzmanlardır. Bir doktorun yetiştirilmesi ise, liseden sonra sadece dört beş yıl alacaktır. Tıbbi araştırmalar için bu süre daha uzun olabilir ama o da önemli değildir. Nihayet, tıbbi hizmetlerin ve personelin sadece Havana'da bulunmasını değil, halkın ihtiyacının bulunduğu yerlere gitmesini sağlayacak bir program yapacağız.

Bizim prensibimiz şu olacaktır : Bir kimse eğer ayda bin dolar alıyorsa, belki bir ameliyat için 200 Dolar ödeyebilir. Ama, ayda sadece yüz dolar alıyorsa ameliyat için hiçbir şey ödememelidir. Ve doktora makul bir ücret verilmelidir ki, hastaları soyan bir kimse değil, gerçek bir doktor olabilsin.

Bunun o kadar basit olmadığını mı düşünüyorsun? Öyle ise biraz bekle, Küba'da göreceksin... Eğer hayatın ekonomik gerçekleri ardına gizlenen bazı soyut ve aptalca şeyleri silkip atabilirsen, hiçbir şey zor değildir. Bizim sağlık programını yoluna koymamız, dört veya beş aydan fazla vakit almayacaktır. Planlarımız hazır. Belki Küba'nın yeni tıp sistemi hakkında çok yakında bir şeyler okuyacaksın. Onları okuduğun zaman, eski düzenin tıp soygunlarını da hatırla, Yankee! Bu soygunların senin ülkende hâlâ var olduğunu, onlardan kendini bir türlü kurtaramadığını da unutma!

III

Eski Küba'da gerçekten ne bir kültür, ne de bir bilim ortamı vardı. Küba kültürünü geliştirebilecek kuruluşlar çok azdı. Eğitim bakımından olduğu kadar, kültürel ve entellektüel bakımdan da hercümerç içinde bir koloni idik. Örnek olarak iki kurumu, basını ve Havana Üniversitesi'ni ele alalım.

1950'lerde Küba'da 100 radyo istasyonu, 20'yi aşkın gazete ve altı televizyon kanalı vardı. O zamanlar basın, Batista gangının bir parçasıydı. Küba'da hepsini doyurabilecek kaynak olmadığı için, bütün bu haberleşme araçları suni olarak yaşatılıyordu. Fakat bunlar alelade haberleşme ve eğlence araçları değildi. Bunlar, başka büyük işleri bulunan kişiler tarafından kişisel çıkarlarını savunmak üzere kurulmuştu. Batista da onları çeşitli yollardan besliyordu. İstersen sana bir örnek de verelim :

Mussolini'nin arkadaşı olan bir adam vardı. İtalyan faşizmi yenilgiye uğrayınca Amerika'ya gelmişti. Santo Domingo Cumhuriyeti'nde Trujillo ile beraber bir iş kurmuş, daha sonra orayı da terkederek Küba'ya gelmiş ve burada iş hayatına atılmıştı. Küba'da zaman zaman güçlüklerle karşılaştığı için, aynızamanda Arjantin'de ve diğer ülkelerde de bazı işler tezgahlamıştı. Çok geniş bir çevresi, hatta Mafia çetesiyle ilişkileri vardı. Bu arada **El Mundo** adındaki büyük bir gazete ile, bazı radyo ve televizyon istasyonlarını satın aldı. Ayrıca zengin Küba'lılara Cadillac satmaktan tut da, kaçak ilaç ticaretine kadar 43 çeşit işe girişti. Dolar karaborsası da yapıyordu. Tabii şimdi bunun da kirli çamaşırları meydana çıkarıldı ve devrim tarafından açığa vuruldu. Bu kirli işlerin dosyaları şimdi Çalınmış Mülkleri

İade Bürosu'ndadır. İşte, bizim en büyük gazetelerimizden birini yöneten adam buydu...

Havana Üniversitesi'ne gelince, eski Küba'nın türlü günahlarla dolu tarih öncesi bir kurumuydu. Tabii bu arada istisnalar da vardı, ama bunlar sadece öğrencilerin eseriydi. Diğer Latin Amerika üniversiteleri gibi o da, ülkenin gerçek eğitim ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktı. Havana Üniversitesi, memleketin gerçekten ihtiyacı olan mühendisleri ve teknisyenleri yetiştirmiyordu. Kaldı ki, yetiştirmiş bile olsa, mezunların çalışabileceği iş alanları da yoktu. «Profesörler»in çoğu aslında profesör değil, forslu kişilerin arkadaşları ve yakınlarıydı. Çoğu ders anlatmaz, kopya edilmiş ve teksir makinasıyla çoğaltılmış notları okutarak ders yaparlardı. Üniversitede tiksinerek amlacak çok şey vardı, ama gerçek bir öğrenimden eser yoktu.

Yeni Küba'da her bakımdan mükemmel eğitim kurumları yaratmak zorundayız. Ve yaratacağız. Bize miras kalan bozuk düzeni ve Küba'yı kültürsüz bırakan her şeyi elden geçiriyoruz. Gerçek kültürü ve entellektüel kuruluşları meydana getirmek en büyük görevlerimizden biri. Şüphesiz bu kuruluşları meydana getirmekteki başlıca amacımız, Küba'nın teknisyen ve yönetici ihtiyacını karşılamaktır. Ama bundan da fazlasını istiyoruz. Fizik kadar şiir de istiyoruz. Tabii bu senin umurunda bile değil. Senin gözünde şairler de, tıpkı mühendisler gibi üç beş yıl üniversite öğrenimi gördükten sonra seri halinde eser yaratacak robotlardır!

Devrimimiz uzun bir hazırlık döneminden geçilmeden yapıldığı için hünerli ve denenmiş personelden yoksun olduğumuzu söylemiştik. Bu gerçeğe,

devrim öncesi Küba'sının yetersiz eğitim ve kültür kurumlarını da eklersen, nasıl büyük bir sorunla karşı karşıya bulunduğumuz ortaya çıkar. Ne var ki, bütün bu yetersizlikler, bir bakıma, devrimimizin meydana gelmesinde büyük rol oynadı. Doğrusunu söylemek gerekirse, tecrübesiz kişiler, bazı gerçekleri, hayatta pişmiş olanlardan çok daha iyi görebiliyor, sezebiliyorlar. Ama artık yeni kuşakları sorunlarımızı görerek, bilerek çözebilecek nitelikte yetiştirmek azmindeyiz. Hiçbir şeyi raslantıya bırakmayacağız.

Eskiden Küba'da çok küçük bir azınlık üniversiteye devam edebilmişti. Fakat orada onlara hiç kimse Küba'nın ve dünyanın gerçeklerini görmeyi öğretmedi. İşte personel meselesini çok önemsememizin bir nedeni de bu. Fakat üstesinden geleceğiz.

Küba'nın bugün karşılaştığı güçlüklerin büyük kısmı, eski düzendeki eğitim aksaklığının eseridir. Örneğin lise öğretmenlerinin seçimini ele alalım : Devrimden önce hiçbir seçme sınavı yapılmazdı. Öğretmen olmak bir rüşvet meselesiydi, torpili olan, para yediren, gayet kolay öğretmenlik elde ediyordu. Devrim hükümeti, öğretmen veya müfettiş olmayı çok sıkı şartlara bağlamış bulunuyor.

Bugün üniversitemiz için yeteri kadar öğretim üyesi de yok. Küba'da halen gerçek üniversite profesörü olanların sayısı bir düzineyi geçmiyor. Bunun için üniversite öğretim üyelerini diğer Latin Amerika ülkelerinden, teknik personeli de Polonya gibi ülkelerden getirtmeğe çalışıyoruz.

Tekrar hatırlatalım ki, personel kıtlığı, ekonomik ve politik koşulları Küba'ya benzeyen her ülkenin karakteristik özelliğidir. İşte bir çoklarının haklı olarak çok ilkel bir devrim yaptığımızı düşünmeleri-

nin ve halk heyecanının itici kuvvetinin önüne çıkan herşeyi sürükleyip gitmesinin nedeni budur.

VI

Muhakkak ki, Küba gibi kültürel bakımdan geri bir ülkede kültür kurumlarının kurulması çok önemli ve aynı oranda tehikelerle dolu bir iştir. Dünyada henüz hiçbir ülkenin sanat, edebiyat, kültür alanında en mükemmel yolu bulabilmiş olduğunu sanmıyoruz.

Bir yanda senin kapitalist yolun var. Bu ticari bir kültür yoludur. Temizleme tozu gibi, çocuk bezi gibi, şiir de, resim de, radyo programları da, alıcısı olduğu oranda değer taşıyan ticari metalardır. Kültür hizmetleri için belki bazı zengin vakıflarından destek sağlanabilir, ama ne doğru dürüst bir planın, ne de gerçek bir kültür kurumun var. Var olan sadece ticari faaliyettir. Bu yolda çalışmayı asla düşünmüyoruz. Kabiliyetlerimizi ve kaynaklarımızı böyle gelişigüzel harcamayız.

Öte yanda bir de Sovyetler'in yolu var. Bütün kültürel faaliyetlerde doğrudan doğruya yada dolaylı olarak devletin ve partinin kontrolu söz konusudur. Bu, belki bilim ve teknoloji bakımından yerindedir. Fakat bu yolun örneğin şiirde aynı mükemmel sonuçları verebileceğini sanmıyoruz. Zaman zaman iyi örnekler görülüyor ama, biz bunları kendimize göre yeterince iyi bulmuyoruz. Hedefimiz daha iyisini yapmak. Yeni kültür kurumlarımızın devrimimizin bir parçası olmasım ve aynızamanda devrimin kendisi gibi, onların da özgür, yararlı ve anlaşılır hale gelmesini istiyoruz.

Kültür, sanat, edebiyat ve sinema ile ilgili büyük sosyal problemlerimizi nasıl çözümleyeceğimizi kendi aramızda sık sık tartışıyor, televizyonu mükemmel hale nasıl getirebileceğimizi düşünüyoruz.

Bütün bunları düşünürken, devrimimizi oturtmak ve onu tehdit eden tehlikelerden korumak duygusuyla hareket ediyoruz. Devrimin gerçekten ve sağlam olarak oturması, kadın erkek yeni insanların yaratılmasına bağlıdır ve işte burada kültür problemi başlamaktadır. Devrim, eski düzenin gerici görüşleri tarafından zedelenmeyecek bir sosyal düzen yaratmalıdır. Bütün bu eski görüşler, biliyoruz ki, sanat ve kültürle de beslenmişti.

Sanatın özgürlüğü konusunda ne düşünülürse düşünülsün, bize göre özgür olmayan bir toplumda, sanat asla özgür ve etkili olamaz. Bize göre bu ancak imtiyazsız bir toplumda mümkündür. Kazanmak ve özgür bir toplum kurmak için kavga verilen bir devrimde, sanatın da kendini bu mücadeleye vermesi gerektiğini düşünüyoruz. Bununla beraber, halkın henüz neyin mükemmel olduğuna, neyin mükemmel olmadığına karar verebilecek duruma gelmediğini de biliyoruz. Ve işte bu yüzden, devrimciler olarak, sanatın devrime zarar vermesinden endişe duyuyoruz. Bu endişe, bizi, artistik çalışmalara bazı sınırlamalar koymak zorunda bırakıyor.

Ancak, bu bizim düşüncemizin sadece bir yanıdır. Seninle tamamen açık sözlü konuştuğumuza göre, öteki yanını da açıklayalım :

Şunu unutma ki, biz herşeyden önce devrimciyiz. Çok mücadele ettik ve bu mücadelelerin çoğunu da kazandık. Büyük görevler ve büyük gayeler uğruna mücadele ederken, kaybettiğimiz kahramanları, kardeşlerimizi de düşünüyorduk. Bütün bu

insanlık trajedisi, devrimin şerefi, kavgamızın insani yanı, zaferimiz, bu zaferin meyveleri, niçin sanat ve edebiyatın konusu olmasın? Sanat niçin çeşitli ifade şekilleriyle bütün bunları bir araya getirip bugünün ve yarının kuşaklarına bırakmasın? Sanat, insanlık bilincini teşekkül ettiren araçlardan biri değil midir? Sanat insanlığın hizmetinde değil midir? Öyleyse, biz devrimciler neler yaptığımızı ve neler yapmakta olduğumuzu bütün insanlığın bilmesini istiyoruz.

Sanatın devrime karşı hiçbir yükümlülüğü yok mudur?

Ve kendi kendimize soruyoruz : Devrimin de, özellikle Küba Devrimi'nin de sanata karşı hiçbir yükümlülüğü yok mudur? Varsa, bu yükümlülük nedir? Ne olmalıdır?

Biz, insan esprisinin tam anlamıyla özgür olarak ifadesini istiyoruz. Amacımız budur. Büyük ve mutlak surette özgür bir **intelligentsia** istiyoruz. İnsanlar, kalemlerini ve fırçalarını özgür olarak kullanabilmelidir. Bu özgürlük bizim için soyut bir şey değildir, çünkü onu Sierra'da teneffüs ettik. Caddelerde, dağlarda, Küba'nın her yerinde, devrimin olduğu her yerde bu özgürlüğü hissettik.

Fakat kendi kendimize düşünüyoruz. Bir devrim döneminde böyle özgür bir kültür hayatının kurulabilmesi için koşullar nelerdir? Bu koşullar bir devrim içinde mevcut olabilir mi? Bir kere, iç çıkar kavgaları, devrim ve karşı devrim kavgaları var. Sonra, bir dış tehlike, hükümetinin bize yönelttiği bir karşı devrim tehdidi var. Bütün bunlar, akılda ve ruhta büyük bir gerilim yaratıyor, bu devrimci gerilim içinde tam anlamıyla özgür bir kültürün ko-

şullarını görmek imkansız hale geliyor. Bu bizim için bir dilemmadır.

Buna verilecek tek cevap belki de şudur : Devrimi tehdit eden tehlikeler azaldıkça, Küba'da ifade özgürlüğü de artacaktır. Varolma kavgası vermek zorunluğundan kurtuldukça, kültür ve ifade özgürlüğü üzerinde daha fazla düşünmek imkanını bulacağız, İnancımız odur ki, Küba Devrimi, insanlığa şimdiye kadar tanımadığı bir özgürlük getirecektir. Varolma kavgası vermek zorunluğumuz azaldıkça, ne şekilde varolmak istediğimizi daha özgürce araştırabileceğiz. Ve bu son soruya verilecek çeşitli cevaplar üzerinde bütün Küba halkı en geniş şekilde düşünebilecek ve tartışabilecektir.

Bu, kültür problemine o kadar iyi bir cevap olmasa bile, bizim durumumuz, endişelerimiz ve ümitlerimiz bakımından doğrudur.

V

Sana, bugünlerde hepimizin değilse bile, bazılarımızın beslediği bir ümitten bahsedelim. Evvelce de söylediğimiz gibi, biz devrimci Küba'yı dünyanın gerçek bir entellektüel ve kültürel merkezi haline getirmek istiyoruz. Ve gayet iyi biliyoruz ki, bugün her yeni kültürel teşebbüs, dünya kültürünün bir parçası olmak gerekir. Aklın sınırlamalara tabi tutulduğu yerlerde ise, gerçek bir kültürel hayat olamaz. Eğer uluslararası bir dile dayanmıyorsa, sanat, gerçek ve ebedi bir değer kazanamaz.

Gerek Doğu'da, gerekse Batı'da bir takım sınırlamaları ve basmakalıp olmayı aşamayan bir tem-

bellik var. Kendi kendimize, bütün bunları yıkalım, diyoruz. Bunun için de tek yol, tam anlamıyla özgür bir dünya forumu meydana getirmektir. Devrimimiz yerine oturduktan sonra bu forum, toplumumuzun öncüsü, geleceğin nüvesi olacak, yeni düşüncelerin teşekkül ettiği ve şimdiye kadar bilmediğimiz sorunların çözüldüğü bir iklim yaratacaktır.

Ekonomik ve eğitimsel kalkınmamızı tamamladıktan ve sorunlarımızın çoğunu çözdükten sonra, niçin bunu derhal gerçekleştirmeyelim? Bu konudaki düşüncemiz, Havana Üniversitesi'nde dünya çapında bir fakülte meydana getirmektir. Burada, Çin Komünist Partisi'nin üyesi ile Kuzey Amerika Cumhuriyetçi Partisi üyesinin özgürlüğün anlamı üzerine tartışmalarını dinlemek istiyoruz. Bir Polonya'lı ekonomist, Küba'lı bir ekonomist ile toprağın kollektivizasyonu sorununu tartışsın. Meksika'lı bir petrol uzmanı, Standard Oil'in hizmetindeki bir Venezuela'lı uzman ile, petrol kaynaklarının millileştirilmesi üzerine tartışmada bulunsun. İngiliz İşçi Partisi'nin üyesi, bir Yugoslav politikacısıyla istediği konuda tartışabilsin.

Ve bunların hepsini banda alalım. Küba gazetelerinde yayınlayalım. Dünya basınına tercümelerini verelim. Kitap haline getirelim. Küba'mn entellektüel hayatını, dünyanın bütün görüşlerinin serbestçe tartışıldığı gerçekten özgür uluslararası bir forum haline getirelim.

Yankee'ler komünistlerden korkuyorlar, onun için üniversiteleri hiçbir zaman gerçekten özgür olamaz.

Rus'lar antikomünistlerden korkuyorlar, onların da üniversiteleri tam özgür değildir.

Biz Küba'lılar, hiçbir fikirden korkmuyoruz ve

bundan dolayı gerçekten özgür olacağız. Öyle bir üniversite istiyoruz ki orada komünizm ve antikomünizm hakkında isterik ve saçma önyargılar bulunmasın. Bu Küba için öncelikle atılması gereken bir adım değil midir? Bu, Küba'nın iç sorunları bakımından öncelikle gerçekleştirilmesi gereken bir şeydir, çünkü eğitim ve kültür faaliyetlerimizde uzman yardımına ihtiyacımız var. Küba'nın dış dünya ile ilişkileri bakımından da gereklidir, çünkü Küba henüz tam anlamıyla anlaşılamadı.

Eğer bunu başarabilirsek, Küba Devrimi'nin Amerika Kıtasında yeni bir özgürlük bölgesi meydana getirmediğini kim iddia edebilir?

Eğer bu kültürel ve entellektüel merkez gerçekleşirse, eski Küba'da yetişmiş kuş beyinli ve dar kafalı dogmatik kimseler, budalalıklarını ve bağnazlıklarını sürdürebilirler mi?

Eğer Havana'da böyle bir üniversite meydana gelirse, Küba'nın gerçekler aşamasının bir yalan dönemine dönüşeceğini ileri sürmeğe kim cesaret edebilir?

Gene esasa gelelim. Havana'ya, örneğin iki yıllık bir süre için üniversite öğretim üyelerini nasıl getirtebiliriz? Tabii, kendilerine emeklerinin karşılığını vereceğiz. Fakat biliyoruz ki, böyle mükemmel elemanlar her yerde çok meşguldür ve herşeyi bir yana bırakıp, bir iki yıl için başka bir yere gitmeleri büyük meseledir. Bu yüzden kendilerine bazı özel kolaylıklar teklif edebiliriz.

Bu fakülte için, uluslararası küçük bir şehir kurmalıyız.

İşte biz devrimciler, bunu yapmayı düşünüyoruz. Belki hepsini büyük otellerden birinde ağırlayabiliriz, bu Riviera olabilir. Aynızamanda, fakültede-

ki Küba'lıların olduğu kadar yabancı öğretim üyelerinin de çocukları için, çocuk yuvaları ve ilkokullar yapmalıyız. Sınıflara ve diğer yerlere, Birleşmiş Milletler'de olduğu gibi simultane tercüme veren bir sistem kurmalıyız. Ayrıca, İspanyolca bilmeyenlere başlangıçta öğretmenler temin edebilir ve hatta isteyenlere çeşitli lisan dersaneleri açabiliriz. Bizim sorunlarımızla ilgilenenlere ve yardımcı olanlara tanıyabileceğimiz imkanların sınırı yoktur.

Ancak, bu düşünceyi gerçekleştirmek isteyenlerimiz bir problemle karşı karşıya bulunuyor : Yankee profesörleri, entellektüelleri ve artistleri... Evet, acaba onlar gelecek mi? Yankee'lerin seçkin ekonomistleri, Kızıl Çin'in seçkin ekonomistlerini muhatap kabul edip, onlarla dünyanın ekonomik problemlerini tartışacak mı?

Birleşik Amerika'nın en seçkin entellektüelleri, kim olurlarsa olsunlar, şu tehlikeli Kızıl Küba'ya gelecekler mi?

Tabii bütün bunlar Yankee'ler olmadan da yapılabilir, fakat onlar da gelirse herhalde çok daha iyi olacaktır. Biz bunun tam anlamıyla enternasyonal olmasını istiyoruz. İnanıyoruz ki, Rus'lar, Çin'liler ve diğer halklar buraya memnunlukla geleceklerdir. Ama, ya siz Yankee'ler?

Aslına bakarsan, bu iş, senin düşündüğün kadar olmasa bile bizim için hayli pahalıya malolacaktır. Birleşik Amerika'nın büyük imkanları, örneğin vakıfları var. Onlar bu büyük eseri yaratmada, bize neden yardımcı olmazlar? Bizim bir kültür sorunu ile karşı karşıya bulunduğumuzu ve bu sorunu çözmekte bize pekala yardımcı olabileceklerini görmüyorlar mı?

VI

Öyleyse, bu doğru, iyi ve güzel şeyler adına niçin Küba'nın kültür sorununun çözümlenmesinde bize yardımcı olmazsın? Devrimimiz artık entellektüel değerlere ihtiyaç duyulan bir aşamaya giriyor. Bu bizim için belki bir tehlike, belki de bir şanstır. Bu aşamada, her yerden entellektüel yardıma ihtiyacımız var. Bütün istediğimiz, bizi ve devrimimizi anlayabilecek namuslu düşünürler ve dürüst gözlemcilerdir.

Bugün aramızda büyük sorumluluk yüklenmiş bir çok genç var, bunların başarıları ve hataları Küba'nın geleceğini tayin edecektir. Bunu gayet iyi anlıyorlar ve bu konuda hiç de hazırlıklı olmadıklarını biliyorlar. Fakat öğrenmek için çok azimli ve kendilerini yetiştirmeğe hazır bulunuyorlar. Küba'nın eğitim ve kültür kurumları açıldıkça kendilerini yetiştirebilecekler.

Ama bunların kuruluşunda yardıma ihtiyacımız var. Birleşik Amerika aydınları bu konuda hiçbir çaba göstermiyor, tamamen bunun dışında kalıyorlar. Çekiniyorlar. Oysa Amerikan Hükümeti'nin ve Ford Vakfı'nın yardımlarını beklemeden, kendileri hareket geçemezler mi? Aydın insanlar olarak, tamamen bağımsız bulunduklarını, Küba'ya gelip büyük işler başarabileceklerini bilmiyorlar mı? Ve bunları yaparken öğreteceklerinden belki daha fazlasını burada öğrenebileceklerini düşünmüyorlar mı?

Yoksa bugünün dünyasında entellektüel bir yarışa katılmak istemiyorlar mı? Havana'da toplanan Latin Amerika Gençlik Kongresine katılan köylü gençlerimiz, diğer ülkelerden gelen gençlerin ne kadar çok şey bildiğini görünce hayretler içinde kaldılar. Fakat senin gençliğin orada da bulunmuyordu.

Belki de kolej öğrencilerinizin bize ve dünyanın diğer halklarına söyleyecek bir şeyleri yoktu. Öyleyse biz de, kim gelirse ondan bir şeyler öğreneceğiz. Eğer sen gelmezsen, başkalarından...

Dünya büyüktür Yankee, neden onun dışında kalıyorsun? Tabii, paranla, bombalarınla ve bir Yugoslav'ı bir Çinli'den ayırdedemeyen gözü kapalı antikomünist feryatlarınla değil, aklınla karışmalısın bu dünyaya. Öğrencilerin, sistemler arasındaki farkları bilir mi? Bu konuda doğru dürüst bir düzine sayfa doldurabilirler mi? Kim olursan ol, sen yapabilir misin bunu?

Bugün bizi ve dünya gençliğini, özellikle aç uluslar bloku gençliğini ilgilendiren sorunlar işte bunlardır. Sen de bu dünyada yaşıyorsun, ama bunlarla hiç ilgilendin mi? Biz Afrika'daki bütün hareketlerle ve yeni doğmakta olan bütün uluslarla ilgileniyoruz. Dünyadaki aşırı servetlerin ve aşırı sefaletin nedenleriyle ilgilenmekteyiz. Bugün, Çin ile Rusya arasında patlak veren ideolojik çatışma ile de ilgileniyoruz. Nasır'ın Mısır'da ne yaptığı ve Güney Afrika'da ileride neler olabileceği konusunda da sağlam bilgiler edinmek istiyoruz.

Yankee öğrencileri ve aydınları böyle şeylerle hiç ilgilenmezler mi? Onbinlerce kolej öğrencin nerede? Dünyaya karışmak ve onu şahsen tanımak istemiyorlar mı? Öyle görünüyorlar...

Her genç için heyecan verici bir proje olan Sierra'daki okul sitemizde de Kuzey Amerika'lı öğrencileri göremiyoruz. Bu yaz orada, çoğu Latin Amerika'dan, bir kısmı da Doğu ve Batı Avrupa'dan gelen 45 ülkenin gençleri çalışmak üzere toplandı. Hepsi kendi cebinden masraf ederek, hatta bir kısmı şahsi eşyasını satarak bu seyahate katlanmıştı. Kü-

ba hükümeti, onların sadece Küba'daki masraflarını karşılıyordu. Bunlar arasında Bogota'dan gelmiş Kolombiya'lı mimari öğrencileri vardı. Ayrıca, Fransa'dan 10, İtalya'dan üç veya dört mimari öğrencisi de gelmişti. Var güçleriyle çalışarak temel kazdılar, okul yaptılar. Okul sitesinin yöneticisi olan İsabel Rielo adındaki kadın yüzbaşı, bütün bu öğrencileri çok iyi karşıladı ve kendilerine «Çok mutluyuz, bu, bizim yıllardır süren gayretlerimizin zirvesini teşkil etmektedir,» dedi.

Fakat senin onbinlerce öğrencin nerede idi? Cepleri para dolu bu gençler, neredeydiler? Gözlerinin önünde yaratılmakta olan yeni dünyamn heyecanını hiç duymuyorlar mı? Yoksa, yorgunluk ve bunalım içinde midirler? Gidecek yerleri, yapacak işleri yok mu?

Belki aydınlarınızdan bazılarının Küba Devrimi hakkında yazdıklarını çok okumuşlardır. Biz gazetelerde Küba için yazılan saçmalıklara artık önem vermiyoruz. Bu, beklenilen bir şey. Politik bakımdan önem taşıyor ama, entellektüel ve ahlaki bakımdan hiçbir değeri yok. Sözünü ettiğimiz yazılar, liberallerin ve sözde sosyalist ideallere bağlı görünen eski radikallerin çok kurnazca ve pişkince yazılmış izlenimleriyle röportajlarıdır. Sözde sosyalist görünen bu kimseler, iş başa düşünce ellerini kirletmekten, aç dünyada her devrimin ortaya koyduğu ve bugün bizim karşısında bulunduğumuz korkunç sorunlarla uğraşmaktan kaçarlar. Yıpranmış Yankee aydınlarının Küba Devrimi hakkında yazdıkları şeylerden bazılarını okuduk. Bunlar, geçmişte politikacı olmak için giriştikleri bazı denemelerden kırgın olarak çıkmış kimselerdir. Şimdi bu kırgınlık içinde yaşamaktadırlar ve bu kırgınlıklar onları körleştirmiş bulun-

maktadır. Bu kırgınlık onları küçük tereddütlere, korkulara ve tedirginliklere sürüklemiştir.

Devrimimizin gerçekleri üzerine böyle faraziyeler ileri sürenler kimlerdir? Hangi mucizevi sezişle Küba Devrimi'nin terör ve perişanlık içinde son bulacağını ileri sürüyorlar? Küba'ya geldikleri ve Küba üzerinde düşündükleri zaman, herhangi bir kimse veya herhangi bir şey üzerinde gözlemde bulunmazlar. Onların yaptıkları şey, bir kez daha ve belki de yüzüncü defa politikacı ve aydın olarak kendi perişanlıklarını ortaya koymaktan ibarettir.

Bazılarımız, 1940'ların sonu ile 1950'lerin başlarında Amerikan okullarında bulunmuştuk. Hayal kırıklığına uğramış eski radikallerin yıkılmış düşleri üzerine kurulan eleştirileri trajik bir ifade ile tekrarlayarak ve pişkin bir tavırla şaşırtıcı konuşmalar yaparak, bilgiçlik taslamanın ne kadar kolay olduğunu biliriz. İyiyi de, kötüyü de, evet'i de, hayır'ı da, belki'yi de onlar bilir. İş değil laf adamıdırlar. Söylediklerini asla uygulamazlar. Sadece ukalalık ederler!

Bu tutumları bizi kızdırıyor ama, sonradan bunlara kızdığımız için kendi kendimize üzülüyoruz. Çünkü bunları önemsememek gerekir. Bunlar, Küba Devrimi hakkında ileri geri konuşabilmek yetkisini elde etmek için ne yaptılar? Harekete mi katıldılar? Kelleyi koltuğa mı aldılar? Daha önemlisi, binlerce insanın can sorumluluğunu mu kabullendiler? Tereddütsüz cevap verebilirsin : Asla...

Ama yeter! Bunların yaptıkları aç dünyanın hayrına değildir. Eski bir tekerleme vardır, bunlar onu doğruluyorlar : 1920'lerde dünyanın tarihi sorunu, «Bir ülkede sosyalizm olabilir mi?» idi. 1960'larda dünyanın tarihi sorunu, «Bir ülkede kapitalizm ola-

bilir mi»dir. Ve biz, bunun sadece bir tekerleme olduğu kanısında da değiliz.

Bu adamların yazdıklarını okurken, Kuzey Amerika hariç, dünyanın dört bir yanından ilk okul sitemize konuk olarak gelip bizlerle omuzomuza onun kurulmasında çalışan 250 öğrenciyi düşünmekten kendimizi alamıyoruz.

İşte bizim kültür ve eğitim sorunumuz ve işte senin özgür aydınlarının bu sorun karşısında yapabilecekleri...

8 «Yankee» ne demektir?

Bize cevap vermediğin takdirde, bu sana son mektubumuzdur. Sana en çok söylemek istediğimiz şeyi, şu soru ile ifade edebiliriz

Bugün dünyada «Yankee» hangi anlama gelmektedir? Siz Kuzey Amerika'lılar ne biçim insanlarsınız?

Bu soruyu, seni anlamadığımız için soruyoruz. Hele şimdi seni hiç anlayamıyoruz. Bu mektuplarda sana kendimizi anlatmağa çalıştık. Şimdi de sen kendini bize anlatamaz mısın? Tabii, sadece lafta kalmamalı, bir şeyler de yapmalısın, ama bunu yapmak için önce konuşman lazım. Bütün dünya halklarının gözleri önünde, senin adına Küba'ya neler yapıldı ve neler yapılmadı? Dünya halkları bu yapılanlarda «Yankee»nin kendini adamakıllı açığa vurduğunu görüyorlar. Küba ve Birleşik Amerika hakkında yazılanları okurken, bugün «Yankee»nin ne anlama geldiğini de öğreniyorlar.

Kim olursan ol, bu anlam, senin için, bir Yankee için hiç de hoş değil. Ama hoşlansan da, hoşlanmasan da, bir gerçek!

I

Sana gönderdiğimiz mektupların kopyalarını yeniden gözden geçirdik ve şimdi bunlar üzerinde biraz durmak istiyoruz. Zaman zaman devrimimizin havasına kendimizi kaptırdık ve haşin davrandık. Herşeye rağmen, iyi tanıdığımız bazılarınızı gerçekten seviyoruz. Yankee'lerin aslında iyi olduğuna inanmak istiyoruz. Ama ne yaparsın ki, «Yankee»lerin yapmış oldukları yada yapmaktan kaçındıkları şeyler, bizi endişelerden kurtaramıyor.

Amerikan baskısı, Amerikan propagandası, Amerika'nın devrimimizle bağlantı kurmaktan kaçınması, neticede bizi, Sovyetlerle politik ittifaka gitmeyi düşünmeğe kadar zorladı. Bu bir zorunluluktu. İster başlangıçta olsun, ister şimdi olsun, hükümetin bu konuda bize hiç seçme hakkı tanıdı mı? İşte bunun içindir ki, «Yankee»nin bize göre bir anlamı, seçme hakkı tanımamaktır.

Hükümetin bizimle hiç şöyle konuştu mu :

«Küba'lılar, devriminize sevindik. Biz de sizin gibi memnunuz : Çünkü devriminiz, dehşet dolu bir hayattan, tüm yoksulluktan, Küba'nın kaynaklarının sömürülmesinden ve yeteneklerinin ziyan edilmesinden kurtuluş yoludur. Memnunuz, çünkü Latin Amerika'nın gerçekten müreffeh, gerçekten özgür olmasını istiyoruz. Bazı Kuzey Amerika korporasyonlarının uzun süre orada çok kârlı işler yaptığını biliyoruz, fakat hükümet olarak sizinle, Küba Hü-

kümetiyle işbirliği yapacağımızı da bilmenizi isteriz. Çünkü şimdi hükümetiniz, Küba'nın bütün kaynaklarını Küba için rasyonel bir yolda kullanmak zorundadır. Kuzey Amerikan korporasyonlarıyla aramızdaki anlaşmazlıkları çözebiliriz. Başınız sıkışırsa lütfen bize bildirin, çaresine bakalım, olmaz mı?

«Yankee'nin anlamının, bu korporasyonların yaptıkları ve yapmağa çalıştıklarıyla sınırlı olmadığını bilmenizi isteriz. Biz Kuzey Amerika'lılar manılamayacak kadar zenginiz ve hiç düşünmeden size gerekli yardımı yapabiliriz. Çeşitli ülkelere milyarlarca yardımda bulunduk ve eğer Birleşik Amerika'nın Küba'ya yardım etmesi gerekiyorsa, devriminizden ekonomik zarar gören şu yada bu özel Birleşik Amerikan yatırımcılarına vereceğiniz tazminatı üstlenmek, yapabileceğimiz yardımların en iyisi olacaktır. Devriminizin ekonomik, sosyal, eğitimsel ve politik yönden daha büyük başarıya ulaşması için size daha nasıl yardım edebiliriz?»

Hükümetin bize bu cümlelerden hiçbirini söyledi mi? Hayır! Ve işte bizim de şimdi «Küba, evet! Yankee, hayır!» dememizin nedeni budur. Görüyorsun ki, biz de «hayır» diyebiliyoruz.

Rus'ların traktör, petrol, okul ve şeker konularında bizimle makul bir şekilde konuştuklarını da unutma... Ve şunu da bil ki, biz Küba'lılar «Evet» de diyebiliriz.

Bugün bize karşı yardımcı yada yıkıcı olan, makul yada anlamsız konuşan iki dünya var.

«Yankee» ne demektir? Bizim için bu, bir bakıma anlamsız bir «yıkıcılık»tır. Biz tenkitlere karşı değiliz! Fakat bize yardım etmeğe çalışan kimse, bize karşı yıkıcı değil, yapıcı tenkitlerde bulunmalıdır. Bu ne demektir? Önce, isterik saldırılar yerine, ten-

kitlerin nedenlerini anlatmak demektir. Sonra, bir çıkışyolu göstermeğe, bir politika, bir plan, bir program tavsiye etmeğe çalışmak demektir.

Bugün Küba'da kötü bulduğun bazı şeyler, henüz devrim tarafından ele alınmamış ve ilgilenilmemiş eski düzen artıklarıdır. Diğerleri ise, devrimin gelişmesi içinde olayların akışından, organizasyonsuzluktan ve yeni teşebbüslere girişilmesinden doğan kaçınılmaz şeylerdir. Bu konuda yaygara koparacağına, bize anlayış gösterip bunları bir an önce geçiştirmemize yardımcı olman gerekmez miydi?

Eski düzenin artıkları ve yeni girişimlerin geçici tezahürleri dışında, Küba'da senin bugün kötü bulduğun şeylerin çoğu devrim sonrasının özellikleridir. Bunların çoğu, senin hükümetinin sorumlusu bulunduğu uluslararası gelişmelerin ürünüdür. Çoğunu da, Küba'nın eski uluslararası durumu yaratmıştır. Fakat bizim için en önemlisi, bunlara geniş çapta karşı devrimci hareketlerin sebep olmasıdır. Bizi tenkit edenler, mutlaka bütün bunları hesaba katmalıdır.

Fakat belki de artık senin hükümetinin bize makul hiçbir şey söyleyemeyeceği bir noktaya ulaşmış bulunuyoruz. Böyle bir şeyi de zaten beklemiyoruz. Artık bunu yapmayacaktır. Hükümetinden ve tekellerinden istediğimiz şeyi iki kelime ile ifade edebiliriz : «Hiçbir şey.» Yada beş kelime ile : «Gölge etme, başka ihsan istemez!»

II

Sana sormak istiyoruz : Hükümetin neden bizimle hiçbir zaman yukarıda anlattığımız şekilde konuş-

madı? Mali bakımdan senin için, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları için bu pek önem taşımıyordu. Belki de bu konuda diyeceklerin vardır. Ne diyeceğini bilmiyoruz. Cevabın ne olursa olsun, belki de «Yankee»nin senin için taşıdığı anlamı ortaya koyacaktır. Ama bizim bildiğimiz tek şey, Birleşik Amerika Hükümeti'nin, bizimle makul bir şekilde konuşmadığıdır. Çünkü hükümetinin akıl hocalığını «burada çok kârlı işler çeviren» tekeller yapıyor. Küba gibi ülkelerde yapılması gereken şeyler üzerinde ne sen, ne de senin hükümetin söz sahibidir, bu konuda söz onlarındır.

Onların da bizimle makul şekilde konuşacağına inanmıyoruz. Çünkü, Amerikan özel yatırımlarının bulunduğu ufak ülkeler yalnız Küba'dan ibaret değildir. Bu sadece bir Küba sorunu değildir : Bütün Latin Amerika ve daha başka yerler de vardır. Dışişleri Bakanlığın, meseleyi Latin Amerika'daki tekelleriniz açısından ele alıyor. Her bağımsız halk gibi, kendi kaynaklarımızı, imkanlarımızı ve emeğimizi kendi çıkarlarımız için kullandığımız takdirde, diğer Latin Amerika ülkelerinin de aynı fikre sarılacağını görüyor. Ve buna karşı hinoğluhinlikten kaçınmıyor.

Hükümetinin Küba hakkında hiçbir şekilde makul ve dürüst davranmamasının nedeni işte budur. Yada bize öyle geliyor. Sana kaç kere sorduğumuz soruyu tekrarlıyoruz : Eğer yanılıyorsak, aksini ispat etmen o kadar zor mu? Kaldı ki, sana açıkladığımız düşüncelerin çoğunu, kendi denemelerimizden olduğu kadar, senin kendi bilim adamlarının Latin Amerika üzerine yazdıkları kitaplardan çıkarttık. Kendi korporasyonların, kendi hükümetin, kendi askerlerin ve bunların bütün dünyada, özellikle Latin

Amerika'da birbirlerine nasıl kenetlenmiş oldukları hakkında yazılmış dürüst kitaplardan hiçbirini okumadın mı?

«Yankee emperyalizmi» ile kasdettiklerimiz işte bunlardır. Bu bir suçlama, bir hezeyan değil. Bu, senin ülkenle ve bütün dünya ile ilgili büyük bir gerçek!

Bunu bizim bilip, senin farkında olmamanın nedeni, belki de, Yankee emperyalizminin büyük, keskin ve kahredici yanının henüz Birleşik Amerika'nın içinden geçmemesidir. O şimdi kendisini burada gösteriyor. Ve sen burada değilsin. Onun zalim olduğu yer burasıdır. Emperyalizm sadece kendi sınırlarının dışında gaddardır, kendi anayurdunda hiç olmazsa bir süre için yumuşak ve nazik olmak işine gelir.

Fakat bu yolda devam edebilir mi? Sahiden edebileceğini sanmıyoruz. Neden, biliyor musun?

Çünkü, Yankee emperyalizmi, ekonomik sistem olarak, politik örgüt olarak ve dünyanın dört bir yanındaki askeri garnizonlar olarak, bir yenilgi aşamasındadır. Bir ölüm kalım kavgası içinde olduklarını Birleşik Amerika emperyalistleri çok iyi biliyorlar. Onlar, kavga vermeden ölmeyeceklerdir. Yenildikçe daha saldırgan, daha inatçı olmağa başlayacaklar ve sömürmekte oldukları aç dünyadaki her gerçek reform yada devrimde daha yüksek sesle, daha cahilce «komünizm!» diye haykıracaklardır. Çünkü bu reformların ve devrimlerin her biri onlar için başka bir yenilgi demektir.

Yenildikçe ve yenildiklerini farkettikçe daha çok paniğe kapılacaklardır. İşte bu yüzden, Küba'nın bu yenilgiyle ilgisi derecesinde, hükümetinin bize saldırması için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarına inanıyoruz. Çünkü devrimimiz, Yankee emperyalizmi

için kesin bir yenilgidir. Dışişleri Bakanının OAS'ı bize karşı anlamsız çıkışlar yapmağa zorlamasının nedeni de budur.

Bize artık ekonomik bakımdan niçin zarar veremeyeceklerini anlatmıştık. Geriye sadece askeri saldırı kalıyor. Küba'ya karşı son kozları budur. Belki hükümetin bize doğrudan doğruya deniz piyadeleriyle, paraşütçü birlikleriyle ve savaş gemileriyle saldıracak kadar aptal değildir, ama buna karşı da hazırlıklıyız.

Ya sen, bu emperyalistlere karşı savaşamaz mısın? Hiç değilse, bunların ekonomindeki ve hükümetindeki baskı sistemini soruşturma konusu yapamaz mısın? Bunu yapacak kadar demokrasiye sahip değil misin?

Önce de söylemiş olduğumuz gibi, Yankee askeri saldırısı, büyük bir ihtimalle, dolaylı bir hareket olacaktır. Belki kiralık askerler kullanacak, belki de Fidel'imizi alçakçasına katletmeğe çalışacaklardır. Evet, bütün bunların olabileceğine inanmadığını biliyoruz. Hükümetinin CIA'sı olduğuna, FBI'ı olduğuna ve dünyanın dört bir yanında gizlenmiş «kirli» adamları bulunduğuna gerçekten inanmadığını biliyoruz. Bunlar da Yankee emperyalizminin göremeyeceğin, bilemeyeceğin bir başka yanıdır, çünkü onun kirli yanı, henüz senin yaşadığın düzenin dışındadır. Bütün bunları orada, Amerika Birleşik Devletleri'nde güvenlik içinde iken göremezsin. Bazen bu konuda gazetelerinde küçük bir haber göze çarpar. Kiraladığın hainlerden biri ya kaybolur, ya yakalanır, yada karanlık bir ara sokakta biri öldürülür. Ve bütün bunlar çabucak örtbas edilir.

Bütün bu Yankee casus şebekesinin senin paranı nelere harcadığını, Kongren vasıtasıyla bile ke-

sinlikle soruşturamayacağını senin gazetelerinde okuduk. Bu doğru mu Yankee? Eğer doğru ise bunun devlet içinde devlet demek olduğunu anlamıyor musun? Bunların dünyanın dört bir yanında yaptıklarının senin için gerçekten muazzam bir dert demek olduğunu ve senin dünyadaki prestijini sarsacağını sezemiyor musun? Emperyalizmin yenilgi üstüne yenilgiye uğradıkça ve emperyalizmden çıkarı olanlarla bunların kullandıkları adamlar gittikçe daha çok paniğe kapıldıkça, bunun iğrenç öfkesinin sana da çevrilebileceğinden korkmuyor musun?

İlerideki yol, yalnız aç milletler için değil, aynızamanda zengin milletler için, hatta bunların en zengini için bile tehlikelidir. Bu milletlerin en zenginin emperyalistleri, bir kavga vermeden ölmeyeceklerdir. Sonunda, bu savaş, bize olduğu kadar sana da yönelecektir.

«Yankee» ne demektir?

Bu belki de insanlığın henüz tanımadığı biçimde isterik bir «antikomünizm» yada bir «totaliter devlet» demektir.

III

Bize göre «Yankee emperyalizmi», senin Dışişleri Bakanlığı görevlilerinin kâr peşinde koşmasından da ibaret değil... Birleşik Amerika görevlilerinden çoğu, özellikle bizimle iş yapmış olanları, gerçekten önem taşıyan büyük sorunların ne'sini, nasıl'mı, ne zaman'ını ve neden'ini asla anlayamıyorlar ve bugünün gerçeklerinden çok uzak bir dünyada yaşıyorlar.

Bu görevliler, bizim aç dünyamızın insanlarından farklıdır. Biz onları biraz anlıyoruz, çünkü biz daha zayıfız. Zayıf olan kuvvetliyi tanımalıdır, aksi halde kuvvetli tarafından ezilir. Fakat onlar bizim gerçekten ne olduğumuz, neden böyle olduğumuz ve ne biçim insanlar olduğumuz konusunda en ufak bir bilgi kıvılcımına bile sahip değiller.

Ayrıca büyük bir kısmı buna aldırmıyor da. Bu onlar için hayli sıkıcı bir iş! Ayrıca bizimle konuşabilmek için İspanyolca öğrenmeleri ve bizim okuduklarımızı okumaları gerekir ki, bu da onlar için ayrıca bir sıkıntıdır. Derilerimiz esmer de olsa bizimle gerçekten işbirliği yapmaları gerekir, ama buna da tenezzül etmezler!

Hayır, tanıdığımız hariciyecilerinin hiçbiri bu seviyeye varabilmiş değildir. Onlar Kuzey Amerikan uygarlığının gülünç bir örneği olan tecrit edilmiş küçük bir ileri karakol kurar ve bu küçük dünyalarında yaşarlar. Çevreden koptukları için de olup bitenleri anlayamazlar, anlayamadıkları için de kendilerini üstün sanmağa başlarlar. Onların bu üstünlüğü nasıl hissettiklerini, bazılarımızla nasıl «iyi arkadaş olmağa çalıştıklarını» biliyoruz. Bu tiksindirici bir şey. Gerçek insanla, insanca davranma rolü yapan kimse arasındaki farkı ayırdedemeyeceğimizi mi sanıyorlar?

Önce «bizi incelemeğe» koyuluyor, «gerçekten kim olduğumuzu» öğrenmeğe çalışıyorlar. Sonra biraz tatlı tatlı gevezelik ediyorlar. Önce tedbirli bir araştırma, sonra saçmalık! İşte bize karşı davranışları...

Okullar, traktörler üzerine makul bir şekilde konuşmak, dünyanın diğer yerlerinde edindikleri tecrübelerden yararlanmak istediğimizi bilmiyorlar mı?

Fakat bulundukları yerlerde gerçekten tecrübe edinebildiler mi? Yoksa burada edindikleri tecrübenin aynını mı? Ya başka? O halde şimdi biz kendi yolumuzda gidecek ve kendi kendimize tecrübe sahibi olacağız. Meraklı, hevesli, açık ve her yeniliğe uyabilen kimseleriz. Nasıl insan olunacağını biliyoruz. Devrimimizle bunu şimdiden ispat etmiş bulunuyoruz. Ve henüz işin başlangıcındayız. Senin görevlilerinin büyük bir kısmının ise bitmiş olduğu kanısındayız. Onlar yenilgi halinde bulunan bir sistemin parçasıdır ve kendileri de şimdiden yenilgiye uğramış insanlardır.

IV

Pekiyi, senin yapman gereken nedir?

Burada, Latin Amerika'da senin ne yapman gerektiği bize o kadar açık görünüyor ki, halen bunu yapmamış olmanın nedenini bir türlü anlayamıyoruz.

Küba'yı bir örnek kabul etmelisin, dünyamn diğer aç ülkelerinde devrimler olduğu zaman nasıl davranacağını tesbite yarayacak bir örnek... Sen görsen de görmesen de, bu dünya halklarından çoğu, Küba örneği'ni görüyorlar ve onu «Yankee»nin bugün için ne anlam taşıdığını tesbite yarayacak bir ölçü kabul ediyorlar. Biz Küba'lılar, siz Yankee'lerin sadece kendi ülkenizde değil, bütün dünyada, olup bitenlere pek de aldırmaksızın nasıl gelişigüzel dolaştığınızı biliyoruz.

Gerçek halk hareketleri ve düşünceleriyle, senin gazetelerinin «komünist tertipleri» dediği şeyler arasında bir ayırım yapabilmek senin için gittikçe daha

imkansız hale geliyor. Meydana gelecek her kitle hareketinde tabii Rus'lar kendini gösterecek ve sırf sana karşı olduğu için bu harekete yardım edecektir. Eğer aklını başına toplamazsan, onlar senin askerlerine ve tekelcilerine karşı «halkların savunucusu» olacaklardır. Rus petrolleri ve Çek makinaları da en az bir Yankee tekelcisinin yaptığı veya sattığı kadar iyidir. Bunları sırf propaganda olsun diye söylemiyoruz, çünkü bunun böyle olduğunu bizim kadar pek çok başka halklar da artık öğrendi.

Evet Yankee, seni dünyada sadece askerlerinin, kapitalistlerinin ve turistlerinin mi temsil etmesini istiyorsun? Yankee sadece bunlar mıdır? Bu soruya bütün dünyanın vereceği cevap nedir bilemeyiz ama, biz eminiz ki, Küba bakımından cevap budur. Cevap budur ve dafa fazlasına da lüzum yoktur.

Küba'da olup bitenler, Kuzey ve Güney Amerika'da artık bir ağırlık merkezi teşkil etmektedir. Küçük adamız, Fernando Ortiz'in deyimi ile «Karayip ateşinde kaynayan bu kazan», birden bire dünya olaylarının başlıca merkezi haline geldi. Sonra, Amerika Birleşik Devletleri'nin uluslararası durumunun, Küba kıyılarında yeniden mutlak bir başarısızlıkla sarsıldığım anlamalısın. Küba, Birleşik Amerika politikasının genel iflasının dramatik bir belirtisidir.

Tabii şimdi her yerde kaos ve kargaşalık hüküm sürüyor, senin aleyhinde nümayişler ve devrimler birbirini kovalıyor. Bunlar özellikle Çin - Sovyet blokunun bütün çevresini saran Birleşik Amerika müttefiklerinde, yani ileri karakollarında patlak veriyor. Senin için her yerde ve her zaman kriz vardır ve şimdi sıra Küba'dadır.

Küba, Birleşik Amerika'nın nüfuz sahasına çok

yakındır. Formoza veya Japonya Kızıl Çin'e, Türkiye veya Afganistan Sovyetler Birliği'ne ne kadar yakınsa, Küba da Birleşik Amerika'ya o kadar yakındır. Birleşik Amerika'nın bütün çabalarına rağmen Avrupa - Asya yarımküresinde artık «zaptedilemeyen» Sovyet inisyatifi şimdi buradadır. Fakat dünyadaki kaosun ve son 15 - 20 yıldır Birleşik Amerika'nın, sağlam fikirler ve makul düşüncelerle bunun karşısına çıkmakta uğradığı başarısızlığın ayrıntılarını sana anlatmamıza tabii ki lüzum yok.

Politik liderlerin bütün bunlara makul ve etkili bir biçimde karşı çıkamadılar. Aslında senin politik düzenin, Birleşik Amerika'yı **Bir Numaralı Hedef** kabul eden dünya nefretine karşı bekle - gör politikası gütmek, paniğe kapılmak ve isteri krizleri geçirmekten başka bir şey yapabilecek çapta görünmüyor. Örneğin, 1960 seçimlerinde bütün bu saydığımız şeylere tepki ne oldu? Partilerinden yada başkan adaylarından biri, bugün Birleşik Amerika'nın içinde bocalamakta olduğu dünya sorunlarının çözümlenmesi konusunda olumlu bir şey söyledi mi? Politik alternatifler, planlar veya programlar hakkında aranızda hiç tartışmalar oluyor mu?

Düşünebilen herkes için cevap açıktır : Hayır! Ve bu bir kelime, «hayır», sana bu mektupları yazmış olmamızın nedenidir. Bu mektuplara cevap ver, Yankee!

Evet, bir Küba sorunu vardır. Fakat aynızamanda bir Washington, bir Wall Street sorunu da var ve bunlar da senin problemlerin, değil mi Yankee?

Belki hükümetinin çıkmaz politikasının etkisiyle «Neden, gidip şunların canını cehenneme yollamıyorum?» diye düşünüyorsun. Fakat şunu kesinlikle bilmelisin ki artık buraya deniz piyadelerini gön-

deremezsin ve kolayca kaçıp kurtulamazsın. O günler geçti artık. Çünkü Latin Amerika yüzyıllar boyunca süren dünya tarihinden tecrit edilme durumundan çıktı. Dünya halkları da bundan böyle bu gibi şeylere göz yummayacak...

Deniz piyadelerini buraya gönderemezsin, çünkü bir de Rusya var. Harekete geçiş nedenleri ne olursa olsun, neticede ne beklerlerse beklesinler, biz Rus'ların, bizi senden koruduğuna inanıyoruz. Şimdi biz, senin Rus'larla yaptığın soğuk harbin ayrılmaz bir parçasıyız. Sovyet füzeleriyle gerçek bir savaşı başlatmanın rizkini üzerine alamazsın. Amerikan deniz piyadelerinin adamıza çıkartma yapmaları endişesinden kurtulabilmek için böyle bir yol seçmiş olduğumuza üzgünüz, fakat, yapacak başka bir şey yok Yankee. Eğer deniz piyadeleri çıkartma yaparsa, rezil olmaktan kurtulamayacaksın...

İşlemeyecek bir yol daha : Ne kadar zengin olursan ol, artık halkları para ile satın alamayacağını kafana koymalısın. Büyük kısmı askeri olan yardımlarınla bazı nüfuzlu generalleri, toprak ağalarını satın alabilirsin, fakat Latin Amerika halklarını satın alamazsın. Çünkü bu halklar, senin bazı politikacılarının «Latin Amerika için Marshall Planı» dedikleri yardımın başlıca nedeninin bizim Küba Devrimimiz olduğunu biliyorlar. Ve biliyorlar ki, bu yardım, bizim Latin Amerika'daki bütün silahların tetiği haline gelmemizden duyduğunuz korkunun eseridir. Ama görüyorsun ya, biz, diğer Latin Amerika ülkeleri için Amerika Birleşik Devletleri'nden para koparmada bakımından da tam bir öncüyüz. Bu ülkeler bunu biliyorlar. Her ne kadar henüz kimse para yüzü görmedi ise de, hükümetinin kendilerine yaptığı yardımı artırma teklifinin nedeni, bizim burada yap-

tıklarımız ve yapmakta olduklarımızdır; Küba Devrimi'nin başarıya ulaşmasıdır.

Buna bir bütün olarak Sovyet blokunun başarısı da sebep oldu. Sen Latin Amerika'da bize yardım etmekten çok, Rus'ları yıpratmak peşindesin, onları «frenlemeğe» çalışıyorsun. Sadece birkaç yıl önce onları Asya ve Avrupa'da «frenlemeğe» çalışıyordun, şimdi de Latin Amerika'da «frenlemek» peşindesin.

Evet biz Latin Amerika'lılar alabileceğimiz her yardımı iyi karşılarız, çünkü ona ihtiyacımız var. Fakat onu ya kendi şartlarımıza göre alacağız, yada hiç almayacağız. Bir rekabet dünyasında olduğunu unutma. Şimdi senin Rus ve Çin'li rakiplerinden bazı teklifler almış bulunuyoruz. Bunlar, ne şekilde olursa olsun, emperyalist teklifler değil. Bunlar ticari olmaktan çok, politik alandaki kadar ekonomik alanda da kayıtsız şartsız hükümran ve bağımsız olmamızı sağlayacak tekliflerdir. Artık şiddet ve para hiçbir şeye yaramayacaktır.

V

Hükümetinin Küba Devrimi'ne karşı dolaylı olarak yada doğrudan doğruya şiddet kullanmamasını sağlamak için, senin de kendi ülkende politik davranman gerektiği kanısındayız.

Küba'dan ellerini çek!

Senden bütün istediğimiz işte bu. Bu aşırı bir istek mi? Eğer ellerini çekeceğinden emin olsaydık, yaratmakta bulunduğumuz yeni millet, dertlerinden geniş çapta kurtulmuş ve doğan sancıları azalmış olacaktı. Bu mektuplarda içtenlikle açıkladığımız po-

litik ve kültürel sorunlarımızı çözmek şansımız daha da artacaktı.

O halde : Hükümetinin bizi rahat bırakmasını temin et!

Fakat bunun için de, hükümetinin, Küba'nın hükümran bir devlet olduğunu kabul etmesini ve bunun anlamını kavrayarak ona göre hareket etmesini sağlamalısın. «Biz Yankee'ler Kızıl Küba'yı, yada herhangi bir cins Küba'yı reddediyoruz» demiemelisin. Ne yazık ki, cumhurbaşkanımız bunu söyledi. Böyle konuşmak hem budalalık, hem de kibirliliktir. Sen bizim hükümetimiz olmadığın gibi, polisimiz de değilsin. Bizim hükümranlığımızı kabul etmek, Küba'nın içinde kurduğumuz hükümet ve ekonomi ne olursa olsun, Washington'dan, Wall Street'ten yada Küba'nın dışındaki herhangi bir yerden gelecek emirlerle bağlı olmadığımızı bilmek demektir. Bu, Küba ve Birleşik Amerika Hükümetlerinin bütün anlaşmazlıklarını eşit koşullar altında ve karşılıklı saygı içinde, makul bir şekilde konuşmaları demektir. Bu, senin hükümetinin, devrimimizi eninde sonunda yıkabileceğine dair isterik ve saçma düşüncelerden vazgeçmesi demektir.

Devrim hükümetimiz, kendi yararımıza alakoyduğumuz Yankee mülkleri için yapılacak ödemenin şekli ve kapsamı ile ilgili problemleri, Küba ile Birleşik Amerika arasındaki dış ticaret sorunlarını senin hükümetinle ancak bu şartla görüşmek istiyor.

İki hükümet arasında iyi niyet yaratmaktan başka şeyler de var. Amerikan şirketlerinin Latin Amerika'da nasıl işler çevirdiği ve Latin Amerika hükümetleriyle nasıl ilişkiler kurduğu gerçeği var.

Birleşik Amerika, Latin Amerika'ya hüner ve kapital «ihraç» etmekten vaz geçmeli; artık bu ül-

kelerde hüner ve kapital yaratılmasına yardım etmelidir. Biz kendi ustalığımızı ve kendi ön kapitalimizi yaratmalıyız. Biz Küba'lıların yaptığımız ve yapmakta olduğumuz da budur. Ve bu, hükümetinin, bizimki gibi devrimleri desteklemese bile, hiç değilse onlara karşı davranışlarda bulunmaması demektir.

Fakat işte senin problemin de buradadır. Hükümetin böyle davranamaz, çünkü bütün önemli devrimler ekonomik bakımdan Yankee tekellerine karşı olacak ve bu münasebetle de politik bakımdan Yankee Hükümetinin karşısmda bulunacaklardır. Politik yönden milliyetçi olacaklar ve ekonomik bakımdan da dışarıda iş gören Birleşik Amerika korporasyonlarına karşı çıkacaklardır. İşte bu yüzden eğer biz Küba'lılar kazanırsak, şimdiki haliyle Amerikan Hükümeti ve şimdi mevcut şekliyle büyük Amerikan iş oligarşisi kaybedecektir.

Her şey çok açık, değil mi? Eğer Küba ve meydana gelecek bütün «Küba»lar için birşeyler yapmak istiyorsan, önce kendi ülkende harekete geçmelisin. Kendi hükümetinle konuşmalısın ve onun Latin Amerika'da «operasyon»da bulunan büyük Yankee tekellerine karşı bir şeyler yapmasını sağlamalısın.

İşte şimdi senin gerçek problemine geliyoruz; hiç değilse bunu anlayabileceğini umarız. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin ekonomik ve politik yapısı sorunudur.

Hükümetinin bütün politik çizgisini değiştirmesini ve yeni Birleşik Amerika'nın aç dünyamn problemlerine yaklaşmasını sağlamalısın.

Fakat bunu yapabilmek için de, büyük korporasyonlarının bütün ekonomik sistemini, hiç değilse onların Amerika Birleşik Devletleri dışında iş yapma şekillerini, zorlayıcı bir şekilde değiştirmelisin.

Yankee emperyalizmini Birleşik Amerika'nın içinde ezmelisin. Hükümetinin — eğer senin hükümetinse — politik çizgisini değiştirteceğini ummuyorsan, o zaman bu sistemi yıkmalısm. Ama belki de bu çok şey istemektir. Belki de buna önem verecek Kuzey Amerika'lıların sayısı yeterli değildir. Ve herhalde politikacıların bunu yapamayacak kadar hantal ve kördür.

İşte davranışlarıyla devrimimizi güçleştirmelerinin, ekonomimizin ve muhtemelen çok cüretkar bir demokrasi şekli olacak politik sistemimizin gelişmesini baltalamalarının nedeni budur.

Ve onların açısından Amerikan politikasının temel görüşü, «Amerika ne yapmalıdır?» sorusuna verilen şu cevaba dayanmaktadır : Küba'nın doğrudan doğruya veya dolaylı olarak işgal edilmesinden başka yapılacak bir şey yoktur.

Eğer Birleşik Amerika askeri harekata girişmeğe hiç niyetli değilse, yeni politikasını bir tek gerçek üzerine, Küba Devrimi'nin kabulü üzerine kuracağından, her şeyden önce politik çizgisini değiştirmelidir. Fakat bunu yapabilmek için de Amerikan Hükümeti, kendi emperyalist ekonomisini değiştirmek zorundadır.

Bunlar olmadıkça biz Latin Amerika'lılar, Yankee'lerden daha fazla dert ve daha fazla ıstıraptan başka hiçbir şey bekleyemeyiz. Bu değişiklik çok köklü olmalı, Birleşik Amerika korporasyonları, mülkiyeti kendilerinde kalmak üzere yaptıkları kapital ihracatını durdurmalıdır. Bütün sorunların nedeni işte buradadır. Birleşik Amerika, kapitalini ülkesinin dışına sahip olarak değil, fakat az gelişmiş ülkelere yardım için ödünç olarak yollamalıdır. Onları satın almak amacını gütmemelidir. Hükümetin,

bu korporasyonları bizim ülkelerimizin zenginliklerine sahip olmaktan vazgeçirmelidir. Siz Yankee'ler, yeterince büyük olan kendi zenginliklerinizi kullanmalısınız. Birleşik Amerika kaynaklarının rasyonel olarak kullanılması, senin alabildiğine gelişmene imkan verir. Bu imkanlarla diğer ülkelere de büyük çapta yardım edebilirsin.

Yankee korporasyonları bizim ülkelerimizin zenginliklerine sahip oldukça Kuzey ve Güney Amerika arasında bizim kasdettiğimiz anlamda bir barışın olamayacağı muhakkaktır. Çünkü böyle bir mülkiyet ülkelerimizin politikası üzerinde tam bir kontrola yol açmaktadır. Zenginliklerimizin mülkiyeti, politikamızın kontrolu demektir. Bu bir ideoloji değildir. Bu bizim Küba'da yaşadığımız ve hâlâ Latin Amerika ülkelerinden çoğunun yaşamakta olduğu apaçık bir gerçektir.

VI

Yankee emperyalizmini değiştirebilir misin? Bilmiyoruz. Bizim açımızdan bu değişiklik çok basit, ama senin için o kadar kolay olmadığı muhakkak...

Ama bu değişikliği yapmak zorundasın! Gerçi Kuzey Amerika zengin ve güçlü bir ülkedir, fakat unutma ki, bu zenginlik ve güç de bir yerde sınırlıdır. Güney'de ve Doğu'da senin için çizilmiş sınırlar var. Bu sınır aç dünyadır Yankee, Latin Amerika'nın, Afrika'nın, Asya'nın aç dünyası...

Eğer parayı gözden çıkartabilirsen ki yeteri kadar zenginsin;

Eğer korkulardan kurtulabilirsen - ki yeteri kadar güçlüsün;

Ve eğer bencil olmaktan vazgeçip, halk olarak, kişi olarak, hükümet olarak dünyadaki insanlık ailesine katılabilirsen, büyük şeyler yapabilirsin. Bunu yapmağa muktedirsin!

Ama dinle Yankee! Asıl sorun, Amerika'nın ne yapması gerektiği de değildir. İşte asıl sorun :

«Amerika Birleşik Devletleri bugün kimdir veya nedir?»

Yankee ne demektir?

Küba'ya ve aç dünya halkları üzerine sevkedilmesi düşünülen muazzam kuvvetlerinizin kullanılmasına kim yada ne karar verecektir? Amerikan Dışişleri Bakanlığı mı? Şeker tekelleri mi? Pentagon mu? Petrol tröstleri mi?

Kuzey Amerika halkı mı, yoksa Yankee emperyalizmi mi?

Dinle Yankee :

Bu sorulara vereceğin cevaplar nelerdir, bilmiyoruz. Ya sen? Kim olursan ol, sen biliyor musun?

Ama biz bu soruların cevabını bilmesek de bir şeyi çok iyi biliyoruz : Bu sorular Küba için hayat memat meselesidir. Çünkü Küba, bugünden yarına bu kararların konusu olmak durumundadır.

Bu bakımdan, biz Küba'lılar, vereceğin cevabı bekliyoruz.

Haydi hoşça kal Yankee!

Artık kendinle başbaşasın!

Son Söz

Bu kitabın başlıca amacı, okuyucuya önsözde de açıkladığım gibi, Küba devrimcisinin görüşlerini tam olarak ortaya koymak ve elimden geldiği kadar doğru olarak yansıtmaktı. Bunu yaptıktan sonra, Küba'lının dinlemiş olduğunuz görüşleri üzerinde kısa bir yorum yapmak zorunluğunu duyuyorum. Bu, benim için oldukça tehlikeli bir şeydir. Bu konuda belki «Küba, Latin Amerika ve Birleşik Amerika» diye ayrı bir kitap yazabilirdim. Bunu ileride yapabilirim. Fakat bugün için Küba'lının sesinin bir an önce duyulmasını gerekli buluyorum. Bu arada bir de yorum yapmam gerekiyor, ama bu yorumu kısa tutmak zorundayım.'

Öncelikle şunu söyleyeyim ki, bu sayfalarda sunulan Küba'lının görüşlerini bütünü ile ele alıyor, ve her nokta üzerinde ayrı ayrı durarak, katılıp katılmadığım noktaları belirtmeyi yersiz buluyorum. Bunu okuyucu yapmalıdır. Bu mektuplar, benim söy-

leyeceklerimden çok daha önemlidir. Bende endişe uyandıran bölümlerin, aynızamanda Küba devrimcilerinin en aydınları ve en güçlüleri için de endişe verici olduğuna inanıyorum. Üstelik bunları genellikle inandırıcı buluyorum. Nedenini izah edebilmek için, Latin Amerika üzerine genel olarak bildiğim şeyleri açıklamalıyım.

I

Latin Amerika, toprak, orman, petrol, maden ve kimyasal maddeler bakımından çok zengindir. İnsanın yaşaması için gerekli herşeyi sağlayacak bir zenginliğe sahiptir. Bununla beraber, yağma edilen ve soyulan bu kıtada dünyanın en sefil ve en çok sömürülmüş halkları vardır.

Bu ülkelerin çoğu, eski Küba gibi, tek ürüne dayanan bir ekonomiye sahiptir ve dünyadaki fiyat dalgalanmaları ile yabancı bankerlerin hesaplarına bağlıdır.

Bu ülkelerin çoğu, eski Küba gibi, gerçekten yabancı kapitalin ve düşünülebilecek en aşağı karakterdeki yerli çıkarcıların işbirliği ile yönetilmektedir. Bunların hükümetlerinden çoğu, eski Küba'da olduğu gibi, «Anayasa Demokrasisi» adı altında özel teşebbüsün yararına çalışmaktadır. Latin Amerika'nın büyük kısmında demokrasi, ordunun göz yumduğu bir gösteri, zaman zaman uygulanan bir seremonidir.

Bu ülkelerin çoğunda, eski Küba'da olduğu gibi, milli bütçenin yüzde 20'sine sahip bulunan ordunun tasvibi olmadan hiçbir gerçek reform yapıla-

maz. Nizami ordu, sadece 1914'de Meksika'da, 1952'-de Bolivya'da ve 1958 - 59'da Küba'da devrimciler tarafından yenilgiye uğratılabilmiştir. Ve ancak bu üç ülkede toprak meselelerini kökünden çözümleyecek teşebbüsler yapılabilmiştir.

Tabii, dünyanın bu bölgesinin kendine özgü sorunları olduğu gibi, bu bölgedeki her ülkenin de kendine göre ayrı sorunları vardır. Örneğin Brezilya kapitalist bir hamle içindedir. Bu, ikili bir toplumdur. Sao Paolo bölgesinin kapitalist zenginliğine rağmen, bu bölgenin sakinleri enflasyonist ücret - fiyat baskısı altında kıvranmaktadır. Ülkenin diğer tarafları ise, bir iç sömürge halindedir. Nüfusun yarısı para ekonomisine dahi sahip değildir. Sefalet içindeki Kuzey Doğu'da insanlar kaktüs gibi yaşamaktadır. Brezilya kendi içinde bir kıtadır ve acaip bir sömürgeci kuvvettir.

Orta Amerika'nın altı cumhuriyetinde bir kaç yüz seçkin aile toprağın büyük kısmını el altında bulundurmaktadır. Orta sınıf hemen hemen yoktur. Büyük çoğunluk meşakkat, sefalet ve tembellik içindedir, nüfusun yarıdan fazlası cahildir.

Honduras ve Panama'da muz, Nicaragua'da pamuk, Costa Rica'da muz, tahıl ve kahve, diğer ülkelerde ise sadece kahve ekonomiyi ayakta tutabilen çerez mahiyetindeki ihraç mallarını teşkil eder.

Arjantin, toprak, hayvan, hububat gibi gerçek zenginliklerini geliştirmek için hemen hiçbir şey yapmamaktadır. Halkın dörtte üçü şehirlerde yaşamaktadır ve çoğu işsizdir. Sanayi durmuştur, enflasyon devam etmektedir. Hükümet her geçen gün biraz daha orduya bağlanmaktadır. Latin Amerika'nın en mükemmel tarım alanı olan pampa'larda silahlı zor-

balar kol gezerken, şehirlerde polis terörü hüküm sürmektedir.

Politik demokrasinin ve serbest teşebbüs kapitalizminin kutsal prensiplerini resmen benimsemiş bulunan Şili ise, Birleşik Amerika'nın hükmettiği mali ajansların ipoteği altına girmektedir. Bütün ajanslar, küçük krediler sağlayarak, karşılığında muhafazakar hükümete kendi mali politikalarını dikte ettirmektedirler. Nüfusun dörtte biri gereksiz bir memur kalabalığı haline gelmiştir. Toprak ihmal edilmiştir. Toprakların yüzde 86'sı büyük **fundo**'lar (*) halindedir. Ve işletilmekten çok, kârlı spekülasyon konusu olmaktadır. Çiftçilik feci durumdadır ve geleneksel sefalet artık bir müessese halini almıştır. Şili'de yüzde 60'ı alt sınıflara mensup olan erkeklerin üçte biri hafta sonlarında kendilerini tamamen içkiye vermektedirler.

Peru'luların dörtte üçü para ekonomisini tanımamakta ve açlığın pençesinde ümitsiz kıvranmaktadır. Alabildikleri günlük ortalama kalori miktarı 1900'dür. Eriyen bakır madenlerinden yükselen sülfür dumanlarının sardığı rutubetli dağlardaki madenci şehirleri, hiçbir canlının yaşamasına müsait olmadığı halde, buralarda Peru'lular yaşamaktadır. Ve işte burada da mükemmel bir anayasa demokrasisi vardır.

Venezuela'nın yakın tarihi, bellibaşlı ekonomik çılgınlıklardan birini teşkil etmektedir. Diktatör Gomez 1935'te öldüğü zaman, Profesör Edwin Lieuwen aynen şunları söylemişti : «Ölen diktatörün mirasına bir başkası konmuştur. Ülkenin yeni hakimi petrol endüstrisidir. Yeni tiran ölümsüzdür ve politik kargaşalıklardan pek de endişesi yoktur. Sadece Bir-

(*) özel mülkiyete ait büyük arazi.

leşik Amerika ve Batı Avrupa pazarlarının taleplerine cevap verir ve yukarıdan talimat alır.»

Venezuela'nın dış gelirinin yüzde 90'ını sağlayan petrol, hükümet gelirlerinin de yüzde 63'ünü teşkil etmekte, fakat ülkenin işgücünün ancak yüzde 30'una iş sahası açmaktadır. Sınai kalkınma yönünden, petrol, Venezuela'yı, Meksika'lı ekonomist Edmundo Flores'in söylediği gibi «yaldızlanmış bir çıkmaz»a sürüklemektedir.

Anayasaya göre seçilmiş bulunan Başkan Betancourt bu ekomik çılgınlığın mirasına konmuştur. Paul Johnson'ın belirttiği gibi, «Venezuela petrolünü dünya pazarlarına peşkeş çeken bu dünyanın en pahalı ekonomisi, sekiz ayrı polis kuvveti, yüksek ücretli büyük bir bürokrasi, süpersonik jet uçakları ve nükleer denizaltılara sahip kalabalık bir ordu ve ödenmemiş faturalar yığını demektir.» Aynızamanda Başkan Betancourt, sosyal ve ekonomik durgunluk yaratan bu borçlardan dolayı Birleşik Amerika'ya bağlı olmağa zorlanmıştır. Caracas'ın işsiz kitlelerinin gittikçe artan öfkesi, ancak orduya daha fazla teslim olarak dengelenebilmektedir.

Ya Meksika? 1910'daki Büyük Devrim ve onu izleyen öteki devrimler sonuç vermemiştir. Toprak ve özgürlük istekleriyle başlayan devrim, devletin başına geçen bir plütokrasi ve zirvesine ulaşmış bir kapitalizm ile son bulmuş, devrim lafta kalmıştır. Eski devrimciler bugün artık zengin politik - kapitalistler haline gelmiştir. Onlar ve yeni meydana gelen orta sınıflara göre, devrim çok kârlı bir iş olmuştur ve hâlâ da öyledir. Yönetici sınıfların hâlâ aşırı soldan söz etmelerine rağmen, milli gelirin yüzde 51'i nüfusun sadece yüzde birinin elinde bulunmaktadır.

Meksika ihtilalcilerinin çok eski anıları vardır. Memleketlerinin döviz kazançlarının hemen hemen dörtte birinin Amerikan turistlerinden sağlandığını bilirler ama yüz yıl önce Birleşik Amerika'nın Meksika milli topraklarından büyük bir kısmını zorla ele geçirdiğini de unutmamışlardır. Kişisel gelirler üzerinde müterakim vergi bulunmadığını bilirler ama, daha dün petrol kaynaklarına elkoydukları zaman Birleşik Amerika'ya karşı savaşmak zorunda kaldıklarını da unutmamışlardır. Onlar, yaşlı ve zengin olabilirler ama karşı devrimde katolikliğin nasıl kullanıldığını da pekala bilmektedirler.

Bugünlerde Meksika'da öğrenciler Yankee'ler aleyhine nümayişler yapmaktadır. Amerika'nın aksine Meksika, Küba meselesi üzerinde tek görüşe sahip değildir. Meksika ikiye bölünmüştür : Eski devrimciler Fidel Castro'da kendi gençliklerinden bazı şeyler bulmaktadırlar. Bir zamanlar Meksika'da esen rüzgar bu ülkeyi yeniden karıştırabilir. Herşeye rağmen bugün dahi Meksika fırtınalı bir diyardır.

Latin Amerika büyük bir bölgedir. Uzun zamandan beri durmadan yağma edilen bir kıtadır ve bugün devrimci bir oluşum içindedir. Bu oluşum insanın ilelebet sömürülen bir nesne olarak kalmamak iradesini gösteren cesaret verici bir delildir. Latin Amerika'lı yüz yıldan beri dünya tarihinde bir nesne olmaktan ileri gidememiştir. Şimdi o, kini ile, gururu ile ve şiddetiyle tarihe bir özne olarak girmektedir. Tek taraflı Monroe Doktrini, Latin Amerika'nın tecrit edildiği dönemin bir parçasıdır. Bu doktrin bütün yarım küreyi kaplayan bir izolasyon, Amerikan sömürgeciliği için bir kalkan olmuştur. Bu dönem artık, Monroe Doktrini ile birlikte sona ermektedir.

Ama bunun bir başka yanı yok mudur? Muhak-

kak ki vardır. Latin Amerika bir kıtadır ve çeşitli yönleri vardır. Onun üzerindeki yargılar birbirinden kesinlikle ayrılmaktadır. Ancak Latin Amerika'nın genel bir manzarasını mümkün olduğu kadar iyi çizebilmek için şunlara dikkat etmek gerekir :

İnanılmaz bir sefalet (halkın belki de üçte ikisi asgari geçim seviyesinin altındadır) ; hastalık (halkın yarısı bulaşıcı hastalık ve sakatlıkların pençesinde kıvranmaktadır.) ; cehalet (halkın yarısı cehalet içindedir) ; iç koloniler (halkın hemen hemen üçte biri, Latin Amerika'nın ekonomik ve kültürel topluluğunun dışındadır) ; devamlı sömürme (halkın üçte ikisi yarı feodal çalışma şartları içindedir) ; tek ürünün ihracatına dayanan ekonomi (böylece dış pazarların iniş çıkışlarına tehlikeli şekilde bağlanmıştır) ; adaletsiz ve yetersiz toprak mülkiyeti ve imtiyaz sistemi (toprakların üçte ikisi yerli oligarşi veya yabancı şirketler tarafından kullanılmakta veya elde bulundurulup işletilmemektedir) ; yabancı egemenliği (üretim sanayiinin büyük bir kısmı yabancı kapitalin mülkiyetinde yada kontrolunda bulunmaktadır) ; yetersiz ulaşım sistemi (ulaştırma imkanları iç pazarların gelişmesine değil, sadece hammaddelerin iç bölgelerden sahillere nakledilmesine hasredilmiştir) ; kredi sisteminin yetersizliği ve bu ülkelerin kendi aralarında gerçekten bir ticari ilişki bulunmaması (bu ülkelerin kendi aralarındaki ticaretin yekunu, Latin Amerika'nın dünya ticaretinin ancak yüzde 7'sidir) ; dünyanın büyük kuvvetleri tarafından sık sık tekrarlanan ticari ve askeri müdahaleler; yabancı çıkarlarıyla ittifak halinde bulunan feodal oligarşinin politik egemenliği; ülkenin ordunun elinde oyuncak olması, yani ordunun hakemliği! (İkinci Dünya Savaşı'ndan beri Latin Amerika Hükümetleri

normal usule aykırı olarak en az 31 defa el değiştirmiştir).

İşte bunlar Latin Amerika'nın göze çarpan başlıca gerçekleridir, ve dün için de, bugün için de geçerlidir.

Ve bunlar Küba'nın da dünkü gerçekleridir, ama bugünkü gerçekleri değildir.

II

Anlaşılması gereken ikinci büyük gerçek, Birleşik Amerika'nın Latin Amerika'da oynadığı ve oynamakta olduğu roldür. Bu rolü evvelce belirtmiştim Yabancı kapitalin büyük kısmını Amerikan kapitali teşkil etmektedir. Feodal oligarşi ve mahalli ordulara yapılan yardımlar da Amerika'dan gelmektedir. Amerikan Hükümeti Latin Amerika'da gerici çevreleri ve iktidardaki tabakayı desteklemektedir. Başlıca yardımı, aslında onları kendi halklarına karşı kullanmak üzere «yarım kürenin savunması» adına mahalli hükümetlere verdiği askeri yardım ve silahlar teşkil etmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden beri Birleşik Amerika diğer ülkelere 31 Milyar Dolar yardım ettiği halde, Latin Amerika'ya sadece 625 Milyon Dolar yardım göndermiştir, ki bu miktar sadece Filipinler'e yapılan yardımdan da azdır. İkibuçuk milyara varan borçlarından dolayı, Latin Amerika ülkeleri, Birleşik Amerika tarafından, mallarının fiyatlarını düşürmeyi öngören bir ekonomik politika kabulüne zorlanmıştır. Paul Johnson'ın yazdığına göre, «son 10 yılda dünyada ticari malların fiyatların-

da kaydedilen düşüşler (ki bu, Amerika'ya ve diğer gelişmiş ülkelere muazzam kârlar sağlamıştır), Latin Amerika'nın yılık gelirinde bir milyar dolarlık kayba sebep olmuştur. Bu miktar Latin Amerika ülkelerinin aynı devre içinde aldıkları yardım ve borçların üç mislini bulmaktadır. Bu, yüz milyonlarca Latin Amerika'lının niçin fakir olduklarını ve gün geçtikçe niçin daha da fakirleştiklerini izah eden sağlam bir hesaptır.»

A. A. Berle Jr. ise, «Özel teşebbüsün ve yatırımların değeri ve yabancı sermayenin yararı üzerine verilen vaazlar aptalcadır. Aslına bakılırsa, Latin Amerika'da ekonomik kalkınmanın bu şekli, çoğunlukla çok küçük bir azınlık hesabına işlemektedir. Dış yardım ve özel yatırımlar sanayileşmeyi sağlayabilir, üretimi artırabilir ama, kitleleri de eski feci durumlarında bırakmaktadır,» demektedir.

Birleşik Amerika'nın Latin Amerika ile ticareti, şüphesiz dünyanın diğer bölgeleriyle olan ticaretinden çok daha fazladır. Latin Amerika'daki yatırımları 9 Milyar Doları bulmaktadır. Bu miktar, dünyanın diğer bölgelerine yapılan yatırımların toplamını aşmaktadır. Amerikan ekonomisinin işlemesi için gerekli olan maden ve petroller, en fazla yatırıma konu olan kaynaklardır. Bunun için, Birleşik Amerika Hükümeti'nin görevi bu ticareti geliştirmek ve yatırımları korumak olmuştur. Bu amacı gerçekleştirmek ve çıkarların normal olarak devamını sağlamak için hükümetlerin şekline bakmaksızın politik istikrarı sürdürmek esas kabul edilmiştir. Kalanı parlak sözlerden ibarettir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler'de oy sağlamak için de Birleşik Amerika'nın bu hükümetlere ihtiyacı vardır.

İşte bir kaç kelime ile meselenin içyüzü bana böyle görünmektedir.

Fakat, söylenecek daha başka şeyler de vardır. Birleşik Amerika bu ülkelerden yirmisine silah göndermektedir ve 12'sine de askeri yardım yapmaktadır. Bu konu üzerinde en dengeli ve en anlaşılır eseri yazan Profesör Lieuwen'in kanısına göre meydana getirilen askeri misyonların asıl amacı, asla askeri değildir. Bütün bunların resmi gerekçesi, komünist tecavüzü korkusudur. Fakat, gerçek bir Doğu - Batı çatışmasında, Latin Amerika'ya verilen bu silahların bir işe yarayabileceği asla düşünülmez. Latin Amerika'daki komünist partileri zaten çok zayıftır. Resmi gerekçeler ne olursa olsun, bu askeri yardımların gerçek fonksiyonu, Profesör Lieuwen tarafından inandırıcı şekilde şöyle anlatılmaktadır :

«Bu ülkelerin çoğunda, silahlı kuvvetler önemli politik roller oynar ve silah isteklerinde de asla doymak bilmezler. Askeri eğitim ve yardımın amacı, politik işbirliğini sürdürmektir. Bu askeri misyonların Amerika'ya sağladığı politik kazançlar, kabule şayan bir hükümet, uluslararası organizasyonlarda Amerikan politikasının desteklenmesi ve Latin Amerika'daki hammaddelerin ve askeri üslerin garanti altına alınmasıdır. Askeri programların daha ileri hedefi ise, bu bölgede politik istikrar sağlayarak enerjimizin büyük kısmının başka bölgelere tahsis edilmesidir.»

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana bazı Latin Amerika ülkelerinde demokratik hükümetlerin alaşağı edilmesi, Mr. A. A. Berle Jr.'un belirttiğine göre, Amerikan Dışişleri Bakanlığı tarafından önemsiz bir değişiklik olarak kabul edilmektedir. Dışişleri Bakanlığı, polis metotlarıyla muhalefeti devamlı baskı

altında tutan diktatörlerle dostluk ilişkilerini devam ettirmiştir. Fakat Birleşik Amerika, baskı altında bırakılan muhalefetlerle, kişilikleri ve temsil ettikleri kuvvetler ne olursa olsun hiç ilgilenmemiştir. Amerikan Dışişleri Bakanlığı, sadece diktatörlük gizli polislerinin bütün muhalefetleri «komünist» olarak suçlayan raporlarıyla yetinmiştir. Bu raporlar, Dışişleri Bakanlığı dosyalarında yer almış, kongre üyelerine ve diğer görevlilere de sadece bu raporlara dayanarak bilgi verilmiştir. Gerçek demokratik hareketlerin ve liderlerin ezilmesinde bu raporlar bahane olarak kullanılmıştır. İster kendi ülkelerinde olsun, ister sürgün veya mülteci olarak bulundukları Birleşik Amerika'da olsun, demokratik liderler, demokrasinin sembolü zannedilen Birleşik Amerika hükümetinin zulmü altında bulunduklarını hayretle görmüşlerdir.

Bu durumda, bir çok zeki Latin Amerika'lının kafasında, Birleşik Amerika, tiranlığın, ekonomik sömürücülüğün, yoksullaştırmanın ve askeri egemenliğin temsilcisi olmaktan başka bir anlam ifade edebilir mi? İyi niyet turu yapmağa çalışırken Mr. Nixon'un suratına tükürülmesine artık hayret edilebilir mi? Bunlar, Kuzey Amerika basınının verdiği yetersiz bilgiler içinde kalan Kuzey Amerika'lılar için bir sürpriz olabilir ama, Latin Amerika'nın aktüel gerçeklerinin yankısıdır.

Profesör Pike ve Profesör Bray, «Acı gerçektir ki, Latin Amerika'da demokratik rejimlerin yıkılmasında Birleşik Amerika'nın başlıca yardımcı olduğunu olaylar göstermiştir,» demektedirler. Bu bakımdan, ondokuzuncu yüzyılda Çarlık Rusya'sının Avrupa'ya karşı takındığı tavrı, yirminci yüzyılda Birleşik Amerika, Latin Amerika'ya karşı takınmıştır.

Latin Amerika'nın temel gerçeklerini değiştirme çabalarına karşı Birleşik Amerika, gerici bir tehlike haline gelmiştir. Latin Amerika'da her ne zaman gerçek bir halk hareketi başlamışsa, Birleşik Amerika onların karşısına ısrarlı bir karşı devrimci olarak çıkmıştır.

Muhakkak ki, Küba ile ilişkiler konusunda bu böyle olmuştur ve olmaktadır.

III

Latin Amerika'nın ilişkileri ve Birleşik Amerika'nın Latin Amerika'daki rolü yönünden Küba Devrimi yeni bir fenomendir. Onun bazı özellikleri başka yerlerde, şu veya bu memlekette de görülebilir, fakat Küba Devrimi bütünüyle tarihte tektir.

1. Kırk yıl önceki Meksika Devrimi gibi Küba Devrimi de köylülere dayanmaktadır. Ancak, Küba'da toprak reformu Meksika'nın veya Bolivya'nınkinden çok daha geniş çapta, daha hızlı ve daha başarılı olarak yapılmıştır. (Meksika son yıllarda dahi dışarıdan erzak ithal etmek zorunda kalmıştır). Diğer yerlerde ise kayda değer bir toprak reformu yoktur.

2. Altı Latin Amerika ülkesinde politik, sosyal ve ekonomik hayatta geleneksel askeri kontrol oldukça sarsılmıştır. Küba'da ise bu mekanizma egemen ekonomik kuvvetlerle beraber birdenbire ve tamamen yıkılmıştır.

3. Küba Devrimi hem yerli, hem yabancı kapitalizmin ekonomik temellerini süratle yıkmıştır. Yı-

kılan bu kuvvetlerin büyük kısmı gerçekte Kuzey Amerika'lılara aittir.

4. Küba'nın ekonomik başarısı, herşeyden önce zekice yapılmış bir tarım reformuna, Sovyetler bloku memleketleriyle yapılan ekonomik anlaşmalara bağlıdır. Bu başarı, Küba'yı, Amerikan çıkarlarının ekonomik baskısından ve ablukasından korumuştur.

Bu devrimin muhakkak ki başka özellikleri de vardır. Fakat bütünüyle o, Latin Amerika'da benzeri olmayan bir harekettir. Ve benim kanımca, bu devrim çeşitli değişiklik ve eklerle Latin Amerika sefaletine karşı başlıca alternatif olmuştur. Onu tek alternatif olmaktan alakoyabilecek tek şey, Birleşik Amerika dış politikasında olağanüstü bir değişiklik yapılmasıdır. Fakat Birleşik Amerika politik ekonomisinin bugünkü karakterini dikkate alınca, böyle bir değişiklik yapılabileceğine pek ihtimal veremiyorum.

Birleşik Amerika, Latin Amerika ülkelerinde elde edilmiş bulunan çıkarları ve bu ülkelerde faaliyet gösteren Amerikan şirketlerinin çıkarlarını yıkmak hususunda Latin Amerika'lıya yardım etmelidir. Birleşik Amerika kapitaliyle yerli kapitalin Latin Amerika'ya hükmeden ittifakı yıkılmadıkça, gerçek ekonomik devrimlerin hızla yapılması mümkün olamayacaktır. Ve bu temel değişiklikler yapılmadıkça da, demokrasi bu kıtada bir düzenbazlık, bir seremoni olmaktan ileriye gidemeyecektir.

IV

Ve işte bunun içindir ki, ben Küba Devrimi'nden yanayım. Ondan endişe duymuyorum. Onun he-

sabına ve onunla beraber endişeleniyorum. Bir çok Küba'lı gibi ben de inanıyorum ki, devrim bir gerçekler aşamasıdır. Ve inanıyorum ki, her devrim gibi bu da tehlikelerle karşı karşıyadır.

Ben bir Küba'lı olsaydım, şüphesiz devrimimin başarıya ulaşması için var gücümle çalışacaktım. Fakat Küba'lı değilim. Yankee'yim... Ancak, bu, onların devriminin dışında kalmak için bir sebep değildir. Herhangi bir kuruluşa, herhangi bir devlete, herhangi bir harekete veya herhangi bir millete kayıtsız şartsız bağlılık gösteremem. Sadakatim, kendi görüşlerim ve değer yargılarımla sınırlıdır. Ve bu meselede de, Birleşik Amerika'nın resmi reaksiyonundan çok, Küba Devrimi'nden yanayım.

Birleşik Amerika'nın Küba'ya karşı izlediği ve izlemekte olduğu politika, koyu bir cehalet üzerine kurulmuştur ve isteri ile uygulanmaktadır. İnanıyorum ki, bu yolda devam edilirse, bunun sonuçları, Küba'dan, Latin Amerika'dan, dünyadan önce kendi vatanım için tehlikeli olacaktır.

Daha önemlisi, Amerikan politikasının veya politikasızlığının, Küba Hükümetini, nötralist olabilecekken, Sovyet Bloku ile politik bağlantılar kurmağa zorladığını düşünüyorum. Gerçekten de Amerikan politikası Küba'lılar için böyle nötralist bir tutumu imkansız kılmaktadır. Küba Hükümetini daha sert olmağa ve Küba'da söz hürriyetini kısıtlamağa zorlayan en büyük faktör de bu Amerikan politikasıdır. Kısacası, bu politika, Küba'lıları, azınlıkta olan her görüşü karşı devrimci olarak nitelemeğe ve «komünist aleyhtarlığı»nı da, «karşı devrim» ile eş anlamda kabul etmeğe zorlamaktadır.

Bana sorarsanız diyebilirim ki, ben de Küba'lı olsaydım, değerlendirmelerimi bu şekilde yapmak zo-

runda kalacaktım. Basit bir gerçektir ki, McCarthy tipi bir cehalet ve isterik komünist aleyhtarlığı, Birleşik Amerika'nın en yüksek görevlilerinin eylemlerine, konuşmalarına ve görüşlerine hakim olmuştur. Ben, stalinci konuşmalara ve eylemlere ne kadar karşı isem, buna da o kadar karşıyım. Amacımız, gerek Birleşik Amerika'da, gerekse Sovyetler Birliği'nde bu iki görüşün de aksine gitmek olmalıdır.

Küba Devrimcisi, sol kanat düşünürlerinin ve uygulayıcılarının yeni ve ayrı bir tipidir. Ne kapitalist, ne de komünisttir. Bir bakıma sosyalisttir; hem insani, hem de tatbiki bakımdan... Ve eğer Küba'ya müdahale edilmezse, inanıyorum ki, Küba'lılar pratik ve insani yönden inşa etmekte oldukları toplumu tamamlamak şansına sahip olacaklardır. Eğer, ekonomik, teknik ve kültürel bakımdan yardım görebilirlerse, bu şansları daha da büyük olacaktır.

Amerikan politikasının esası ise, kapitalist dünya ile aynı çizgide olmayan her şeyi «komünist» olarak görmek ve ona karşı askeri ve politik alanda mücadele etmektir. Böyle bir değerlendirme ise, aç uluslar blokuna yaklaşma politikasını imkansız hale getirmektedir.

V

Bir çok bilgili Küba Devrimcisi gibi benim de Küba için endişelerim, politik problemlerden doğmaktadır. Küba Hükümeti, Küba işçilerinin ve köylülerinin devrimci diktatörlüğüne dayanmaktadır. Bu hükümet, Küba halkının ezici çoğunluğunun heyecanlı desteğiyle meşruiyet kazanmaktadır.

Prof. Pike ve Prof. Bray'ın isabetle belirttikleri gibi, şu da unutulmamalıdır ki, «Birleşik Amerika yaşayış şeklinin biçimsel kılıfı ancak 19 uncu Yüzyıl Latin Amerika'sına giydirilebilir, bugünküne değil...»

Bugün Küba'da olduğu gibi tek adama bağlı olmayı ve tek adamın bütün kuvveti elinde bulundurmasını ben de tasvip etmem. Bununla beraber, Küba için bu durumun tasvibe şayan olup olmadığını henüz söyleyebilecek durumda değiliz. Bu çok kolay bir usuldür, fakat politik bakımdan verimsizdir. Bu konuda konuşabilmek için bunu zorlayan koşulları adamakıllı kavramak gerekir. Küba'nın bugünkü politik gerçekleri en iyi şekilde bizzat Küba'lılar tarafından altı numaralı mektupta ifade edilmiştir. İnanıyorum ki, Küba'nın devrimci politikası geçici bir aşamadır. Ben de dahil bütün Kuzey Amerika'lılar, bu aşamayı geçmesi için Küba'ya yardım etmek zorundayız.

Ayrıca, söz konusu adamın, Fidel Castro'nun karakteri ve hareketleri de aykırı görünmemektedir. Kişisel görüşüme göre, bu insanın Küba halkı ile hükümet arasında daha sistematik ilişkiler kurmak isteği ve rolleri değiştirmek yolundaki gayretleri üzerinde ciddiyetle durmak gerekir. Tekrar belirteyim ki, Castro, çoğu Birleşik Amerika'nın politikası ve hataları yüzünden meydana gelen büyük güçlükler altında çalışmaktadır.

Küba'da seçim meselesine gelince, her yetkili gözlemci gibi ben de herhangi bir seçimde fidelistlerin ezici bir çoğunluk kazanacağı görüşünü paylaşıyorum. Fakat nasıl organize edilirse edilsin, böyle bir seçimde elde edilecek zafer bir anlam taşımayacaktır. Seçimlerin bir anlam ifade edebilmesi için,

kampanyaya asgari iki partinin katılması ve çeşitli çıkış yolları göstermesi gerekir. Küba'da bugün tek çıkış yolu, Küba Hükümeti'nin ekonomide ve eğitimde kalkınmayı gerçekleştirmek ve Küba'nın hükümranlığını korumak için askeri savunmayı gerçekleştirmek tasavvurlarıdır.

Küba'da bugün devrime ve devrim hükümetine karşı seçim kampanyasına girecek herhangi bir parti, muhakkak ki Küba halkının saldırısına uğrayacaktır. Bu düşünceden hareket edilirse, Küba'da şimdilik gerçek anlamda bir seçimin anlamsızlığı ve imkansızlığı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Böyle bir seçim ancak karşı devrime örgütlenme imkanı vermekle mümkündür ki, bunun da Küba halkının çoğunluğu tarafından kabul edilmesine imkan yoktur.

Aynızamanda, Kuzey Amerika'lılar gayet iyi bilirler ki, Küba'da evvelce yapılan seçimler, Amerikan tipi seçimler için hiç de iyi bir reklam olmamıştır. Aç milletler blokunun diğer bölümlerinde olduğu gibi, Latin Amerika'da da bir çok aydın, bugüne kadar, sadece görüşleri birbirinden farksız partilerin hiçbir temele dayanmayan mücadelelerine şahit olmuşlardır. Küba'lılara göre seçimler daima cehaletin istismar edilmesi şeklinde geçmiş, Küba'nın ve dünyanın hiçbir meselesinin halkoyunda tartışılmasına imkan vermemiştir. Ve bunun içindir ki, onlar seçimin karşısındadırlar...

VI

Küba'nın gerçek politik problemi bana şöyle görünmektedir : Devrimci yollardan giderek gerçekten

özgür bir toplum yaratmak mümkün müdür? Devrimci bir terör veya sürekli bir diktatörlük yaratmadan devrimi devam ettirmek mümkün olabilir mi?

Bana göre bunlar basit ve açık sorular değildir. Nasıl olsun ki, özgür toplumların çeşitli anlamları hâlâ tartışılmaktadır. Ancak ben de, Küba devrimcileri gibi, özgür toplumun sadece Birleşik Amerika ve Batı Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki biçim ve mekanizmasıyla varolabileceğine inanmıyorum.

Geçmiş devrimlerin tarihe geçen politik sonuçları oldukça karışıktır, bunlar özgürlük açısından insanı karamsar sonuçlara götürmektedir. Bugün için problem şudur : Küba Devrimi hangi koşullar altında farklı olabilir? Bu soruya kimse tam cevap veremez. Fakat 1920'lerin bolşevik Rusya'sı ile bugünün Küba'sı arasında bir kıyaslama yapalım :

Küba Hükümeti'nin iç politikadaki tutumu, ilk bolşevik hükümetinin tutumuna tamamıyla aykırıdır. Rusya'ya yaptığı kısa bir ziyaretten sonra Bertrand Russell, 1920'lerde şöyle yazıyordu; «Hükümet, eskiden olduğu gibi şimdi de köylü bir milletin bağrında yer aldığı halde, şehirli ve sanayide çalışan nüfusun çıkarlarını temsil etmektedir. Köylülerle ilişkisi ise, idari olmaktan çok diplomatik ve askeridir. Eğer Rusya demokratik şekilde yönetilmiş ve çoğunluk iradesine uyulmuş olsaydı, Moskova ve Petrograd sakinlerinin açlıktan ölmeleri gerekirdi.» (*)

Buna karşılık Küba'nın bugünkü hükümeti, her şeyden önce taşrada bulunan halkın çıkarlarını temsil etmektedir ve hepsinin üstünde, bunların çıkar-

(*) Bertrand Russell, The Theory and Practice of Bolshevism (London; George Allen and Unwin, 1920).

larıyla şehirli işçilerin çıkarlarını çok iyi dengelemiştir. 1920'de Rusya'da olduğu gibi müthiş bir açlık problemiyle karşı karşıya da değildir. Rus'ların aksine, Küba Devrimi, tarım reformu ile tarımsal problemlerin çoğunu da çözümlemiştir.

İlk Sovyet Hükümeti, ağır bir ekonomik abluka altında bulunuyordu. İhtiyaç maddelerini dışarıdan getirtemiyordu ve sanayi çöküş halindeydi. Bütün bunların üstünde, içte ve dışta savaşmak zorundaydı. Sanayi nüfusunun enerjisi tamamen bu savaşa hasredilmişti. Ve köylü sınıfı, savaş gerçeği ile dış düşmanlar tarafından konulan abluka karşısında hiçbir şey yapamıyordu. Bu bakımdan da Küba'nın durumu çok farklıdır. Küba Amerika'nın tehdidi altındadır, fakat savaş içinde değildir. Etkili bir ekonomik abluka altında da bulunmamaktadır. Sovyet bloku da dahil olmak üzere birçok ülkeyle ticaret yapabilmektedir.

Tabii, devrimlerin teröre ve diktatörlüğe gitmesinin çeşitli nedenleri vardır. Sovyetler Birliği'nin ilk döneminde yukarıda saydığım hususlar en önemli nedenleri teşkil ediyordu. Bu vesile ile, Küba sanayileşmesinin genel stratejisinin anti - stalinist karakteri üzerinde Küba'lıların dördüncü mektupta belirtilen görüşlerini hatırlatmak isterim. Bu görüşler, bugün kabul edilmiş bulunan planın ve uygulamaların gerçek ifadesidir. Küba'nın sanayileşmesi için hazırlanan planlar ve uygulanan şeyler, yaptıkları ve yapmak istedikleri şeylerle çok bağlıdır. Bugün Küba'da uygulandığı şekilde ekonomik kalkınmaya devam edildiği takdirde, Küba Devrimi'nin gelecekteki politik sonuçları bakımından ümitli olmamak için hiçbir sebep yoktur.

VII

Küba'nın kültürel gelişmesi bakımından beni en çok etkileyen nokta, devrimci Küba Hükümeti'ni meydana getiren gençlerden çoğunun öğrenmeğe hevesli ve açık fikirli olmalarıdır. 20 yıllık öğretim ve yazı hayatımda ve çeşitli gezilerimde, öğrenmeğe karşı böylesine ihtiras ve çalışma azmi görmedim. Küba için endişelerimden biri de kültürel kuruluş yönündendir. Sadece sanat ve edebiyat bakımından değil, aynızamanda kadın, erkek bütün Küba'lılarm karakter ve zihniyetini yaratacak olan ilk ve yüksek öğretimi ve kitle haberleşmesini de kapsayan kültürel faaliyet bakımından da bu endişeyi duyuyorum.

Bana göre başlıca tehlike, kalifiye personel yokluğudur. Bunu iki bakımdan ele alıyorum. Bir kere yeteri kadar hünerli, bilgili ve sezgi sahibi eleman yoktur. İkincisi, bu yokluğun karşı devrim tehlikesiyle ve halkın büyük kısmının cehaletiyle biraraya gelmesidir. Bu takdirde, iktidar kolayına kaçarak bütün ifade araçları üzerinde mutlak kontrol kurabilir ve sınırlamalara gidebilir.

Yedinci mektupta görüşlerini açıklayan bir çok aydın Küba'lı muhakkak ki bu konuda dürüsttür. Fakat Amerika'nın da gerek hükümet, gerekse kişiler olarak kendilerine yardım etmesi lazımdır. Bunun için fırsat vardır ve benim görüşüme göre, bu sadece bir fırsat değil, aynızamanda bir görevdir.

Eğitimle ilgili planlarında büyük gayret gösteren bazı Küba'lılar, kanımca, eğitilmiş personel yetiştirilmesi hızı konusunda aşırılığa kaçmaktadırlar. Küba gibi ülkelerin muhtaç olduğu eğitim, özellikle yüksek öğrenim bugün için Küba'lı personel tarafından sağlanamaz. Yarım kürenin kuvvetleri, askeri

alanda değil, işte bu boşluğun kapatılmasında kullanılırsa, kanaatimce daha başarılı olacaktır. Bu gerçeğin Birleşik Amerika için de anlamı açıktır.

Ancak, Birleşik Amerika'da bu konularda görevli olan kişiler için bu gerçeğin yeteri kadar açık olduğunu da sanmıyorum. Küba'da aydınların nelerle ilgilendiğini Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın kavrayabileceğinden şüpheliyim. Örneğin, Küba'lıların, sol kanadın ve marksizmin çeşitli nüanslarıyla ilgilenmesini anlıyor ve takdir ediyorum. Basit bir gerçektir ki, bugün Küba'lıların karşı karşıya bulunduğu entellektüel yada pratik sorunlar bakımından bu düşünceler geçerlidir. Buna karşılık, Birleşik Amerika'da resmen kabul edilen ve Amerikan aydınlarının büyük kısmı tarafından benimsenen düşüncelerin ise, Küba'nın eğitimsel, yönetimsel ve kültürel ihtiyaçlarına cevap vermek bakımından tamamen yetersiz ve anlamsız kaldığı da bir gerçektir.

Kuzey Amerika halkoyu, sol kanadın düşünce ve eylemlerinin çeşitlerinden genellikle habersizdir. Başlıca üniversitelerimizde bu konuda dersler verilmektedir ama, bu çalışmaların sonuçları halkoyuna intikal etmemekte ve sadece uzmanların bildiği bir konu olarak kalmaktadır. İnanıyorum ki bu basit gerçek, aç uluslar bloku halklarının ve liderlerinin ne düşündüklerini ve düşüneceklerini, ne yaptıklarını ve yapacaklarını anlayamamamızın başlıca nedenidir.

Amerikan gazetelerinde bütün bu düşünceler «komünizm» ile aynı kefeye konmakta ve komünizm, şerrin ayrılmaz ve değişmez bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Amerikan vatandaşları bu yüzden dünyanın nereye gittiği konusunda tam bir bilgisizlik içindedir-

ler. Bu bakımdan, olayların içyüzünü anlayamadıkları için, bir olay patlak verince isteri krizine sürüklenmelerine asla hayret etmemelidir. Böyle bir isteriyi önleyecek tek çare bilgidir. Ama bu, bir kitap veya bir düzine kitaplq edinilmiş bir bilgi olmamalıdır. Nelerin önemli olduğunu ve bunların nasıl anlatılması gerektiğini bilen gazeteler, her gün, her hafta bu bilgileri halkoyuna vermelidir. Ne yazık ki böyle bir basın dünyanın hiçbir yerinde yoktur.

VIII

Tekrar aynı konuya dönelim : Küba'da olup bitenler hakkında ve Küba devrimcilerinin görüşleri üzerinde düşünürken, Küba'mn ilerideki gelişmelerini tahmin etmeğe çalışırken Birleşik Amerika'nın bu konudaki aktüel ve muhtemel rolünü büyük bir dikkatle incelemek zorundayız. Bundan kaçınamayız. Bu, Küba ve Latin Amerika sorununun ana unsurudur. Ve aynızamanda, Birleşik Amerika vatandaşları olarak bizim sorunlarımızın da başlıca unsuru budur.

Şu soruların cevabını vermeden, Küba Devrimi ve Birleşik Amerika - Küba ilişkileri konusunda herhangi bir karara varılamaz. Bana göre bu iki soru, Küba sorunu ile sıkı sıkıya bağlıdır :

1. Bugün ekonomik bakımdan akla tam manasıyla uygun ve mükemmel, politik bakımdan özgür ve her yeniliğe uyabilen bir topluma sahip olmak mümkün müdür? Bu, eski bir sorudur, nihai bir sorudur ve henüz cevabı verilmemiş bir sorudur. Küba, eski düzenden miras kalan yüklerine ve Birleşik

Amerika'nın politikasının etkilerine rağmen, inanıyorum ki, bu şekilde bir toplum kurulabilmesi için gerçek bir şansı temsil etmektedir.

2. Küba gibi bir ülke için uluslararası ilişkilerde tamamen nötralist ve gerçekten bağımsız olmak, askeri bakımdan gerçeklere uygun, ekonomik bakımdan ayakta tutucu ve politik bakımdan da mümkün müdür? Küba konusundaki Amerikan politikasının sistematik miyopluğuna ve Sovyet politikasının kurnazlığına rağmen bu ihtimalin var olduğuna inanıyorum. Ve yine inanıyorum ki, bu ihtimali kuvvetlendirmek, Birleşik Amerika'nın Küba politikasında bundan böyle benimseyebileceği tek gerçekçi yoldur.

Tarihi olaylarda kesinliklere değil, ihtimallere dayanarak hareket edebiliriz. Bugün Küba meselesinde karşı karşıya bulunduğumuz ihtimal, sonuçları itibariyle bizi de çok etkilemektedir.

Şu anda Küba'lıların yaşamakta olduğu dünya hakkında söyledikleri şeyleri dinlemek, Kuzey Amerika'lılar için belki kolay değildir, ancak yapmamız gereken de budur. Onların devrimci konuşmalarının ardında yer alan gayelerini ve başarılarını da görmeliyiz. Kuzey Amerika'lıların günahlarını mübalağa ettiklerini düşündüğümüz takdirde, Kuzey Amerika sözcülerinin de en az onlar kadar Küba üzerinde mübalağalı konuştuklarını bilmeliyiz. Üzerinde biraz düşünüldüğü takdirde, hiçbir ülkenin, diğer bir ülkenin sözcüleri tarafından ileri sürüldüğü kadar kötü koşullar altında olmadığı anlaşılabilir. Hepsinden de önemlisi, Küba'lıların ithamlarındaki aşırılıklara karşı göstereceğimiz tepkiler, tarihi ve sosyolojik açıdan Birleşik Amerika hakkında yapılan haklı şikayetleri öğrenmemize engel olmamalıdır. Birleşik Amerika sözcülerinin ölçüsüz konuşmalarının bu şikayetlere

bir cevap teşkil etmeyeceğini, aksine bunun tartışmaktan kaçmak olacağını bilmeliyiz. Küba sorununu temelden ele almalı, aç uluslar blokuna mensup bu devrimcilerin iddialarına gerçekle, akılla ve uygar bir politika ile cevap vermeliyiz.

Fidel Castro'nun
Savunması

TARİH BENİ BERAAT ETTİRECEKTİR

Türkçesi : Mekin GÖNENÇ

Dinle Yankee isimli kitapta sözü edilen Fidel Castro'nun «TARİH BENİ BERAAT ETTİRECEKTİR» başlıklı savunması, devrimler literatürünün başlıca şaheserlerinden biridir. Başarısızlıkla sonuçlanan 26 Temmuz 1953 Moncada baskınından sonra Batista kuvvetleri tarafından ele geçirilen Fidel Castro'nun, mahkemede yaptığı bu savunma, bir hukuki savunmadan çok Batista'yı, egemen sınıfları ve onların yabancı ,ağababalarını mahkum eden tarihi bir belgedir. 16 Ekim 1953'te Santiago de Cuba'da yapılan bu savunmanın tam metni İspanyolca olarak «La Historia Me Absolvera» adı altında Küba Kitap Enstitüsü tarafından yayınlanmış ve dünyanın çeşitli dillerine çevrilmiştir.

Tarih Beni Beraat Ettirecektir

Saygıdeğer Yargıçlar,

Hiçbir hukukçu asla bundan daha güç şartlar altında görevini yerine getirmek zorunda bırakılmamıştır. Yine, hiçbir sanık için asla bu derece ezici, kural dışı uygulamalara girişilmemiştir. Karşınızda sanık ve onun savunma vekili olarak aynı kişi yeralmış bulunuyor. Bir savunma vekili olarak, bana, iddianame bile gösterilmedi. Bir sanık olarak ise, her türlü insanlık ve hukuk anlayışı ayaklar altına alınarak, hiç kimse ile görüştürülmeksizin son 76 gün içerisinde tek kişilik bir hücreye kapatılmış bulunmaktayım.

Huzurunuzda kendi savunmamı kendim yapmak zorunda bırakıldım. Bunun da iki ayrı nedeni var. İlk olarak, savunmamı yapacak bir hukukçu bulma hakkım adeta zorbalıkla elimden alınmış bulunuyordu. İkinci olarak ise; benim kadar zor ve baskıya uğramış, ülkesinin bu derece yüzüstü bırakılarak,

adalet duygusunun bu derece ayaklar altına alınmış olduğunu gören bir kişi, kalbinden fışkıran kendi kanı ile yazılmış ve herbiri ayrı bir gerçeği dile getiren kelimelerle, ancak böyle bir fırsattan yararlanarak konuşabilirdi.

Değerli meslekdaşlarım arasında beni savunmak üzere hiçbir isteksizlik görülmediği gibi, Havana Barosu, gerçekten yürekli ve işinin ehli bir hukukçu olan bu şehrin Baro Başkanı Dr. Jorge Pagliery'i beni savunmak üzere görevlendirmiş bulunuyordu. Ne var ki, kendisi görevini yerine getirmekten alıkonulacak, ne zaman beni görmek istese, cezaevinin yüksek ve kalın kapıları suratına kapatılacaktı. Tam bir buçuk ay sonra, o da mahkemenin müdahalesi sonucunda, benimle, Askeri Haberalma Dairesi'nde (SIM) (1) görevli bir çavuşun önünde yalnızca 10 dakikalık bir görüşme yapmasına izin verilecekti.

Bir savunma vekilinin savunacağı kişi ile özel olarak konuşması kadar doğal birşey olamaz. Bu hakka dünyanın her tarafında derin bir saygı gösterilmektedir. Ne var ki, bir Kübalı savaş tutsağının, insanlık ve hukuk kurallarını hiçe sayan amansız dikta yönetiminin eline düştüğü burada, kişilerin bu temel hakkı ayaklar altında çiğnenmektedir. Ne Dr. Pagliery, ne de ben, duruşmada başvuracağımız savunma stratejisinin bu şekilde sinsice öğrenilmesine daha fazla razı olamazdık. Herhalde onlar, Moncada (2) olayları etrafına örmüş oldukları yalan duva-

(1) **SERVICIO DE INTELIGENCIA MILITAR (S. I. M.) : 10 Mart 1952 askeri darbesinden sonra, Batista tarafından kurulan Askeri Haber Alma Dairesi. Bu örgüt Küba'daki Amerikan Askeri Yardım Kurulu'nun tavsiyesi üzerine kurulmuştu. Bu örgütün ilk başkanı Manuel Ugalde Carillo idi.**

(2) **MONCADA : Orlente Eyaleti'nin başkenti olan Santiago de Cuba'daki askeri kışla. 26 Temmuz 1953 günü Fidel Castro tarafından kumanda edilen 125 genç Kübalı bu kışlaya taarruz etmişler, fakat başarıya ulaşamamışlardı. Daha sonra bu tarih, Küba'daki devrim hareketinin adı olarak kullanılacaktı.**

rını ne şekilde çökerteceğimizi ve halkın gözünden gizledikleri müthiş gerçekleri nasıl açığa çıkaracağımızı önceden öğrenmek istemişlerdi. İşte bu yüzden, bir hukukçu olarak kendi mesleğimi kullanma hakkıma başvurup, savunmamı kendimin yapmasına karar verdik.

İlk olarak odadaki çavuş tarafından duyulup kumandanına rapor edilen bu karar, dikta çevrelerinde bütün planlarının altüst edileceği endişesiyle büyük bir panik yaratmıştı. Saygıdeğer yargıçlar, uzun yıllar boyunca Küba'da bir gelenek haline gelmiş olan savunma hakkından beni yoksun bırakmak için ne derece baskı yapıldığını sizler de gayet iyi bilmektesiniz. Sayın mahkeme, sanığı savunulmaktan tamamen yoksun kılacak olan hükümetin bu tertiplerini destekleyemezdi. Şu anda karşınızda kendini savunma hakkını kullanmakta olan sanık, ne şart altında olursa olsun, dile getirilmesi gereken şeyleri söylemekten asla çekinmeyecektir. İlk olarak, uğradığım korkunç hücre hapsinin nedenini, susturulmamdan beklenen amacı, mahkemenin de bildiği gibi, niçin beni öldürmek üzere gizli bir tertip hazırladıklarını (3), ne gibi hayati gerçeklerin halktan saklandığını, ve bu duruşma esnasında meydana gelen bütün acaip olayların arkasındaki sırları açıklamanın gerekli olduğuna inanmaktayım.

■

Sizler, bu duruşmayı kamuoyuna, cumhuriyet tarihinin en önemli duruşması olarak tanıtmış bulunmaktasınız. Şayet bu görüşünüzde gerçekten sa-

(3) Fidel Castro'yu öldürmek için hazırlanan kamplo başarıya ulaşamamıştı. Çünkü, Cezaevindeki görevli subaylardan Yüzbaşı J. Yanes, amirlerinin bu hususta kendisine verdiği emirlere itaat etmemişti.

mimi iseniz, zaman zaman yetkilerinizin ellerinizden alınmasına göz yumarak, bu duruşmanın değerinin yitirilmesine izin vermemeniz gerekir.

Duruşmanın ilk oturumu 21 Eylül günü açılmıştı. Duruşma salonu, rezilcesine, makineli tüfek ve süngülerin istilasına uğramış, yüzden fazla mahkumun yeraldığı sıralar adeta silahlardan örülmüş bir ağla çevrilmişti. Sanıklardan çoğunun, giriştiğimiz eylemle en ufak bir ilgileri bile yoktur. Bu kişiler uzun günler nezaret altında tutularak dikta yönetiminin sayısız baskı örgütlerine ait hücrelerde çeşitli işkencelere uğratılmışlardı. Bu yürekli ve kararlı sanıkların geri kalanları ise, bugüne dek görülmemiş bir feragat örneği göstererek, suçsuz yere bu duruşmaya sanık olarak katılmış bulunan kişilerin cezaevlerinden salınmalarını sağlamak için, özgürlük savaşındaki yerlerini ve üzerlerine aldıkları görevleri açıklamak üzere gurur ve istekle sıralarını beklemekte idiler. Birbirleri ile savaşan kişiler bir kere daha karşı karşıya gelmişlerdi. Adalet bizlerin saflarında olduktan sonra, gerçeğin alçaklığa karşı olan savaşını bir kere daha burada sürdürebilirdik.

Nasıl olur da, dikta yönetimi yalan yanlış suçlamalarını ayakta tutabilirdi? Bu kadar genç kişi mahkemede herşeyi açıklamak için hapis, işkence ve gereğinde ölüm gibi her türlü tehlikeyi göze aldıktan sonra, nasıl olur da gerçekleri kamuoyundan saklıyabilirlerdi?

İlk oturumda tanık olarak ifadem alınmış, savcı ve 20 sanık vekili tarafından tam iki saat sorguya çekilmiştim. Giriştiğimiz eylem için ne kadar para ve silahın nerelerden ve nasıl elde edildiğini, rakamlar vererek en küçük ayrıntılarına kadar ortaya sermiştim. Bütün bu işler cumhuriyetimiz uğruna giri-

şilen bir savaşta, eşi görülmemiş kişisel feragatlar sonucu başarıldığı için, saklanması gereken hiçbir şey yoktu. Giriştiğimiz savaşta bizlere ışık tutan amaçları ve düşmanlarımıza karşı her zaman ne derece insancıl ve duygulu davrandığımızı açıkladım. Şayet, suçsuz yere bu duruşmaya sanık olarak getirilmiş bulunan kişilerin Moncada olayları ile hiçbir ilişkileri olmadığım, gerek doğrudan doğruya, gerekse dolaylı olarak sayın mahkemeye açıklayabildimse, bunu aynızamanda yürekli ve kahraman yoldaşlarımın desteklerine borçluyum. Daha önce de söylediğim gibi, şayet bu kişiler alınları ortasına birer «asi» veya «vatansever» damgası yiyeceklerse, bundan dolayı hiçbir zaman pişmanlık duymayacaklardır. Duruşmada ne şekilde hareket edeceğimiz konusunda, aramızda tam bir anlaşmaya ulaşmış olmamıza rağmen, cezaevinde kendileri ile konuşmama asla izin verilmemişti. Ne var ki, kişiler bir kere aynı ülküleri kalbleri içerisinde taşımaya görsünler, artık hiçbir kuvvet onları birbirlerinden ayrı tutamaz. Ne cezaevinin kalın ve yüksek duvarları, ne de mezarlarını örten toprak yığınları! Tek bir ilke, tek bir anı, tek bir ruh, tek bir duygu onlara umut ve kuvvet verecektir...

İşte o andan itibaren, dikta yönetiminin Moncada olayları etrafına ördüğü yalan ağı, tıpkı iskambil kağıtlarından yapılmış bir şato gibi çökmeye başlamıştı. Sonuç olarak ise, savcı, elebaşı olarak gösterilen bu kişileri daha fazla cezaevinde tutmanın ne derece saçma olduğunu anlamış ve kendilerinin geçici olarak serbest bırakılmalarını, derhal sayın mahkemeden istemişti.

İlk oturumda ifademi bitirirken, sanıklara ait sıralardan alınarak, savunma vekilleri ile birlikte otur-

mama izin verilmesini sayın mahkemeden istemiştim ve bu isteğim kendileri tarafından kabul edilmişti. İşte o anda, bu duruşmada üzerime düşmekte olan en önemli görev başlamış bulunmakta idi. Bu görev, dikta yönetimi tarafından savaşçılarımıza karşı yöneltilen hain ve alçakça iftiraları çürütmek; ellerine geçirdikleri yoldaşlarımıza uygulamış oldukları korkunç ve iğrenç cinayetleri, reddedilmesi güç deliller ile ortaya çıkarmak, ve şu anda bütün tarihi boyunca bir eşini görmediği en hain ve en insanlık dışı bir baskıya dayanmakta olan Küba halkının hudutsuz talihsizliğini, ulusun ve dünyanın gözleri önüne sermekti...

Duruşmanın ikinci oturumu, 22 Eylül Salı günü yapılmıştı. Oturumda yalmzca 10 tanık dinlenilmiş ve bu kişiler belgeler ortaya koyarak, Manzanillo (4) bölgesinde işlenen cinayetlerin içyüzünü açığa çıkarmışlar ve bu cinayetlerin tek sorumlusunun bölgenin askeri kumandanı olduğunu özellikle belirtmişlerdi. Bunlardan başka, listede, ifadeleri alınacak 300 tanık daha bulunmakta idi. Şayet, o cinayetlerden bizzat sorumlu olan ordu mensuplarını eldeki delil ve gerçeklere dayanarak sorguya çekebilseydim, düşününüz neler olurdu? Geniş bir dinleyici kitlesi önünde, adanın dört bir yanından gelmiş gazeteci ve hukukçular önünde, muhalefet partileri liderlerinin gözleri önünde bu kişileri sorguya çekmem için, dikta yönetimi izin verebilir miydi? Böyle bir şeye izin vermektense, duruşma salonunun temellerine dinamit yerleştirir ve binayı yargıçlarla birlikte havaya uçururlardı!

■

(4) **MANZANILLO : Oriente Eyaleti'nin güney - batısındaki bir liman şehri. Castro'nun yoldaşları ile Batista askerleri burada şiddetli bir çatışmaya tutuşmuşlardı.**

Dikta yönetimi benim duruşmalara katılmamı önleyebilmek için bir plan düzenlemiş ve askeri kanallar yoluyla da bunu uygulamaya girişmişti. 25 Eylül Cuma günü, duruşmanın üçüncü oturumundan bir gece öncesi, cezaevinin iki doktoru beni bulunduğum hücrede ziyaret ettiler. Birşeyden dolayı canlarının sıkılmış olduğu yüzlerinden açıkça okunuyordu. Bana, «Seni sıhhi bir muayeneden geçirmek için geldik» dediler. Kendilerine, «Sağlık durumumla, nasıl oldu da bu derece ilgilenildiğini» sordum. Aslını isterseniz, daha kendilerini ilk gördüğümde, kafalarının içinden geçenleri sezmiştim bile. Ne var ki, bu kişiler bana gayet iyi davranarak, içerisinde bulundukları zor durumu uygun bir dille açıkladılar. Öğleden sonra, Albay Chaviano [5] cezaevine gelerek, benim duruşmada «hükümet için son derece zararlı» olduğumu söylemiş ve kendilerinden, duruşmaya çıkamıyacak kadar hasta olduğum şeklinde bir sağlık raporu düzenlemelerini istemişti. Doktorlar bana, yargılanmak ve hatta mahkum olmak tehlikesini bile göze alarak, görevlerinden çekilmeye hazır olduklarını söylediler. Kendilerinden bu şekilde ateşe atılmalarını istemek, benim için oldukça ağırdı. Ne var ki, onlara verilen emrin yerine getirilmesine de hiçbir şekilde kolay kolay razı olamazdım. Ne yapmaları gerektiği konusunda kararı kendilerine bırakarak, şunları söyledim : «Nasıl ki ben üzerime düşen görevin ne olduğunu gayet iyi biliyorsam, sizlerin de görevlerinizin neler olduğunu, aynı şekilde bilmeniz gerekir!»

Hücremden ayrıldıktan sonra, doktorlar benim için bir sağlık raporu düzenleyip imzaladılar. Kendilerinin bu raporu, gayet iyi niyetlerle, zaten teh-

(5) ALBAY CHAVIANO : Manzanillo bölgesindeki ordu kumandanı.

likede olduğunu düşündükleri hayatımı ancak bu şekilde kurtarabileceklerine inanarak imzaladıklarını biliyorum. Gerçekleri açıklamağa zorunlu bir kişi olarak, doktorlarla aramda geçen konuşmaları gizlememem gerekirdi. Fakat, bu konuda gerçeğin açıklanması belki de bu kişilerin maddi zararlara uğramalarına sebep olabilirdi. Ne var ki maddi çıkarlardan çok daha değerli olan şeref ve haysiyetleri üzerine düşebilecek her türlü şüpheyi burada dağıtmayı da, kendim için bir görev sayıyorum. Aynı gece, mahkemeye, dikta yönetiminin bu planını şiddetle suçlayan bir dilekçe yazmıştım. Derhal iki adli doktorun cezaevine gönderilerek sağlık durumumun gayet iyi olduğuna dair bir rapor düzenlemelerini ve hayatımın kurtulması bahasına bile olsa böyle çirkin ve adi bir planın uygulanmasına yardımcı olmaktansa, ölümü bin kere daha göze almaya razı olacağımı bu dilekçemde sizlere bildirmiştim. Bu konuda savaşmaya ne derece kararlı olduğumu belirtmek için de, sözlerime Maestro'nun [6] şu düşüncesini eklemiştim : «Haklı olmak, bir ordudan bile daha kuvvetli olmak demektir!»

Bildiğiniz gibi, 26 Eylül günü, duruşmanın üçüncü oturumunda Dr. Melba Hernandez [7] bu dilekçemi mahkemeye sunmuştu. Çevreme kurulan amansız bir gözetleme ve kontrol ağına rağmen, bu dilekçeyi kendisine ulaştırmayı başarabilmiştim. Ne var ki, bu dilekçenin sizlere ulaşmış olmasına, dikta yönetimi karşılık vermekte gecikmeyecekti. Dr. Melba Hernandez'in hücreye kapatılmasına, benim de, bulunduğum

(6) **MAESTRO : José Marti (1853 - 1895). Küba Devrimci Partisi'nin kurucusu (1892). Fiel Castro, Marti'yi 26 Temmuz harekatına ışık tutan kisi olarak ilan etmişti.**

(7) **DR. MELBA HERNANDEZ : Hukuk doktoru. Moncada Kışlası'na yapılan taarruzda yer alan iki kadından biri. Dr. Hernandez, Castro'nun dilekçesini saçlarının arasına saklayarak, duruşma salonuna getirmiş ve yargıçlar kuruluna vermişti.**

hücreden alınarak, cezaevinde hiç kimsenin giremiyeceği, en sıkı kontrol altında bulunan bir bölüme gönderilmeme karar verilecekti. Üstelik, o andan itibaren, duruşmaya getirilmeden önce ayrıntısız bütün sanıkların ayakkabılarından saçlarının içerisine kadar aranmasına başlanacaktı.

27 Eylül günü iki adliye doktoru sağlık durumumun yerinde olduğuna dair bir rapor düzenlemişlerdi. Bütün bunlara ve mahkemenin devamlı emirlerine rağmen, yine de duruşmalara çıkarılmıyordum. Üstelik bir de, hemen hergün isimsiz uydurma bildiriler yayınlanarak, benim cezaevinden kaçmış olduğum haberi etrafa yayılıyordu. Bu aptalca buluşları sayesinde, niçin benim duruşmalarda bulunamadığım birbirine bağlanmak isteniyordu. Bazı uyanık dostlarımın tam zamanında bu dolanı kamuoyunun gözleri önüne sermesi ile, Dikta'nm planı iflas edecekti. Hakkımdaki ilk sağlık raporunun sahteliği ortaya çıkarıldıktan sonra bile, Dikta yönetimi açıkça ve utanmazcasına mahkemenin emir ve kararlarını hiçe sayarak, beni duruşmalardan uzakta tutacaktı. Böylece, bugüne kadar duyulmamış bir durum yaratılıyordu. Ortada, bir sanığı mahkemeye dahi getirmekten korkan bir yönetim vardı. Savunmadan yoksun, silahsız, çeşitli iftiralara uğramış ve yapayalnız tutulan bir kişinin kendilerini uğratacağı manevi mahkumiyetin korkusu içinde bir kan ve dehşet yönetimiydi bu! Her türlü temel haklarımdan yoksun bırakıldığım yetmiyormuş gibi, baş sanığı bulunduğum duruşmaya bile çıkarılmaktan alıkonuyordum. Özellikle şu hususun akıldan çıkarılmaması gerekir ki, bütün bu olaylar kamu düzeni kanunu ile kişi haklarının kısıntıya uğratıldığı, üstelik, basın ve radyoya sansür konduğu bir dönemde meydana geliyor-

du. Bir sanığın söyleyeceklerinden korktuğu için, bu yönetim ne korkunç cinayetler işlemek zorunda kalmıştı...

■

Ordu ileri gelenlerinin, siz yargıçlar kuruluna karşı bugüne kadar yapmış oldukları küstah ve saygısızca hareketler üzerinde de durmak zorundayım. Bu mahkeme, içerisinde bulunduğum insanlık dışı duruma bir son verilmesi için her zaman gereklilere emir vermişti; temel haklarıma saygı gösterilmesi için daima kararlar çıkarmıştı; duruşmaya getirilmem için devamlı istekte bulunmuştu. Ne yazık ki, hiçbir zaman mahkemenin emir ve kararlarına uyulma yoluna gidilmemişti. Mahkemenin bütün kararları birbiri arkasına hasıraltı edilmekteydi. Hepsinden kötüsü, ilk ve ikinci oturumlar esnasında, yargıçların da gözleri önünde, herhangi bir kimse ile duruşmada ve hatta duruşma aralarında bile konuşmamı önlemesi için, başımın ucuna bir nöbetçi dikilmişti. Demek oluyordu ki, yalnız cezaevinde değil, duruşma salonunun tam ortasında bile, kararlarınıza aldırış edilmeyecekti. Mahkemeye karşı gösterilmesi gereken temel bir saygı hareketi olması bakımından, bu durumu bir sonraki oturumda dikkatlerinize sunmayı kararlaştırmıştım. Ne yazık ki, bir sonraki oturuma getirilmiyecektim bile... Bütün bu saygısızlıklardan sonra da, 10 Mart'tan bu yana ayakları altında çiğnedikleri KANUN adına cezaevine gönderilmem için beni sizlerin karşısına çıkardılar. Dikta yönetiminin siz yargıçlara yüklemek istediği rol cidden çok acı! «Cedans arma togea» düsturuna, bu duruşma esnasında bir kerecik olsun uyulmadı. Bu husu-

sun da akıldan çıkarılmamasını sizlerden özellikle rica ediyorum.

Bütün bu hile ve dolanlar herşeye rağmen kendilerine tek bir fayda bile sağlıyamadı ve benim yürekli yoldaşlarım eşi görülmemiş bir kahramanlıkla üzerlerine düşen görevleri sonuna kadar yerine getirdiler.

Tanık olarak ifade verirken, hepsi de teker teker şunları haykırmışlardı «Bizler Küba'nın özgürlüğü uğruna savaşa giriştik. Bundan dolayı da zerrece pişmanlık duymamaktayız!». Sonra da büyük bir cesaretle mahkemede konuşarak, kardeşlerimize karşı işlenen iğrenç cinayetleri gözler önüne sermişlerdi. Duruşma salonunda bulunmamama rağmen, cezaevindeki hücremde mahkemeyi bütün ayrıntılarıyla izleyebilmiştim. Bunun için de, Boniato Cezaevinin mahkumlarına teşekkürü bir borç bilirim. Bütün tehdit ve yıldırmalara rağmen, gazete kupürleri ile her türlü haberin elime geçebilmesi için bu mahkumlar bir yığın akıllıca yol bulmuşlardı. Böylece, özel konaklar inşa etmek üzere kendilerini şafak vaktinden alaca karanlıklara kadar köleler gibi çalıştıran, üstelik, cezaevinin yiyecek fonlarını soyarak kendilerini açlıkla karşı karşıya bırakan gardiyan Taboado ve şefi Teğmen Rozabal'ın ahlaksızlıklarının öcünü almışlardı.

Duruşma ilerledikçe tarafların rolleri de değişmişti. Karşınıza suçlamak için çıkanlar, kendilerinin suçlandıklarını gördüler; sanık olarak gelenler ise, suçlayıcı durumuna geçmişlerdi. Yargılananlar biz ihtilalciler değildik. Yargılanan, KORKUNÇ CANAVAR BATİSTA'nın ta kendisiydi. Şayet halk, yarın Diktatörü [8] ve O'nun uşaklarını mahkum edecek-

(8) DİKTATÖR : Fulgencio Batista.

se, o yiğit ve yürekli kişilerin cezaevlerine gönderilmelerinin fazla bir önemi olamaz. Yoldaşlarımız memleketlerinden sürülüp, yuvalarından ve toplumdan koparılarak, özgürlüğe karşı duydukları tutkunun kefaretini ödemek üzere, dehlizlerinde Pedro Castels'in [9] hayaletinin kol gezdiği ve içerisine tıkılan sayısız kurbanların acı çığlıklarının hâlâ duvarlarında çınlamakta olduğu Isla de Pinos Cezaevine gönderilmişlerdi. Daha önce de belirttiğim gibi, bu şartlar altında bir hukukçunun görevini yerine getirebilmesinin son derece güç olduğuna sizler de inanmaz mıydınız?

Bu kadar engel ve kanun dışı tertiplerin sonucu olarak, yöneticilerin arzusu ve yargılayanların buna karşı güçsüz kalmaları yüzünden, gizlice yargılanmak üzere Devlet Hastanesi'nin bu küçük odasına [10] getirilmiş bulunmaktayım. Böylelikle, sesim kısılabilecek ve söylediklerimi kimseler öğrenemiyecekti. Öyleyse, sayın yargıçların da şüphesiz daha rahat bulacakları o gösterişli Adalet Sarayı'na ne lüzum vardı? Sayın yargıçlar, sizleri uyarmak zorundayım Süngülü nöbetçilerle sarılmış bir hastane odasında adalet dağıtmak, pek öyle akıllıca bir iş değildir. Vatandaşlar ülkenin adalet düzeninin hasta ve bağımsızlığını yitirmiş olduğuna hükmedeceklerdir!

Yargılama usül kanunlarınızın duruşmaların «kamuya açık» olmak şartını koyduğunu sizlere hatırlatmak isterim. Halbuki, halkın bu duruşmaya katılabilmesi tamamen yasaklanmış bulunuyor. Oturuma katılabilen sivilller yalnızca iki avukat ile gazetelerindeki sansür kurullarının söyleyeceğim her ke-

(9) **CASTELLS, PEDRO ABRAHAM** Machodo'nun diktatörlüğü esnasında Isla de Pinos Cezaevinde 500 siyasi mahkumun öldürülmesinden sorumlu bulunan kötü şöhretli cezaevi müdürü.
(10) Hastanedeki hemşirelere ait koğuş.

limeyi basılmaktan menedecek olduğu 6 gazete muhabirinden ibaret bulunmaktadır. Görüyorum ki, dinleyici olarak bana, salon ve koridorlardaki sayıları 100'e yakın er ve subay kalıyor. Ciddi bir şekilde dikkatlerini bana vermiş olduklarından, bu askerlere teşekkürü bir borç bilirim. Tek dileğim, şu anda Ordu'nun tümünün karşımda olabilmesi idi. Sırf iktidar hırsları yüzünden baştaki katı yürekli yöneticilerin, boydan boya üniformalarına bulaştırdığı iğrenç ve utanç verici kan lekelerini temizlemek için, bir gün gelip bu Ordu'nun büyük bir hiddetle dalgalanacağını biliyorum. İşte o gün, şayet daha önce henüz halk kendilerini alaşağı etmemişse, askerlerin omuzları üzerinde ahlaksızca iktidara yükselen bu kişileri ne korkunç bir düşüş beklemekte...

Son olarak, ceza hukuku ile ilgili hiçbir kitap yada eserin hücreme getirilmesine izin verilmediğini de sözlerime eklemek isterim. Beraberimde yalmzca, yoldaşlarımın yürekli savunucusu Dr. Baudilia Castellanos'un bana iğreti olarak vermiş olduğu şu incecik kanun kitabı bulunmakta. Aynı şekilde Marti'nin kitaplarını getirtmeme de engel olunmuştu. Yoksa, Marti'yi 26 Temmuz Harekatına ışık tutan kişi olarak adlandırmam yüzünden mi böyle bir harekete başvurmuş bulunmaktalar?

Ayrıca, başka konulardaki herhangi bir kitabı bile, gereğinde kullanmak amacıyla duruşmaya getirmekten alıkonmuştum. Ne var ki, bütün bunlar hiçbir şeyi değiştiremiyecektir! Ben Maestro'nun öğrettiklerini kalbimde, dünya halklarının özgürlüklerini savunan kişilerin yüce fikirlerini de kafamda taşımaktayım!

Bu mahkemeden sadece bir istekte bulunacağım Kanunların himayesi olmaksızın dayanmak zo-

runda kaldığı her türlü saldırı ve baskının bir karşılığı olarak, sanığın bu isteğinin yerine getirileceğine inanmaktayım. Sizlerden, hiçbir engel çıkarılmaksızın savunma hakkıma saygı gösterilmesini istiyorum. Aksi halde, adaletin zerresinden bile bahsedilemiyeceği gibi, duruşmanın bu son bölümü de diğerlerinden daha beter bir kepazelik ve korkaklık gösterisi olacaktır.

■

İtiraf etmek zorundayım ki, bir nevi hayal kırıklığına uğramış bulunuyorum. Sayın savcının karşınıza gayet güçlü ve sağlam bir iddia ile çıkacağını beklemekteydim. Sanıyordum ki, sayın savcı duruşmaya gelecek ve niçin kanun ve adalet namına (ama ne kanun, ne adalet?) 26 yıl hapsedilmem gerektiği hususunda, görüş ve suçlamalarını kanıtlamaya hazır olacaklardı. Fakat hayır! Yalnızca, Sosyal Hakları Koruma Kanunu'nun [11] 148 inci maddesini okumakla yetindiler. Bu madde hükümlerince ve ağırlaştırıcı hususların da gözönüne alınmasını ileri sürerek, 26 yıl gibi oldukça uzun bir süre hapsedilmemi sayın mahkemeden talep ettiler. Kişinin çeyrek asırdan daha uzun bir süre demir parmaklıklar arkasına tıkılmasını istemek için, herhalde iki dakikadan çok daha uzun bir zaman ayırmak gerekirdi. Yoksa sayın savcı, mahkemenin mevcudiyetinden rahatsız mı olmaktalar? Kendilerinin bu işi bir oldu bittiye getirmek ister tutumları ile, sayın yargıçların büyük bir gururla bu davanın çok büyük bir önem taşıdığı şeklindeki açıklamaları birbiri ile zıt

(11) SOSYAL HAKLARI KORUMA KANUNU : 1940 Anayasası ile birlikte yürürlüğe girmişti.

bulunmakta. Basit bir uyuşturucu madde davasında bile, 6 aylık bir ceza verilmesini istemek için, kendilerinden 10 kere daha uzun konuşmalar yapan nice savcılara rastlamıştım... Sayın savcı huzurunuza iddianamesini destekliyen tek bir kelime dahi getiremedi. Cumhuriyet anayasasına bağlılık andı içmiş bir savcı için, her türlü hukuki ve hatta ahlaki dayanaktan yoksun anayasa dışı bir hükümet adına buraya gelip, belki de en az kendisi kadar şerefli ve kendisi gibi bir hukukçu olan genç bir Kübalı'nın 26 yıl hapsedilmesini istemenin, oldukça güç bir iş olduğuna inanıyorum. Fakat yine de, sayın savcı oldukça hünerli bir kişi. Ben kendilerinden daha az yetenekli kişilerin, rejimi savunmak için sayfalar dolusu zehir saçan yazılar kaleme aldıklarını gördüm. Sayın savcı, rejimi savunmak için hiç değilse 15 dakika konuşamaz mıydı? Böyle olamıyacağına göre, bütün bunların arkasında bazı dolanların yer aldığına şüphe yok.

■

SAYIN YARGIÇLAR Niçin susturulmam için bu derece ilgilenilsin? Niçin savunmama hedef olabilecek tartışmalardan vazgeçilmek istensin? Yoksa, meseleyi üzerine yerleştirip tartışabilecekleri hukuki, ahlaki ve siyasi bir dayanaktan mı yoksun bulunmaktalar? Yoksa, benim de iki dakikacık konuşup, 26 Temmuz gecesinden bu yana bazı kişilerin uykularını kaçıran hususlara dokanmıyacağımı mı umud etmekteler? Savcılık iddianamesinin, Sosyal Hakları Savunma Kanunu'nun bir maddesinin beş satırı içerisine sığdırılmış olmasından, aynen bir köle-

nin değirmentaşı etrafında dolanması gibi, benim de kendimi aynı satırlarla kısıtlayacağımı sanabilirler. Bu duruşmada tek bir kişinin özgürlüğünden çok daha önemli ilkeler tehlikede olduğu için, ağzımın tıkanmasına hiçbir şekilde meydan vermiyeceğim. Şu anda burada toplumun temel ilkeleri görüşülmekte, kişilerin özgür olma hakkı yargılanmakta, uygar ve demokratik bir ulus olarak varlığımız söz konusu edilmektedir. Bu duruşma sona erdiğinde, savunulmamış herhangi bir temel ilke, dile getirilmemiş herhangi bir gerçek, lanetlenmemiş herhangi bir cinayet için kendi kendime kızmak (serzenişte bulunmak) istemiyorum.

Aslında, sayın savcının o ünlü kısacık kanun maddesine benim bir dakikalık bir zaman ayırmam bile değmezdi. Ne var ki, bu maddeye karşı hukuki bir çatışmaya girişmek üzere, kendime kısa bir zaman ayırmak zorundayım. Böylece, 10 Mart ve hatta daha öncelerinden bu yana, Küba'da, adalet adı verilen kaba komediye, sonsuz yalan ve dolanlara, ikiyüzlülüğe, üçkağıtçılığa ve manevi alçaklıklara karşı saldırıya geçmek üzere er meydanını temizlemek istiyorum.

Ceza Kanunu'nun ana ilkelerinden birisi, kişiye yüklenen bir suçun mutlak surette kanun metni içerisinde bütün ayrıntıları ile tanımlanan olaylara uygun bulunması gerekir. Şayet yapılan bir hareket kanun metni ile uygunluk göstermiyorsa, o zaman suç da olmaz.

Bu duruşma ile ilgili olarak ileri sürülen kanun maddesinin metni aynen şöyle : «DEVLETİN ANAYASAL KUVVETLERİ'ne karşı silahlı bir başkaldırıyı amaç güden herhangi bir harekete girişen kişi, 3 yıldan 10 yıla kadar hapis cezasına çarptırılır.

Şayet başkaldırma hareketi fiilen uygulanmış ise, 5 yıldan 20 yıla hapis cezası verilir.»

Sorarım, acaba sayın savcı hangi ülkenin toprakları üzerinde yaşamaktalar? Bizlerin DEVLETİN ANAYASAL KUVVETLERİ'ne karşı bir başkaldırı hareketine girişmeyi düşündüğümüzü kendilerine kim söylemiş ki? Ortada apaçık olan iki önemli husus var : Herşeyden önce, halkı ezmekte olan dikta yönetimi bir ANAYASAL KUVVET değildir. Aksine, anayasa dışı bir KUVVETTİR. Dikta yönetimi anayasayı karşısına alarak, anayasayı ayaklar altına alarak, anayasayı tepeliyerek kurulmuş bulunmaktadır. Meşru (haklı) anayasa demek, özgür bir halkın doğrudan doğruya kendi bağrından çıkan anayasa demektir. Haksızı haklı gösterebilmek için, korkak ve vatan hainleri tarafından düzenlenen bütün hile ve dolanlara rağmen, bu nokta üzerinde ilerde daha etraflı bir şekilde duracağım. Bir cumhuriyet rejimi, kanun yapıcı, yürütme ve yargılama olmak üzere, birbirleri ile denge sağlıyan üç ayrı kuvvet üzerine oturtulmuş olduğu için, aynı kanun maddesi KUVVET sözcüğüne çoğul olarak yer vermiş bulunmaktadır. Bizler, ülkenin kanun yapıcı ve yürütme kuvvetlerini kanun dışı yollarla ele geçirerek bunları tek bir kuvvet halinde birleştirip, özellikle şu anda üzerinde konuştuğumuz kanun maddesi ile korunan tüm düzeni yıkan, tek bir KUVVET'e, hem de KANUN DIŞI BİR KUVVET'e karşı ayaklanmış bulunuyoruz. 148. madde nereye çekilmek istenirse istensin, ne şekilde kısılırsa kısılsın, ne şekilde değiştirilirse değiştirilsin, kısacası bu madde üzerinde ne şekilde oynanırsa oynansın, içerisindeki tek bir virgül işareti bile 26 Temmuz olaylarına uygunluk göstermemektedir. Bu kanun maddesi ile uğraşmayı bir

kenara bırakıp, devletin anayasal kuvvetlerine karşı gerçekten başkaldırmış olanlara karşı uygulamak için fırsat bekleyelim. Sayın savcının ne yazık ki ihmal edip üzerinde durmadığı bazı hususlar hakkında belleğini tazelemesi için, daha ileride bu kanun maddesi üzerinde yeniden duracağım.

Sizleri uyarmak isterim : Savunmama daha henüz başlamış bulunuyorum! Şayet kalpleriniz içerisinde bir parçacık vatan aşkı, insanlık aşkı ve adalet aşkından eser varsa, beni dikkatle dinleyiniz. Uzun seneler susturulacağımı biliyorum; dikta yönetiminin gerçekleri saklayabilmek için gerekli her çareye başvuracağını biliyorum; halkın beni unutabilmesi için en sinsi tertiplerin hazırlanacağını da biliyorum; fakat yine de benim sesim kısılamıyacaktır. Kendimi en yalnız hissettiğim anda dünyanın tüm kuvvetleri bağrımda toplanır. O hain korkaklar sürüsü beni ne derece yalnızlığa gömmek ve cesaretimi kırmak isterlerse istesinler, yüreğimin ateşi sesimi o derece güçlendirir!

■

27 Temmuz Pazartesi günü bir dağ kulübesinde, diktatörün bizzat konuşmakta olduğu radyo yayınını [12] dinledim. O zaman yoldaşlarımızdan 18'i henüz yakalanmamıştı ve hükümete karşı silahlı olarak isyan halinde bulunuyorduk. O anda yaşadıklarımızın bir benzerini tatmamış olanlar, eminim hayatın acı ve üzüntülerini kolay kolay anlıyamaz. Halkımızı özgürlüğe kavuşturmak üzere uzun bir süreden beri yaşatılmakta olan umudun daha henüz yı-

(12) Columbia Kışlası'ndaki ordu karargahından Batista'nın radyoda yapmış olduğu konuşma.

kıntıya uğratıldığı bir anda, zalim diktatörün her zamankinden daha küstah ve rezilcesine, bundan nasıl şeytani bir haz duyduğunu radyodan işitmekteydik.

Nasıl ki bir gece öncesinden beri, ortalığı, bizzat diktatörün onay ve teşvikleriyle, akla gelebilecek en insanlık dışı bir katil sürüsünün akıttığı genç ve temiz bir kan seli kaplamışsa, bu defa da aynı şekilde, kendisinin o kaba, tiksindirici ve nefret uyandırıcı dilinden boşalan bir yalan ve iftira seli kaplamaktaydı. Öyle ki, söylediklerine bir dakikacık bile olsun inanmak, aklı başında bir kişiyi hayatı boyunca vicdan azabı içerisinde kıvrandırmaya yeterdi. O esnada, kendisini ölünceye kadar mahkum edecek olan GERÇEĞİ, gün gelip o sefil alnının ortasına yapıştıracağımı ümit bile etmemiştim. Aynı anda, bizimkilerden çok daha etkili silahlarla donanmış ve cesetlerimizi getirmeleri için kendilerine kesin emir verilmiş 1000'den fazla hükümet askerinin etrafımıza kurmakta olduğu ağ gittikçe kapanmaktaydı. Huzurunuzda konuşmamla, halk artık gerçekleri öğrenmeye başlamış bulunuyor. Böylece, yüklenmiş olduğum kutsal görevi tamamlamakta olduğum için, artık huzur ve rahatlık içerisinde olabilirim. Bu yüzden, bu vahşi katil sürüsü hakkındaki sözlerimi sakınmadan söyleyeceğim.

Şimdi de bir an için gerçeklerin üzerine eğilelim. Hükümetin açıklamasına göre, Moncada Kışlası'na yapmış olduğumuz silahlı saldırı öyle bir kesinlik ve kusursuzluk göstermişti ki, planlamanın mutlak surette bazı askeri strateji uzmanları tarafından yapılmış olabileceği ileri sürüldü. Hiçbir şey bu derece gerçeğe aykırı olamaz! Aslında taarruz planı, hiçbir askeri görgü ve tecrübesi olmayan genç bir grup

tarafından hazırlanmıştı; şu anda hâlâ hayatta ve serbest bulunan iki kişi dışında, planı hazırlıyanların adlarını açıklıyacağım : Abel Santamaria, José Luis Tasende, Renato Guitart Rosell, Pedro Miret, Jesus Montané ve ben. Bu kişilerin yarısı şu anda hayatlarını kaybetmiş bulunmaktalar. Kendilerini burada saygı ile anarak diyebilirim ki, birer askeri uzman olmamalarına rağmen, onlar, ne bir asker ne de vatansever kişiler olan 10 Mart türemesi generallerin tümüne esaslı bir darbe vuracak kadar vatansever kişilerdi.

Aslında taarruzun planlanmasından çok daha güç olanı, milyonlarca dolarını casusluk, rüşvet ve haber toplamaya harcayan bu baskı rejimi altında, yoldaşlarımızın örgütlenmesi, eğitimi, sefere hazırlanmaları ve silahlandırılmaları idi. Bütün bunlara rağmen görev, biraz önce adlarını belirttiğim gençler ve onlar gibi bir çokları tarafından inanılmaz bir ciddiyet, ihtiyat ve direnme ile yerine getirilmişti. Daha da fazla takdire değer olan husus, inandıkları bir ülkü uğruna bu kişilerin hayatta sahip oldukları herşeyi ve hatta sonunda hayatlarını bile bağışlamayı göze almaları idi.

Adanın en uzak köşelerinden bu eyalete gelmiş olan yoldaşlarımızın son sefer hazırlığı, hayranlık uyandıracak bir kesinlik ve tam bir gizlilik içerisinde tamamlanmıştı. Taarruzun mükemmel bir işbirliği ile yürütüldüğü de, yine aynı şekilde bir gerçektir.

Taarruz sabah saat 5.15'de, Bayamo [13] ve Santiago de Cuba olmak üzere aynı anda iki ayrı yerde birden başlamıştı. Önceden kararlaştırılan zamanın saniyesi saniyesinde kışlayı çevirmekte olan binalar birliklerimizin eline geçmişti. Bununla beraber, şöh-

(13) BAYAMO : Cauto vadisindeki büyük bir kasaba.

retlerimiz üzerinde kötü bir iz bırakacak olsa da, sırf gerçeklere bağlı kalmak uğruna, bizler için öldürücü sonuç doğuran bir olayı açıklamadan geçemiyeceğim: Yapılan bir hata sonucu, birliklerimizin yarısı — hem de daha iyi silahlandırılmış olan kısmı — şehrin giriş noktasında yolunu şaşırarak kaybolmuş ve kesin sonucun alınacağı anda kendilerinden yararlanabilmek imkanı olmamıştı. Abel Santamaria 21 adamı ile birlikte Devlet Hastanesi'ni işgal etmişti. Bir doktor ve iki kadın yoldaşımız yaralılara bakmak üzere kendisiyle birlikte gitmişlerdi. Raul Castro 10 kişi ile Adalet Sarayı'nı eline geçirmişti. Geri kalan 95 savaşçı ile barakalara hücum etmek de benim sorumluluğuma verilmişti.

Birliğimin ilerisinde 8 kişilik bir öncü kolu bulunmaktaydı. Bu öncü kolu 3 numaralı Nizamiyede düşmanla çatışarak, kendilerini zorlamıştı. Öncü kolunun hemen arkasından 45 kişilik ilk grupla ben de aynı yere varmıştım. Savaş tam o noktada, motorlu araçlardan birinin makineli tüfeklerle donatılmış bir düşman devriyesi ile karşılaşması üzerine başlamıştı. Birliğin hemen hemen bütün ağır silahlarının bulunduğu — hafif silahlar öncü kolunda bulunmaktaydı — yedekler grubu yanlış bir sokağa dalarak şehir içerisinde yollarını kaybetmişlerdi. Şu hususu açıkça belirtmek zorundayım ki, bir an bile olsun o kişilerin cesaret ve atılganlıklarından şüphe etmiş değilim. Kaybolduklarını anladıkları an, büyük bir üzüntü ve çaresizliğe kapılmışlardı. Harekatın özelliği ve çarpışmakta olan iki kuvvetin üniformalarının aynı renkte olması bakımından bu savaşçıların bizlerle temas sağlamaları pek öyle kolay bir iş değildi. Bu yoldaşların çoğu daha sonra yakalanarak kahramanca canlarını vermişlerdi.

Bütün yoldaşlara, savaş esnasında düşmana insanca davranılması hususunda kesin emirler verilmişti. Hiçbir silahlı savaşçı topluluğu düşmanına karşı asla bizler kadar cömert ve insancıl davranmamıştır. Daha başlangıçta yirmiye yakın esir almıştık. Hatta bir an gelmiş yoldaşlarımızdan üçü (Ramiro Valdés, José Suarez ve Jesus Montané) barakalardan birine girmeyi başararak, kısa bir süre için elliye yakın düşman askerini esir almışlardı. Bu askerler mahkemede tanık olarak dinlenilmişler, istisnasız hepsi de, kendilerine tek bir kötü kelime bile kullanılmaksızın saygılı bir şekilde davranıldığını söylemişlerdi. Yoldaşlarımın duruşması ile ilgili bir hususta dolayı, sayın savcıya en içten teşekkürlerimi sunmak isterim : Kendileri soruşturma raporunu hazırlarlarken, su götürmez bir gerçek olarak bizlerin bütün bir savaş boyunca düşmana iyi davranma duygusunu bir an olsun elden bırakmadığımızı belirtmek dürüstlüğünü gösterdiler.

Diktatörün askerleri arasında disiplin ruhu son derece zayıftı. Sonunda bizi yenmişlerdi ama, bu onların sayıca olan üstünlükleri (bire karşı onbeş) ve müstahkem bir mevkiin kendilerine sağlamış olduğu korunma avantajı yüzünden olmuştu. Düşmanlarımızın da itiraf ettiği gibi, yoldaşlarımız kendilerinden çok daha iyi nişancı idiler. Cesaret ve atılganlık her iki tarafta da oldukça yüksekti.

Daha önce belirttiğim hata dışında başarısızlığa uğramamızın nedenleri üzerinde düşünülecek olursa, çok titiz ve dikkatli bir şekilde eğittiğimiz komando birliğini bölmekle büyük bir hata işlediğimizi görürüz. En iyi eğitilmiş savaşçılarla en atılgan önderlerimizden kurulu olan bu komando birliğinden 27 kişi Bayamo, 21 kişi Şehir Hastanesi ve 10 kişi

de Adalet Sarayı'nda bulunmakta idiler. Şayet savaşçılarımız bu şekilde dağıtılıp bölünmemiş olsaydılar, savaş başka bir şekilde sonuçlanabilirdi. Düşman devriyesi ile aramızda çıkan çatışma — ki bu çatışma tesadüfi olarak meydana gelmişti. Şayet birliğimiz o noktadan 20 saniye önce yada sonra geçecek olsa karşılaşma olmayacaktı bile — kışladaki diğer askerleri uyarmış ve savaşa hazırlanmaları için kendilerine gerekli zamanı kazandırmıştı. Aksi takdirde, nöbetçi karakolu bizlerin kontrolu altına geçmiş bulunduğundan, tek bir silah dahi patlatmadan kışla bizlere teslim olacaktı. Üstelik, bol miktarda mermisine sahip olduğumuz 22 kalibrelik tüfekler dışında, büyük bir cephane noksanlığı içinde bulunuyorduk. Şayet elimizde elbombaları olsaydı, Diktatörün ordusu bizlere onbeş dakika bile dayanamıyacaktı.

Barakaları ele geçirmek üzere sarfedilecek her gayretin artık faydasız olduğuna kanaat getirdiğimde, yoldaşlarımı sekizer ve onar kişilik gruplar halinde çekmeye başladım. Geri çekilmemiz Pedro Miret ve Fidel Labrador'un kumandaları altındaki altı keskin nişancı yoldaş tarafından ateşle örtülmüştü. Bu kişiler kahramancasına döğüşerek, düşmanın ilerlemesine engel olmuşlardı. Savaş esnasında vermiş olduğumuz kayıpların sayısı hiç denecek kadar azdı. Verdiğimiz kayıpların yüzde 95'ine, çatışmadan sonra, dikta askerlerinin insanlık dışı davranışları yüzünden uğramıştık. Şehir Hastanesi'ndeki gruptan yalnızca bir kayıp vermiştik. Hastanenin tek çıkış kapısı düşman askerleri tarafından tutulduğu için, geri kalanlar içeride kapana kıstırılmışlardı. Fakat bu durumda bile yoldaşlarımız silahlarını elden bırakmamış, en son mermilerini sarfedinceye kadar sa-

vaşmaya devam etmişlerdi. Genç yoldaşlarımızın en korkusuz ve en atılganlarından biri olup Küba tarihinin ölmezleri arasına karışan Abel Santamaria da, orada kendileri ile birlikte savaşmıştı.

Planımıza göre, Moncada'daki alaya yapacağımız taarruz başarısızlığa uğrayacak olursa, savaşa dağlarda devam edecektik. Yoldaşlarımızdan üçte birini Siboney'de tekrar bir araya toplayabilmiştim. Ne var ki, çoğunun cesareti kırılmıştı. İçlerinden 20 kadarı düşmana teslim olmaya karar verdiler. Bu kişilerin başlarına neler geldiğini de daha ilerde göreceğiz. Geri kalan 18 kişi ise, çatışmadan arta kalan tüm silah ve cephane ile birlikte dağlara çekilmek üzere beni izlemişlerdi. Araziyi hiç tanımıyorduk. Tam bir hafta Gran Piedra sıra dağlarının tepeleri üzerinde tutunmuştuk. Dağların etekleri ise, ordu birlikleri tarafından sarılmıştı. Bizler aşağıya inemiyor, onlar ise, yukarı çıkmağa karar veremiyorlardı. Sonunda, dayanma gücümüzü kıran silah kuvveti değil, fakat açlık ve susuzluk olmuştu. Yoldaşlarımı daha küçük gruplar haline bölmek zorunda kalmıştım. Bunlardan bazıları düşman hatlarından sızarak kaçmayı başarabilmiş, bazıları da, Başpiskopos Pérez Serantos'un [14] eşliğinde düşmana teslim olmayı tercih etmişlerdi. En sonunda, yalnızca iki yoldaşım benimle birlikte kalmaya karar vermişlerdi; José Suarez ve Oscar Alcalde. Her üçümüzün de oldukça bitkin olduğumuz bir anda, Teğmen Sarria kumandasındaki bir düşman birliği şafak vakti bizleri uyku halinde iken bastırıvermişti Bu olay 1 Ağustos Cumartesi gününe rastlıyordu. O zaman, mahkumların canlarına kıyılması halktan gelen şiddetli protesto yüzünden durdurulmuş bulunuyordu.

(14) PAŞPISKOPOS PEREZ SERANTOS : Santiago de Cuba Piskoposu.

Şerefli bir kişi olan bu subay, bizleri, hemen oracıkta elimiz kolumuz bağlı bir haldeyken öldürülmekten kurtarmıştı. Kendi korkaklık, beceriksizlik ve hainliğini maskelemek gayretiyle, adımı lekelemeye uğraşan Ugolde Carillo tarafından yapılan açıklamaları burada reddetmek gereğini duymuyorum. Herşey apaçık ortadadır!

■

Kahramanlık öyküleri anlatarak duruşmayı uzatmak amacında değilim. Şu ana kadar söylemiş olduğum herşey, savunmamın geri kalan bölümünün daha iyi bir şekilde anlaşılabilmesi için esas teşkil etmektedir.

Düşmana karşı olan tutumumuzun objektif bir şekilde gözden geçirilmesine imkan sağlayabilecek olan iki ayrı hususu dikkatlerinize sunmak isterim. Birincisi : Düşman alayının teslim alınmasını kolaylaştırmak üzere, bütün yüksek rütbeli subayları evlerinde kolayca yakalayabilirdik. Ne var ki, oldukça insancıl bir durumu gözönüne alarak, bu imkana aramızda itibar etmiyecektik. Ailelerinin gözleri önünde bir facia ve boğuşma sahnesi yaratmayı arzulamıyorduk. İkincisi ise : Askeri kışlayı tamamen teslim almadan, hiçbir radyo istasyonunu elimize geçirmemeyi karar altına almıştık. İşte, son derece üstün ve değerli olan bu tutumumuz sayesinde daha fazla vatandaş kanının dökülmesi önlenmiş oluyordu. Yalnızca 10 kişi ile bir radyo istasyonunu ele geçirebilir ve halkı ayaklanmaya sürükleyebilirdim. Halkın savaşma arzusundan asla şüphe edilemezdi. Elimizde, özellikle savaş gürültülerinin kulaklarını tırmaladığı bir anda en vurdum duymaz kişileri bile

harekete getirebilecek kahramanlık şiirleri, savaş türküleri ve aynızamanda Eduardo Chibas'ın [15] CMQ radyosundan yayınlanan halka yaptığı son konuşması ile doldurulmuş ses bantları bulunmakta idi. Durumumuzun gittikçe daha umutsuz bir hal almasına rağmen, yine de bunları kullanmak istememiştim.

Dikta yönetimi giriştiğimiz harekatın halktan destek görmediğini kesin bir dille tekrarlayıp durmakta. Hayatımda bu derece çocukça ve bu derece kötü niyetli bir iddia ile karşılaşmış değilim. Dikta yönetimi böylece, Küba Halkına korkaklık ve bir koyun sürüsü niteliği yamayabilmeyi arzulamakta. Halkın diktatörlüğü desteklediğini bile iddia etmekteler! Bu uydurma iddianın yürekli «Oriente»lileri ne derece kırdığım göremiyorlar bile! Başlangıçta, Santiago'lular taarruzumuzu, ordu içerisindeki iki ayrı hizbi karşı karşıya getiren bölgesel bir çatışma sanmışlardı. Çok zaman geçmeden neler olup bittiğini anlamakta gecikmediler. Santiago de Cuba'nın asil yürekli ve vatansever halkının o sınırsız cesaret, atılganlık ve vatandaşlık onurundan kim şüphe edebilirdi ki? Şayet Moncada Kışlası elimize geçecek olsaydı, Santiago de Cuba'nın kadınları bile silahlarına sarılacaklardı. Çatışma esnasında savaşçılarımızın tüfeklerinin çoğunu Şehir Hastanesi'nin hemşireleri doldurmuştu! Kendileri bizlerle birlikte omuz omuza dövüşmüşlerdi. Bunları asla unutmayacağız.

Hiçbir zaman alaydaki askerle çatışmak niyetinde değildik. Amacımız, bir sürpriz şeklinde alayın kontrol ve silahlarını ele geçirmek, halkı ayaklan-

(15) **EDUARDO CHIBAS (1907 - 1951): Küba Halk Partisi'nin kurucusu. Bu parti geniş bir halk kütlesi tarafından desteklenmekte idi. Partinin yönetimi küçük burjuvaların elinde bulunuyordu. Programı burjuva demokrasisini öngörmekte idi. Chibas, 1952 seçimlerinde bu partinin başkan adayı bulunuyordu. Kendisinin intihar etmesinden (5 Ağustos 1951) ve 10 Mart hükümet darbesinden sonra bu parti çözülmeğe başlayacaktı.**

dırmak ve sonra da askerleri bizlerle birleşmeye çağırmaktı. Askerleri : Dikta yönetiminin o iğrenç bayrağını fırlatıp, özgürlük sancağını kucaklamaya; küçük bir grubun sefil çıkarları yerine ulusun yüce çıkarlarını korumaya; silahlarını, aralarında kendi çocuklarının ve babalarının bulunduğu halkın üzerine değil de, geriye çevirerek halk düşmanlarının üzerine ateşlemeye; bir düşman gibi halka karşı koymak yerine, kardeşlerimiz olarak halkla birleşmeye; ve «ülkesinin mutluluk ve yüceliği» gibi, kişinin hayatını bile verebileceği bir ülkü peşinde yürümeğe çağırabilecektik. Pek çok askerin bizleri izleyeceğinden şüphesi olanlara soruyorum : Hangi Kübalı şan ve şerefi bağrına basmazdı ki? Özgürlük şafağı doğarken hangi kalb onun için alevlenmezdi ki?

Deniz kuvvetlerine ait birlikler bizlere karşı savaşmamışlardı. Hiç şüphe yok ki, daha sonraları onlar da saflarımıza katılacaklardı. Silahlı kuvvetlerin bu bölümünün dikta yönetiminin en az etkisi altında kaldığı herkes tarafından bilinmektedir. Ne var ki, silahlı kuvvetlerin geri kalan bölümleri gibi, onlar da, ayaklanmış olan bir halk topluluğuna karşı savaşa tutuşurlar mıydı? Ben tutuşmazlardı diyorum! Bir asker et ve kandan yapılmıştır, düşünür, hisseder ve inceler. Kendisi, halkın görüş, inanış, ilgi ve hoşnutsuzluklarına karşı daima hassas bulunur. Şayet kendi görüşü sorulacak olursa, size fikrini açıklayamayacağını söyleyebilir. Fakat bu, kendisinin bir görüşü olmadığı anlamına gelmez. Kendisi, halkı etkilemekte olan aynı zorluk ve güçlüklerin baskısı altında bulunmaktadır : Geçim, konut kirası, çocuklarının eğitim ve gelecekleri, v.b.... Ailesi içerisindeki her kişi, kendisi ile halk arasında kaçınılmaz bir temas noktası teşkil eder. Yine, ailesi içerisindeki

her kişi, kendisini, içinde yaşamakta olduğu toplumun o andaki ve gelecekteki durumu ile sıkı sıkıya bağlar. Bir askerin devletten almakta olduğu doğrusu böyle mütevazı bir maaşla, ihtiyaç, görev ve duygularının üzerine yüklediği hayati davalarını halledebileceğini düşünmek, saçma bir iddia olmaktan ileri gidemez.

■

Bazı kişilerin bugüne kadar hiçbir önem vermedikleri bir düşünceye esas teşkil etmesi bakımından, yukarıdaki kısa açıklamayı yapmam gerekiyordu : Askerler çoğunluğun duygularına karşı derin bir saygı beslerler! Machado [16] yönetimi esnasında, halk toplulukları arasında bugün olduğu gibi yine aynı derecede bir hoşnutsuzluk belirmiş, buna karşılık ise, Ordu'nun yönetime olan bağlılığında göze çarpar bir azalma görülmüştü. Bu o derece doğruydu ki, bir avuç kadın savaşçı neredeyse Columbia Kışlasını yerle bir edeceklerdi. Bu iddiayı daha da kesin bir şekilde doğrulayan başka bir olayı belirtmek isterim Grau San Martin [17] yönetiminin henüz halk arasında en çok tutulmakta olduğu bir dönemde, bazı gözü dönmüş eski askerlerle iktidar hastası politikacılar ordu içerisinde sayısız tertip ve dolanlara girişmiş, fakat hiçbiri ordu mensupları arasında kendilerini izleyecek tek bir kişi bile bulamamıştı.

(16) **MACHADO, Gerardo (1862 - 1940) : 1924'te cumhurbaşkanı seçilmiştir. Diktatörlüğünü ilan ettikten sonra Küba kanlı iç savaşlara sahne olmuştur. 12 Ağustos 1933'te yapılan bir genel grevden sonra iktidardan düşmüş ve Birleşik Amerika Büyükelçiliği'nin himayesinde memleketten kaçabilmiştir.**

(17) **GRAU SAN MARTIN, Ramon: 1877'de doğmuştur. 1933'de Machado'nun düşüşünden sonra bir ihtilal konseyi kurorak geçici cumhurbaşkanı olmuştur. 1944'te Birleşik Amerika Dışişleri Bakanlığı'nın desteğiyle cumhurbaşkanı seçilmiştir. Böylece burjuvazinin ve Küba Devrim Partisinin Kuzey Amerika'ya uşaklığının son safhası başlamıştır.**

10 Mart'taki hükümet darbesi [18] sivil hükümetin halk arasındaki itibarının en düşük olduğu zamana rastlar. Batista ve o'nu izleyenler bu durumdan faydalanmayı gayet iyi bilmişlerdi. Niçin hükümet darbesini 1 Haziran'dan sonraya bırakmamışlardı? Çünkü, çoğunluğun neyi arzuladığını, seçim sandıkları başında göstermesini bekleyeceklerdi. Böylece de, askeri birlikler girişecekleri alçakça harekete karşı çıkmayacaklardı...

Bütün bu açıklamalarımın sonucu olarak, aynı iddiayı şu şekilde de dile getirebiliriz : Ordu, halk çoğunluğunun desteğine sahip olan bir yönetime karşı asla başkaldırmamıştır. Bunlar tarihi gerçeklerdir. Şayet Batista, Küba halkının çoğunluğunun arzusu dışında herşeyi göze alıp iktidarda kalmakta dayatacak olursa, sonu Gerardo Machado'nunkinden çok daha feci olacaktır.

Silahlı kuvvetler hakkında bir görüş açıklamak hakkını rahatça kendimde bulmaktayım. Çünkü, herkesin sus - pus olduğu bir zamanda kendilerini savunan yine ben olmuştum. Bu işe, ne bir özel çıkar, ne de art bir niyetle girişmiştim. Beni bunu yapmaya iteleyen tek şey, insani duygularım ve vatandaşlık görevim olmuştu. O günlerde, ülkenin siyasi hayatındaki yeri dolayısıyla, «Alerto» adlı gazete halk arasında en çok izlenenlerden biri idi. İşte ben bu gazetenin sütunlarında, yüksek rütbeli subay ve devlet memurlarının özel konak ve arazilerinde, askerlerin mecburi çalışmaya bağlı bulunmaları durumuna karşı yoğun bir kampanya açmıştım. 3 Mart 1952 günü, mahkemeye bu durumu bütün şiddetiyle yeren bilgi, fotoğraf, film ve benzeri belgeler sunmuştum.

(18) 10 MART 1952 : Prio'nun cumhurbaşkanlığı döneminin sonunda Batista darbe yaparak iktidarı ele geçirmiştir.

Yine o yazılarımda, ordu maaşlarının artırılmasının en dürüst bir hareket olacağını belirtmiştim. Ortada böyle bir fırsat yaratılmışken, askerlere yapılan bütün bu haksızlıklara karşı daha başka kimlerin seslerini yükselttiklerini, doğrusu bilmek isterdim. Ne elde silahım, ne de tek bir koruyucum olmaksızın kendimi binbir tehlikeye atarken, herhalde bu işi, çevrelerinde her türlü korunma tedbirleri alınmış lüks konaklarında oturmakta olan Batista ve hempaları [19] yapmıyacaktı...

Kendilerini savunmuş olduğum gibi, şimdi de askerlere, yine herkesin dilini yutmuş olduğu bir sırada çirkin bir şekilde aldatılmalarına adeta göz yummuş olduklarını ve 10 Mart rezaletine ondan bin kere daha ağır olan korkunç Santiago de Cuba cinayetlerinin ayıbını eklediklerini söyleyeceğim. İşte o andan bu yana asker üniformasının onur ve haysiyeti kaybolmaya başlıyacaktı. Daha bir yıl öncesi, askerlerin özel konaklarda köleler gibi çalıştırıldıklarını halka söylemiş ve bu durumu mahkeme huzurunda suçlamıştım. Bugün de, daha ağır bir suçlamada bulunacak ve askerlerin boydan boya, işkence ile öldürdükleri Kübalı gençlerin kanlarına bulanmış olduklarını söyliyeceğim. Şunu da belirtmek isterim ki, ordu cumhuriyet ilkelerine hizmet ettiği, ulusu savunduğu, halka saygılı olduğu ve istisnasız her vatandaşı koruduğu sürece asker ayda 100 dolara hak kazanır. Fakat, askerler halkı ezip öldürdükleri, ulusa ihanet ettikleri ve yalnızca küçük bir azınlığın haklarını korudukları takdirde, ordu cumhuriyetin tek kuruşuna bile layık olamayacağı gibi, üstelik, Columbia Kışlasına asker yerine onbin yetim

(19) Batista hem senatör, hem de gelecek seçimler için cumhurbaşkanı adayı olmuştur.

çocuk yerleştirilip burasının okul haline çevrilmesi gerekirdi.

Bütün bunlar aslında, hain ve şeytan ruhlu az sayıdaki askerin işleri olduğundan, bu utanç verici cinayetler için tüm ordu mensuplarını suçlayamam. Ne var ki, meslek ve üniformasını seven her şerefli ve dürüst asker bu lekeyi temizlemek, kendine edilen ihanetin öcünü almak ve asıl suçluyu cezalandırmak üzere direnmek ve savaşmakla yükümlü bulunmaktadır. Aksi halde, asker üniforması bir gurur kaynağı olma yerine, ilelebet bir rezalet sembolü olarak kalacaktır.

10 Mart yönetimi, elde yapabileceği başka bir şey kalmayınca, askerlerin özel konut ve arazilerden alınmasına karar vermişti. Ne var ki, Batista bu işi sadece, askerlerin dikta partisini teşkil etmekte olan değersiz ve üçkağıtçı politikacıların tümünün hizmetinde şoför, hamal, uşak ve özel muhafız olarak çalışmaları için yapmıştı. Artık 4. yada 5. dereceden her resmi kişi, aslında layık olduğu tekmeyi yemenin devamlı korkusu içinde, sırtını dayamak ve otomobilini kullanmak üzere hizmetine asker verilmesine kendini hak sahibi olarak görüyordu.

Şayet bu konuda gerçekten bir reform yapmak niyetinde idiyseler, niçin, servetlerini askerleri sömürerek, onları birer köle gibi kullanarak ve silahlı kuvvetlere ait çeşitli fonlardan para aşırarak yapan Genovevo Pérez Damera ([20]) gibi kişilerin milyonlarına, konut ve arazilerine el konmamıştı? Fakat hayır: 10 Mart generalleri aynı örneği izlemeyi içlerinde yaşattıklarından, Genovevo Pérez ve diğerleri şüphesiz hâlâ askerlerin himayesi altında bulun-

(20) **PEREZ DAMERA, Genovevo : Prio ve Grau San Martin döneminde ordu komutanı. Ordunun tefessüh etmesine sebep olmuş ve Batista'nın iktidarı ele geçirmesine yarayacak ortamı sağlamıştır.**

maktalar! Dikta yönetimi bu kişilerin diğerlerine bir örnek olarak cezalandırılmaları için harekete geçmeye, asla cüret edemezdi.

10 Mart hareketi gerçekten sefil bir aldatmaca olmuştu. Batista ve O'nun kötü ünlü adi politikacı grubu seçimlerde başarısızlığa uğradıktan sonra, ordu içerisindeki hoşnutsuzluktan yararlanarak, askerlerin sırtları üzerinde iktidara yükselmişlerdi. Sonradan hayal kırıklığına uğradıkları için, pek çok askerin küskünlük içinde olduklarını biliyorum. Başlangıçta askerlerin maaşları artırılmış, fakat daha sonra ücretler çeşitli kısıntılara uğradığından ellerine geçen paranın miktarında yeniden bir azalma olmuştu; silahlı kuvvetlerden ayrılan eski personelin çoğu tekrar ordu saflarına dönerek genç, yetenekli ve değerli askerlerin yükselebilmelerine engel olmaktaydı. Ordudaki rezilcesine adam kayırma durumu bir gelenek halini alırken, öte yanda iyi ve değerli askerler ihmal ediliyordu. Pek çok dürüst asker bugün kendi kendilerine şu soruyu sormaktalar: Ahlak yoksunu, kötü ünlü, sefil, siyasi hayatı kokuşmuş ve şayet süngülerin ucunda olmasa - hem de başkalarının elindeki süngülerin - bir daha siyasi bir mevkie erişmesi asla mümkün olmayan kişileri iktidara getirmekle, anayasamızı yok etme gibi korkunç bir tarihi sorumluluğu yüklenmenin, silahlı kuvvetler için ne gereği vardı?

Diktada askerler sivillerden çok daha ağır bir baskıya katlanmak zorundadırlar. Kendileri devamlı olarak denetleme altında olup, tek bir asker bile görevinde kalabileceğinden emin olamaz. Herhangi bir şüphe, herhangi bir dedikodu, herhangi bir tahrik yada gammazlık kendisinin başka bir göreve sürülmesine, ordudan atılmasına yada hapsedilmesine ye-

ter gelmektedir. Tabernilla ([21]) yayınlamış olduğu bir bildiride, kendilerinin hükümete muhalif olarak bilinen kişilerle konuşmalarını yasaklamamış mıydı? Bu ne güvensizlik böyle! Roma'nın ateş ve ocak tanrısı Vesta'nın hizmetindeki rahibeler bile böyle kural çıkarmamışlardı. Toplasanız, bütün ada üzerindeki asker konutlarının sayısı üçyüzü bile geçmez. Ne var ki, bugüne kadar tank, top ve diğer silahlara harcanan para ile her askere bir konut yapılabilirdi.

Batista'yı ilgilendiren tek şey, kendisinin Ordu'yu gözetmesi değil, Ordu'nun Batista'yı gözetmesi gerektiğidir. Ordunun zulmetme ve öldürme gücünü artırmak, askerlerin hayat seviyelerini yükseltmek demek değildir. Eskisinden üç kat daha fazla nöbet; devamlı barakalarda tutulma; endişe; halka düşmanlık besleme; ve gelecek hakkında kararsızlık! İşte, Batista yönetiminin askere verdikleri bunlar olmuştur. Başka bir deyimle bu şu demektir:

«Asker, dikta için ol! Kan ve terini dikta uğruna akıt! Sen olduktan sonra bizler senin için parlak nutuklar çekecek ve rütbeni yükselteceğiz. Lüks içinde yaşamaya ve daha da zengin olmaya devam edeceğiz. Halka kötü davran, onu ez ve öldür! Şayet gün gelir halk usanır ve bütün bunlar sona erecek olursa, bizler uzaklara kaçıp prensler gibi yaşarken, sen burada cinayetlerimizin kefaretini öde! Şayet bir gün bizler yine buralara dönecek olursak, ne sen, ne de çocukların sakın ola konaklarımızın kapısını çalmayınız. Bizler o zaman birer milyoner olacağız. Milyonerler fakirlerin halinden pek anlamazlar. Asker, öldür ve halkını ez! Dikta için ol, kan ve terini onun uğruna akıt...»

Ne yazık ki, bu acı gerçeği göremiyen bir asker

(21) TABERNILLA, Francisco: Batista Ordusunun genelkurmay başkanı.

azınlığı, halka karşı - hem de kendilerini diktanın elinden kurtarıp özgürlüklerine kavuşturacak olan halka karşı - savaşmaya karar vermişti. Bilmiyorlardı ki, sonunda zafer yine halkın olacaktı.

■

Başarı ihtimalimizin ne olduğu hususu ile sayın savcı oldukça ilgilenmiş bulunuyorlar. Başarıya ulaşabilmek için, teknik, askeri ve sosyal düzen gibi üç ayrı faktörün göz önünde tutulması gerekir. Baştaki yöneticiler zihinlere, modern silâhların diktatörleri devirmek isteyen halkları çaresiz kılacağı şeklinde, boş bir inanç yerleştirebilmek için uğraşmışlardı. Bu inancı kökleştirmek ve halk arasında tam bir «güçsüzlük» kompleksi yaratabilmek için, savaş araçlarının bütün azameti ile gözler önüne serildiği askeri geçit ve törenlerden yararlanmak istemişlerdi. Haklarını geri almak için halk bir kere karar vermesin; hiçbir silah, hiçbir şiddet hareketi artık o'nu yenemiyecektir. Gerek içinde yaşamakta olduğumuz devir, gerekse tarih sayfaları bunun örnekleriyle doludur. Daha çok yakınlarda, Bolivya'da bir ayaklanma olmuş ve maden işçileri dinamit çubukları ile ordu birliklerini yere sermişlerdi. Bereket biz Kübalıların öyle dışardan örnekler göstermeğe ihtiyacımız da yok! Kendi topraklarımız kadar bizleri gayrete getirici hiçbir örnek olamaz. 1895 Savaşı esnasında Küba'da yarım milyona yakın İspanyol askeri bulunmakta idi. İspanyolların silâhları « M a m b i s e s »lerinkinden hem daha modern, hem de daha kuvvetli idi. Girişilen çatışmaların çoğunda, İspanyol birlikleri sahra topları ve hâlâ piyade birliklerinde kullanılmakta olan karabinalarla donatıl-

mışlardı. Mermi kütüklükleri hemen hemen boş olduğu için, Kübalıların ellerinde silâh olarak yalnızca palaları bulunmakta idi. İstiklal Savaşı tarihimizde, Antonio Maceo'nun (22) kurmay başkanı olan Miro Argenter (23) tarafından anlatılan unutulmaz bir bölüm yer almaktadır. Yalnızca belleğime bağlı kalmamış olmak için, o bölümü şu küçük kağıt parçasına kopya ederek duruşmaya getirmiş bulunuyorum:

«Çoğunun elinde silah olarak yalnızca palaları bulunan, Pedro Delgado'nun komutasındaki eğitim görmemiş Kübalı köylüler, kuvvetli İspanyol hatları üzerine atılarak, kendilerini ölüme terketmişlerdi. Her elli kişiden 25'inin öldürüldüğünü ileri sürmek, işi olduğundan fazla göstermek olmayacaktır. Bunlardan bazıları İspanyollar üzerine tabancasız, palasız ve hatta küçük bir bıçak bile olmaksızın yumrukları ile saldırmışlardı. Savaş sonunda Hondo nehrinin sazlıkları aranırken Kübalılara ait 15 ceset daha bulunmuş ve başlangıçta bunların hangi gruba bağlı oldukları anlaşılamamıştı. Görünüşe bakılacak olursa, bu kişiler silahsız savaşmışlardı. Giysileri sağlamdı. Karınlarının üzerinde tenekeden yapılmış su kapları sarkmaktaydı. Biraz ileride ise, İspanyollara ait bir at ölüsü bulunuyordu. Atın üzerindeki koşum takımı ve malzemeye hiçbir şey olmamıştı. Bütün bu gördüklerimizi bir araya getirerek, orada meydana gelen olayları şu şekilde toplamıştık: Yürekli komutanları Yarbay Pedro Delgado'yu izlemekte olan bu savaşçılar, ellerinde hiçbir şey olmaksızın kendilerini süngülerin üzerine fırlatmışlardı. O civardan işitilen şıngırtı sesleri ise, ellerindeki su kaplarının

(22) MACEO, Antonio (1845 - 1896): Küba kurtuluş savaşının en gözde savaşçılarından biridir.
(23) MIRO ARGENTER, José: Kurtuluş Ordusu generali. «Chroniques de la Guerre» adlı bir eseri vardır.

düşman atlarının eğer başlıklarına çarpmasından meydana gelmişti.

Maceo gördüklerinden dolayı oldukça duygulanmıştı. Ölümün her çeşidini görmeğe alışık olan bu kişinin ağzından, o anda övgüler çıkacaktı: Hayatımda böyle birşey görmedim... Eğitimsiz ve silahsız savaçılar ellerinde silah olarak yalnızca su kapları ile İspanyolların üzerine atılmışlar. Bense su kaplarını ordu ağırlığı malzemelerden sayardım.»

Özgürlüğünü kazanmak istedi mi, halk işte böyle savaşır; uçaklara taşla karşı koyar, tankları elleriyle devirir!

■

Santiago de Cuba'yı ele geçirir geçirmez, halkı derhal savaşa hazırlayacaktık. Cauto Nehri boyunca yayılmış bulunan öncü birliklerimizin yerlerini kestirmek üzere, düşman Bayamo'ya hücuma geçmişti. Asla unutulmasın ki, bu eyaletin üzerinde yaşamakta olan bir buçuk milyon insan, Küba'nın en vatansever ve en dayanıklı kişileridirler.

Otuz yıldan beri özgürlük savaşına yılmadan devam ederek, bu uğurda en çok kan veren, kahramanlık gösteren ve fedakarlıklarda bulunmuş olan, yine bu eyaletti. Oriente'de o şeref dolu kahramanlık havasını hâlâ ciğerlerinize teneffüs edebilirsiniz. Şafak vakti horozların ötüşü kişiye sanki askerlerin kalk borusunu hatırlatır. Güneş doğarken dağların kayalık tepelerine vuran parıltısı, sanki bizlere bir kere daha Yara yada Baire'yi (24) yaşayacağımızı müjdeler.

(24) **YARA ve BAIRE : Yara'da 10 Ekim 1868'de on yıllık savaş patlamıştır. Küba'nın kurtuluş savaşı, daha sonra 24 Şubat 1895'te Baire'de tekrar başlatılmıştır.**

Halkın desteğinden emin olduğumuz için, başarıya ulaşabilmemizde ikinci olarak sosyal düzen faktörünü göz önünde tuttuğumuzu söylemiştim. Bizler «halk» dediğimiz zaman, o günkü «efendisi» kimse o'nun karşısında alınları yerlere değinceye kadar secdeye kapanıp, herhangi bir baskı rejimine, diktatörlüğe yada kanunsuz bir yönetime kolayca «buyur» diyen, «tutucu» ve rahatlık içerisinde yaşayan kişileri kasdetmiyoruz. Savaştan konuştuk mu, «halk» deyince :

> Hayatları bile rehinde yaşayan, kendilerine yalnızca «söz» verilip sonunda ihanete, kalleşliğe uğrayan geniş kitleleri kasdetmekteyiz. Bizler için «halk», daha mutlu, daha iyi ve daha şerefli bir ulus olma arzusu ile tutuşan, nesiller boyu kanunsuz yaşamanın verdiği acı ile, atalarının adil düzeninin özlemini çeken, hayatlarının her sahasında büyük ve önemli değişiklikler isteyen kişiler demektir. «Halk» demek, özellikle kendi kendilerine güvenerek, bu değişiklikleri sağlamak için son nefeslerini bile vermeye hazır olan kişiler demektir!

Bir amacın dile getirilmesinde, içten ve iyi niyetli kalabilmenin tek şartı, kimsenin yapmadığı bir şekilde, tam bir açıklıkla ve korkusuzca konuşmaktır. Her konuda haklı olabilme ve toplumun tüm sınıf ve tabakalarını hoşnut edebilme mucizesini başaran demagog ve profesyonel politikacılar, tabiatıyla her hususta herkese ihanet etmektedirler. Devrimciler görüş ve fikirlerini korkusuzca halka ilan etmeli, bağlı oldukları ilkeleri açıklamalı ve amaçlarının ne olduğunu topluma bildirmelidirler. Böylece, ne dosta ne de düşmana ihanet edilmiş olacaktır.

Giriştiğimiz savaşta kendilerinin güven ve desteğine dayandığımız «halk»ı, şöylece sıralayabiliriz

- Geçim sahaları bulabilmek için başka yerlere göçetme zorunluğunda olmaksızın, gündelik ekmeğini namusluca kazanmayı arzulayan yedi yüz bin **«işsiz Kübalı»**.
- Sefil ve bakımsız kulübelerde oturup, yılın yalnızca dört ayı çalışabilen ve geri kalanında açlıkla pençeleşip, sefaletlerini çocuklarıyla bölüşen, ekilecek bir milim toprağı bile olmayıp, varlıkları her kalbi derinden sızlatabilecek beş yüz bin **«tarım işçisi»**.
- Emeklilik paraları çalınıp çırpılan, kendilerine daha önce sağlanmış bütün hak ve çıkarları geri alınan, son derece sefil barakalarda oturan, alınterleriyle kazandıkları ücretleri patronları tarafından tefecilerin ellerine aktarılan, gelecekleri ise, ya ücretlerinden kesinti yada işlerinden çıkarılma olan, ve tüm yaşantısı çalışma ile geçip kendisine tek dinlenme yeri olarak «mezar» kalan dört yüz bin **«sanayi ve dok işçisi»**.
- Kendilerinin olmayan topraklarda çalışarak yaşayan ve ölen, Musa'nın kutsal toprakları seyrettiği gibi, onlara sahip bile olamadan ölmenin acısıyla o toprakları seyreden, tıpkı bir feodal köle gibi, üretiminin bir kısmını vererek kullandığı toprağın karşılığını ödeyen, her an jandarmalarla birlikte bir emniyet amirinin kapılarını çalarak kendilerini o topraklardan çıkarabileceğini bildikleri için o toprakları sevemeyen, geliştirip güzelleştiremeyen; ve üzerine ne bir limon ne de

portakal fidanı dikemeyen yüz bin **«küçük çiftçi»**.

- Kendilerini gelecek nesillerin daha iyi bir düzene ve daha iyi şartlara kavuşmasına adamış, fakat buna karşılık hor görülmekte ve boğazı tokluğuna çalıştırılmakta olan otuz bin **«öğretmen ve profesör»**.
- Borç içerisinde yüzmekte olup iktisadi krizler sonucu adeta mahvolmuş, ve gözlerini para hırsı bürümüş devlet memurlarına rüşvet vermekten bunalmış yirmi bin **«küçük esnaf»**.
- Okullarını bitirerek büyük umutlarla çalışmayı arzulayan, fakat buna karşılık kendilerini bütün kapıların suratlarına örtüldüğü ve hiçbir kulağın yalvarıp yakarmalarını duymadığı bir çıkmaz sokakta bulan on bin doktor, mühendis, hukukçu, veteriner, öğretmen, dişçi, eczacı, yazar, ressam, heykeltraş, v.b.

İşte «halk» bunlardır! Yani, bahtsızlığın ne olduğunu bilen ve bu yüzden de sonsuz bir cesaretle dövüşmeğe hazır ve yetenekli olanlar!

Yaşantıları boyunca ihanete uğramış ve yalan sözlerle aldatılmış bu kişilere, «Sonunda sizlere tüm ihtiyaçlarınızı vereceğiz,» demiyecektik. Ama onlara şunları haykıracaktık, «Haydi gelin, bütün gücünüzle onun için savaşın ki, özgürlük ve mutluluk sizlerin olabilsin.»

■

Savunmamla ilgili olması bakımından, Moncada Kışlası'nın ele geçirilmesinden hemen sonra ilan edi-

lecek ve radyo ile halka yayınlanacak olan beş devrim kanununun duruşma kayıtlarına geçmesi gerekiyor. Albay Chaviano'nun kasıtlı olarak bu belgeleri yoketmiş olmasına rağmen, bu kanunları aynen hatırlamaktayım. Şöyle ki :

Uygulayacağımız ilk devrim kanunu, iktidarı halka devretmek ve halkın değiştirmeyi yada yürürlükten kaldırmayı kararlaştıracağı bir zamana kadar da, 1940 Anayasası'nı, devletin anayasası olarak ilan etmek olacaktı.

Bu hususu yerine getirmek ve anayasayı ihlal etmiş olanları cezalandırmak için, ortada seçimleri yapacak herhangi bir kuruluş bulunmayacağından, devrim yönetimi, ülkenin tek meşru «kuvvet»i olarak, anayasanın değiştirilmesi dışında kalan tüm yetkileri üzerinde toplayacaktı. Bu demekti ki, devletin kanun koyma, yürütme ve yargı kuvvetleri devrim yönetimine geçecekti. Ayaklanmış halk yığınları tarafından tutulan ve desteklenen bir hükümete, çoğunluğun rızası ile yolunda ilerleyebilmesi için, gereken her türlü yetkinin verilmesi gerekir. 10 Mart'tan bu yana anayasaya aykırı ve anayasanın dışında kalmış olan yargı kuvveti, o andan itibaren sona erecekti. Cumhuriyet anayasasının hükümleri altında tekrardan kuruluncaya kadar da, yargı kuvvetinde tam bir reform sağlamak için derhal harekete geçecektik. Aksi halde, bu ön tedbirleri almadan, mahkemelerin korunmasını hukuk düzenini bu derece şerefsizce felce uğratmış kişilerin ellerinde bırakmak, halka karşı yeni bir ihanet ve sahtekarlık olurdu.

İkinci devrim kanunu, ellerinde beş « c a b e l l e r i a s » [25] yada daha küçük bir toprak parçası bulunan bütün şekerkamışı ekicilerine, yarıcılara,

(25) CABALLERIA : 13.42 Hektar'a tekabül eden bir arazi ölçüsü.

marabalara, arazide kira ile oturanlara ve topraksız göçmenlere ipoteksiz ve başkalarına devredilmemek üzere toprak dağıtılmasını ve bu toprakların eski sahiplerinin son 10 yıl içerisinde üzerinde yaşayanlardan aldıkları kiraları geri ödemelerini öngörmekte idi.

Üçüncü devrim kanunu, şeker fabrikaları dahil, bütün büyük sanayi, ticaret ve madencilik işletmelerinin sağladıkları kârlardan işçi ve memurlarına yüzde otuz bir hisse verilmesi hakkını sağlayacaktı. Toprak reformu ile ilgili başka kanunlar düşünüldüğünden, tarım işletmeleri bu kanunun hükümleri dışında bırakılmıştı.

Dördüncü devrim kanunu, bütün şekerkamışı ekicilerine, şeker üretiminin yüzde 55'ini bölüşme ve üç yıl yada daha uzun bir süreden beri bu işte çalışmakta olan küçük şekerkamışı ekicilerine en az kırkbin «a r r o b a s» (26) lık bir pay verilmesi hakkını sağlıyacaktı.

Beşinci devrim kanunu ise, daha önceki siyasi yönetimlere ait devirlerde, servetlerini zimmet ve sahtekârlık yolları ile sağlamış kişilerin bütün varlıklarına ve gayrimeşru kazançlarına devletin elkoymasını öngörmekteydi. Aynı şekilde, bu kişilerin kanuni mirasçı ve vasilerinin tüm varlık ve gayrimeşru kazançlarına da yine bu kanun hükümleri altında elkonacaktı. Bu işlemleri yerine getirebilmek için de, bu ülkenin ticaret sicillerinde kayıtlı yada bu ülkede faaliyet göstermekte olan bütün şirket ve işletmelerin tüm kayıt ve belgelerini incelemek ve bu gibi suçları işleyip de halen yabancı ülkelerde bulunanların iadesini ve hukuken Küba Halkına ait olan

(26) ARROBA, ARROBE : 11,502 Kilogram'a tekabül eden bir ağırlık ölçüsü.

varlıklarına ihtiyati haciz konmasını o ülkelerin hükümetlerinden isteyebilmek için kendilerine tam yetki verilmiş özel mahkemeler kurulacaktı.

Ayrıca, Küba'nın Amerika kıtası ile ilgili genel politikası, kıta üzerindeki demokratik halklarla bağlılık şeklinde olacak; kardeş halk toplulukları içerisinde kanlı diktatörler tarafından siyasi nedenlerle zulüm ve eziyete uğramış kişilere, Marti'nin topraklarında kendilerine bir yuva, ekmek ve kardeşlik bulabilecekleri duyurulacaktı. İşte o zaman Küba, Amerika toprakları üzerindeki kanunsuz yönetimler zincirinin bir halkası değil, özgürlüğün kalesi olacaktı.

Devrimin yaratacağı kargaşalık sona erer ermez, bu kanunları halka duyuracaktık. Bu kanunların hemen arkasından toprak reformu, noksansız bir eğitim reformu, enerji kaynaklarının devletleştirilmesi, telefon tröstünün devletleştirilmesi, bu tröstün halktan kanunsuz olarak aldığı paraların kendilerine geri ödenmesi ve geçmişte devletten kaçırılan vergilerin hazineye ödenmesi gibi temel sorunlarla ilgili bir seri kanun daha çıkaracaktık.

Bütün bu kanunlar ve diğerleri, anayasamızda yeralan iki temel maddenin noksansız bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacaktı. Bu maddelerden ilki : Toprağın, gerçek sahibi Küba Halkı'nın eline geçmesini sağlamak amacıyla, her cins tarımsal işletmeler için kişilerin sahip olabileceği arazi yüzölçümünün tavanı belirtilerek, geniş topraklara sahip olmayı kanun dışı bırakan maddeydi. Diğeri ise, işsiz olan vatandaşlara iş sahası sağlamak için, devletin bütün gereklerini kullanması ve her el ve kafa işçisine yeterli bir geçim garanti etmesi ile ilgili olan maddesi idi.

Yukarıda açıklamış olduğum devrim kanunların-

dan bazıları anayasaya aykırı olarak nitelendirilebilir. Ne var ki, yalnızca halka karşı olan manevi sorumluluk bakımından değil, nesiller boyu özlemini duyduğu herhangi bir işi tamamladığında hiçbir kuvvet tekrar onun halktan geri alamıyacağı için, çoğunluğun oylarıyla seçilecek ilk hükümet bu kanunlara karşı saygılı kalacaktı.

■

Toprak davası, sanayileşme davası, konut davası, işsizlik davası, eğitim davası, sağlık davası... İşte bunlar, bir yandan siyasi demokrasi ile kişinin toplumda özgür kalma koşullarını yeniden kurarken, derhal halletmemiz gereken altı temel dava idi.

Davaların bu şekilde ortaya konmuş olması, bugün Küba'nın içerisinde bulunduğu yürekler acısı durumu ve üstelik karşılaştığı en aşağılık siyasi baskıları bilmeyen bir kişiye, bayatlamış «teorik» bir açıklama olarak gelebilir.

Küba'daki küçük çiftçilerin yüzde 85'i topraklarında kira ile oturmakta ve işledikleri topraklardan koğulmanın devamlı korkusu içerisinde yaşamaktadırlar. En verimli toprakların yarısından çoğu yabancılara ait bulunmaktadır. Ülkenin en geniş eyaleti olan Oriente'de, «United Fruit Company» ile «West Indian Company» adlı şirketlerin arazileri kuzey sahillerinden güneydeki sahillere kadar uzanmakta. Açlıktan kıvranan çocuklarına yiyecek sağlayabilmek için işleyecekleri tek bir dönüm toprağı bile olmayan iki yüz bin köylü ailesi var Küba'da. Buna karşılık öte yanda, güçlü ve zengin kişilerin sahibi bulunduğu 300 bin «caballerias» genişliğindeki ekilebilir topraklar, işlenmeden bekletilmektedir.

Küba herşeyden önce bir tarım ülkesidir... Nüfusun çoğunluğu büyük şehir ve kasabalar dışında yaşamaktadır. Şehirlerin yaşantısı iktisaden bu tarımsal bölgelere bağlı bulunmaktadır. Küba'ya özgürlüğünü kazandıran, yine köylü halkı olmuştur. Küba'nın yücelik ve zenginliği, topraklarını seven ve kendilerini koruyan bir devletin öncülüğünde o toprakları işleyen dinç ve sıhhatli bir köylü nüfusuna dayanmaktadır. Bütün bunlar göz önüne alındığında, nasıl olur da, mevcut düzen kendini devam ettirebilirdi ki?

Birkaç yiyecek, kereste ve tekstil fabrikası dışında, Küba hâlâ bir hammadde ülkesidir. Bizler karamela, bonbon, çikolata, v.b. ithal etmek için, dışarıya şeker ihraç etmekteyiz; ayakkabı ithal etmek için deri ihraç etmekteyiz; saban ithal etmek için, demir ihraç etmekteyiz. İstisnasız herkes, ülkenin bir an önce sanayileşmesi, bunun için de bir çelik sanayiinin, bir kağıt ve kimya sanayiinin kurulması gerektiği hususlarında anlaşmış bulunuyor. Yine herkes, peynir, süttozu, likör ve yağ gibi tüketim maddeleri üzerinde Avrupalıların ve konserve yiyeceklerde ise A.B.D.'nin öldürücü rekabetleri ile bir denge sağlayabilmek için, hayvancılık, hububat üretimi ve yiyecek sanayiindeki metod ve tekniğimizi geliştirmenin gerekli olduğunda birleşmiş bulunuyor. Yine herkes, ticaret gemilerine sahip olmamız gereği ve turizmin ülkeye büyük gelirler sağlıyacağı konularında anlaşmış bulunuyor. Fakat kapitalistler, emekçilerin boyunduruk altında yaşamaya devam etmeleri için hâlâ diretiyorlar. Devlet ise, kollarını önüne kavuşturmuş, yalnızca seyrediyor. Kısacası, Küba'nın sanayileşebilmesi balığın kavağa çıkmasını beklemekte!

Konut problemi aynı şekilde ciddi ve hatta daha da beter bir durum göstermektedir. Şu anda Küba'da, tam iki yüz bin kulübe ve tahta baraka bulunmaktadır; şehir ve köylerde, içlerinde en küçük bir sağlık tesisi bile bulunmayan baraka ve gecekondularda, adeta birbirlerine yapışmış şekilde yaşayan dörtyüz bin aile bulunmakta; iki milyon ikiyüz bin kişilik bir şehir nüfusu gelirlerinin beşte bir ile üçte biri arasındaki bir bölümünü, oturdukları konutlar için kira olarak ödemekteler; köylerde ve şehir dolaylarında yaşayan iki milyon sekiz yüz bin kişilik bir nüfus elektirikten yoksun bulunmakta. Devlet kiraları indirmeye niyetlense, konut sahipleri bütün inşaatları donduracakları tehdidini savuruyor; devlet kendilerine karışmayınca da, konut yapımı ve kiraların yükseltilmesi hızla devam ediyor. Aksi takdirde, nüfusun geri kalanı açıkta yaşamak durumunda da kalsa, bu kişiler tek bir tuğla bile dikmezlerdi. Elektrik tekelinin durumu da aynı; halk yaşantısı boyunca karanlıkta oturmak zorunda kalsa, şayet kendileri için bir kâr sağlamıyacaksa, bu adamlar tek bir hat bile çekmezlerdi. Devlet yine kollarını önüne kavuşturmuş, yalnızca seyretmekte. Halkın ne konutu var ne de elektiriği...

Eğitim durumumuza gelince : Ülkenin diğer alanlarındaki durumundan hiçbir farkı yok. « G u a j i r o » [27] toprağın sahibi olmadıktan sonra, tarım okullarının ne gereği var ki? Sanayi olmayan bir ülkede niçin sanat ve teknik okulları açılsın ki? Herşey bu saçma ve gülünç mantığın sınırları arasında sıkışıp kalmış : Biri olmadı mı, diğeri de olmaz! Herhangi küçük bir Avrupa ülkesinde bile iki yüzden fazla sanat ve teknik okulları bulunmaktadır. Kü-

(27) GUAJIRO : Köylü.

ba'da ise, bu tip okullardan yalnızca altı tane olup, üstelik, buraları bitiren gençlerin ustalık ve yeteneklerini kullanabilecekleri tek bir saha bile yok. Köylerde ise, okuma çağma gelmiş çocukların yalnızca yarısı okula gidebilmekte... Hem de yalınayak, yarıçıplak ve aç olarak! Çoğu zaman köy okullarında, öğretmenler okul gereçlerini kendi paraları ile karşılamaktalar. Sorarım, bir ulusu yüceltecek yollar bunlar mıdır?

Kişiyi bu derece sefil bir yaşantıdan yalnızca ölüm kurtarabilir. Bu hususta da — yani erken ölüm — halka en büyük yardım devletten gelmekte. Köy çocuklarının yüzde 95'i, çıplak ayaklarının topraktan emdiği çeşitli hastalık mikropları ile kemirilmektedir. Tek bir çocuğun kaçırılma yada öldürülme haberini işitince toplum katlarında buna karşı hemen bir acıma ve üzülme duygusu beliriyor. Fakat bakımsızlık ve ilgisizlik yüzünden her yıl yüzbinlerce çocuğun acılar içerisinde kıvranarak toptan ölüme terkedilişlerini seyretmek de, aynı şekilde bir cinayet işlemekten başka birşey değildir! Bu çocukların ölümün donukluğu ile kaplanan gözlerinin, sanki insan bencilliğinin bağışlanmasını ister gibi, sanki gazabını tutması için Tanrıya yalvarır gibi, sonsuzluğa bakar bir hali var. Şayet bir aile başkanı yılda yalnızca dört ay çalışabilecek olursa, bu kişi hangi parayla çocuklarına giysi ve ilaç alabilir? Bu çocuklar kemik hastalıkları içerisinde büyüyecek ve herbiri otuzuna geldiğinde, ağızlarında tek sağlam diş kalmıyacaktır; yaşantıları boyunca milyonlarca «nutuk» dinleyecekler, fakat sonunda yine aldatılmış olarak sefalet içerisinde öleceklerdir. Devlet hastaneleri herzaman ağızlarına kadar dolu. Kapıları yalnızca bazı sözü geçer politikacıların tavsiyeleri ile

gönderilen hastalara açık tutulmakta. Karşılık olarak da bu politikacılar, Küba'nın yerinde sayması yada daha fazla uçuruma sürüklenmesi için, bu hastaların ve ailelerinin oylarını istemekteler.

Gerçekler bu olunca, niçin bir milyonun üzerinde insanın mayıs ve aralık ayları arasında işsiz kaldığı ve niçin beş buçuk milyon nüfuslu Küba'da, herbiri 40 milyonluk Fransa ve İtalya'dakinden daha kabarık bir işsizler ordusu bulunduğu apaçık ortaya çıkmaz mı?

■

Sayın yargıçlar, sizler herhangi bir sanığı hırsızlık suçu ile yargılarken, kendisine ne zamandan beri işsiz olduğunu hiç sorar mısınız? Onun kaç çocuğu olduğunu, haftanın kaç gününde midesine birşeyler girdiğini, kaç gününde aç oturduğunu öğrenip, kendisini çevreleyen koşullarla hiç ilgilenir misiniz? Hiçbir düşünceye yer ayırmaksızın kendisini cezaevine gönderirsiniz. Ama öbür tarafta, birkaç kişinin ölümüyle de sonuçlansa, sigorta şirketlerinden para sızdırmak için depolarını, işyerlerini ateşe verenler cezaevlerine gitmemektedirler. Çünkü sigortalı kişinin kendisine bir avukat tutacak ve yargıçlara rüşvet verecek kadar cebinde parası bulunur. Sizler aç olduğu için çalan çaresiz fakir kişiyi kolayca hapsetmektesiniz. Fakat hükümetten milyonlar çalan yüzlerce kişiden hiçbiri, bugüne dek tek gecesini bile cezaevinde geçirmemiştir. Sizler yıl sonu geldi mi, gösterişli salonlarda bu kişilerle birlikte yemeğe oturursunuz ve onlar da sizlerin «saygılı» tutumunuzdan sonsuz bir zevk duyarlar.

Küba'da bir bürokrat, bir gece içerisinde milyo-

ner olup da, zenginlerin çevresine girdiğinde, kendisi, Balzac'ın yarattığı zengin Taillefer'in, servetini bıraktığı genç varisinin şerefine kadeh kaldırırken söylemiş olduğu şu sözlerle karşılanabilirdi :

> «Efendiler, altının gücü şerefine içelim! Milyoner, hem de altı milyonun sahibi Bay Valentine biraz önce tahta çıkmış bulunuyorlar. Artık, kral O'dur. Bütün zenginler gibi herşeyi yapabilir ve herşeyin üstündedir. Bundan böyle, O kanunlara karşı değil, kanunlar O'na karşı sorumlu olacağı için, kişilerin kanunlar ve anayasa önündeki eşitlikleri artık kendisi için yalnızca bir efsane olarak kalacaktır. Milyonerler için ne mahkeme, ne de ceza vardır.»

Ülkenin geleceği ve davalarının halli ne bir düzine bankerin bencil çıkarlarına, ne de on yada oniki milyoner işadamının soğuk hava tertibatlı bürolarında düzenledikleri donuk kâr hesaplarına bağlı kalmakta devam edemez. Bu ülke dizleri üzerine kapanıp, tıpkı İncil'de anlatıldığı şekilde, mucize yaratmaları için birkaç «Altın Dana»ya yalvarıp yakarmağa devam edemez. «Altın Danalar» hiçbir mucize yaratamazlar! Cumhuriyetin davaları, yalnızca O'nu yaratırlarken kurucularının sahip oldukları vatanseverlik, dürüstlük ve gayretin aynısı ile, O'nun uğruna savaşmaya kendimizi adadığımızda halledilebilecektir.

Bu davaları, Carlos Saladrigas [28] gibi kendilerini statu quo'nun korunmasına adamış ve «Özel teşebbüse tam bir özgürlük», «Yatırım sermayesine garantiler sağlamak» ve «Arz ve Talep Kanunu» gibi sloganları dillerine dolayan tutucu devlet adamları

(28) **SALADRIGAS : Küba'lı bir politikacı. Batista kabinesinin bakanlarından biriydi. 1944 başkanlık seçiminde yenilmiştir.**

halletmiyecektir. O bakanlar, davaları en kısa zamanda halledilmesi gerekenlerin kemiklerinin tozu bile kalmayıncaya kadar, «Fifth Avenue»deki (29) konaklarında karşılıklı oturup neşeli bir şekilde çene çalmaya devam edebilirler. Unutulmasın ki, bugünün dünyasında sosyal davalar kendiliğinden halledilmemektedir.

■

Çeşitli devlet kurumları yiyici ve aşağılık memurlardan temizlendikten sonra, devrim hükümeti halkın destek ve güvenini de arkasına alarak, 150 milyon dolar civarında tahmin edilen «ölü sermayeyi», Milli Banka ve Tarım, Sanayi ve Kalkınma Bankası kanallarıyla harekete geçirip, derhal ülkeyi sanayileştirme işine girişecekti. Devrim hükümeti bu dev görevin incelenme, yönetim ve uygulanmasını da, her türlü siyasi dolanlardan arınmış yetenekli uzmanlara bırakacaktı.

Yüzbin küçük çiftçiyi daha önce üzerlerinde kira ile oturdukları toprakların «sahibi» haline getirdikten sonra, devrim hükümeti derhal toprak davasının halli işine girişecekti. İlk olarak, anayasamızın da öngördüğü gibi, her çeşit tarımsal işletme için kişilerin sahip olabileceği arazi yüzölçümünün tavanını tesbit edecek ve toprak fazlasını da kişilerden şu şekillerde geriye alacaktık : İstimlak, devletten çalınan toprakların iadesi, bataklıkların kurutulması, geniş fidanlıklar kurulması ve yeni ormanlıklar için saha ayrılması.

İkinci olarak, geri kalan toprakları, ailenin bü-

(29) **FIFTH AVENUE : Havana'da zenginlerin oturduğu lüks yapıların, kaşanelerin bulunduğu bölge. Şimdi bu semtte işçi ve köylü çocukları oturmaktadır.**

yüklüğüne göre öncelik tanınarak, köylülere dağıtacak ve ayrıca, tarım kooperatiflerini çiftçilik ve kocabaş hayvan yetiştiricilikte tek bir teknik ve mesleki yönetim kurulu altında toplayarak, buralardaki pahalı tarım alet ve makinalarının ortaklaşa kullanılmasını sağlamaya girişecektik. Kısacası, köylülere kaynak, malzeme, korunma ve faydalı önderlik (rehberlik) sağlıyacaktık.

Devrim Hükümeti, bütün kiraları yarıya indirerek, kendi konutlarında oturanlara vergi muafiyeti tanıyarak, kiralık konutların vergilerini üç misli artırarak, kulübe, baraka ve gecekonduları yıktırıp, yerlerine blok apartımanlar kurdurarak, adanın her köşesinde bugüne dek duyulmamış bir ölçüde konut yatırımlarına girişerek, her köylü ailesinin kendi toprağının, her şehirli ailenin de oturmakta olduğu konutun sahibi olması ilkesini göz önünde tutarak konut davasının halline gireşecekti. Ortada, her Kübalı için elverişli bir yuva kurmağa yetip de artacak kadar yapı malzemesi ve insan gücü bulunmaktadır. Fakat bizler «Altın Dana»dan mucize beklemeğe devam edecek olursak, aradan bin yıl geçse de, davaların halli yerinde sayacaktır. Diğer tarafta, Küba'nın en uzak köşelerine elektirik götürme imkanları her zamankinden daha çok bulunmaktadır. Zira, bu alanda nükleer enerjiden yararlanılmasının bir gerçek haline gelmiş olması, elektirik üretimi masraflarında büyük düşüşler sağlamıştır.

Yukarıda açıklamış olduğum bu üç reform hareketi ve projelerle, işsizlik davası da kendiliğinden ortadan kalkacak ve halkın sağlık şartlarını düzeltmek ve hastalıklara karşı savaşmak gibi görevlerimiz de oldukça kolaylaşacaktı.

Son olarak da, devrim hükümeti, kişilere mutlu

bir ülkede yaşama gereklerini veren eğitim projelerine sarılarak, noksansız bir eğitim reformuna girişecekti. Apostle'nin ([30]) şu sözlerini akıldan çıkarmamalısınız :

«Amerika kıtasında büyük bir hata işlendi : Yaşantısı hemen hemen toprak ürünlerine dayanan ülkelerde, halk, çiftlik yada tarla yaşantısının değil de, tamamen şehir yaşantısı gereklerine göre eğitilmiş bulunuyor. En mutlu ülke, çocuklarını hem düşünce ve fikir alanında, hem de duygularına yön vermede eğitmiş olan ülkedir.

Eğitilmiş kişilerin ülkesi daima sağlam ve özgür kalacaktır.»

Eğitimin ruhu bizzat öğretmenin kendisidir. Fakat Küba'da öğretmenler çok düşük ücretlerle çalıştırılmaktadırlar. Buna rağmen, yine de hiç kimse bir Kübalı öğretmen kadar kendisini görevine adamamıştır. Aramızda okuyup yazmasını bu küçük ilkokullarda öğrenmemiş bir kimse gösterebilir miyiz? Körpe zihinleri eğitmek gibi kutsal bir görevin kendilerine verildiği bu genç kadın ve erkekleri, bu derece az bir parayla çalıştırmanın durdurulma zamanı artık gelmiş bulunuyor. Kendisini tamamen yüksek görevine adayacak bir öğretmenin ayda en azından 200, bir profesörün de 350 dolar kazanması gerekirdi. Ayrıca, bütün köy öğretmenlerinin çeşitli ulaştırma araçlarından parasız yararlanmaları ve kendi sahalarında meydana gelen en son gelişmelerin gerisinde kalmamak için gerek yurt içinde, gerekse dışında açılan kurs ve seminerlere katılabilmelerini sağlamak üzere, bütün öğretmenlere en az beş senede bir altı

(30) MARTI, José (1845 - 1896) Küba Kurtuluşu Apostle'i olarak tanınmaktadır.

aylık izin verilmesi gerekir. Ancak bu şekilde eğitim sistemi devamlı olarak geliştirilebilirdi.

Bütün bu işleri yapmak için para nereden bulunacaktı? Devlet parasının çalınıp çırpılmasına bir son verildiğinde, memurların devlete vergi borçları olan büyük şirketlerden rüşvet almaları durdurulduğunda, ülkenin zengin kaynaklarından tam olarak yararlanmağa başlandığında; savunulacak cephesi bile olmayan bu ülkeye, yalnızca kendi öz halkına karşı kullanılmak üzere, top, tank ve bombardıman uçakları satın alınmasına bundan böyle bir son verildiğinde, halkı eğitmenin onları öldürmekten daha çıkarlı olduğu kafalara yerleştiğinde, göreceksiniz, yeterinden daha fazla para bulunacaktır.

Küba şimdikinden üç misli bir nüfusu kolayca barındırıp geçindirebilir. Bu bakımdan, şu anda tek bir kişinin bile fukaralık içerisinde yaşamasına hiçbir özür bulunamazdı. Küba'da, pazarların mallarla dolup taşması, sofraların dolu olması ve boş duran tek bir elin bile bulunmaması gerekirdi. Bu, düşünülemiyecek bir görüş değildir. Asıl düşünülemiyecek olan, herhangi bir kimsenin Küba'da aç olarak yatağına girmesi, yeterli sağlık bakımı olmadığı için çocukların ölüme terkedilmeleridir. Düşünülemeyecek olan, köylü nüfusumuzun yüzde 30'unun adlarını bile yazamadıkları ve yüzde 99'unun Küba tarihi hakkında tek bir şey bile bilmedikleridir. Asıl düşünülemiyecek olan, yine köylü halkımızın çoğunluğunun, Kristof Kolomb'un bu toprakları — insan gözünün bir eşini görmediği en adil ülkeyi — bulduğu zamanki kızılderililerin durumlarından daha da kötü durumda olmasıdır.

Benim bir rüyalar aleminde dolaştığımı ileri süreceklere Marti'nin şu sözlerini hatırlatmak isterim :

«Gerçek kişi o'dur ki, üzerine çıkarlar serilmiş olanı değil, aksine, GÖREVLER serilmiş olan yolu arar. Böyle bir kişinin bugünkü rüyaları, yarının KANUNLARI olacaktır. Çünkü, geriye, tarihteki büyük değişikliklere bakıp, asırlar boyunca uygarlıkların alevler içerisinde tutuştuğunu ve kanlı savaş çığlıkları içerisinde insanoğlunun ölüme terkedildiğini gören bir kişi, «geleceğin», görevin yanında yer almış olduğunu anlayacaktır.»

■

Ancak, ne derece yüce bir ülkünün kendilerine ışık tuttuğunu anladığımızda, Santiago'da düşen gençlerin kahramanlıklarına akıl erdirebiliriz.

Bizleri ulaşacağımıza emin olduğumuz başarıdan alıkoyan tek şey, elimizdeki maddi gereçlerin zayıflığı olmuştu. Dikta yönetimi, Prio'nun (31) bizlere bir milyon dolar verdiğini askerlere söylerken, en önemli bir gerçeği değiştirmeğe uğraşıyordu. Gerçek o idi ki, eylemimizin eski politikacılarla hiçbir ilişkisi yada bağlantısı yoktu. Bu eylem, 1934 yılında Batista topluma karşı ilk cinayetlerini işlerken henüz yedi yaşlarında olan yepyeni bir Küba neslinin, kendine has fikirlerle Dikta yönetimine baş kaldırması idi.

Uydurdukları «bir milyon dolar» yalanından daha saçma birşey olamazdı. Yirmibin dolardan az bir para ile 125 savaşçıyı silahlandırıp bir alay ve bir tabur üzerine saldırabildiğimize göre, bir milyon dolarla 8 bin kişiyi silahlandırıp 50 alayın ve Ugalde

(31) **PRIO SOCARRAS, Carlos: Grau San Martin'den sonra cumhurbaşkanı olmuş, 10 Mart 1952'de Batista tarafından düşürülmüştür. Küba'yı Amerikan emperyalizmine peşkeş çekenlerden biridir. Halen Amerika'daki Kübalı karşı - devrimcilerin liderlerinden biridir.**

Carillo'nun üzerine saldırabilirdik. [32] Temin ederim ki, saflarımızda dövüşen her savaşçıya ek olarak, elimizde ayrıca, silahsızlık yüzünden çatışmalara katılamayan eğitim görmüş yirmi kişi daha bulunmakta idi. Marti'nin 100. doğum yıldönümü dolayısıyla yapılan törenler esnasında, öğrenciler Havana caddelerinden geçerken, bahsettiğim bu kişiler şehrin altı blokluk bir bölümünü tıklım tıklım doldurmuşlardı. Bütün bunlar bir yana, o gün saflarımızda çarpışabilecek 200 kişi daha bulunsa yada elimizde 20 tane el bombası olsaydı, bugün böyle bir mahkeme ile karşılaşmıyacaktık bile...

Politikacılar vicdanları satın alabilmek için milyonlar harcarken vatanlarının şerefini kurtarmak isteyen bir avuç Kübalı ise parasızlık yüzünden elleri boş olarak ölümle yüzyüze geliyorlardı. İşte bu acı durum, vicdanlı ve görev canlısı kişiler yerine toplumun en alçak siyasi eşkiyaları tarafından, Küba'nın bugüne kadar nasıl yönetildiğini bütün çıplaklığıyla göstermektedir.

■

Gururla söyleyebilirim ki, ilkelerimize bağlı kalarak, gelmiş geçmiş hiçbir politikacıdan tek bir kuruş dahi istemiş değiliz. Eylemimiz için bizlere para verenler, bunu, örneği güç bulunur bir feragatla yerine getirmişlerdi. Örneğin, Elpidio Sosa çalışmakta olduğu işini parayla bir başkasına devretmiş ve günün birinde, eylem için kullanılmak üzere 300 dolarla birlikte bana gelmişti; Fernando Chenard geçimini sağladığı fotoğrafçılık malzemesini satmıştı; Ped-

(32) **UGALDE CARRILLO : Oriente eyaletinde Nicaro bölgesinin Batistacı komutanı.**

ro Marrero birkaç aylık maaşını eylem için yatırmış ve aynı uğurda evinin eşyasını bile satmağa kalktığında, bizler tarafından güçlükle alıkonmuştu; Oscar Alcalde kimya laboratuvarını satmış, Jesus Montané beş yıldır bankada biriktirdiği parasını vermiş ve bütün diğerleri az bile olsa ellerinde olanı eylem için ortaya koymuşlardı.

Kişinin böyle birşey yapabilmesi için, vatanına karşı büyük bir inanç duyması gerekir. Bütün bu ülkücülük hareketlerinin hatırlanması, ne yazık ki, beni bu savunmanın belki de en acı bölümü ile karşı karşıya getiriyor : Küba'yı baskı ve adaletsizlikten kurtarmayı istedikleri için, diktanın kendilerine ödetmiş olduğu karşılık!

Bir zamanlar
Vatanımın umudu olan
Aziz cesetler,
Çürüyen kemiklerinizin tozlarını
Alnıma saçın!
Dokanın soğuk ellerinizle kalbime!
İnleyin
Kulaklarımın içerisine!
İniltilerimin herbiri
Yeni bir zalim hükümdar
İçin dökülen
Gözyaşlarına dönecek!
Toplanın ki etrafıma
Ruhum sizlerin cesaretini alsın
Ve kişi
Köle olarak yaşadığında
Gözyaşı dökmek yeter olmadığından
Bana
Mezarların dehşetini verin!

27 Kasım 1871 cinayetlerini (33) 10 ile çarpınız, sonuç olarak, 26, 27, 28 ve 29 Temmuz 1953 tarihlerinde Oriente Eyaleti'nde işlenen iğrenç ve korkunç cinayetlerin sayısını bulacaksınız. Bu cinayetler anılarımızda hâlâ bütün tazeliğiyle durmakta. Fakat bir gün, aradan uzun yıllar geçtiğinde, ülkeyi saran kara bulutlar bir kere daha dağıldığında, öfkeler durulduğunda ve artık korku vicdanlara azap veremediğinde, cinayetlerin büyüklüğünü ve altındaki gerçeği daha iyi bir şekilde görmeğe başlıyacağız. Gelecek nesiller başlarını geriye çevirip, tarihimizde bir eşi daha görülmemiş bu barbarlık hareketlerine baktıklarında, korku ve dehşetle irkilecekler. Fakat ben, bütün bu iğrenç ve sefil olayları hatırlayıp da, kızgınlık ve hiddete kapılmak istemiyorum. Olayları aynen ve mümkün olduğu kadar açık bir şekilde anlatabilmem için sinirlerimin durgun ve kalbimin huzurlu olması gerekiyor. Vicdansız ve kalbsiz kişilerin böyle iğrenç cinayetlere girişebilip, bütün dünyanın gözleri önünde ülkenin şerefini ayaklar altına almalarından, bir Kübalı olarak utanç duyuyorum.

Zalim Batista asla yaptıklarından üzüntü duyan bir kişi olmamıştı. En rezil yalanları halkına söylemekte asla tereddüt etmemişti. 10 Mart'taki hükümet darbesini haklı kılmak için, nisan ayında uygulanması planlanmış bir askeri ayaklanma masalı uydurmuş ve böyle yapmakla da, «Cumhuriyetin kana bulanmasını önlemek istediğini» ileri sürmüştü. Kimselerin inanmadığı aptalca bir masaldı bu! Bizzat kendisi cumhuriyeti kana bulamak istediğinde ve kendisine köle olmayı arzulamayan Küba gençliğinin haklı başkaldırısını korku ve işkence ile boğmaya

(33) 27 Kasım 1871 : Havana Üniversitesi'nden sekiz öğrencinin, bir İspanyol gazetecisinin mezarını tahrip ettikleri için suçlanarak idam edildikleri gün. Daha sonra öğrencilerin suçsuz oldukları anlaşılmıştır.

kalktığında, yine aynı şekilde hayret verici yalanlara başvuracaktı. Kişinin, halkına böylesine sefilce ihanet edebilmesi için, kendilerine hiç mi hiç saygı duymaması gerekir.

■

Daha tutuklandığım gün, 26 Temmuz Eylemine ait tüm sorumluluğun bana ait olduğunu açıkça kabullenmiştim. 27 Temmuz günü, diktatörün radyoda savaşçılarımız aleyhine yapmış olduğu konuşmada açıklamış olduğu hususlardan, yalnızca bir tekinde bile gerçeğin zerresi bulunsaydı, bu bile benim davadaki manevi durumumu çökertmeğe yeter gelirdi. Öyleyse, neden duruşmalara çıkarılmıyordum? Düzmece sağlık raporlarının ne gereği vardı ki? Niçin soruşturma esnasında bütün kanunlar çiğnenmiş ve mahkemenin kararlarına böylesine bayağıca saygısızlık gösterilmişti? Neden herşeyi göze alıp mahkemeye çıkmamı önleyebilmek için bugüne dek hiçbir davada görülmemiş bir yığın kanunsuz işlem yapılmıştı? Mahkemeden, hukuki ilkelere bağlı kalınarak, duruşmaya getirilmemi istemiş ve bu isteğimi önlemek için el altından döndürdükleri bütün tertip ve dolanları da şiddetle yermiştim. Onlarla yüzyüze tartışmak istiyordum.

Ne var ki, benimle karşıkarşıya gelmeyi arzulamıyacaklardı. Çünkü o zaman gerçeği konuşanın kim olduğu ortaya çıkacaktı. Şayet bu kadar kişinin hayatı ortada olmasa, diktatörün Columbia Kışlası'ndan yapmış olduğu konuşmaya yalnızca gülünüp geçilirdi.

Diktatör bizlerin bir avuç para canlısı kişiler olduğumuzu, aramızda birçok yabancının bulunduğunu ileri sürmüş ve planımızın amacının KENDİSİNİ öl-

dürmek olduğunu söylemişti. KENDİSİ, evet, hep KENDİSİ!

Eylemimizin eski Cumhurbaşkanı Prio tarafından düzenlendiğini ve bu işe Prio'nun para koyduğunu açıklamıştı. Eylemimizle önceki yönetim arasında hiçbir bağlantı yada ilişki olmadığı kesin bir şekilde kanıtlanmış bulunuyor.

Elimizde makinalı tüfekler ve el bombaları olduğunu ileri sürmüştü. Halbuki, askeri uzmanlar elimizde yalnızca bir makinalı tüfeğin bulunduğunu ve tek bir elbombasına bile sahip olmadığımızı burada açıklamış bulunuyorlar.

Nöbetçilerin kafalarını uçurduğumuzu söylemişti. Halbuki, ordu birliklerinin verdiği kayıplarla ilgili olarak yayınlanan tıbbi rapor ve ölüm kağıtlarında kesici silahlarla meydana gelmiş tek bir ölüm olayına bile rastlanmamıştı.

Fakat hepsinden kötüsü, bizlerin askeri hastanedeki hastaları süngüden geçirdiğimizi söylemiş olmasıdır. Ne var ki, o hastanenin doktorları tanık olarak verdikleri ifadelerinde, bizlerin asla o bina içerisine girmediğimizi, hiçbir hastanın yoldaşlarımız tarafından öldürülüp yaralanmadığını ve o hastanede yalnızca bir hademenin, o da tedbirsizce başını pencereden çıkarması sonucu, öldüğünü açıklamışlardı.

Bir devlet başkanı olduğu iddiasında bulunan bir kişi, halkına açıklamalar yaptığı zaman, yalmzca kendi sesini duymak için konuşmayacaktır. Kendisinin daima belirli bir amacı olacağı gibi, aynı şekilde belirli karşı tepkileri de bekliyecektir. Şu anda askeri bakımdan yenilgiye uğramış ve bu yüzden diktatörlük için herhangi ciddi bir tehlike teşkil edemiyeceğimize göre, niçin bizleri bu şekilde bir yalan

ve iftira çamuruna bulamak gereğini duymuşlardı? Kendisinin bu konuşmayı, bir gece öncesinden beri işledikleri ve bundan böyle de işlemeye devam edecekleri cinayetleri haklı göstermek için yaptığı şayet hâlâ açıkça anlaşılmamışsa, bırakalım da rakamlar benim yerime konuşsun.

27 Temmuz günü askeri karargahtan yapmış olduğu konuşmasında, Batista, Moncada'ya saldıranların 32 ölü verdiğini söylemişti. Hafta sonunda ölenlerin sayısı seksenin üzerine çıkmıştı. Bu gençler nerede, hangi savaşta, hangi çatışmalarda ölmüşlerdi ki? Batista konuşmasını yapmadan önce yirmi beşten fazla savaş tutsağı öldürülmüştü. Batista konuştuktan sonra da ellisi daha öldürülecekti.

Mahkemede olayları değiştirmeyip, raporlarında gerçeğe tam bağlı kalan askerler cidden şereflice hareket etmişlerdi! Şüphesiz ki, üniformaya şan ve şeref veren böylesine askerlerdi. Şüphesiz ki, ancak böylelerine ERKEK kişiler denilebilirdi... Gerçek bir asker ve dürüst bir kişi yalan ve cinayetlerle kendi hayat anlayışını bayağılaştırıp değerini yitiremezdi.

Girişilen barbarca cinayetlerden dolayı askerlerin çoğunun yönetime küskün olduklarını biliyorum. Moncada Kışlası'ndaki her taşın üstüne sinen kan kokusundan bu askerlerin tiksinti ve utanç duyduklarını da biliyorum.

Ortaya savurduğu iddialar kendi ordusu içindeki şerefli askerler tarafından yalanlandığı için, diktatör gelsin de, o iğrenç iftiralarını tekrarlasın görelim! Ortaya çıkıp, Küba halkının önünde, 27 Temmuz'daki konuşmasını haklı kılmaya uğraşsın da bir görelim, alnını karışlarım!

Susmasın! Çıksın, konuşsun! Katil, vicdansız ve insanlık dışı kişiler kimlermiş söylesin! İşledikleri iğ-

renç cinayetlerin ödülü olarak mı, kahramanlarının (!) göğüslerine şeref madalyası taktığını bizlere anlatsın! Bırakalım da şu andan itibaren tarih önündeki sorumunu yüklensin! Daha ileride, askerlerin bu cinayetleri kendi emri olmaksızın işlediklerini söylemeğe yeltenmesin! Çıksın, halka bu yetmiş cinayetin hesabını versin! Çok kan döküldü. Halkın bu açıklamalara ihtiyacı var. Halk bunu istiyor, halk kendisinden bunu bekliyor!

Bugün herkes bilir ki, 1933 yılında Hotel Nacional'deki silahlı çatışmada, bazı subaylar teslim alındıktan sonra öldürülmüşlerdi; «Bohemia Magazin» adlı dergi bu olayları şiddetle yermişti. Yine bilinmektedir ki, Fort Atares teslim alındıktan sonra, burayı kuşatanlar bir sıra savaş tutsağını makinalı tüfek ateşinden geçirmişledi. Erlerden biri, savaş tutsaklarına Blas Hernandez'in kim olduğunu sormuş ve sonra da bir kurşunla, kendisini cevaplıyan kişinin suratını parçalamıştı. Ne yazık ki, bu kalleşçe ve korkaklara yakışır hareket, yapanı subay rütbesine yükseltmişti.

Küba tarihinde bir gerçek olarak iyice bilinmektedir ki, savaş tutsaklarının öldürülmesi ile Batista adı arasında bir bağlantı bulunmaktaydı. İleriyi görememiş olmakla, kendi payımıza ne büyük gaflette bulunmuşuz! Her ne kadar yapılanları mazur göstermezse de, 1933 cinayetlerinin tamamlanması adeta bir saniye işi olmuş, herşey bir atımlık makinalı tüfek ateşiyle tamamlanmıştı. Üstelik, bütün bu olaylar savaş heyecanının en yüksek ve henüz sinirlerin gergin olduğu bir dönemde meydana gelmişti. Santiago de Cuba'da ise, durum böyle değildi. Burada her türlü rezilce hareket, kasıtlı olarak ve gereğinden fazla yapılmıştı.

Savaşçılarımızın canlarına kıyılması öyle dakikalık işlerden (!) olmamış, saatler ve hatta günler almıştı. Bütün bir hafta boyunca, tecrübeli katiller tarafından dayak, işkence ve öldürmelere devam edilmişti.

Moncada Kışlası sanki bir işkence ve ölüm atölyesi haline dönmüştü. Bazı aşağılık kişiler üniformalarını tıpkı bir kasap önlüğü haline çevirmişlerdi. Duvarlara kan lekeleri saçılmıştı. Yine, duvarlara gömülen mermilerin üzerine, doğrudan doğruya savaşçılarımızın suratlarına boşaltılan silahların iğrenç bir hatırlatıcısı olarak, deri, beyin ve saç parçacıkları yapışmıştı. Barakaları çevreleyen çayırlıklar insan kanından yapış yapış olmuştu. Şu anda Küba'nın kaderine hakim olan o eller, yoldaşlarımız için, o ölüm yuvasının giriş yerine, tıpkı cehennemin kapısı üzerinde asılı olan şu sözleri yazmışlardı: «Buraya giren herkes, umutlarını terketsin!»

Bütün bu tiksindirici görüntüleri gizlemeyi, yaptıklarını saklamayı akıllarının köşesinden bile geçirmediler. Zira, söyledikleri yalanlarla halkı aldatabileceklerini düşünmüşler, fakat sonunda kendi kendilerini aldatmışlardı.

Adeta kendilerini, hayat ve ölüm üzerinde söz sahibi olan, kainatın efendileri, lordları olarak görüyorlardı. Böylece, Moncada'ya yaptığımız saldırının üzerinde yarattığı korku, gün doğarken, akıtılan kanların verdiği sarhoşluk içerisinde dağılmaya başlıyacaktı.

Tarihimiz bizlere, dörtbuçuk asırlık bir zaman boyunca sayısız zulüm ve barbarlık olaylarını anlatır. Şöyle ki: Savunmasız kızılderililerin İspanyollar tarafından toplu olarak öldürülmeleri; sahillerimiz boyunca korsanların giriştikleri soygunlar ve

tüyler ürpertici hareketleri; özgürlük savaşımız esnasında, İspanyol askerlerinin barbarca davranışları; Küba ordusundan alınan savaş tutsaklarının Wyler birlikleri tarafından kurşundan geçirilmesi; Machado yönetiminin dehşeti; ve Mart 1935 cinayetleri. Fakat tarihe, onbir hafta önce Santiago de Cuba'da olduğu şekilde, kurbanlarının sayısı ve zulmedenlerin iğrençliği bakımından böylesine acı ve kanlı bir sayfa asla yazılmamıştır.

Bütün bu asırlar boyunca, yalnızca tek bir kişi, tarihi varlığımızın iki ayrı döneminde ellerini kana bulayacak ve o iğrenç pençesini iki Küba neslinin etlerine geçirecekti. Bu kan selini ortalığa salıvermek için de, özgürlük, mutluluk ve insan hakları için dövüşerek bu uğurda sayısız şehitler veren bir ulusun çocuğu olan Apostle'nin 100. doğum yıldönümünü (34) bekliyecekti. Geleneksel bir şekilde özgürlüğe aşık ve kötülüklerden nefret eden bir ulusu, birbirinden uzun onbir yıl ezen bir kişinin, bu cinayetleri işlemiş olduğu için, aslında suçunun daha da ağırlaşması, daha da fazla lanetlenmesi gerekirdi. Ayrıca, bu kişi, kamu hizmetlerinden sorumlu olduğu uzun yıllar boyunca, tek bir dakikacık olsun halkına karşı içten ve duygulu olamamıştı. Aralık 1933 ihaneti ile, Mart 1935 cinayetleri ile ve ilk yönetiminden sağladığı 40 milyon dolarla yetinmemiş olmalı ki, bunlara, Mart 1952 ihanetini, Temmuz 1953 cinayetlerini ve miktarını ancak zamanın göstereceği yeni milyonları eklemişti.

Dante «Cehennem - Inferno»ini dokuz ayrı daireye bölmüştü. Yedinci dairenin içerisine canileri, sekizinci daireye hırsızları ve dokuzuncu daire içerisine de vatan hainlerini yerleştirmişti. Eminim,

(34) José Martí'nin doğum yıldönümü.

cehennemdeki zebanilerin karşılaşacakları en güç görev, belki de, bu adamın ruhunun - şayet kendisinde ruh varsa - bu dairelerden hangisine yerleştirileceğini kestirmek olacaktır. Santiago de Cuba'da bu derece vahşicesine hareketlere girişen bir kişide insani duygular olamazdı. Bizzat tanık oldukları tüyler ürpertici ve utanç dolu olayları bazı askerlerin kendilerinden dinlemiştim.

Çatışma sona erer ermez, diktatörün askerleri tıpkı bir vahşi hayvan sürüsü gibi Santiago'ya inmişler, hiddet ve kızgınlıklarının acısını ilk olarak savunmasız sivil halktan çıkarmışlardı. Sokak ortasında, hem de çatışmaların olduğu yerin uzaklarında, kapısının eşiği önünde oynamakta olan küçük bir çocuğun göğsüne kurşunlarını boşaltmışlardı. Babası, yerden kaldırmak için çocuğunun cesedi yanma geldiğinde, onu da alnından kurşunlayarak öldürmüşlerdi. Çarşıdan aldığı ekmeği evine götürmekte olan «Nino» Cala'yı hiçbir şey söylemeksizin vurmuşlardı. Sivil halk topluluklarına karşı girişilen bütün saldırı ve cinayetleri sayıp dökmek, eminim sonu gelmeyecek bir görev olurdu.

Ordu, eylemle hiçbir ilişkisi olmayan kişilere karşı bu şekilde davranırsa, eylemin içerisinde olan yada olduğu sanılan mahkumların başlarına gelecekleri varın siz düşünün! Moncada Taarruzu ile hiçbir ilişkisi olmayan kişileri mahkemede suçladıkları gibi, yine taarruzla uzak yakın hiçbir bağlantısı olmayan pek çok mahkumu da mahkemeye çıkarmadan öldürmüşlerdi. Hükümetin çatışmalarla ilgili olarak açıklamış olduğu ölüm istatistiklerine bu kişilerin bir teki bile eklenmemişti. Bu istatistikler yalnızca yoldaşlarımızı kapsamaktaydı. Bir gün gelecek, verilen kurbanların gerçek sayısı su yüzüne çıkacaktır.

Öldürülen ilk mahkum, doktorumuz Mario Munoz olmuştu. Kendisi ne silah ne de üniforma taşıyordu. Öldürülürken üzerinde beyaz doktor gömleği vardı. Dostuna olduğu gibi, yaralı bir düşmanına da aynı ihtimamı gösterecek kadar yüksek ruhlu ve yetenekli bir kişi idi. Şehir Hastanesi'nden kışlaya giden yol üzerinde kendisini arkadan vurup, cesedini, bir kan birikintisi üzerine yüzükoyun kapanmış olarak oracıkta bırakıvermişlerdi. Mahkumların topluca öldürülmesine öğleden sonra saat üçte başlamışlar ve bu zamana kadar da ilgililerden «emir» beklemişlerdi.

General Martin Diaz Tomayo, Havana'dan gelerek, Batista, Genelkurmay Başkanı, Askeri Haberalma Dairesi Başkanı, kendisi ve diğer ileri gelenlerin katılmış olduğu olağanüstü toplantıda alınan kararları açıklamıştı. General Tomayo askerlere şunları söylemişti

«Ordu'nun, asilerin verdiği kayıplardan üç misli fazla kayıp vermesi onur kırıcı ve şerefsizce bir harekettir. Öldürülen her askerimize karşılık on mahkumun öldürülmesi gerekmektedir!»

İşte, «emir» bu idi!

Her toplumda içgüdüleriyle hareket eden kişiler bulunur. Ortalıkta insan kılığında dolaşmakta olan zalim ve katı yürekli kişiler, aslında, disiplin ve sosyal alışkanlıklarla az çok frenlenmiş birer canavardan başka birşey değildirler. Şayet kendilerine, akmakta olan bir kan nehrinden bir içimlik sunulacak olsa, nehri kurutuncaya kadar içmedikçe kendilerinin gözleri doymayacaktır.

Bu adamların bekledikleri tek şey emirdi. Ellerinde Küba'nın en iyi ve en asil vatandaşları mahvolacaktı. En yiğit, en dürüst ve en ülkücü kişilerdi

bunlar! Diktatör konuşmasında, kendilerinin parayla tutulmuş askerler olduklarını söylemişti. Ne var ki bu kişiler, Küba Cumhuriyeti'nden maaş alan, cumhuriyeti korumak için eline verilen silahla küçük grubun çıkarlarına hizmet eden ve en iyi vatandaşlarının hayasızca kanına giren kişilerin ellerinde, birer kahraman olarak ölüyorlardı.

İşkenceye uğradıkları süre boyunca, hayatlarını kurtarabilmeleri için ordu tarafından yoldaşlarımıza fırsat verilmişti. Bunun için de, Prio'nun kendilerine para verdiği şeklinde bir itirafta (!) bulunmaları, kısacası ülkülerine ihanet etmeleri gerekiyordu. Yoldaşlarımız bu teklifi reddedince de, askerler daha da korkunç bir şekilde işkenceye devam ediyorlardı. Hayalarını sıkıştırıyor, gözlerini oyuyorlardı. Yine de hiç kimse kendilerine boyun eğmiyordu... Bu kişiler ne kimseye sızlanıp yakınmışlar, ne de kimseden tek bir lutuf istemişlerdi. Erkeklik organları yokedilmeye uğraşılırken bile, yoldaşlarımız kendilerine işkence edenlerin tümünden bin kere daha ERKEKTİLER.

Bütün bunlardan bir sonuç alamayınca başka çarelere başvurdular. Erkeklerin cesaret ve dirençlerini kıramayınca, kadın savaşçılarımızın dayanışma gücünü yıkmaya yeltendiler. Bir gün, yanındaki bir kaç askerle birlikte, avucunun içerisinde kanlı bir insan gözü tutan bir çavuş, Yoldaş Melba Hernandez ve Haydee Santamaria'nın bulundukları cezaevi hücresine gitmişti. Kanlı gözü Haydee Santamaria'ya göstererek, şunları söylemişlerdi : «Bu gördüğün kardeşinin gözüdür. Şayet kendisinin bizlere söylemekten kaçındığı hususları açıklamıyacak olursan, gidip diğer gözünü de oyacağız.» Yiğit kardeşini her şeyin üstünde seven Haydee, büyük

bir gururla kendilerine şu cevabı verecekti : «Bir gözünü oyduğunuz halde, hâlâ sizlerin arzuladığı şekilde konuşmadıysa ben de konuşmayacağım».

Başka bir gün tekrardan hücreye gelip, sigara ateşi ile kollarını yaktıktan sonra, Haydee'ye şunları söylemişlerdi : «Bundan böyle nişanlın da yok senin. Çünkü, O'nu da öldürdük.». Haydee soğukkanlılıkla şu cevabı verecekti : «Hayır, O ölmedi. Vatanı uğruna ölmek, ölümsüz olmak demektir.» (35) Küba kadınının onur ve kahramanlığı asla bu derece yükselmemiştir.

Birçok hastanelerde savaşta yaralanan yoldaşlarımıza hiçbir insani duygu gösterilmemiş ve tıpkı bir akbabanın leşlere saldırdığı gibi kendilerine saldırarak, acımaksızın öldürülmüşlerdi. Centro Gallego Hastanesi'nde çok ağır yaralı iki yoldaşımıza ameliyat odasından kan verilirken içeriye dalmışlar ve yoldaşlarımızı ameliyat masasından tekme tokat alaşağı etmişlerdi. Ayakta duramadıkları için yerlerde sürüklenerek götürülen bu savaşçılar hastanenin mahzenine yalnızca iki ceset olarak varacaklardı.

Yoldaşlarımızdan Gustavo Arcos ve José Ponce'nin tedavi edilmekte olduğu İspanyol Kliniği'nde ise, aynı gaddarca hareketleri yapamayacaklardı. Çünkü orada Dr. Posada büyük bir cesaretle karşılarına dikilecek ve askerlere, ancak cesedinin üzerinden geçtikten sonra içeriye girebileceklerini söyleyecekti.

Pedro Miret, Abelardo Crespo ve Fidel Labrador'u öldürmek için de, askeri hastanede damarlarına kafur ve hava şırınga edilecekti. Bugün bu kişiler hayatlarını, elinde tabancasıyla kendilerini taş yürekli askerlerin ellerinden kurtarıp Şehir Hasta-

(35) Küba Milli Marşı'ndan bir mısra.

nesi'ne gönderen ve şerefli bir asker olan Dr. Yüzbaşı Tomayo'ya borçlu bulunuyorlar. Yaralılarımızdan hayatta kalabilenler, yalnızca bu beş yoldaşımızdı!

Sabahın erken saatlerinde, savaşçılarımız gruplar halinde barakalardan alınmış ve otomobille Siboney, La Maya, Songo ve başka yerlere götürülmüşlerdi. Daha sonra da elleri bağlı, ağızları tıkalı ve işkenceden bitik bir halde ıssız yerlere götürülerek kurşundan geçirilmişlerdi. Ordunun yayınladığı raporlarda bu kişilerin çatışmalar esnasında öldürüldükleri yeralmış bulunuyordu. Bu işlem böylece birkaç gün devam ettikten sonra, yakalanan savaşçılardan ancak birkaçı hayatlarını kurtarabilmişlerdi.

Çoğu, kendi mezarlarını kendi kazmağa zorlanmıştı. Kazı esnasında yoldaşlarımızdan biri geriye dönerek, elindeki kazmayı katillerinden birinin suratına indirmişti. Diğerleri ise, elleri arkalarına bağlı olarak, diri diri toprağa gömülmüşlerdi.

Birçok ıssız yer kahramanlara mezar olmuştu. Yalnızca ordunun atış yapma sahasında, yoldaşlarımızdan beşi gömülü bulunmakta. Bir gün gelecek bu kişilerin cesetleri mezarlarından çıkarılacak ve halkın omuzları üzerinde taşınarak Marti'nin mezarı yanına gömüleceklerdir. O zaman özgürlüğüne kavuşmuş olacak olan bu halk, cumhuriyet şehitlerinin şerefine mutlaka bir anıt dikecektir.

Santiago de Cuba bölgesinde öldürülen son yoldaş, Mario Marti olmuştu. Kendisi, Yoldaş Ciro Redando ile birlikte 30 Temmuz Perşembe günü Siboney'de bir mağarada yakalanmıştı. Bu iki arkadaşımız kolları havada olarak yola indirilirken, askerler Mario Marti'yi arkasından vurmuşlar ve sonra da

yerde uzanan cesedini kurşunlu delikdeşik etmişlerdi. Redando ise, sağ olarak kışlaya getirilmişti. Binbaşı Perez Chaumont kendisini karşısında görünce küplere binecek ve bütün hiddetiyle askerlere şunları haykıracaktı : «Niçin bu herifi bana getirdiniz, temizleyemez miydiniz sanki?» Sayın mahkeme, bu olayın hikayesini, Perez Chaumont'un «askerlerin aptallığı» olarak nitelendirdiği bir işlem sonucu olarak bugün hayatta kalabilen genç yoldaşımızdan bizzat dinlemiş bulunuyor.

Eyaletin her yerinde aynı rezil işlemler hayasızca sürdürülmekte idi. 26 Temmuz'dan on gün sonra, bu şehrin gazetelerinden biri, Manzanillo - Bayamo yolu üzerinde boyunlarından asılı olarak iki gencin cesetlerinin bulunduğu haberini yayınlıyordu. Daha sonra da bu cesetlerin Hugo Camjo ve Pedro Velez'e ait oldukları anlaşılmıştı. Aynı bölgede başka bir olay daha meydana gelmişti. Yoldaşlarımızdan üçü sabahın saat ikisinde Manzanillo'daki barakalarından alınarak, anayol üzerindeki bir noktaya getirilmişlerdi. Daha sonra yolun dışına çıkarılarak, kendilerinden geçinceye kadar dövülmüşler ve iple boğulmuşlardı. Askerler kendilerinin ölmüş olduklarına kanaat getirip olay yerinden ayrıldıktan sonra, yoldaşlarımızdan biri, Andre Garcia, tekrar kendine gelecek ve o civardaki bir çiftçinin evine sığınacaktı. Bu sayede mahkeme, bir cinayeti daha bütün ayrıntılarıyla öğrenmiş oluyordu. Bayamo bölgesinde teslim alınan yoldaşlarımızdan hayatta kalabileni yalnızca bu savaşçıdır.

Cauto Nehri ([36]) yakınlarında, Barrancas adıyla bilinen bir noktada, bir kuyunun dibinde Raul de

(36) **CAUTO NEHRI : Rio Cauto. Oriente Eyaletinde verimli bir vadide akan, Küba'nın en uzun nehri. Bu nehir boyunda oturan Küba'lılar, özgürlük uğruna verdikleri savaşlarla ün yapmışlardır.**

Aguiar, Armando del Valle ve Andres Valdes'in cesetleri yatmaktadır. Bu yoldaşlar gece yarısı Alto Cedro - Palma Sorino yolu üzerinde, Miranda Kışlası'ndaki askeri karakol kumandanı Çavuş Montes de Oca, Onbaşı Maceo ve Alto Centro'nun askeri kumandanı olan teğmen tarafından öldürülmüşlerdi.

Moncada Kışlası'nın «kaplan»ı olarak tanınan Çavuş Eulalio Gonzales, kötülükleriyle ün salmış sefil bir kişidir. Öyle ki, bu adam konuşulamıyacak kadar iğrenç hareketlerini adeta şişinerek başkalarına anlatırken, en ufak bir vicdan sızlaması bile duymaz. İşte, yiğit yoldaşımız Abel Santamaria'yı kendi elleriyle öldüren kişi, bu Çavuş Gonzales idi.

Ne var ki, Gonzales bununla yetinmeyecekti. Bir gün, arka avlusunda safkan dövüş horozları yetiştirmekte olduğu Puerto Boniato Cezaevi'nden dönerken, Abel'in annesinin de içinde bulunduğu otobüse binmişti. Bu canavar, kim olduğunu anlar anlamaz, üzerinde hâlâ yas giysileri bulunan zavallı kadının işitebilmesi için, yaptığı tüyler ürpertici kepazelikleri yüksek sesle anlatmaya başlamıştı. Canavar şunları söylüyordu : «Bugüne dek pek çok kişinin gözlerini oydum. Bundan böyle daha da oymaya devam edeceğim.» Oğlunun katili olan kişinin bu bayağı ve insanlık dışı davranışı üzerine bu annenin akıtmış olduğu göz yaşlarında, bugün ulusumuzun acısını çekmekte olduğu eşi görülmemiş ahlaki çöküntüyü kolayca bulabiliriz. Bu anneler oğullarının başlarına gelenleri öğrenmek üzere Moncada Kışlası'na gittiklerinde, bugüne dek işitilmemiş şu katı ve duygusuz cevapla karşılaşacaklardı : «Başüstüne, hanımefendi, oğlunuzu, sırf sizin için kaldırdığımız Santa Ifigenia Oteli'nde (37) görebilirsiniz.» Bu hareketlerin

(37) SANTA IFIGENIA : Santiago de Cuba yakınındaki mezarlık.

sorumlusu kişilere, yaptıklarının hesabı sorulmayacaksa, Küba Kübalığından çıkmış demektir. Bu kalbsiz adamlar, cesetleri taşınırken bu genç devrimcilerine duyduğu saygı ile şapkalarını çıkaran Küba halkına da adice hakaretlerde bulunmuşlardı.

O kadar çok kurban verilmişti ki, hükümet bunların tam bir listesini yapıp kamuya açıklamaya cesaret edememektedir. Verdikleri rakamların sahte olduğunu kendileri de biliyorlar. Öldürmeden önce yoldaşlarımızla ilgili olarak gerekli her bilgiyi kayıtlara geçirdikleri için, dosyalarında bütün kurbanların adlarını teker teker bulmak mümkündür. Ölenlerin güya kimliklerinin ortaya çıkarılması için Nüfus Genel Müdürlüğü kanalıyla giriştikleri uzun işlemler, aslında sessiz bir ortaoyunundan başka birşey değildir. Bugün hâlâ oğullarının başlarına gelenleri öğrenebilmek için bekleyen aileler bulunmaktadır. Aradan üç aylık bir zaman geçmiş olduğu halde, niçin bu soru hâlâ cevapsız bırakılmıştır?

Bu konuda üzerinde durmayı arzuladığım bir başka husus da şudur : Mahkumların cepleri son meteliğine kadar aranmış, özel eşyaları, yüzükleri, saatleri üzerlerinden alınmıştı. Bugün ise bu eşyalar, katilleri tarafından yüzsüzcesine takılmakta yada kullanılmaktadır.

Sayın yargıçlar, buraya kadar anlatmış olduklarımın büyük bir kısmını sizler zaten yoldaşlarımın verdikleri ifadelerden bilmektesiniz. Ne var ki, bundan önceki duruşmanın oturumlarına katılmak üzere kendilerine izin verilmiş birçok önemli tanığın, bu duruşmaya girmekten alıkonulduklarını dikkatlerinize sunmak isterim. Örneğin, bu duruşma şu anda Şehir Hastanesi binası içerisinde yapılmakta olduğu halde, hastane hemşirelerinin tanık olarak burada

bulunmadıklarını özellikle belirtmek isterim. Hemşireleri duruşmaya çıkmaktan alıkoymalarının nedeni, kendilerine soracağım sorularla Dr. Mario Munoz ile diğer 20 kişinin burada canlı olarak ele geçirildiklerini doğrulayacakları korkusudur. Dikta yönetimi tanıkların sorguya çekilmesi sırasında son derece tehlikeli açıklamaların resmi duruşma kayıtlarına geçmesinden korkmaktadır.

Fakat Binbaşı Perez Chaumont duruşmaya tanık olarak çıkmış, kendisin esorduğum sorulardan sıyrılabilmek yada kaçamak yapmak imkanlarını bulamamıştı. Yalnızca elleri kelepçeli ve silahsız kişilerle savaşan bu kahramandan (!) öğrendiklerimiz, bir bakıma ortaya şu sonucu çıkarmaktadır : Şayet duruşma öncesi soruşturmalarda bulunmaktan alıkonmasaydım, şimdi bu mahkeme neler neler öğrenmiş olacaktı! Kendisine, Siboney'deki o ünlü çatışmalarda kaç yoldaşımızın öldürüldüğünü sorduğumda, önce cevaplamakta tereddüt etmişti. Ben dayatıp da kaçamak imkanı bırakmayınca, 21 kişinin öldürüldüğünü söylemişti. Böyle bir çatışma olmadığını bildiğim halde, kasıtlı olarak, bu defa kendisine yaralıların adedini sormuştum. Cevap olarak da, «Hiç kimse, hepsi de ölmüş bulunuyordu» demişti. Bunun üzerine kendisine, hayretle, yoksa askerlerinin nükleer silahlar mı kullandıklarını sormuştum... Silahım kişinin gövdesine yada kafasına dayayıp ateşledin mi, tabiatıyla yaralı olmazdı!

Daha sonra kendisine, ordunun ne kadar kayıp verdiğini sormuş, cevap olarak da, adamlarından iki kişinin yaralandığı cevabını almıştım. Son olarak da kendisine bu yaralıların ölüp ölmediklerini sorduğumda, «hayır» diye cevaplamıştı. Bir ara bekledim. Daha sonra, orduya ait yaralı listeleri yayınlandı-

ğında, hiç kimsenin Siboney'de yaralanmamış olduğunu görecektim. İşte 21 savunmasız genci gözünü kırpmaksızın öldüren bu aynı binbaşı Perez Chaumont, Batista'nın yeni kurduğu yönetiminin ilk birkaç ayı içerisinde biriktirebildiği (!) parasıyla, Ciudamar plajı üzerinde kıymeti 100 bin doların üzerinde bir konak yaptırmıştı. Şayet binbaşının biriktirdiği (!) bu olursa, varın general'in ne biriktirebileceğini sizler düşünün!

■

Sayın yargıçlar, 26, 27, 28 ve 29 Temmuz günleri yakalanmış olan yoldaşlarımız şimdi nerede bulunmaktalar? Santiago de Cuba dolaylarında 60'ın üzerinde savaşçının yakalandığı bilinmektedir. Duruşmaya ise, bunların yalnızca 3'ü ve 2 kız getirilmiş bulunmakta. Sanık olarak duruşmaya getirilenlerin diğerleri daha sonraki tarihlerde tutuklanmışlardı. Soruyorum, yaralılarımız neredeler? Onlardan yalnızca 5'i hayatlarını kurtarabilmiş, diğerleri ise öldürülmüşlerdi. Rakamlar inkar edilemiyecek kadar açık ve kesindir.

Buna karşılık, çatışmalarda bizlerin eline geçen 20 hükümet askeri duruşmaya tanık olarak çıkarıldıklarında, bizlerden tek bir kötü söz bile işitmediklerini kendi ağızlarıyla açıklamışlardı. Ayrıca, sokak çatışmalarında yaralanan 30 hükümet askeri de yine tanık olarak huzurunuza çıkmışlardı. Görüldü ki, bunların hiçbirini öldürmemiştik. Ordunun kayıpları 19 ölü ve 30 yaralı olursa, bizlerin 80 ölü ve 5 yaralı verebilmemiz nasıl mümkün olabilir? Perez Chaumont'un anlattığı şekilde, 21 ölü olan ve «hiç» yaralı

bulunmayan çatışmaları bugüne kadar gören, duyan olmuş mudur?

Elimizde 1895 savaşında istila ordusu ile Küba ordusu arasındaki çatışmalarda, Küba ordusunun hem düşmana karşı başarı sağladığı, hem de püskürtüldüğü yerlerde verilen kayıpların tam bir listesi bulunmakta. Los Villas'daki Los Indos çatışmasında : 12 yaralı, ölü yok; Mal Tiempo çatışmasında : 4 ölü, 23 yaralı; Calimete çatışmasında : 16 ölü, 64 yaralı; La Palma çatışmasında : 39 ölü, 88 yaralı; Cacorajicara çatışmasında : 5 ölü, 13 yaralı; Desseanso çatışmasında : 4 ölü, 45 yaralı; San Gabriel del Lombillo çatışmasında : 2 ölü, 18 yaralı. O günlerde ölü yüzdesini azaltabilecek bugünün ilaç tekniği bulunmadığı halde, çatışmalardaki yaralı sayısının ölü sayısından 2, 3 ve 10 misli daha fazla olduğu açıkça görülmektedir. Öyleyse, şayet hükümet tarafından bizzat bu hastane içerisinde yaralılar öldürtülmemiş ve diğer eli kolu bağlı savaşçılarımız başka yerlerde kurşunlanmamışlarsa, her yaralı savaşçıya karşı 16 ölü gibi bu akıl durdurucu oram nasıl açıklayabiliriz? Rakamlar inkar edilemiyecek kadar açık ve kesin!

«Ordu'nun, asilerin verdiği kayıplardan üç misli fazla kayıp vermesi, onur kırıcı ve şerefsizce bir harekettir. Öldürülen her askerimize karşılık on mahkumun öldürülmesi gerekmektedir!» İşte, 10 Mart günü kendilerine general rütbesi verilen bu küçük onbaşıların sahip oldukları şeref anlayışı bu idi... Kendilerinin Milli Ordu'ya aşılamayı arzuladıkları şeref duygusu bu idi! Yalan, iki yüzlülük ve kan kokusu üzerine kurulmuş, sahte, uyduruk ve üstünkörü bir şeref anlayışı... Savaşırken ölenlerin şereflerini de kaybettiklerini, savaş tutsaklarını ve yara-

lıları öldürmenin bir ordunun şerefi olduğunu, kendilerine kim söylemişti ki?

Savaşta tutsaklarını öldüren ordular daima bütün dünyanın nefret ve tiksintisini kazanmışlardır. Böylesine alçakça bir hareket, anavatanın yabancı askerler tarafından istila edildiği zamanlarda bile haklı gösterilemez. Güney Amerikalı bir kurtarıcının şu sözlerini akıldan çıkarmamak gerekir : «En sıkı bir disiplin anlayışı bile, bir askerin kılıcını kasap bıçağı haline çeviremez.» Şerefli bir asker savaştan sonra tutsağını öldürmez, aksine o'na saygılı davranır. Şerefli bir asker, eline geçen bir yaralıyı öldürmez, aksine o'na yardım eder. Şerefli bir asker cinayetlerin önüne dikilir, şayet önleyemezse, Kübalı öğrencilerin kurşuna dizilmelerini işitince kılıcını ikiye bölerek, öyle bir orduda hizmet görmeyi reddeden İspanyol subayı gibi davranır.

Yoldaşlarımızı öldüren askerler, ne yazık ki çatışmalarda ölen arkadaşlarına layık kişiler olamadılar. Bizlerle yiğitçesine döğüşen birçok hükümet askeri görmüştüm : Örneğin, adeta göğüs göğüse geldiğimiz bir çatışmada ellerindeki makinalı tüfeklerle bizlere karşı koyan müfrezenin askerleri, yada kışladaki askerleri uyarmak üzere ölümü hiçe sayarcasına alarm zilini çalan çavuş gibi... Bu yiğit askerlerin bazıları bugün hayatta, bazıları ise, ölmüş bulunuyorlar. Bu askerler «görevlerini» yerine getirdiklerine inanarak bizlerle savaşa tutuşmuşlardı. Sırf görev duygusu ile bizlerle dövüştükleri için, bu askerler benim gözümde yücelmekte ve gerçekten kendilerine saygı ve hayranlık duymaktayım. Yakındığım tek şey, bu yiğit kişilerin sefil ve hayasız bir amaç uğruna canlarını kaybetmeleridir. Bir gün Küba yine özgürlüğüne kavuştuğunda, bizlere karşı sa-

vaşırken hayatlarını veren bu yürekli askerlerin eşlerine ve çocuklarına saygılı davranacak, onlara yardım elini uzatacağız. Küba'nın bugünkü perişan halinden bu askerler sorumlu tutulamazlar. Onlar da bu çirkin düzenin kurbanlarından başka birşey değildir.

Savaşta ölen askerlerin kazandığı şan ve şeref, ne yazık ki, tutsakların öldürülme emrini veren generaller tarafından yitirilecekti

> Bir kerecik olsun parmakları tetiğe dokunmadan bir gece içerisinde generalliğe yükselenler, vatanlarına ihanet karşılığında omuzlarındaki yıldızları satın alanlar; kendilerinin katılmadıkları bir savaşta yakalanan tutsakların kurşunlanması emrini verenler; işte, Antonio Maceo'nun (38) ordusundaki erzak katırlarını bile gütmekten aciz 10 Mart türedisi generaller bunlardır!

Ordunun can kaybı, bizimkinden üç misli fazla olmuştu. Bunun da nedeni, ordu mensuplarının da kabul ettikleri gibi, yoldaşlarımızın çok iyi eğitilmiş olmaları ve tarafımızdan yeterli bir tabiye düzeninin kurulması idi. Ordu görevini yerine getirmekte tam bir başarı sağlayamamıştı. Askeri Haberalma Dairesi'nin casusluk uğraşıları için harcadığı milyonlara rağmen, yine de hiç ummadıkları bir anda baskına uğramışlar ve bozuk oldukları için, ellerindeki elbombalarım bize karşı kullanamamışlardı.

Bu ordu, Martin Diaz Tamayo gibi generallere, Ugaldo Carillo ve Roberto del Rio Chaviano gibi albaylara, işte bunları borçluydu.

10 Mart darbesi'nde olduğu gibi, bizler, ordu içerisine sızmayı başarmış 17 vatanhaini değil, ak-

(38) MACEO, ANTONIO : 23 numaralı nota bakınız.

sine, ölümle yiğitçesine karşı karşıya gelmek için Küba'nın her köşesinden akıp bir araya toplanan 165 vatanseverdik (39). Şayet ordu ileri gelenlerinde gerçek bir askerlik şerefi varsa, ayıp ve beceriksizliklerini tutsakların kanlarıyla silmeye uğraşacaklarına, bu adamların görevlerinden çekilmeleri gerekirdi.

Sen tutsaklarını kurşunla, sonra da kalk, bunların savaşta öldüklerini söyle : İşte; 10 Mart generallerinin askeri yetenekleri bundan ibarettir! Özgürlük savaşımızın en kanlı yıllarında Valeriano Weyler'in (40) taş yürekli kasapları da aynı yolları izlememişler miydi!

Harp tarihimiz şu olayı anlatır :

«23 Şubat günü, subay Baldomero Acosta ile beraberindeki bir kaç süvari Punta Brava'ya girerlerken, aynı anda karşı yoldan, o bölgede Barriquilla (Koca göbek) adıyla tanınan çavuşun komutasında, Pizarra Alayı'ndan birtakım asker yaklaşmaktaydı. Pizarra'nın askerleriyle yaptıkları karşılıklı bir kaç el atıştan sonra, asiler Punto Brava'dan Guatoa Köyü'ne uzanan patika üzerinden geri çekilmişlerdi. Barrigilla'nın takımı, kendilerini geriden izlemekte olan Yüzbaşı Calvo'nun komutasındaki gönüllülerden kurulu taburun da desteğiyle, köye saldırıya geçti. Askerler daha köye girer girmez, ilk elde, hiçbir suçu olmayan kendi halindeki köylülerden onikisini öldürmüşler, köyün geri kalanım da savaş tutsağı olarak beraberlerinde götürmüşlerdi. Bu iğrenç saldırı ile yetinmeyen askerler, bu defa köyün açıklarında yeni bir barbarlık hareketine girişecekler, tut-

(39) Moncada baskınına katılan devrimcilerin sayısı bazı kaynaklara göre 125, bazılarına göre ise 165 olarak gösterilmektedir.

(40) WEYLER, VALERIANO : Maceo'nun önderliğinde Kübalı'ların yaptıkları başarılı ilerleyişten sonra İspanya Hükümeti'nin Küba'ya tayin ettiği vali. Zulmü ile şöhret yapmıştır.

saklardan birini öldürdükten sonra, diğerlerini de feci şekilde yaralayacaklardı. İspanyolların bu sözde zafer haberi, Weyler'e, Markiz Cervera tarafından duyurulmuştu. Ne var ki, ilkelerine ve içtiği anda sadık bir asker olan Binbaşı Zugasti, Guatoa olaylarını resmen hükümete şikayet edecek, katil Yüzbaşı Calvo ve Çavuş Barriguilla'nın işledikleri cinayetleri, kendi halindeki suçsuz vatandaşların canice öldürülmeleri olarak niteleyecekti.

Weyler'in bu korkunç olaydaki parmağı ve cinayetlerin ayrıntılarını işittiğinde duyduğu hoşnutluk, kendisinin Savunma Bakanlığı'na göndermiş olduğu resmi bildiride açıkça görülmekteydi : «Bir binbaşı tarafından, garnizondaki birliklerimiz arasından kurulan küçük bir alay, Punto Brava yakınlarında Baldomero Acosta ve beraberindeki bir kısım 'Villanueva' ile çatışmaya tutuşarak, kendilerini imha etmiştir. Askerlerimiz, düşman savaşçılarından yirmisini öldürmüş ve cesetler gömülmek üzere Guatao köyünün muhtarına teslim edilmiştir. Biri ağır yaralı olmak üzere, düşmandan 15 tutsak alınmıştır. Askerlerimizden biri ağır yaralanmış, bazıları da hafif yara ve çürükler almışlardır - Weyler.»

Weyler'in bu satırları ile, Binbaşı Perez Chaumont'un kazandığı zaferleri (!) açıklayan Albay Chaviano'nunkiler arasındaki tek fark, Weyler 20 kişi öldürüldüğünü söylüyor, Chaumont ise 21. Weyler kendi birliklerinden bir askerin yaralandığını açıklıyor, Chaviano ise iki. Weyler düşmandan 15 tutsak alındığını ve bunlardan birinin ağır yaralı olduğunu söylüyor, Chaviano ise ne bir yaralı, ne de bir tutsak!

Bizlere karşı döğüşerek yiğitçesine ölen askerlerin cesaretine olduğu gibi, verdikleri şeref sözüne

bağlı kalıp ellerini kana boyamayan subaylara da derin bir hayranlık duymaktayım. Bugün aramızda hayatlarını kurtarabilmiş olanların çoğu, bunu, tutsaklarına efendice davranan Teğmen Sarria, Teğmen Campa, Yüzbaşı Tamayo ve benzeri diğer subaylara borçludurlar. Şayet bu kişiler kısmen de olsa silahlı kuvvetlerin adını temize çıkarmasalardı, bugün için bulaşık paçavrasına bürünmek, üzerine asker üniforması geçirmekten daha şerefli bir iş olurdu.

Ölen yoldaşlarımız için kimseye karşı kin duymuyorum. Onların hayatları değer biçilemiyecek kadar yüksek olduğu için, kendilerinin katilleri zaten canlarıyla bunun karşılığını ödeyemezlerdi. Bizler ölenlerimiz için kana kan istemiyoruz. Halklarının mutluluğu onlar için tek takdir nişanesi olacaktır.

Üstelik, yoldaşlarımız ne ölmüş, ne de unutulmuşlardır. Şu anda kendileri her zamankinden daha güçlü bir şekilde aramızda yaşamakta ve katilleri, peşlerinde koştukları ilkelerin toplumda yarattığı manevi gücün ölmezliğini, korku ve dehşetle izlemektedirler.

Sözlerimi bir an için Apostle'ye ([41]) bırakacağım

«Ölen kişinin mezarı başında akıtabileceğimiz gözyaşlarının bir sınırı vardır. Onların cesetleri üzerine kapanıp ağlayacağımıza, oraya, kendilerinin vatanlarına ve onun yüceliğine karşı duydukları sonsuz sevginin — o asla solmayan, bozulmayan, kişiyi umutsuz bırakmayan büyük sevginin — nedenleri üzerinde uzun uzun düşünmek için gitmeliyiz.

Kişi
Ülkenin bağrında

(41) 30 numaralı nota bakınız.

Can verdiğinde,
Acılar diner, esaret zincirleri parçalanır
Ve en sonunda
O'nun öldüğü yerde
Yepyeni bir hayat başlar.

Şu ana kadar, yalnızca duruşma ile ilgili olayları anlatmakla yetinmiş bulunmaktayım. Beni yargılamak üzere kurulmuş bir mahkemenin karşısında olduğuma göre, şimdi de, yoldaşlarım için mahkemenin vardığı ve şu anda benim için de düşündüğü kararın, ne toplum ne de gerçek bir adalet önünde haklı bulunamıyacağını kanıtlamaya çalışacağım.

■

Sayın yargıçlar, sizlere gereken şekilde saygılı kalmayı bir an olsun aklımdan çıkarmadığım gibi, savunmamdaki açıksözlülüğümün de mahkemeye hiçbir hakaret taşımadığını anlamış olduğunuz için minnettar bulunmaktayım. Ben buradaki tartışmalarımla, ülkenin şu andaki koşulları içerisinde tüm yargı düzeninin benimsediği yanlış tutumu karşıma almış bulunuyorum. Bir dereceye kadar, her mahkeme, düzenin çarkındaki bir dişliden başka bir şey olmayıp, «araç» için kararlaştırılan rotanın doğrultusu üzerinde hareket etmek zorundadır. Ne var ki, bu böyledir diye, kişilerin bağlı olmaları gereken ilkelere aykırı davranışlarda bulunmaları da hiçbir şekilde haklı gösterilemez. Bu konuda en çok suçlanması gerekenin «oligarşi» olduğunu biliyorum. Oligarşi, zorbalıkla yönetimi ele geçiren kişilerin haksız isteklerine, hiçbir ciddi karşı koymada bulunmaksızın sefilcesine boyun eğmiş ve yargı düzeninin bağımsızlığını kendilerine teslim etmekle de vatanına ihanet etmişti.

Bu arada, vardıkları kişisel kararlarla düzenin parçalanan onur ve haysiyetini onarmak isteyen bazı «kural dışı» kişilerin varlığını unutmamak gerekir. Ne var ki, azınlıkta kalan bu davranışlar sonucu fazla etkileyememiş, yaltakçı ve kapıkulu bir çoğunluğun yaygaraları arasında boğulup gitmişlerdi. Böyle olduğunu bilmeme rağmen, bu acı durum, davama destek olan gerçekleri dile getirmekten hiçbir şekilde beni alıkoymayacaktır.

Benim bu mahkeme önünde boy göstermem, belki de, önceden verilmiş «keyfi» bir karara «hukuki» bir görünüş sağlamayı öngören bir komedyadan başka birşey olmayabilir. Fakat yine de, bu kadar çok rezaleti arkasında saklıyan o kepaze örtüyü ellerimle parçalayıp alaşağı etmeğe kararlı bulunuyorum.

Burada konuşacaklarım belki de kaybolup sessizliğe gömülecek, ne var ki sizlerin de belirttiğiniz gibi, bu davanın özgürlüğümüzü kazandığımızdan bu yana görülen en önemli hukuk davası olması bakımından, neler yaptığınızı görebilmek için, gelecek nesiller zaman zaman gözlerini buraya çevireceklerdir.

Unutmayınız ki, şu anda sizler bir sanığı yargılamaktasınız, fakat gelecekte, bugünler sık sık toplumun eleştirisine uğrayacak ve her seferinde sizler de, hem de defalarca yargılanmış olacaksınız. Yalnızca benim dudaklarım arasından çıktığı için değil, fakat toplumdaki o sonsuz adalet duygusu yüzünden, burada söyleyeceklerim gelecekte defalarca tekrarlanacaktır. Halk çelişkiye düştüğü her konuda, kendine has, yalın fakat amansız bir mantık kullanır.

Şayet yeryüzünde eşitsizlik ve kişilerin kayırılmasından son derece nefret duyan bir halk topluluğu varsa, o da şüphesiz Küba Halkıdır. Adalet, bir elin-

de kılıç, diğerinde terazi tutan genç bir bakire ile sembolleştirilmiştir. Şayet bir toplum sınıfının önünde korkudan sinip, diğer bir sınıfa karşı elindeki kılıcı insafsızcasına sallayacak olursa, Küba Halkının nazarında adalet «bakire»sinin yeri, elinde bıçak savuran bir «orospu»dan başka birşey olmayacaktır. Benim mantığım, işte böyle yalın halk mantığıdır!

■

Şimdi de, sizlere bir hikaye anlatayım

Bir zamanlar, bir cumhuriyet varmış. Bu cumhuriyetin anayasası, kanunları, cumhurbaşkanı, meclisleri ve mahkemeler varmış. Herkes istediği an toplanabilir, konuşur, dernekler kurar ve tam bir özgürlük içerisinde istediğini yazarmış.

Halk o zamanlar kendilerini yönetenlerden pek hoşnut değilmiş. Ne var ki, yerlerine yenilerini seçebilme hakkını da elinde tutarmış.

Cumhuriyetin toprakları üzerinde yaşayan herkes kendi görüşünü açıklar, toplumun tüm sorunları serbestçe tartışılırmış. Açık oturumlar, siyasi toplantılar düzenlenebilir ve halk oralarda, büyük bir coşkunlukla arzularını dile getirirmiş. Bu ülke, tarihinde çok acı günler geçirdiği için, halk mutluluğun özlemini çekermiş ve zaten mutlu olmak haklarıymış da kendilerinin. Çok kereler aldatılıp, ihanet edilmiş bu ülkeye. İşte bu yüzden, ülke halkı geriye büyük bir korkuyla bakarmış. Ne var ki, ülke halkı, o günlerin bir daha geri dönemiyeceğine körükörüne inandırmış kendisini. Halk, özgürlüğe olan derin bağlılığı ile gurur duyar ve özgürlüğün kişiler için en kutsal bir hak olduğuna inandığı için de, başı dik gezermiş. Hiç kimsenin demokratik kurumları çiğneme gücü-

nü kendinde bulamayacağına inanmış. Daha iyiye, daha güzele kavuşmak için gerekli değişiklikler yapmayı ve böylece ülkenin kalkınmasını arzularmış. Bunlara olacak gözüyle bakan halkın tüm umutları gelecek günlerde imiş.

Zavallı ülke! Bir sabah büyük bir korku ile uyanacaktı. Gecenin karanlık örtüsü altında, halk henüz uykusunda iken, o geçmişteki günlerin hayaleti kendisine korkunç bir suikast hazırlayacak ve vatandaşların gırtlağına sarılacaktı. O pençe, o tırnaklar, o sivri dişler ve o çizmeler halkın bildiği, alışık olduğu şeylerdi. Hayır, bütün bu gördükleri korkulu bir rüya değil, acı ve korkunç gerçeğin ta kendisiydi. Fulgencio Batista adlı bir kişi, işte o hiç kimsenin beklemediği müthiş cinayeti biraz önce işlemiş bulunuyordu.

Daha sonra, cumhuriyetin kanunlarına ve yargıçlarının dürüst olmaları gerektiğine kendini inandırmış kendi halinde bir vatandaş ortaya çıkacak ve böyle bir darbe hareketine girişen kişiye, toplumun ne gibi bir cezayı öngördüğünü öğrenmek için, Sosyal Hakları Koruma Kanunu'nun ilgili maddelerine göz attığında şunları bulacaktı

«Devletin anayasasını kısmen yada tüm olarak değiştirmek yada meşru hükümeti devirmek amacıyla herhangi bir şiddet hareketine başvuran kişi yada kişilere altı yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.»

«Devletin anayasa kuvvetine karşı silahlı bir başkaldırıyı teşvik edici herhangi bir harekette bulunan kişi yada kişilere üç yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. Silahlı başkaldırının fiilen meydana gelmesi halinde ise, cezalar beş ila yirmi yıl arasında değişir.»

«Senatoyu, meclisi, cumhurbaşkanını yada mahkemeleri kısmen yada tam olarak, hatta geçici bir süre için bile olsa, işlemekten, görevlerini yerine getirmekten alıkoymak amacıyla herhangi bir harekete girişen kişi yada kişilere altı yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. Genel seçimleri engellemek yada seçimlerde kargaşalık çıkarmak amacı güden herhangi bir harekete girişen kişi yada kişilere dört yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.»

«Kanuni yetkisi yada hükümetin emir, karar yada onayı olmaksızın, askeri birliklerin, karakolların, kalelerin, karargahların, kışlaların, savaş gemilerinin yada uçakların komutasına elkoyan kişi yada kişilere beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.»

«Anayasa hükümlerince, tamamen devlet kurumlarına verilmiş yada bırakılmış görevlere, yetkisi dışında elkoyan kişi yada kişilere yukardaki paragrafta belirtilen cezalar verilir.»

Bu vatandaş, kimseye tek bir şey söylemeksizin, bir elinde kanun kitabı, diğerinde dilekçesi ile başkentin yolunu tutmuş ve suçlulara karşı kanun hükümlerini uygulamak ve onları cezalandırmakla sorumlu mahkemenin kapısına dayanmıştı. Mahkemeye, işlenen suçları teker teker belirten ve Fulgencio Batista ile 17 suç ortağının, Sosyal Hakları Koruma Kanunu'nda belirtildiği şekilde, 108 yıla mahkum edilmelerini isteyen bir dava dilekçesi sunmuştu.

Günler, aylar geçti... Halk büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Sanığın kılına bile dokunulmamıştı. Aynen bir «lord» ihtişamıyla ülkeyi bir baştan diğerine dolaşıyor ve her gittiği yerde «ekselans» yada «general» diye karşılanıp ağırlanıyordu. İstediği zaman yargıçları görevlerinden atıyor yada istediği yere sürdürüyordu. Daha duruşmanın ilk gününde, suç-

lu, yargıçların ortasında şeref koltuğuna kurulmuştu bile...

Bir kere daha günler ayları kovalamış, yapılan kepazelik ve maskaralıklar halka usanç getirmişti. Hoşgörünün de bir sınırı vardı! Kanunları hiçe sayan halkın rıza ve onayı olmaksızın şiddet yoluyla iktidarı ele geçiren, kurulu bir düzene karşı azgıncasına saldıran, hukuk düzenini savunmak ve halka özgürlüğünü yeniden kazandırmak için savaşa tutuşanları işkenceye uğratan, öldüren, hapseden yada takibata uğratan bu adama karşı direnme başlamıştı.

Saygıdeğer yargıçlar, hukuk düzeninin ırzına geçen ve toplumu parçalayan bu gözlerini iktidar hırsı bürümüş kişileri cezalandırmanız için, boş yere bir gün sizlere başvuran o kendi halindeki vatandaş, bendim. Şimdi de, bu kanun dışı yönetimi devirip, anayasa kurumlarını yeniden kurmaya teşebbüste bulunmakla suçlanıyorum. 76 gündür tutuklu olup, hiç kimse ile, hatta kendi oğlumla bile konuşabilme hakkından yoksun bulunuyorum. Şehrin sokaklarından iki makineli tüfek arasında geçirildim. Şimdi de, gizlice yargılanmak üzere bu hastaneye getirilmiş bulunuyorum... Ve sayın savcı da elinde kanun kitabıyla kalkmış, ciddi bir şekilde sizlerden 26 yıl hapsedilmemi istiyor.

Mahkemelerin daha önceki fırsatı değerlendirememelerinin nedeni olarak, kendilerine baskı yapıldığı yada zora başvurulduğu şeklinde bir cevaba sarılacaksınız. Öyleyse, bu defa da, beni mahkum etmeniz için baskı yapıldığını itiraf etmekten çekinmeyiniz. İlkinde suçluyu cezalandıracak gücünüz yoktu, şimdi de, suçsuz bir kişiyi cezalandırmak için zorlanmaktasınız. Böylece, üstüste iki defa adalet bakiresinin ırzına geçilmiş oluyor ve haksızı haklı

kılmak, hukukla bağdaşmayanı bağdaştırmak ve anlatımı olmayan birşeyi anlatabilmek için de, ortada bir sürü laf ediliyor...

Rejim öyle bir noktaya ulaşmış bulunuyor ki, «kuvvetli olan haklıdır» sözünü, artık ülkenin temel yasası olarak ileri sürebiliyorlar. Yani, cumhurbaşkanlığı sarayını, devlet hazinesini ve diğer hükümet kurumlarına ait binaları ele geçirmek için askerleri ve tankları kullanmakla ve silahların namlusunu halkın kalbine çevirmekle, kendilerini bir ulusu yönetmeğe yetkili ve haklı görüyorlar. Diğer Avrupa ülkelerini işgal edip de, oralarda kukla hükümetler kurdukları zaman, Naziler de aynı fikri ileri sürmüşlerdi.

Bütün kalbimle, devrimlerin «kişilerin kanuni bir hakkı» olarak benimsenmesi ve kabul edilmesi gerektiğine inanmaktayım. Ne var ki, 10 Mart gecesi girişilen silahlı saldırı asla bir «devrim» olarak kabul edilemez. José Ingenieros'un da söylediği gibi, durumlarından hoşnut olmayan bir grup kişilerin, hem siyasi arpalıkları, hem de iktisadi üstünlükleri ellerine geçirmek için, iktidara karşı giriştikleri küçük silahlı saldırılara «devrim» adını vermek, nedense halk arasında yaygın bulunmaktadır. Genellikle bu hareketler, yalnızca iş sahalarının, iktisadi ve mali çıkar kaynaklarının el değiştirmesinden başka bir sonuç yaratmamaktadır. Bu tip bir hareket, ne bir filozof nede aydın bir kişi için, «devrim» ölçüsü olarak kabul edilemezdi. Sosyal düzenin tüm olarak değiştirilmesi sorunu bir yana, toplumdaki hızla gelişen çürümeyi azaltabilecek yalnızca yüzeyde kalan, en küçük bir uğraşıya bile girişilmemişti. Kendilerinden önceki yönetim siyasi ahlaksızlık, hırsızlık ve devlet malının yağma edilmesi suçlarını işlemişti. Kendi yö-

netimleri zamanında ise, siyasi ahlaksızlık beş misli, devlet malının yağması on misli, ve insan yaşantısına karşı saygısızlık yüz misli artmış bulunmakta. Köylüleri öldürüp, mallarını yağma eden Barriguilla'nm bugün bir milyoner olduğunu, Havana'da bir yığın apartımanı, yabancı şirketlerde hisse senetleri, Amerikan bankalarında yüklü hesapları bulunduğunu, yatırımlarından sağladığı net kârın 18 milyona ulaştığını ve yalnızca milyonerler için yapılmış lüks ve muhteşem otellerde boy gösterdiğini artık herkes bilmektedir. Ama kimse, Barriguilla'nm bir «devrimci» olduğunu ileri süremez! Barriguilla, El Guatao köyünde 12 köylüyü biçen Weyler'in o çavuşu arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Batista'nın adamları da Santiago de Cuba'da 70 vatandaşı canice öldürmemişler miydi! **De Te fabula narratur.**

■

10 Mart'tan önce dört siyasi parti ülkenin yönetiminde görev almıştı. Autentico «Gerçek» Partisi, Liberal Parti, Demokrat Parti ve Halk Partisi. Askeri darbeden iki gün sonra, Halk Partisi, yeni yöneticileri desteklemeye karar vermişti. Aradan bir yıl bile geçmeden, Liberal ve Demokrat partiler de, yeniden iktidara ortak olacaklardı. Batista anayasa düzenini yeniden kurmamıştı. Medeni hakları yeniden halka vermemişti. Meclisleri yeniden açmamıştı. Fakat... Verdeja, Guas Inclan, Salvito Garcia Ramos, Anaya Murillo ve benzerleri gibi, geleneksel siyasi partilerin en üst kademelerine tırmanmış olan Küba'nın o en gerici, en tutucu, en açgözlü, en aşağılık ve Nuh Nebi'den kalma politikacılarını yeniden

kalkındırmıştı. İşte bu, ancak Barriguilla'nın devrimi kadar bir devrimdi.

Gerçek bir devrimin ana unsurlarından yoksun olduğu için, Batista yönetimi her sahada Küba'yı 20 yıl gerilere götürmüştü. Batista'nın gelişi hepimize, özellikle açlık ve sefaletle pençeleşen toplum sınıflarına, oldukça pahalıya malolmuştu. O arada diktatörlük, sayısız tahrik ve baskı metodları ile toplumu yıkıntıya uğratmıştı. Şimdi de, aşağılık politikacılığın en iğrenç kurallarına başvurarak, formül üstüne formül uydurup, ceset yığınları ve bir kan denizi üzerinde bile olsa, iktidarını sürdürebilmenin çarelerini aramaktadır.

Batista yönetimi, ülkenin tümünü içerisine alan ve halk topluluklarının yaşantısını daha iyiye götürme amacım güden hiçbir plan yada program hazırlamamıştı. Batista kendisini, geniş mali çıkarların kolları arasına salıvermişti. Zaten, onun anlayışındaki bir kişiden başka bir şey de beklenemezdi. Ne bir ülküsü, ne bir ilkesi olan, geniş halk topluluklarının destek ve güveninden yoksun sakat bir anlayış! Batista yönetimi, yalnızca ülkenin servetlerini paylaşmakta olan elleri değiştirmiş ve bunların yeni dostlar, akrabalar, suç ortakları ve Dikta'nın devamını sürdürmeye çalışan bürokratlar arasında yeniden payedilmesini sağlamıştı. Anavatanın gerçek ihtiyaçlarıyla taban tabana zıt olan küçük bir bencil grubun refah ve zenginlik içerisinde bir yaşantı sürdürebilmeleri için, halkı sıkıntılara katlanmaya zorlamak cidden utanç vericidir!

Eduardo Chibas yaptığı son radyo konuşmasında, Batista'nın «Hintyağı» Albayları (42) ile

(42) **HINTYAĞI : Batista'nın ilk başkanlık döneminde uygulanan bir işkence... Siyasi sanıklar, fazla miktarda hintyağı içirilerek konuşmaya zorlanıyordu. Aynı işkence faşist İtalya'da da uygulanmıştı.**

«Tedbirler Kanunu»nu hortlatmak istediğini söylerken ne kadar haklıymış! 10 Mart'tan hemen sonra, Küba'lılar, asla bir daha Küba'da suyüzüne çıkamayacağını sandıkları yakıp-yıkma gibi saldırı hareketlerine bol bol tanık olacaklardı. Örneğin, ülkenin kültür kurumlarından biri eşi görülmemiş bir saldırıya uğramıştı. «Üniversite Saati» adlı program stüdyoda yayınlanırken, CMQ Radyo Merkezi, SIM'in haydutları eşliğindeki PAU'nun (43) genç sokak serserilerinin saldırısına uğramıştı. Bundan başka, bir geceyarısı evinden sürüklenerek götürülüp, kendisinden geçinceye kadar hayvancasına işkence edilen Mario Kuchilan olayı; öğrenci Ruben Batista'nın (44) öldürülmesi; 1871 yılında İspanyol gönüllüleri tarafından tıp fakültesi öğrencilerinin kurşuna dizilmiş olduğu duvarın bitişiğinde, efendice gösteri yapan öğrencilerin üzerine açılan yaylım ateş, bu iğrenç saldırıların en canlı delilleri olarak anılarımızda yeretmişti. Batista'nın o vicdan nedir tanımayan emniyet kuvvetlerinin uyguladığı korkunç işkenceler yüzünden, duruşma salonlarında kan kusan Dr. Garcia Barcena gibi çok sayıdaki Küba'lı, aynı saldırı akımının kurbanlarıdır. Kadın, erkek, yaşlı ve çocuk çok sayıda Küba'lının canavarca sopadan geçirildiği yüzlerce olayı burada tek tek sayacak değilim.

Bütün bunlar, daha 26 Temmuz'dan çok önceleri yapılmıştı. O zamandan bu yana, herkesin de bildiği gibi, Kardinal Arteaga (45) bile aynı muamele ile karşılaşmaktan, kendisini kurtaramıyacaktı.

---

(43) **PAU : Partido Accion Unitaria : Batista'nın siyasi partisi.**

(44) **BATISTA, RUBEN : Devrimin ilk kurbanı. öğrenciler arasında Fulgencio Batista'ya karşı direniş, Ruben Batista'nın öldürülmesinden sonra başlamış ve Üniversite öğrenci Federasyonu (FEU) tarafından yürütülmüştür.**

(45) **KARDINAL ARTEAGA : Manuel Arteaga. Daha sonra Küba devrimine düşman kesilmiş ve Havana'da ölmüştür.**

Resmi bildiriye bakılacak olursa, Kardinal'in döğülmesi, bir «hırsız şebekesi»nin marifetiydi. İlk defa olarak, Dikta yönetimi doğru bir laf etmişti. O marifeti (!) becerenler zaten başka ne olabilirlerdi ki?

Küba halkı, henüz daha geçenlerde, evinden kaçırılarak 20 gün boyunca ateşle işkenceye uğratılan gazeteci olayına tanık olmuştu. Bütün bu saldırı olayları incelendiğinde, aynı yüzsüzlük, aynı ikiyüzlülük bütün çıplaklığıyla kendini göstermektedir. Şöyle ki, sorumluluktan kaçınma ve rejime düşman olanları devamlı suçlama! Hükümetin uygulamakta olduğu taktik, yeryüzünün en amansız gangster çetesini bile imrendirebilecek nitelik taşımakta. Hattâ, nazi canavarları bile bu derece alçalmamışlardı, diyebiliriz. Hitler, Alman Yüksek Mahkemesi'nin huzurunda yirmidört saat kalarak, 30 Haziran 1934 cinayetlerinin tüm sorumluluğunu kamu önünde yüklenmişti. Alçaklık, hainlik, şirretlik, işkence, cinayet gibi hususlarda kimselerin kendileriyle boy ölçüşemiyeceği bu diktatörlüğün uşakları ise, bütün suçu iğrenç bir şekilde rejimlerine düşman olanlara yükleyeceklerdi. Tipik bir Barriguilla taktiği!

Saygıdeğer yargıçlar, yukarda belirtmiş olduğum olaylardan sorumlu olan hiçbir yetkili bugüne dek yargıç karşısına çıkarılmamıştır. Sorarım, bu nasıl olabilir? Yoksa bu yönetim, toplumda huzur ve barış istemiyen, kişilerin yaşantısına zerrece saygı duymayan bir rejim olduğunu açıkça kabullenmekte midir?

Sayın yargıçlar, sizlere soruyorum Batista'nın bugünkü yönetimi — kendi deyimiyle geçen yılın «devrimi» — gerçek bir devrimin niteliklerini taşımakta mıdır? Batista'nın yönetimine karşı savaşmak, «meşru» mudur, yoksa değil midir? Ülkelerinin

alnına sürülen kara lekeyi temizlemeye uğraşan kişiler mahkum edilecek olurlarsa, bu kararı veren mahkemeler artık çürümeye yüz tutmuş değiller midir?

■

Bugün Küba, hoyrat ve kaba bir «despotizm»-in acısıyla kıvranmaktadır. Sizler de gayet iyi bilmektesiniz ki, kanunsuz bir yönetime karşı direnmek, «meşru» ve «haklı» sayılmaktadır. Bu, bütün dünyaca kabul edilmiş bir ilke olduğu gibi, 1940 anayasamızın (46) 40. maddesinin 2. paragrafı da, böyle bir direnişi kutsal bir «hak» olarak ortaya koymuştur :

> «Bu Anayasa ile kişilere verilmiş olan temel hakların korunması için, yeterli bir direnişte bulunmak», haklı «bir tasarruf olarak kabul edilir.»

Hatta kişilere verilen bu özel hak, ülkenin anayasasıyla tanınmamış da olsa, böyle bir fikre yer verilmeksizin demokratik bir toplumun varlığı asla düşünülemez. Profesör Infiesta (47) anayasa hukuku ile ilgili olarak yazdığı kitabında, anayasanın siyasi yapısı ile adli yapısını birbirinden ayırdettikten sonra, şunları açıklar :

> «Bazen adli anayasa içerisinde öyle temel ilkeler yer alır ki, bunlar sınıflandırılmış bile olsa, kişiler bunlara uymakla zorunlu ve bağlıdırlar. Örneğin, demokrasimizdeki, çoğunluğun söz sahibi olması ilkesi.»

(46) **1940 ANAYASASI : Küba'nın Magna Charta'sı. Kurucu Meclis tarafından kabul edilen bu anayasa oldukça ileri ve sosyal niteliktedir.**

(47) **INFIESTA RAMON Havana Üniversitesi Anayasa Profesörü.**

Kişilerin kanunsuz bir yönetime karşı başkaldırma hakkı, böyle bir ilke olup, anayasanın adli yapısı içerisinde belirtilmemiş de olsa, demokratik bir toplumda daima bağlayıcı bir hüküm olarak yer alır. Böyle bir davanın Yüksek Mahkeme'ye sunulması, sanırım Medeni Kanun'un en ilgi çekici sorunlarından birisi olacaktır.

«Treaty on Constitutional Law» adlı kitabında Duguit şöyle der :

> «Şayet kanunsuz ve zalim bir hükümete karşı girişilen bir ayaklanma başarısızlığa uğrayacak olursa, onu devirmek haklı bir niyet taşısa bile hiçbir mahkeme, usul bakımından, bu başarısız ayaklanmanın devletin emniyetine yöneltilmiş bir saldırı, bir suikast olmadığı şeklinde bir karar vermeye cüret edemiyecektir.»

Fakat lütfen dikkat buyurunuz! Duguit, «Hiçbir mahkeme asla böyle bir karar veremez» demiyor, «karar vermeye cüret edemiyecektir,» diyor. Bunu daha da belirli bir şekilde ifade edecek olursak, hiçbir mahkeme cüret edemez demek, bir baskı yönetimi altında hiçbir mahkeme böyle bir iş yapmak için kendisinde yeter cesareti bulamaz, demektir. Ne var ki, mahkeme yürekli yargıçlardan kurulmuş olursa, görevini yerine getirecek ve böyle bir kararı vermeye cüret edebilecektir.

Son günlerde, 1940 Anayasası'mn fiilen yürürlükte olup olmadığı, bir anlaşmazlık konusu haline gelmiş bulunuyor. Anayasa Mahkemesi, bu anayasanın hükümlerine aykırı bazı kanunların lehinde karar vermekle, böyle bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Saygıdeğer yargıçlar, ne var ki ben yine de, 1940 Anayasası'mn hâlâ yürürlükte olduğunu ileri süreceğim. Bu açıklamam belki de siz-

lere, saçma ve düşünülmeden sarfedilmiş sözler olarak gelebilir. Fakat hayret etmeyiniz. Bizzat bir mahkemenin, cumhuriyetin meşru anayasasına ölüm darbesini vurması karşısında, asıl hayrete düşen ben olmuştum. Bütün bir duruşma boyunca olduğu gibi, yine aynı şekilde, doğrudan doğruya gerçeklere, olaylara ve bunların nedenlerine bağlı kalarak, biraz önceki iddiamı kanıtlamaya çalışacağım.

Anayasa Mahkemesi, 1940 Anayasası'nın 172. maddesi hükümlerine uygun olarak, 31 Mayıs 1949 tarihli, 7 numaralı esas kanunla kurulmuş bulunmaktadır. Aynı maddelerin hükümlerine uygun olarak, bu mahkemeye, anayasaya aykırı düşen sorunlarda, açık ve kesin şekilde belirtilmiş hukuki bir görev ve yetki sahası verilmişti. Şöyle ki Anayasanın vermiş olduğu temel hak ve imtiyazları kısıcı, bozucu, alıkoyucu, ortadan kaldırıcı yada devlet kurumlarının işlemesini tehlikeye düşürücü gerekçesiyle anayasaya aykırı düştüğü ileri sürülen ve bu hususta kendisine başvurulan bütün kanun, kararname, eylem ve işlemlerin, anayasanın hükümlerine uygun olup olmadığını karara bağlamak!

194. madde gayet açık bir şekilde şunları ortaya koymaktadır :

> «Bütün yargıçlar ve mahkemeler, yürürlükte bulunan kanunların anayasa ile olan uyuşmazlığına bir çözümyolu bulmakla zorunludurlar. Ne var ki, böyle bir çözümyolu bulunurken, anayasanın, yürürlükteki kanunların 'üzerinde' olduğu ilkesi göz önünde tutulmalıdır.»

Böylece, kendisini kuran ve yürürlüğe sokan kanunların hükümlerine göre, Anayasa Mahkemesi'nin daima ve yalnızca anayasanın lehinde kararlar vermesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, kanunla-

rın cumhuriyetin anayasası üzerinde hüküm sürmelerini doğuran kararlar verdiğinde, yetki sınırlarını aşmış olacak ve bu şekildeki kararlar hukuken hükümsüz ve ölü doğacaktır.

Üstelik, kararın kendisi hiçbir anlam taşımadığı gibi, saçmalıklar ne hukukla, ne kuvvetle, hatta ne de metafizik bir görüşle bile geçerli kılınamazdı. Bir mahkeme ne kadar yüce olursa olsun, dikdörtgenin daire olduğunu ileri süremiyeceği gibi, yine aynı şekilde, o Batista dölü 24 Nisan Kanunu'nun devletin resmi anayasası olarak gözönünde tutulması gerektiğini iddia edemezdi.

Anayasanın, ulusun temel ve en yüce kanunu olduğu, ülkenin siyasi yapısını tanımladığı, hükümet kurumlarının işlemesini ve bunların yetki sınırlarını düzenlediği herkesçe bilinen bir konudur. Anayasa hükümlerinin sabit, devamlı ve bir dereceye kadar da elastiki olmaması gerekir. Batista'nın kanunu bu özelliklerden hiçbirini taşımamaktadır. Daha ilk anda, cumhuriyetin yapısı ve milli egemenlik gibi en hayati konularda, anayasa ile adeta utanmazcasına bir zıtlık halinde bulunuyorlar.

1. madde şöyle diyor : «Küba, egemen ve bağımsız bir devlet olup, yapısı demokratik bir cumhuriyettir.» 2. madde ise, şunları ortaya koymakta : «Egemenlik ulusundur ve bütün kuvvetle aynı kaynaktan çıkar».

Ne var ki, bütün bunlardan sonra, Batista'mn 118. maddesi geliyor: «Cumhurbaşkanı, hükümet tarafından tayin edilir.» Yani, cumhurbaşkanını halk değil, hükümet seçmektedir. Pekiyi, hükümeti kim seçiyor?

Batista'nın 120. maddesinin 13. bölümü bu konuyu da cevaplamakta : «Cumhurbaşkanı, hükümet

üyelerini tayin etmeğe ve yeri geldiğinde kendilerini değiştirmeğe yada azletmeye yetkili bulunmaktadır.» Bütün bunlardan sonra ortaya şöyle bir soru çıkıyor : «Kim kimi seçmekte? Bu durum bizlere, hâlâ kimselerin cevabını bulamadığı şu eski tekerlemeyi hatırlatmakta : «Yumurta mı tavuktan çıkar, yoksa tavuk mu yumurtadan?»

■

Günün birinde 18 dolandırıcı bir araya gelirler. Kendilerinin planı, cumhuriyete karşı harekete geçmek ve o'nun 350 milyon dolarlık yıllık bütçesini talan etmektir. Elaltından ve binbir dolanla amaçlarına ulaştıktan sonra, birbirlerine şunu sorarlar : «Şimdi ne yapacağız?»

İçlerinden biri ötekilerine şunları söyler : «Beni başbakan yapın, ben de sizleri general yapayım!». Kendisinin bu isteği yerine getirilir getirilmez, bu defa çevresine 20 kişilik bir grup toplar ve onlardan da şunu ister : «Sizleri bakan yapacağım, sizler de beni cumhurbaşkanı seçin!»

İşte aynen bu şekilde bu kişiler birbirlerini general, bakan ve cumhurbaşkanı yaparak, hükümeti ve devletin hazinesini ellerine geçirmişlerdi.

Olayları, bu kişilerin yalnızca, birbirlerini bakan, general ve cumhurbaşkanı seçebilmek için, ulusun egemenliğine zorla el koymaları şeklinde yorumlamamak gerekir. Bu adam, getirdiği kanunla yalnızca ulusun denetimini tüm olarak ele geçirmekle kalmamış, aynızamanda ülkedeki her vatandaşın yaşayıp yaşamaması ve ulusun varlığı gibi konular üzerinde bile, tek söz sahibi olma yetkisine kavuşmuştu. İşte bu yüzden, Anayasa Mahkemesi'nin tu-

tumunun yalnızca kötü, iğrenç bir ihanet değil, aynızamanda saçma ve gülünç olduğu görüşünde ısrar ediyorum.

Batista'nın getirdiği kanun içerisinde dikkatleri fazla çekmeyen, fakat durumu iyice aydınlattığı gibi, kendisinden kesin sonuçlar çıkarabileceğimiz bir madde bulunmakta. 257. maddenin şu bölümünü gelin hep birlikte gözden geçirelim :

«İşbu anayasa üzerinde, hükümet tarafından, kabinedeki salt çoğunluğun üçte iki oylarıyla değişiklik yapılabilir». İşte böylece, maskaralık zirveye ulaşacaktı.

Halkın rıza ve onayı olmaksızın, böylesine bir anayasayı kendilerinin sırtına yüklemekle ulusun egemenliğine elatmak ve tüm anayasa kuvvetlerini kendi ellerinde toplayan bir rejim kurmakla kalmamışlar, 257. madde ile de, egemenliğin en önemli niteliği olan, anayasayı değiştirme yetkisine konmuşlardı. 10 Mart'tan bu yana da anayasa hükümlerini defalarca değiştireceklerdi. İşin en acı tarafı, 1. madde ile, egemenliğin ulusta olduğunu ve bütün kuvvetlerin aynı kaynaktan çıktığını ileri sürmeleriydi...

Her türlü anayasa değişikliği, bakanlar kurulundaki salt çoğunluğun üçte iki oylarıyla yapıldığına ve bakanlar kurulu da cumhurbaşkanı tarafından seçildiğine göre, Küba'yı yaşatmak yada yoketmek yetkisi, yalnızca bir kişinin avuçları içerisinde toplanıyor, demektir. Hem de, bu topraklar üzerinde bugüne dek doğmuş yaratıkların içerisinde, böyle bir yetkiyi en az haketmesi gereken bir kişinin avuçları içerisinde...

Batista'mn kanunu Anayasa Mahkemesi'nce onaylandığı ve bu mahkemece onaylanan herşeyin

kanuni ve muteber sayılacağı bir görüş olarak ileri sürülebilir. Madem öyle, Anayasa Mahkemesi'nin bu kanunla birlikte neleri onayladığını şimdi sizlere göstereceğim :

«İşbu anayasa üzerinde, hükümet tarafından, kabinedeki salt çoğunluğun üçte iki oylarıyla değişiklik yapılabilir». Ne var ki, böyle bir yetkinin sınırı olamıyacaktır. Anayasa içerisindeki herhangi bir madde, herhangi bir bölüm, herhangi bir paragraf ve hatta anayasanın tümü değiştirilebilecektir. Örneğin, biraz önce belirttiğimiz gibi, 1. madde, Küba egemen ve bağımsız bir devlettir,» diyor. Arkadan da, bugün kanlı bir diktatörlük olmasına rağmen, devletin yapısının «Demokratik bir cumhuriyet» olduğunu ekliyor. 3. madde ise : «Milli sınırlarımız, Küba Adası, Isla de Pinos ve komşu adacıkları içerisine alır,» diyor.

257. maddenin kendilerine vermiş olduğu yetkilerle, Batista ve kabinesi bütün bu maddeleri değiştirebilir. Bundan böyle, Küba'nın bir cumhuriyet değil, saltanatın babadan oğula geçtiği monarşik bir devlet olduğunu söleyebilir. Yine bu maddenin verdiği yetkiyle, Batista hazretleri kendisini Kral da ilan ediverir. Milli toprakları parçalayabilir ve Napolyon'un Louisiana Eyaleti'ni sattığı gibi, herhangi bir eyaletin topraklarını yabancı ülkelere satabilir. Kişilerin yaşama hakkına elatıp, aynen Herod gibi, yeni doğan çocukların kafalarının kesilmesini emredebilir. Bütün bu işlemler «kanuni» sayılabileceğinden, sizler de, aynen şu anda bana yapmaya niyetlendiğiniz gibi, kendilerine karşı koyanları hapsetmek zorunda kalabilirdiniz.

Böylesine aşırı örnekler vermenin tek nedeni, şu andaki durumumuzun ne derece acı ve küçültücü

olduğunu bütün çıplaklığıyla belirtmek içindir. Düşünülsün ki, bütün bu yetkiler, memleketi, içerisindeki vatandaşlarıyla birlikte satabilecek tıynet ve yetenekte kişilerin ellerine verilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin yargıçları, Batista'nın anayasa dışı kanununu onayladıklarına göre, daha ne bekliyorlar? Gidip, cübbelerini duvara asabilirler...

Yasama ve yürütme kuvvetlerinin aynı ellerde toplandığı yerlerde, anayasa dışı hiçbir davranış olamayacağı, Medeni Kanun'un temel bir ilkesidir. Şayet bakanlar kurulu kanunlar yapar kararnameler çıkarır ve aynızamanda da, 10 dakika içerisinde anayasayı değiştirme yetkisine sahip olursa, sorarım sizlere, öyleyse Anayasa Mahkemesi'nin ne gereği var?

Batista'nın getirdiği kanunun lehinde karar vermek akıl, mantık ve düşünce dışı bir iş olup, siz saygıdeğer yargıçların korumaya ant içtiğiniz cumhuriyet kanunlarına da ters düşen bir davranıştır. Anayasa Mahkemesi Batista'nın anayasaya aykırı olan kanununu desteklediğinde, ülkenin temel yasasını ortadan kaldırmamış, aksine, kendi kendisini anayasa dışı bırakmış, bağımsızlığını yitirmiş ve hukuki bir intihara kalkışmıştı. Toprağı bol olsun, huzur içinde yatsın!...

Yönetime karşı «başkaldırma hakkı», Anayasa'nın 40. maddesiyle verilmiş olup, hâlâ yürürlükte bulunmaktadır. Bu hak kişilere, cumhuriyetin normal ve düzenli koşullar içerisinde yaşadığı zamanlarda kullanılmak için mi verilmiştir? Elbette hayır! Açık denizlerdeki bir gemi için cankurtaran sandalı ne ise, bu madde de anayasa için aynı özelliği taşımaktadır. Ne var ki, cankurtaran sandalı rotasında ilerlerken, pusudaki düşmanları tarafından

torpillenmiş bulunuyor... Aynı şekilde anayasamız da ihanete uğramış ve kendisine verilen bütün haklar zorla halkın elinden alınmıştır. Ne var ki, halkın elinde başvurabileceği tek bir hakkı, hem de hiç bir kuvvetin ortadan kaldıramıyacağı tek bir hakkı kalmıştı Zulüm ve haksızlığa direnme hakkıydı bu!

Şayet zihinlerde hâlâ en ufak bir şüphe kalmışsa, Sayın Savcıya, Sosyal Hakları Koruma Kanunu'ndaki şu maddeyi hatırlatmak gerekir. Aynen okuyorum «Bir ayaklanma hareketine karşı, ellerindeki tüm imkanları kullanıp direnme göstermeyen, gerek seçim, gerekse tayinle iş başına geçirilmiş hükümet yetkilileri ve memurları altı yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına çarptırılırlar.»

Ülkemizin yargıçları, Batista'nın 10 Mart darbesine karşı direnmekle yükümlü idiler. Anlaşılan bu durumda, hiç kimse bu kanunun hükümlerine uyup görevini yerine getirmeyince, kanuna uyup görevlerini yapanlar cezaevine gönderilecekler.

Ulusun tepesine zorla binen bir rejimin ne Küba geleneklerine, ne de Küba tarihine yakışmayacağını, eminim sizler de inkar edemeyeceksiniz.

Hükümetlerin kuvvet ve yetkileri konusunda çağdaş görüşe temel teşkil eden, «Kanunların Ruhu» adlı kitabında, Montesquieu, temel yapılarına göre üç ayrı hükümet şeklini ortaya koyar; «Halkın tümünün yada bir bölümünün egemenliği elinde tuttuğu, cumhuriyet şekli. Kesin şekilde tanımlanmış ve önceden kararlaştırılmış kanunlarla tek bir kişinin hükümet ettiği monarşik şekil. Yine tek bir kişinin hiçbir kanun ve nizam tanımayıp, yalnızca kendi arzu, istek ve kaprisleriyle ülkeyi yönettiği diktatörlük şekli.»

Daha sonra da, Montesquieu önceki görüşlerine şunları eklemektedir :

«Şayet kişinin beş duygusu devamlı olarak kendisinin 'herşey', geri kalan insanlığın bir 'hiç' olduğunu söylüyorsa, böyle bir kişinin tembel, cahil ve duygusuz olmaması gerekir.»... «Demokrasiler için gerekli olan tek şey doğruluk, monarşiler için ise, yüzakıdır. Doğruluğun lüzumsuz ve yüzakının tehlikeli olduğu diktatörlüklerde ise, gerekli olan tek şey korkudur.»

Bir baskı rejimine karşı direnme hakkı, ta eski çağlardan beri her ırk, ülkü ve doktrindeki kişiler tarafından kabul edilmiş bulunmaktadır.

İlk çağın teokratik monarşilerinde bile bu böyledir : Çin'de, bir kralın ülkesini kanunsuz ve zalimcesine yönetmesi halinde, kendisinin devrilip yerine dürüst bir prensin çıkarılması, temel bir ilke olarak kabul edilmişti.

Eski Hindistan'daki filozoflar, keyfi bir yönetime karşı «aktif» direnmeyi öngörüp, ihtilalleri haklı bulmakta, üstelik, bu teorilerini sık sık uygulamaktaydılar da. Kendilerinin ruhani önderlerinden biri şöyle der : «Çoğunluğun benimsediği bir görüş, kraldan daha kuvvetlidir.»

Eski Yunan siteleri ve cumhuriyet Roması, bu ilkeyi yalnızca kabul etmekle kalmamış, ülkenin zalim yöneticilerinin kamu önünde öldürülmeleri fikrini de savunmuştu.

Orta çağlarda ise, «Devlet Adamının Kitabı» adlı eserinde, John Salisbury, bir prensin ülkesini yasa dışı yönetip diktaya kayması halinde kendisinin şiddet yollarına başvurularak devrilmesinin kanuni ve haklı bulunacağım belirtiyordu. Ayrıca, Salisbury

diktatörlere karşı zehir yerine hançer kullanılmasını öngörmekteydi.

Saint Thomas Aquinas, «Summa Theologica»sında, kanunsuz bir yönetim görüşünü kabul etmiyor, diktatörlerin halk tarafından devrilmesi tezini savunuyordu.

Martin Luther, bir hükümetin yasaları çiğneyerek kanunsuz bir yönetime kayması halinde, vatandaşların artık kendilerine boyun eğmek zorunda olmadıklarını açıklamıştı. Kendisinin yardımcılarından Philippe Molancthon da, hükümetin halk üzerinde yalmzca bir baskı rejimi haline gelmesi halinde, vatandaşların direnme hakkına sahip oldukları, fikrini savunmuştu. Martin Luther'in başlattığı reformasyon eyleminin en göze çarpan düşünürlerinden biri olan Calvin, siyasi hakları saldırıya uğrayan bir halkın, silaha sarılarak saldırıya karşı koyma hak ve yetkisine sahip olduğunu ileri sürmüştü.

2. Felipe'nin krallığı zamanında, bir İspanyol cizviti olan Juan Mariana bile, «De Rege et Regis Institutione» adlı kitabında, yönetimi «zor» ile ele geçiren yada seçimle gelip de diktaya yönelen bir Valiye karşı, halkın gerek doğrudan doğruya, gerekse toplumda en az kargaşahk yaratacak kaçamak yollarla şiddete başvurmasının haklı bulunacağını yazıyordu.

Fransız yazarlarından François Hotman, aslında hükümetle halk arasında bir «anlaşma» bulunduğunu hükümetlerin diktaya yönelip de anlaşma hükümlerini çiğnemeleri halinde, vatandaşların kendisine başkaldırabileceklerini yazmıştı.

Yine aynı günlerde, Stephanus Junius Brutus takma adıyla toplumda büyük bir ilgi uyandıran «Vindicia Contra Tyrannos» adlı bir kitap yayınlan-

mıştı. Bu kitapta, yöneticiler halka baskı yapmaya başladıklarında, hükümetlere karşı direnmenin meşru ve böyle bir savaşta, halka önderlik yapmamn da yargıçlar üzerine düşen bir «görev» olduğu açıkça belirtilmişti.

İskoç devrimcilerinden John Knox ve John Poynet de aynı görüşleri taşımaktaydılar. İskoç Devrimi ile ilgili en önemli kitapta, George Buchanan, bir hükümetin halkın oy ve rızasını almaksızın iktidarı ele geçirmesi yada haksız ve keyfi bir yönetime kayması hallerinde, kanunsuz bir dikta rejiminin doğacağını ve böyle bir hükümetten yürütme kuvvetinin geri alınarak, önderlerinin ölüme mahkum edilebileceğini yazmıştı.

17. asrın başlarında, Alman hukukçusu John Althus, «Treatise on Politics» adlı eserinde, devletin egemenliğinin ulusun bağrından yine ulusun rızasıyla doğduğunu, hükümetlerin egemenliğe set çekmelerinin haksız, kanunsuz yada diktaya yönelme olarak nitelendirileceğini ve böyle hallerde halkın artık kanunlara boyun eğmekle zorunlu olmayacakları gibi, direnme yada devrim yoluna başvurmalarının haklı ve meşru olarak kabul edileceğini ileri sürmekteydi.

Sayın yargıçlar, sizlere yukarda ilk, orta ve çağdaş asrın başlangıcından örnekler sunmuş bulunuyorum. Üstelik, bu örnekleri her ırktan yazarların eserlerinden seçtim.

Sizlerin de anlıyabileceği gibi, başkaldırı hakkı Küba'nın bir ulus olarak varlığının temelinde yeralmış bulunmaktadır. İşte sizler, bu hak sayesinde, bugün «Küba» yargıçlarının cübbesini taşıyabiliyorsunuz. Bu yüzden de, o cübbelerin yalnızca adaletin hizmetinde yada emrinde olması gerekirdi!

18. asırda, İngiltere'de, 1. Charles ve 2. James'in keyfi ve kanunsuz bir yönetime başvurdukları için tahttan alaşağı edildikleri herkes tarafından bilinmektedir. İşte bu olaylar, liberal bir siyasi felsefenin doğmasını sağlayacak ve ileride derebeylik bağlarını kırmak üzere savaşa girişecek olan yeni bir sosyal sınıf için, ideolojik temeli hazırlayacaktı.

«Sosyal anlaşma» ve «hükümet edilenlerin onayı» ilkelerini öngören bu yeni felsefe, 1775 Amerika ve 1789 Fransız ihtilallerinin özünü teşkil etmişti. Bu akım yeni dünyadaki İspanyol kolonilerinin egemenliklerine kavuşmasına yolaçacak ve bu zincirin son halkası da, Küba'nın egemenliğine kavuşması ile kopmuş olacaktı.

Bu yeni felsefe, siyasi görüş ve fikirlerimizi besleyecek, ta Guaimaro Anayasası'ndan 1940 Anayasası'na kadar, temel yasalarımızı geliştirmede bizlere yardımcı olacaktı. 1940 Anayasası çağımızdaki sosyalist akımların etkisi altında kalmıştı. Geniş sayıdaki müktesep hakların, kendilerinin tam olarak işleyebilmesini önlemesine rağmen, «eşya»nın sosyal amaç ve görevi ilkesiyle kişinin o vazgeçilmez «insanca ve yeterli şekilde yaşama» hakkı, 1940 Anayasası'nın hükümleri arasına sokulmuştu.

Böylece, kanunsuz bir yönetime başkaldırma hakkı kesinliğe kavuşacak ve siyasi özgürlüğün temel bir ilkesi haline gelecekti.

1649'larda, John Milton, «Siyasi kuvvetin, kralları tahta oturtabilen, yine onları tahttan indirebilen ve diktatörleri devirme göreviyle yükümlü olan halkın elinde bulunduğunu» yazmaktaydı.

John Locke, «Hükümet Üzerine Deneme»sinde, kişinin doğal hakları saldırıya uğradığında, hükü-

meti devirmenin yada değiştirmenin halkın görev ve hakkı olduğu görüşünü savunuyordu. «Yetkisiz bir kuvvete karşı başvurulacak tek çare, kendisine kuvvet yoluyla karşı koymaktır.»

«Sosyal Anlaşma» adlı kitabında, Jean Jacques Rousseau, şunları yazıyordu : «Bir ülke halkı boyun eğmeğe zorlanmış ve o an için kendini buna zorunlu görüp boyun eğmişse, yerinde bir iş yapmış demektir. Fakat, boyunduruğu silkip atacak duruma geldiği anda, silkip atarsa, kendinden aynı şekilde alınan hakkını kullanıp yeniden özgürlüğüne kavuştuğu için, daha da yerinde bir iş yapmış olacaktır.»

«En kuvvetli kişi bile, daima başta kalabilmeye asla yeteri kadar güçlü değildir. Ne var ki, bunu sağlamak için kuvveti hakka, itaati ise görev haline çevirmeye uğraşır. Zor, kaba bir kuvvettir. Zora başvuran kişi bundan ne gibi bir fazilet kazanabilir, anlamıyorum. Kuvvete teslim olmak arzudan değil, zorunluktan ileri gelir. Geri kalan herşey ise, bir basiret işidir.»

«Kişinin özgürlüğünden vazgeçmesi, insanlığından ve topluma karşı olan görevleri dahil, tüm temel haklarından vazgeçmesi demektir. Herşeyinden vazgeçen kişinin tekrar bunları geriye alabilmesi, çok zor ve hatta imkansızdır. Aslında, tüm haklarından feragat etmek, kişinin tabiatına da aykırıdır. Kişiden iradenin kaldırılması, her türlü ahlaki davranışların da kaldırılması olacaktır. Kısacası, bir yanda tam bir yetki ve buna karşılık, diğer yanda sınırsız bir itaati bağdaştırmağa uğraşmak boş bir çaba olacaktır.»

Thomas Paine, adil ve dürüst bir kişinin, başında taç taşıyan bir dolandırıcıdan çok daha saygıya değer olduğunu söylemişti. Halkın başkaldırma

hakkına, yalnızca, Virginia papazı ve «isyan hakkı eleştirilebilir bir doktrin olup, asilerin babası Lucifer - Şeytan tarafından ortaya atılmıştır» diyen Jonathan Boucher gibi gericiler tarafından karşı konulmuştur.

4 Temmuz 1776'da Philadelphia Kongresi'nin çıkardığı «Özgürlük Bildirisi», bu hakkı aşağıdaki şu güzel paragrafla kutsallaştırmış oluyordu :

«Bu bildiri ile bizler, kişilerin eşit olarak yaratıldığım - yaşama, özgürlük ve mutluluğu sürdürme gibi devredilmez bazı belirli hakların yaratan tarafından kendilerine verildiğini - bu hakkı korumak için de, vatandaşlar arasından, yetki ve kuvvetini yalnızca halkın rıza ve oylarıyla alan hükümetler kurulacağını - herhangi yapıdaki bir hükümetin bu haklar üzerinde yıkıcı olması halinde, halkın hükümeti değiştirmek yada kaldırmak ve temeline, kendilerinin emniyet ve mutluluğunu en iyi sağlıyacağını düşündükleri ilkeleri yerleştirerek ve yetkilerini yine aynı esasa göre düzenleyerek, yeni bir hükümet kurmak hakkına sahip olduklarını, değişmez bir GERÇEK olarak kabul ederiz.»

Ünlü Fransız «İnsan Hakları Bildirisi» ise, gelecek nesillere şu ilkeyi vasiyet ediyordu :

«Hükümet halkın haklarına saldırıda bulunacak olursa, kendisine karşı başkaldırma, halk için, hakların en kutsah, görevlerin en gereklisi olacaktır.»

«Direnme Hakkı» ile ilgili görüşümde haklı olduğumu, yeterli şekilde belirttiğimi sanıyorum. Ortaya, savcının 26 yıl hapsedilmemi istemek için ileri sürmüş olduğu nedenlerden çok daha fazlasını koymuş bulunmaktayım. Bütün bu nedenler, halkın mutluluk ve özgürlüğü için savaşanlara arka olan yüce fikirlerdir. Bu ilkelerin hiçbiri halkını ezen, hor

gören ve onları vicdansızcasına soyan kişilere destek olamazdı. İşte bu yüzden, ben bir yığın nedenler ileri sürebilmiştim, o ise, tek bir tane olsun ortaya koyamamıştı.

■

Halkın rıza ve onayı olmaksızın, cumhuriyetin kanunlarını çiğneyerek, kaba kuvetle yönetimi ele geçirdiği için, Batista İktidarının hukuki durumu, nasıl olur da haklı ve meşru gösterilebilir? Nasıl olur da kişi, bir kan, baskı ve rezaletler yönetimini kanuni olarak niteleyebilir? Nasıl olur da kişi, toplumun en gerici kişileri ile, yine toplum yaşantısının en gerici fikir ve kurallarını kendi bünyesi içerisinde barındıran bir yönetimi, «devrimci» olarak adlandırabilir? Nasıl olur da kişi, görevi anayasayı savunmak olan bir mahkemenin ihanetini, kanuni bir işlem olarak düşünebilir? Mahkemeler, hangi hak ve yetkiyle hayatları bahasına ülkelerini boyunduruktan kurtarmaya çalışan vatandaşları cezaevine gönderebilirler?

Bütün bunlar, halkın ve gerçek adalet ilkelerinin önünde birer heyula gibi dikilmiş bulunuyor.

Hâlâ ortada, diğerlerinden daha da güçlü bir tartışma konusu var. Bizler Küba'lıyız ve Küba'lı olmak da, bizleri vazgeçilmez bir görevle yükümlü kılar : Cinayet ve ihanet niteliğindeki bir görevi yerine getirmemek!

Bizler ülkemizin tarihi ile gurur duymaktayız. Daha okul sıralarından itibaren, kulaklarımızda özgürlük, adalet ve insan hakları yankılarıyla büyümüştük.

Bizlere ulusumuzun kahraman ve şehitlerine

saygı duymamız öğretilmişti. Cespedez, Agramonte, Maceo, Gomez ve Marti zihinlerimize yerleşen ilk isimler olmuştu. Bizlere, Titan Maceo'nun birzamanlar, «özgürlüğün yalvarıp yakararak değil, palaların keskin yüzleriyle kazanılacağını» söylediği öğretilmişti.

Bizlere, Küba'nın özgür vatandaşlarına ışık tutması için, Apostle'nin «Altın Çağ»da yağdığı şu satırlar öğretilmişti :

«Haksız kanunlara sesini yükseltmeyen, doğduğu toprakların herhangi bir kimsenin ayakları altında çiğnenmesine göz yuman kişi, şerefli bir kimse sayılamaz!» (48)

«Nasıl ki yeryüzünde bir miktar ışık olması gerekiyorsa, aynı şekilde bir derece ahlak da bulunması gerekir. Birçok ahlak yoksunu kişiler bir yere toplandıklarında, aynı yerde daima, üzerinde birkaç kişinin faziletini taşıyan başkaları da bulunur. Halkın özgürlüğünü kendilerinden çalanlara karşı savaşacak olanlar, işte bu kişilerdir».

Küba halkının geçmişte diktatörlerin boyunduruğuna karşı başkaldırdığı günleri belirttiği için, bizlere, 10 Ekim ve 24 Şubat (49) tarihlerinin, ulusal sevincimizin şanlı birer yıldönümü oldukları öğretilmişti.

Bizlere, bayrağımızı herşeyden yüce tutup korumamız ve hergün öğleden sonraları gür seslerimizle haykırmak üzere, milli marşımızın şu mısralarını öğretilmişti : «Zincire vurulmuş olarak yaşamak, şerefsizce yaşamak demektir». «Kişinin Anavatanı için ölmesi, ölümsüz olması demektir.»

Bizler, işte bütün bu öğretilenleri öğrenmiş bu-

(48) ALTIN ÇAĞ : La Edad de Oro. 1889'da José Martí'nin gençler için yayınladığı bir dergi. Sadece dört sayı yayınlanabilmiş.
(49) 24 numaralı nota bakınız.

lunuyor ve şu anda ülkemizde, beşikten beri kendilerine öğretilen bu ilkeleri uygulayanlar için hapis ve ölüm korkusu olmasına rağmen, yine de hiçbirini aklımızdan çıkarmıyoruz. Atalarımızın bizlere emanet ettiği özgür bir ülkede doğduk. Küba Adası okyanusun dibine batmadıkça, bizlerden kula kul olma rızasını hiç kimse alamıyacaktır.

Apostle'ye duyduğumuz derin saygı, sanki kendisinin doğum yıldönümünde sona erecek, sanki kalplerimizdeki hatırası ebediyen sönecekmiş gibiydi. Yapılan hakaret öylesine büyüktü ki! Ne var ki, o duygu, o saygı ölmedi, hâlâ kalplerimizde yaşamakta. O'nun halkı yine isyankar. O'nun halkı yine yüce ve şerefli. O'nun halkı, unutulmaz hatırasına yine candan bağlı bulunmakta. O'nun ilkelerini savunmak için hayatlarını veren Küba'lılar olmuştu. Vatanın bağrında ebediyen yaşamak için, O'nun mezarı başında savaşarak ölmek üzere akın akın gençler gelmişti. Ey Küba, Apostle'yi öldürmelerine göz yumarsan, sonra senin halin ne olurdu?

Sayın yargıçlar, şu anda savunmanın sonuna gelmiş bulunuyorum. Ne var ki, sözlerimi, alışılagelmiş şekilde, sanığın serbest bırakılmasını istemekle bitirmiyeceğim. Yoldaşlarım, Isla de Pinos'un yüzkızartıcı hücrelerinde acıdan kıvranırlarken, sizlerden serbest bırakılmamı isteyemezdim. Kendilerinin alınyazısım paylaşabilmem için, gönderiniz beni de oraya! Bir katil ve hırsızın başkan olduğu bir cumhuriyette, dürüst kişilerin yerinin ya mezar yada cezaevi olduğunu anlayabilmek zor birşey olmasa gerek...

Saygıdeğer yargıçlar, hiçbir kısıtlamada bulunmaksızın, burada serbestçe konuşmama izin verdiğiniz için, sizlere en içten teşekkürlerimi sunmak is-

terim. Sizlere karşı hiçbir kırgınlık yada kin duygusu taşımamaktayım. Bazı hususlarda, bana cidden insanca davrandınız. Özel yaşantısında da dürüst ve efendi bir kişi olarak tanınan bu mahkemenin sayın başkanının, kendisini haksız bir karar vermeye zorlayan bugünkü koşullara karşı duyduğu nefret ve kızgınlığı gizleyemediğini biliyorum.

Ortada hâlâ, benim durumumdan daha da ciddi olan çözümlenmemiş bir sorun bulunmakta. Bu sorun, bugüne dek bir eşini duymadığımız toplu cinayetlerden, yani 70 vatandaşın hayasızca öldürülmesinden doğmuş bulunuyor. Elinde, vatandaşlara devamlı korku ve dehşet saçan silahıyla, SUÇLU, hâlâ serbest olarak ortalıkta dolaşıyor. Şayet korkaklık yada yapılan baskılar yüzünden, kanunlar bütün ağırlığıyla suçlunun tepesine binmeyecek ve yine de bütün yargıçlar koltuklarında oturup istifa etmeyecek olurlarsa, acırım sizlere!

Haince işkence ve tehditlerle dolu cezaevi yaşantısının, herkes için olduğu gibi, benim için de güç olacağını biliyorum. Ne var ki, 70 yoldaşımın kanına giren o sefil diktatörün gazabından korkmadığım gibi, cezaevine girmekten de korkmuyorum.

Zarar yok, beni mahkum ediniz. **La historia me absolvera!**

Leo Huberman

SOSYALİST KÜBA

Türkçesi :
İnci ÖZGÜDEN - Doğan ÖZGÜDEN

Bundan önceki iki bölümde Fidel Castro'nun tarihi savunmasında ortaya koyduğu hedefleri ve sembolik olarak bir Küba devrimcisinin ağzından devrimin neler yapacağına dair mektupları okudunuz. Bu bölümde ise, Leo Huberman, dokuz yıllık bir dönemden sonra Küba Devrimi'nin hangi noktaya vardığını anlatarak devrimin bir nevi bilançosunu yapmaktadır. Ünlü sosyalist düşünür Huberman, bu kitapta yer alan açıklamaları, 1968 yılında Küba'da yaptığı incelemelerden sonra ve ölümünden iki gün önce, 6 Kasım 1968'de Hollanda'nın Nijmegen Üniversitesi'nde verdiği konferansta yapmıştır. Konferansın metni, daha sonra, Huberman'ın kurucusu bulunduğu Monthly Review Dergisinde yayınlanmıştır.

Sosyalist Küba

Yeryüzündeki bazı uluslar, doğal kaynaklardan yoksun bulundukları için fakirdir. Ama bu, Latin Amerika ülkeleri için söz konusu olmamak lazımdır. Çünkü, bu ülkelerden herbiri, bir ülkeyi adamakıllı zengin kılacak doğal kaynaklara fazlasıyla sahiptir. Gerek verimli toprakları, gerekse orman zenginlikleri bakımından Latin Amerika'nın hiçbir ülkeyle mukayese edilmesi mümkün değildir. Latin Amerika, petrol ve hidroelektrik güç potansiyeli bakımından olduğu kadar, sınai kalkınmada büyük önem taşıyan bakır, kalay, demir, gümüş, altın, çinko, kurşun ve daha pek çok zengin maden kaynaklarına da sahiptir.

Bütün bu zenginliklere rağmen, Latin Amerika halkı korkunç bir sefalet içerisindedir. Birleşik Amerika'nın eski cumhurbaşkanlarından John F. Kennedy'nin 14 Mart 1961'de Kongre'ye sunduğu «Alliance For Progress» programındaki istatistikler durunu şöyle koymaktadır ortaya :

Kişi başına düşen yıllık gayrisafi gelir ortalaması sadece 280 dolardır, ki bu, Birleşik Amerika'-mnkinin dokuzda birinden azdır. Kaldı ki, milyonlarca insanın yaşadığı kıtanın büyük bir kısmında bu ortalama 70 doların altına dahi düşmektedir.

Birleşik Amerika'da bir insamn ortalama 70 yıl yaşaması mümkün iken, Latin Amerika'da ortalama ömür 46 yaşı geçmemektedir. Bizde çocuk ölümleri binde 30'un altındadır. Latin Amerika'da ise binde 110'u bulmaktadır.

Okuyup yazma bilmeyenler, yetişkinlerin hemen yarısını kapsamakta, hatta bazı ülkelerde bu oran yüzde 90'a ulaşmaktadır. Okul çağındaki çocukların ise aşağı yukarı yüzde 50'si de gidecek okul bulamamaktadır.

Latin Amerika'nın bellibaşlı büyük kentlerinde toplam nüfusun üçte biri, pis ve insanlığa yakışmayacak tenekeli mahallelerde yaşamaktadır. Taşrada ise nüfusun yüzde 80'i dermeçatma kulübelerde yada barakalarda sürünmektedir.

Bütün Latin Amerika ülkelerinde hakim olan yoksulluk, cehalet, umutsuzluk ve güvensizlik, sosyal ve politik huzursuzluğun başlıca kaynağıdır.

Kennedy, sadece ihtiyaçları ortaya koymakla kalmamış, aynızamanda alınması gereken tedbirleri de salık vermiştir. «Eğitim, sağlık, konut hizmetlerinde ve tarımda reform programı... Daha yüksek ve daha çeşitli tarımsal üretimin, daha adil servet ve gelir dağılımının ve kalkınmadan daha çok kimsenin pay almasının hızla sağlanması gereklidir.»

Kennedy'nin sorunu ortaya koymasından ve bunun üstesinden nasıl gelinebileceğini belirtmesinden sonra Birleşik Devletler Kongresi, Başkan'ın «Alli-

ance For Progress» yardım programını onaylamıştır. Ancak aradan yedi yıl geçtikten sonra bugün anlaşılmıştır ki, programın önemli bir kusuru vardır : Uygulanması imkansızdır! Bunun nedeni, ödenek yetersizliği değildir. Ödenekler on misline çıkartılsa da program uygulanamayacaktır. Program uygulanamaz, çünkü Birleşik Devletler'in hafifletilmesini salık verdiği ağır hayat koşullarının asıl nedeni emperyalist ilişkilerdir ve bunlara hiçbir şekilde dokunulmamaktadır. Latin Amerika ülkeleri doğal kaynakları bakımından zengindir, fakat ekonomileri bağımlı olduğu için halk sefaletin pençesindedir. Doğal kaynakların yarattığı zenginlikler tekelci Amerikan korporasyonlarına akmaktadır. Yabancı çıkarların kontrolu altında olmayan topraklarsa, yerli burjuvazi tarafından sömürülmektedir. Yerli burjuvazi, geleneksel toprak sahibi aristokrasinin mali, ticari ve sınai sınıflarla kaynaşmasından meydana gelmiştir. Toprakların çoğu üretim dışıdır. Geri kalanın büyük kısmı ise verimli bir biçimde işletilmemektedir. Bu iki egemen grubun, yani iç ve dış kapitalistlerin kudretleri, mülkleri ve imtiyazları ellerinden alınmadıkça, Latin Amerika ülkelerinin ekonomik ve sosyal yapıları kökten değiştirilmedikçe, bu durumda hiçbir köklü dönüşüm yapılamaz. Halk asla açlıktan kurtulamaz.

Yardım programı Kennedy'nin sözünü ettiği sonuçları doğuramayacaktır. Çünkü bu program, Latin Amerika ülkelerine gerçek bir bağımsızlık vermemekte, Amerikan emperyalizminin bütün kıtaya hükmeden ekonomik sultasını kıramamaktadır. Gerçek bir bağımsızlığa sahip olmadıkça, Latin Amerika ülkeleri Kuzey Amerika'nın sömürü bölgeleri olarak kalmakta devam edecektir. İşte, Latin Amerika'-

nın temel güçlükleri, geçmişinden bugüne kadar süregelen sömürge statüsünden doğmaktadır.

«Alliance For Progress», Latin Amerika ülkelerinin derdine deva olamadığına göre, çıkaryol nedir?

Sosyalizm...

Dünyamn bütün az gelişmiş ülkelerinde olduğu gibi, Latin Amerika'da da tek kurtuluş yolu sosyalizmdir. Çünkü hiçbir zaman emperyalizmden ayrı düşünülemeyecek olan kapitalizm, azgelişmiş ülkelerde süratle artan nüfusun hayat standardını yükseltmenin esası olan ekonomik gelişmeyi sağlayacak kapasitede değildir.

Buna karşılık, sosyalizm, Latin Amerika ülkelerinin ekonomik gelişme için gerekli adımları atabilmelerini mümkün kılmaktadır. Politik bağımsızlık her ne kadar en önemli sorun ise de, tek başına yeterli değildir. Latin Amerika ülkeleri, aynızamanda, ekonomik bağımsızlıklarım da kazanmak zorundadırlar. Ülkenin kendi ekonomisine hakim olması ve yatırımlarım olumlu bir kalkınmaya yöneltmesi şeklinde kendini gösteren ekonomik bağımsızlık, aynızamanda sosyalizm ve devrim kelimelerinde ifadesini bulan uzun vadeli sosyal değişimleri de içermektedir.

4 Aralık 1960 tarihli New York Times Gazetesi'nin pazar sayısında Senatör Mansfield'in «Latin Amerika'nın Ana Sorunları» başlıklı bir makalesi yayınlanmıştı. İşte senatörün kalkınmak isteyen Latin Amerika ülkelerine önerileri :

1. Beslenme, konut ve sağlık konularında milyonlarca insanın ıstırabını çektiği göze batan aksaklıkları hafifletmek için derhal harekete geçmek.

2. Üretimde çeşitlemeye giderek, toprak mülkiyetini genişleterek, üretime açık toprakları çoğalta-

rak ve üretimi, özellikle yiyeçek maddeleri üretimini yükseltmek için geniş çapta modern tarım teknikleri kullanarak tarımı geliştirmek.

3. Çeşitli sanayi dalları kurmak ve bunları genişletmek.

4. Cehaleti birkaç yıl içinde yoketmek ve kalkınma için gerekli yerlerde kullanılacak yüksek evsaflı teknisiyen, eksper ve profesyonel elemanların yetişmesine imkan sağlamak.

5. Mevcut ulaşım ve haberleşme sistemlerini genişleterek iç bölgelerin birbirleriyle ve kıyı bölgeleriyle kopukluğunu ortadan kaldırmak.

■

Latin Amerika ülkelerinin hastalıklarının tedavisi için önerilen bu mükemmel reçetenin ilginç yanı, yıllarca önce aynı derecede işinin ehli doktorların da aynı reçeteyi vermiş olmalarıdır. 1935'te Dış Politika Derneği (Foreign Policy Association), 1950'de Dünya Bankası ve 1956'da Birleşik Devletler Ticaret Bakanlığı da aynı ilacı değişik isimler altında Küba'ya vermişlerdi. Ne var ki, devrimci hükümet iktidara gelene kadar Küba bu ilacı bir türlü yutamadı. En nihayet şimdi yapılması gereken şeyler yapılıyor, hasta bir ulustan sağlam bir ulus yaratmak için tedbirler alınıyor. Senatör Mansfield'in, Dış Politika Derneği'nin, Dünya Bankası'nın, Ticaret Bakanlığı'nın ve Başkan Kennedy'nin tavsiyeleri nihayet yerine getirilebilmiştir. Ama sosyalist bir Küba'da! Latin Amerika'nın kapitalizmle şartlandırılmış hiçbir sömürge ülkesinde bu tavsiyeler en küçük ölçüde bile yerine getirilememiştir. Kendi sosyalist devrimlerini

yapıncaya kadar da yerine getirilmesi mümkün olmayacaktır.

İşte Küba devriminden alınması gereken ders... Hem de bütün Latin Amerika ülkeleri için hayati önem taşıyan bir ders... Küba deneyi, ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmenin ilk adımını atmak için zorunlu ön şartın sosyalist devrim olduğunu hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanıtlamıştır.

Fidel Castro, 26 Temmuz 1953'teki başarısız Moncada Kışlası baskınından sonraki yargılanmasında yaptığı «Tarih Beni Beraat Ettirecektir» başlıklı savunmasında, Küba'nm altı sorunundan söz ediyordu. Castro'nun «Çözümlenmeleri için zaman kaybetmeden harekete geçmeliyiz,» dediği bu sorunlar, toprak, sanayileşme, konut, işsizlik, eğitim ve sağlıktı. Yani, Başkan Kennedy ve Senatör Mansfield'in de üzerine parmak bastıkları sorunlar...

Devrimci rejim 1 Ocak 1959'da iktidara geldi. Ve bu sorunların üstesinden gelmek için vaadlerini gerçekleştirmeye başladı. Eğitim ve sağlık alanlarında başardığı işlerin özellikle üzerinde durmak gerek. Eğitim ve sağlık konusunda Küba'da ulaşılan başarı, belki Çin ve Sovyetler Birliği gibi sosyalist ülkeler hariç, dünyanın hiçbir yerinde, böylesine kısa zamanda, böylesine geniş kapsamlı olmamıştır.

Tüm geri bırakılmış ülkelerde olduğu gibi, Küba'da da, okumamışlık, köylerde en yüksek seviyesindeydi. 1960'da Fidel bu gerçekleri Küba halkına anlattı. Ve iki yıllık orta öğretimden daha ileri eğitim görmüş olanlardan bin gönüllü istedi. Bunlar ülkenin en ücra köşelerine kadar giderek halka okuma yazma, sağlık ve beslenme kurallarını öğretecekti. Bu çağrıya toplumun bütün tabakalarından tam 5 bin kişi cevap verdi. Gönüllüler arasında doktorlar, mü-

hendisler de vardı. Ancak devrimin onlara kendi meslek dallarında ihtiyacı olduğu için, bu seferberlikte görevlendirilmediler.

Bu gönüllü öğretmenler, dağlık bölgelerde kurulan kamplarda özel eğitim gördüler. Ortalama 50 gönüllüye bir öğretmen verildi ve gençler gündüz, yetişkinlerse akşamları bu kurslara devam ettiler.

Sadece bir başlangıçtı bu. Ertesi yıl yani 1961, bütünüyle «Eğitim Yılı» ilan edildi ve bütün nüfus, okumamışlığı yoketme seferberliğine katıldı. O yıl Domuzlar Körfezi çıkartması sırasında Küba'da idim ve karşı - devrimciler mağlup edildikten sonra Fidel'in başarılan işler hakkında halka yaptığı açıklamayı dinledim. Küba halkı başardığı işler arasında özellikle biriyle ne denli öğünse azdır. Bu da okuma yazma kampanyasının, Domuzlar Körfezi çıkartması sırasında bile aksatılmadan sürdürülmüş olmasıdır.

Bu seferberliğin böylesine şaşırtıcı bir fedakarlık ve disiplinle yürütülmesi zorunluydu. Çünkü devrim hükümeti bir yıl içinde ülke halkını okur yazar yapmak gibi ağır bir görevi yüklenmişti. Bu nokta üzerinde bir an düşünelim : Halkın yüzde 23.6'sı, yani hemen hemen dörtte biri okuma yazma bilmiyordu. Okuma yazma bilmeyenlerin kimler oldukları ve nerelerde bulundukları araştırıldı ilk kez. Sonra gerçekten bir ordu teşkil eden gönüllü öğretmenler eğitildi. Gerek öğrenciler, gerekse öğretmenler için milyonlarca kitap basıldı. 10 ila 60 yaşları arasındaki öğretmenlerin bir kısmı kentlerde görev aldılar. Yalnız okullarda değil, her yerde, evlerde, dükkanlarda, büro ve fabrikalarda dershaneler açtılar. Bir kısım gönüllü öğretmenler ise, ülkenin en ücra köşelerine dağılarak ömürlerinde kitap yüzü görmemiş çiftçi-

lerle ailelerine okuma yazma öğrettiler. Bunun ne denli güç bir iş olduğunu tahmin edebilirsiniz.

Eğitim ordusu 271 bin kişi kadardı. Bunların 121 binini normal günlük işlerini yaptıktan sonra günde ortalama iki saat kadar da eğitim seferberliğinde çalışan «halk öğretmenleri» teşkil ediyordu. Arkadaşlarım arasında iki halk öğretmeni vardı. Kadın civarda çalışan kızlara ders veriyor, kocası ise yönettiği fabrikadaki işçileri eğitiyordu.

Eğitim ordusunun 100 binin üstündeki geri kalan kısmını ise aynızamanda öğrenimlerine devam eden okul çağındaki çocuklar meydana getiriyor, bunlara **brigadista** deniliyordu. Başka bir arkadaşımın 13 yaşındaki oğlu brigadista idi. Okulu mayısta bir ay erken tatile girince, önce Varadero'daki özel bir okulda iki haftalık eğitim kursuna, sonra da dağlık bölgedeki bir köylünün evine gönderildi. Orada ekime kadar köylü ailesiyle birlikte yaşayarak hem onlara ders verdi, hem de işlerine yardım etti. Kızlar da vardı brigadista'lar arasında. Bunlar köylük bölgelerde ders veriyor, fakat bir ortaokul öğretmeninin başkanlığında gruplar halinde yaşıyorlardı.

Eylül ayında gerek brigadistaların, gerekse öğrencilerinin tamamının aynı yeteneklere sahip olmadıkları ortaya çıktı ve halktan takviye istendi. Bu çağrıya koşan 15 bin işçi, «Ya Vatan Ya Ölüm Tugayı»nı kurarak brigadistalara yardım için derhal köylere dağıldı. Gönüllü eğitim tugayının eğitim seferberliği uğruna bırakmak zorunda kaldığı kentlerdeki asıl işleri ise, fabrika ve bürolardaki yoldaşları tarafından aksatılmadan yürütüldü.

Ve nihayet profesyonel öğretmenlerin de dörtte üçü, yani 35 bin kadar öğretmen eğitim seferberliğine gönüllü yazıldı.

Eğitim seferberliğinin sloganları şunlardı : «Biliyorsan öğret, bilmiyorsan öğren», «Her Kübalı bir öğretmen, her ev bir okuldur».

Ve bu sloganlar gerçekleştirildi. 22 Aralık 1961'de okuma yazma seferberliği resmen sona erdiğinde, kampanyanın başlangıcında yüzde 23,6 olan okumamışlık oranı, yüzde 3,9'a düşürülmüştü. Eğitim tarihinde, dünyanın hiçbir ülkesinde böylesine olağanüstü bir başarı sağlanmamıştır.

Bunun ne denli büyük bir başarı olduğu, 1966 yılına ait «Altıncı Yıllık Rapor»un, diğer Latin Amerika ülkelerindeki okumamışlık bölümünden de açık seçik anlaşılıyor. 1967'de «Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası»nın Washington'da yayınlanan «Latin Amerika'da Sosyo - Ekonomik Gelişme» adlı raporunda şöyle deniliyor :

«Latin Amerika ülkelerinden alınan son bilgilere göre, kıta sakinlerinin yüzde 33'ü okuma yazma bilmemektedir... Latin Amerika ülkelerinde okumamışlık oranı Arjantin'de yüzde 8,6'dan başlayarak, Haiti'de yüzde 80'e ulaşan büyük farklılıklar göstermektedir. Okumamışlık oranının uçlarını teşkil eden bu iki ülke arasında 1960 yılındaki yüzde 32,5 okuma yazma bilmeyeniyle Ekvator median'ı teşkil etmektedir. Arjantin, Şili, Costa Rica, Meksika, Panama, Paraguay, Uruguay ve Venezuela'daki okumamışlık oranı bu median'ın üstünde, diğer Latin Amerika ülkelerinde ise altındadır.»

Küba'daki okumamışlığı yoketme kampanyası, savaşta açılan ilk ateş oldu. Bu, puan toplamak için uçurulmuş bir propaganda balonu değildi, eğitim alanında daha büyük başarıların temeliydi. Okuma yazmayı hayatlarında ilk defa, bir elinde alfabe ve Kü-

ba bayrağı, öteki elinde kampanyanın sembolü olan parafin lambası taşıyan bir brigadistanın kapılarını çalmasından sonra öğrenen birçok işçi ve köylü, daha sonra seguimento'ya katıldılar, daha ileri sınıflara geçerek eğitimlerini ilerlettiler. Bugün bunlardan çoğu üniversitede okumakta, bir kısmı şehir ve köylerdeki çeşitli teşebbüslerin başında bulunmakta, bazıları ise parti veya hükümet yönetiminde yeralmaktadır.

Paul Sweezy ile birlikte yaptığım son üç haftalık bir Küba seyahatinden henüz dönmüş bulunuyoruz. Ve eğitim seferberliğinin bitmesinden yedi yıl geçtikten sonra bugün hâlâ Küba'nın okul hayatı yaşayan bir ülke olduğuna tanıklık edebiliriz. Fidel'in Mart'ta halka yaptığı açıklamadaki istatistikler bu gerçeği haykırmaktadır 2 milyon 209 bin 434 Kübalı halen eğitim görmektedir.

Küba'nın nüfusu tahminen 8 milyondur. Bu demektir ki, Küba'da halkın yüzde 27,6'sı, başka bir deyişle her dört kişiden biri, çeşitli dallarda düzenli eğitim görmektedir. Bu rakamın ne denli etkin olduğu iki karşılaştırma yapıldığında ortaya çıkar. Birincisi Küba'nın devrim öncesi ve sonrası durumudur : Güvenilir rakamların bulunabildiği devrimden önceki son yıl olan 1957'de Küba'nın nüfusu 6 milyon 400 bin, okula kayıtlı Kübalıların sayısı ise 819 bin, yani yaklaşık olarak nüfusun yüzde 12,8'i idi. 1968 yılında Küba'nın nüfusu yüzde 25 artarken, çeşitli dallarda eğitim görenlerin sayısı yüzde 170 oranında yükseldi. İkincisi ise diğer Latin Amerika ülkeleriyle yapılan karşılaştırmadır. Okula gidenlerin oram tek başına hiçbir ülkede Küba'nınkine yaklaşamamakta, Küba ile ancak karşılaştırılabilen Latin Amerika ülkelerinin tümünde ise, Küba'nın yüzde

27,6'sına karşılık, ortalama yüzde 16,8'i bulabilmektedir.

Küba eğitiminin nitelik bakımından da niceliği kadar etkin olduğunu iddia etmiyorum. Değildir. Hemen her seviyedeki eğitim sınıflarına devam ettik ve açıkça gördük ki, öğretmenlerin bir kısmı çok zayıf bir eğitimden geçmiş, özellikle pedagoji alanında yapılması gereken çok şey kalmış. Fakat eğitim bakanı ve onun çeşitli bölümlerdeki yardımcılarıyla yaptığımız konuşmalar gösterdi ki, onlar da bu aksaklıkların farkındadırlar ve bunları gidermek için büyük çaba harcamaktadırlar. Ümit edilir ki, zamanla nitelik de niceliğe erişecektir.

Küba Hükümeti her ne bahasına olursa olsun halkını eğitmek azmindedir ve bu uğurda bugüne dek çok geniş harcamalar yapmıştır. Küba Hükümeti'nin bu davranışının ilk nedeni, insanların eğitimden mahrum kalmasının adalet ve ahlaka aykırılığı ve sosyalist bir toplumda yeni insanı yaratmanın ilk adımının kültür seviyesini yükseltmek olduğu inancında yatmaktadır. Diğer neden ise, geri bırakılmış bir ülkenin, eğitilmemiş bir halkla hiçbir şekilde kalkınamıyacağını bilmesidir. Gerek tarımda, gerekse sanayi alanında kalkınmak için ihtiyaç duyulan yöneticiler, mühendisler, mekanikçiler, elektrikçiler, teknisyenler, müdürler ve kalifiye işçiler, bir kütle eğitimi olmaksızın nasıl temin edilir? Hele Küba deneyindeki gibi, devrimden sonra bütün kalifiye elemanlar ülkeyi terketmişse ve hâlâ dâ çekip gidiyorlarsa...

Diğer sosyalist ülkelerden teknik ve kalifiye eleman yardımı sağlanmıştır. Ancak, Sovyet, Çek ve Alman teknisiyenleri gelip geçiciydiler. Küba bir yandan bunlardan herşeyi hızla öğrenirken, aynızamanda da kendi halkını biran önce eğitmek zorundaydı.

Bunun için büyük çaba harcandı ve bu çabalar hâlâ sürdürülüyor. Moa ve Nicaro'daki nikel fabrikalarında, Cienfuegos'taki büyük şeker terminalinde ve Havana yakınındaki Hayvan Üretme Enstitüsü'nde, önemli gelişme kaydedildiğini bizzat yerinde yaptığımız incelemelerde gördük. Gittiğimiz tesislerin hepsinde yöneticilere, kadrolarına teknik okul mezunlarının katılıp katılmadıklarını sorduk. Hepsinin kadrolarına sayısı 12 - 21 arasında değişen yeni teknik eleman katılmıştı ve 18 - 24 yaşlarındaki bu gençler çok iyi eğitilmiş olup, çalışmaları da tatmin ediciydi.

Eğitim programının diğer bir önemli yanı da, «Okulu Köye Götürme Planı» idi. Bu plan gereğince, en az ortaokul seviyesindeki öğrencilerle öğretmenler, altışar haftalık sürelerle köylere dağılıyor, köylülere tarımla hayvancılığın geliştirilmesinde yardım ediyorlardı. Bu, bir kaç saatlik eğitim spor ve eğlenceyle bağdaştırılan bir kamp hayatı ve ağır işti. İki ortaokul **becado** (burslu öğrenci) grubuyla karşılaştık. Biri, Havana Green Belt'teki dev kahve plantasyonunda kendilerine düşeni yapmak için çadırlardan kurulmuş hayli ilkel bir kamp sitesine gidiyor, diğer grup ise görevini bitirmiş, oradan dönüyordu. Bir yandan, fasulya, pirinç, patates, ekmek, çörek ve yoğurttan meydana gelen bol nişastalı yemeklerimizi yerken, bir yandan da sohbet ettik. Çocuklardan birine, okulunu bitirince ne yapacağını sordum. Cevabı oldukça tipikti : «Doktor olacağım. Ama devrimin bana başka bir yerde ihtiyacı olursa, o alanda görev alırım.» Tipik cevap diyorum, çünkü iki eğitmen yetiştirme enstitüsünde de çeşitli öğrencilere yönelttiğim sorulara hep aynı cevapları aldım. «Okulu tamamlayınca, Havana'da mı yoksa taşrada mı eğitmenlik yapmak istiyorsunuz?» sorumun cevabı dai-

ma aynıydı : «Taşrada eğitmenlik yapacağımı umarım, ama devrimin bana nerede ihtiyacı olursa oraya gitmeğe hazırım.»

Bu, Küba'daki eğitim programının olağanüstü yapısının bir yankısıdır. Bu program en çok cehaletin en yüksek olduğu, hiç okul bulunmayan bölgelerde yoğun şekilde uygulanmaktadır. Konut, yiyecek, giyecek, ulaşım, kitap ihtiyaçları parasız olarak karşılanan, hatta kendilerine her ay ufak bir cep harçlığı da verilen 250 bin becado'dan büyük kısmı köylerden gelmiş kızlar ve oğlanlardır. Becado'ların yerleştirildikleri yatılı okullardan çoğu Küba'dan kaçan zenginlerin bıraktıkları lüks evler ve apartmanlardır. Buralarda Becado'lara günde üç öğün yemek ve ayrıca bir de ikindi kahvaltısı verilmektedir. Yatılı olmayan öğrencilere de hergün iki öğün yemek ve bir ikindi kahvaltısı gene parasız olarak verilmektedir. Ders kitapları parasızdır. Her yıl milyonlarca ders kitabı basılmaktadır. 1967'de basılan ders kitapları 5 milyonu bulmuştur. Yayınlanan çeşitli kitapların toplamı devrimden önce 1 milyonu bulmazken, sadece 1967 yılında bu miktar 8 milyonu aşmıştır.

Parasız yemek, parasız kitap, yüzlerce yeni okul, binlerce yeni dershane, yeni ders araç ve gereçleri, yeni öğretmen okulları, genç ihtiyar yüzbinlerce insana tanınan yeni okuma imkanları çok yüksek masraflara malolmaktadır. Bütçede eğitime ayrılan ödenekleri tam olarak tesbit etmek mümkün değildir. Çünkü Eğitim Bakanlığı'ndan başka, diğer bakanlıklar ve çeşitli örgütler de büyük eğitim faaliyetinde bulunmaktadırlar. Fakat şu iki şey kesin olarak tesbit edilmiştir.

1. Küba'nın bugün eğitim için yaptığı harcamalar devrimden öncekinin dört katını aşmıştır.

2. Küba'da eğitim giderleri şahıs başına 30 doları, öğrenci başına ise 141,21 doları bulmaktadır. Latin Amerika ülkelerinden hiçbirinde bu rakama ulaşılabilmiş değildir. Bütün Latin Amerika ülkelerinde şahıs başına eğitim gideri 6,13 dolar, öğrenci başına ise, 35,62 dolardır. Küba dışında eğitim için en büyük harcamayı yapan Uruguay'da bile şahıs başına eğitim gideri 23,17 doları, öğrenci başına ise 126,31 doları aşmamaktadır.

■

Eğitim gibi sağlıkta da durum aynıdır. Devrimden sonra doktorların ve tıp öğretmenlerinin üçte biri Küba'dan kaçmıştır. Şimdi dahi her ay 4 - 6 doktor Küba'yı terketmektedir. Küba üzerine konan abluka dolayısıyla ilaç temin etmek büyük problemdir. Bu doktor ve ilaç kıtlığına rağmen eğitim alanında olduğu gibi sağlık alanında da büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Bu gelişmeler, Latin Amerika'nın geri bıraktırılmış ülkelerinde yapılması gereken şeylerin ancak gerçek sosyalist bir devrimle gerçekleştirilebileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

Mesele budur, çünkü özellikle sağlık alanında kapitalist sistemden tevarüs edilen dertleri giderebilecek geniş kapsamlı değişiklikleri ancak sosyalist devrim getirmektedir. Kapitalist tıp, sadece hastalıkların tedavisiyle ilgilenmekte ve ancak doktorların çok olduğu yerlerde yaşayan paralı kimseler bu imkandan en iyi şekilde yararlanmaktadır. Sosyalist tıp ise, halkı hastalıklardan korumayı amaçlamaktadır. Kişinin nerede yaşadığı ve gelirinin ne olduğu önemli değildir bu tür tıp için.

Kapitalist Küba'da bir tıp okulu sadece yetişen

doktorlara en fazla kazanç sağlayacak branşlar üzerine kurulurdu. Salgın hastalıklar konusu, genel ders programında dahi yeralmıyordu. Sıhhi korunma konuları üstün körü geçiştiriliyordu. Sosyalist Küba'da ise üç tıp okulu, doktorlara, yüksek kazanç sağlamaktan çok, bütün halkın yararına hizmet edecek şekilde eğitim yapmaktadır. Salgın hastalıklarla mücadele ve koruyucu hekimlik temel konuları teşkil etmektedir.

Bugün bütün diğer Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi, dün kapitalist Küba'da da, kamusal sağlık hizmetlerinin, belediye enstitülerinin ve devletin yolsuzluğu, yeteneksizliği yüzünden, paralı özel hekimlik almış yürümüştü. Sosyalist Küba'da ise bütün ihtiyaçları araştırmak, daha önceden dağıtılmış olan sağlık hizmetlerini merkezileştirmek suretiyle, genel sağlık seviyesini yükseltmek için daha önceden yapılan tesisleri kullanmak imkanını Sağlık Bakanlığı'na veren ülke kapsamında bir sağlık planı yapılmıştır.

Bugün bütün diğer Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi dün kapitalist Küba'da da hastane ve doktorlar büyük şehirlerde toplanmıştı ve sırf tıbbi yardımın bulunduğu yerlere gitme imkanından yoksun oldukları için binlerce köylünün ölmesi olağan olaylardandı. Sosyalist Küba'da taşra sakinlerinin ihtiyacı olan tıbbi yardım ise onların ayağına ücretsiz olarak götürülmektedir. 1964'ten beri ise tıp öğrencileri, özel doktorluk yapmamaya ve tahsillerini tamamladıktan sonraki ilk iki yıllarında dispanserlerde ve uzak köylerdeki hastanelerde doktor olarak hizmet görmeye andiçmişlerdir. 1958'de Küba'da sadece bir tane 10 yataklı köy hastanesi vardı. Bugün sosyalist Küba'da ise yatak toplamı 1300'ü bulan

47 köy hastanesinden başka, daha önce mevcut olmayan 50 dispanser ve diş kliniği vardır.

Devrimden sonra Küba'daki toplam hastane sayısı 57'den 170'e yükselmiş, ayrıca daha önce bulunmayan 250 poliklinik kurulmuştur. Hastane ve kliniklerdeki toplam yatak sayısı ise 21 binden 42 bine çıkarılmıştır ki, bu, adam başına düşen hastane yatağı oranının binde 3,3'ten binde 5,4'e yükselmesi demektir. Diğer 19 Latin Amerika ülkesinden sadece Arjantin ve Uruguay, Küba'nın bu oranının üstündedir.

Sosyalist Küba'da halk sağlığına verilen önem, bu konuya ayrılan ödeneklerden de anlaşılabilir : Devrimden önce sağlık bütçesi 21 milyon peso iken, 1967'de bütçe 180 milyona çıkarılmıştır. Yani sadece 8 yıl içinde hemen hemen dokuz kat artırılmıştır.

Halk sağlığında, hastalıkları tedaviyi değil önlemeyi amaçlayan planlı bir sistem, parasız tıbbi bakım, doktorlar, hemşireler, dişçiler ve, isterse bir roket parasına malolsun, ihtiyaç duyulan her yerde hastaneler... İşte sosyalist Küba'nın sağlık programı. Ve bu uygulanmaktadır. İstatistikler, soruna devrimci açıdan bakıldığında, Latin Amerika'da hastalık ve ölüm seviyesinin ancak sosyalist bir yolla düşürülebileceğini kanıtlamaktadır.

Küba'da ve öteki Latin Amerika ülkelerinde bağırsak ve mide iltihapları en çok görülen hastalıklardan biriydi. Başta gelen beş ölüm sebebinden biri de buydu ve halen de budur. Colombia'da nüfusun 100 binde 105,4'ü, Guatemala'da 229'u, Venezuela'da 64,4'ü Peru'da 103,5'i mide ve barsak iltihabından ölmektedir. Küba'da bu oran devrimden üç yıl sonra 1962'de 50,8'e, onu izleyen dört yıl içinde de 1966'da 19,6'ya düşürülmüştür. Bu oranı 50,8'den 19,6'ya dü-

şürmekle sadece dört yıl içinde 2 bin 500 hayat kurtarılmıştır.

Doktor Salk ve Doktor Sabin'in büyük hizmetleri sayesinde insanlık bugün korkunç çocuk felci afetinden kurtulabilmektedir. Ama Küba dışında hiçbir Latin Amerika ülkesi henüz bu salgını önleyememiştir. Son üç yıl içinde Küba'da tek bir çocuk felci vakasına rastlanmamıştır.

Orta Amerika, Brezilya, Colombia, Venezuela'da sıtma hâlâ en başta gelen ölüm sebeplerindendir. Küba'da 1962 yılında 3 bin 519 malarya vakası görülmüş, 1967'de ise sadece 10 kişi sıtmaya yakalanmıştır.

Latin Amerika'daki önemli ölüm sebeplerinden biri de tifodur. Küba'da 1964'de 1158 tifo vakası görülmüş, 1966'da ise tifoya yakalananların sayısı sadece 167 olmuştur.

Amerikalılararası Kalkınma Bankası, 1966 raporunda, «Latin Amerika'da en önemli sağlık sorunu, tıbbi yardım ve personelin, sağlık merkezlerinin yetersizliği, sağlık imkanlarının ve personelin coğrafi imkansızlıklardan dolayı her yere dağılamamasıdır» demektedir. Bu görüşünde haklıdır. Ama Küba bu «Tıbbi personel ve imkanların coğrafi bakımdan kötü dağılmış olması»nı değiştirerek, «en önemli sağlık sorunu»nun üstesinden gelmiştir.

Ve daha ileri atılımlar da yapmaktadır.

Hastalık ve ölümleri bu şekilde önleme imkanını yaratmak gerçekten olağanüstü bir başarıdır. Çünkü Küba Halk Sağlığı Bakanlığı, Latin Amerika'nın kapitalist ülkelerinin başaramadığı bir işi başarmış, tüm ülke halkını, «tıbbi personel yetersizliği»nin üstesinden gelmek için seferber etmiştir. Bütün çocukların aşılanması seferberliğinde sadece sendikalar de-

ğil, Küba Kadınlar Federasyonu, tüm ülkedeki devrimi savunma komiteleri ve diğer kitle örgütleri görev almışlardır. 1964'te 14 yaşın altında olan 2 milyon 450 bin çocuğa, 1966'da 6 yaşından küçük 1 milyon 407 bin çocuğa çocuk felci aşısı yapılmasında yardım etmiştir bu kurulüşlar. Her yıl binlerce çocuğa, çiçek, verem, difteri, boğmaca, tetanos ve tifo aşısı yapılmıştır.

Sonuç ne olmuştur? Sosyalist Küba'daki sağlık programının en başarılı uygulaması belki de çocuk ölümlerini önleme alanında yapılmıştır. Amerikalılararası Kalkınma Bankası'nın raporunda belirtildiğine göre, dokuz Latin Amerika ülkesinde çocuk ölümü nisbeti binde 80, iki ülkede ise binde 100'dür. Hiçbir Latin Amerika ülkesinde çocuk ülümü nisbeti binde 42'nin altına düşürülememiştir. Küba'da ise, 1966 yılında bu oran binde 37.7'dir.

Küba, tüm geri bıraktırılmış ülkelere, sağlık alanında etkili reformların ancak ve ancak sosyalizmle yapılabileceğini gösteren bir örnektir. Latin Amerika ülkelerinin, belki çok uzakta olmaları nedeniyle Çin ve Sovyetler Birliği deneylerini tanımaları mümkün değildir, fakat yakın komşuları olan Küba'dan öğrenecekleri çok şeyler vardır.

Hemen her Latin Amerika ülkesinde, devrimin zorunluluğunu kavramış gruplar vardır. Onlar kapitalizmin kötülüklerinin ve sosyalizmin yararının farkındadırlar. Onlar için sorun, sosyalist bir devrimin zorunlu olup olmadığı değil, sosyalist devrimin nasıl gerçekleştirileceği sorunudur.

Yol ne olursa olsun, artık tüm Latin Amerika ülkelerinde sosyalist bir devrim için gerekli objektif koşullar vardır.

Tabii Latin Amerika ülkeleri devrimcileri kadar,

Birleşik Amerika da Küba deneyinden gerekli dersleri almıştır. Bir başka sosyalist devrimin kendisine neler kaybettireceğini bildiği için şimdi daha tedbirlidir.

Ancak, Birleşik Amerika ne kadar güçlü olursa olsun, Victor Hugo'nun şu sözleri hatırdan çıkarılmamalıdır : «Zamanı gelmiş bir düşünce kadar güçlü hiçbir şey yoktur.» Vietnam bugün bunu ispatlamaktadır. Hiç şüphesiz yarın da Latin Amerika ispatlayacaktır.

İçindekiler

Dinle Yankee : Wright Mills 3

Sunuş 5

Önsöz 9

1. Küba ne demektir? 19
2. Devrimimiz 48
3. Karşı Devriminiz 70
4. Do-It-Yourself Ekonomisi 91
5. Komünizm ve Küba 116
6. Devrimci Atılım 141
7. Küba'da Kültür 165
8. «Yankee» ne demektir? 188

Son Söz 207

Fidel Castro'nun Savunması
(Tarih Beni Beraat Ettirecektir) 231

Sosyalist Küba : Leo Huberman 343

Küba devriminin lideri Fidel Castro, 1953 yılında başarısız Moncada Kışlası baskınından sonra Batista'nın zindanında

Küba gerçeğine değişik bir biçimde ışık tutan bu kitap üç bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölüm, Amerikalı bilimadamı Wright Mills'in, 1960 yılında Küba'da yaptığı inceleme ve temaslardan sonra bir Küba devrimcisinin ağzından bir Amerikalıya mektuplar şeklinde yazdığı kitaptır. "Dinle Yankee" adını taşıyan bu bölüm Küba'nın ve Latin Amerika ülkelerinin durumunu, Küba Devrimi'nin nedenlerini ve amaçlarını ortaya koymaktadır. İkinci bölümde, Fidel Castro'nun başarısız Moncada Baskını'ndan sonra mahkemede yaptığı "Tarih Beni Beraat Ettirecektir" başlıklı ünlü savunması yeralmaktadır. Üçüncü bölüm ise ünlü sosyalist bilimadamı Leo Huberman'ın ölümünden birkaç ay önce geçen yıl Küba'da yaptığı incelemelere dayanarak yazdığı ve Küba Devrimi'nin dokuz yılda hangi noktaya geldiğini ortaya koyan bir bilanço mahiyetinde olup kitabı bütünlemektedir.

DURAN OFSET BASIMEVİ Tel: 27 71 34

10 lira